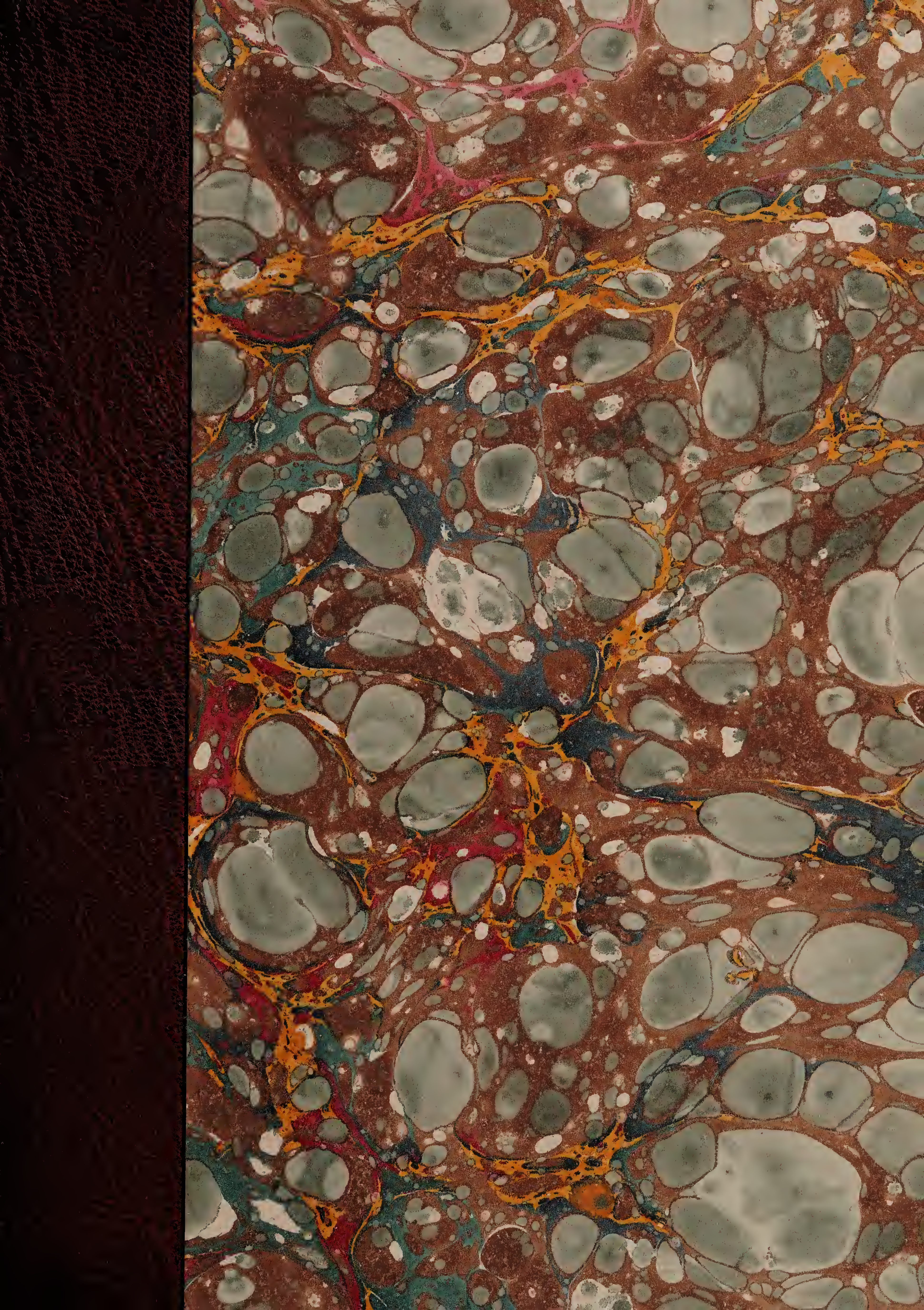

J. J. Maclean M.D.

W. Ogle

Camb: ~~1726~~

MARCELLI
MALPIGHII
Conſultationum Medicinalium
CENTURIA PRIMA,

Quam in gratiam Clinicorum evulgat

HIERONYMUS GASPARI,

Medicus, & Philoſ. Veronenſis.

ET

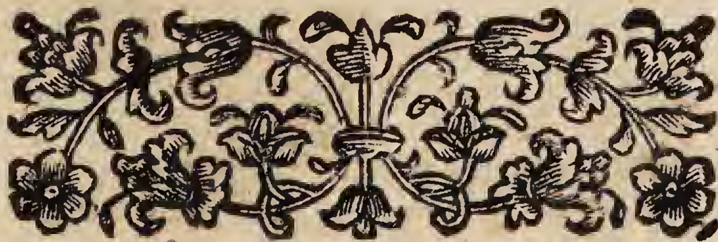
ILLUSTRISS. & EXCELLENTISS. D. D.

JO: FRANCISCO MAUROCENO
DIVI MARCI EQUITI,

ET

Patavini Archilycei Moderatori Sapientiſſimo

D. D. D.

Editio prima

PATAVII, ex Typographia Seminarii. MDCCXIII.

Apud Jo: Manfrè, *Superiorum permiſſu, ac Privilegio.*

WELLCOME
LIBRARY
INSTITUTE

Illustrissimo, & Excellentissimo D.

JO: FRANCISCO MAUROCENO

DIVI MARCI EQUITI,

ET

Patavini Archilycei Moderatori Sapientissimo.

Um multa sint hoc sæculo Medicinam profitentibus parata convitia, SENATOR AMPLISSIME, *sive antiquorum auctorum, sive recentiorum se dederint di-*

ſciplinæ, ſæpè mecum habitans cogitavi, utram in partem propenderem, quæ ad tutandam hominum vitam utilior eſſet, atque præſtantior, ſaniorique eruditi hujus ſæculi genio rectiùs indulgeret. Urgebat me hinc debita quædam in veteres reverentia, felix ac multo annorum pondere roborata Praxis, tantorumque veſtri hujus Archilycei antiquorum Patrum exemplum: ſed altera ex parte novæ recentiorum doctrinæ ab experientia deductæ, ac quadam veritatis dulcedine illitæ ſitientem trahebant animum; & tot nobiliſſima inventa, tot nova remedia, tot elegantiores formulæ, ac tandem acutiora Italiæ ingenia veterum otia increpabant, tutioremque viam ad ſanitatem comparandam meliori quidem omine oſtendere videbantur. In tanta rerum ambiguitate diù agitato fortuna tandem favit, dum Valliſnerii tui conſilio, & opera ſuffultus, eam methodum tandem me elegiſſe ſpero, quæ neque à vera Antiquorum praxi, neque ab optima Recentiorum theoria deſciſcat, Malpighianam ſcilicet, judicio, doctrina, experimentis longè omnium præſtantiſſimam, Italiſque temperamentis aptiſſimam. Sed quoniam hæc è ſuis præcipuè Conſultationibus eruitur, quæ uſque adhuc paucorum in ſcriniis, tanquam theſauri, cuſtodiebantur, mihi è re viſum eſt, primam harum Centuriam in bonum publicum typis concedere, ipſamque ſub ſpectatiſſimo patrocinio tuo ſartam tectam velle. Ita libellus hic de latibulis ſuis primò reptitans, & ante tua ora ſe ſiſtens, tanquam cæleſti afflatu recreatus, licet non oleat quandam rerum naturalium novitatem, nunquam apud

erudi-

eruditos frigeſcet. Commendabit ſe illis, Tibique, non diſputationum ſubtilitate, non crebris hominum, animaliumque funeribus, atque experimentis, ſed exactiſſima morborum, & ſymptomatum explicatione, remediorumque aptiſſimorum utilitate. Quæſitam itaque hac vice, non per cultrum, aut Microſcopium, nec per ambiguas diſputationes veritatem, ſed recta ratione, & experientia genuinam corporis humani morbos curandi methodum læto vultu accipe, ideſt illo, quo literis tutelam promittis, Veritati pondus, Gloriam laboraturis. Ita fiet, ut prima hæc ſtudiorum meorum agitatio minus famæ diſpliceat, & tenue quidem, ſed veritatis amans ingenium, Te benigniter aſpirante, in majores auſus aſſurgat. Non audeo, ut fieri in ſimilibus aſſolet, ad tuas laudes Orationem convertere, Vir Sapientiſſime, cum mihi vires impares ad tantum onus fatiſcant; libenter iis hanc exornandam provinciam concedens, quibus meliores dicendi ſuppetunt vires. Neque enim æquarent verba Tui, Tuæque Nobiliſſimæ Domus merita, cum maxima, *Caſſiodoro teſte,* maxima quærant. *Quo enim dicendi ſtylo trium Reginarum Maurocenarum Decus, Antiquiſſimamque, nec unquam Fatorum invidia fractam tot Avorum, Atavorumque Gloriam poſſem exprimere? Quomodo ſummum, & ad magis ardua Tuum felix Ingenium, Sapientiam, Humanitatem, Munificentiam Tuam, totque alias ſingulares Animi Dotes, de quibus omnes ætates loquentur, juvenis adhuc, & impolitus ſcriptor exponerem? Melius igitur conſultus*

ma-

magna Tuorum majorum nomina, Tuique laudes silentio involvam, juvabitque potius deesse mihi, quam Tibi. Deus interea Te Tuosque perpetuò sospitet, & ab alto meis, omniumque annuat votis.

Humillimus, Observantissimus,
& Addictissimus Servus
Hieronymus Gaspari.

HIE-

HIERONYMUS GASPARI
Benevolo Lectori.

Ix Medicinæ ſacris initiatus eram, præceptis illis, inſtitutiſque Antiquorum imbutus, quibus Juventus informari ſolet ad accipiendam Lauream, cum mecum ipſe cogitare cępi, quem impoſterum ducem eligerem, cujus veſtigiis inhærens theoricam ex Neotericorum placitis adipiſcerer (quod antiquam illam à recentioribus, experientia ſuffultis, partim repudiari, partim in meliorem formam reſtitui animadvertebam) praximque cùm ubique terrarum, tùm præcipuè ſub Italo Cœlo ægris ſaluberrimam ſtudiosè mihi compararem. Ac ne fortè errarem in eligendo, conſului de hac re D. Antonium Vallisnerium in hoc Patavino Gymnaſio Medicinæ olim Practicæ, nunc Theoricæ Profeſſorem Primarium, ſingularis integritatis, ac fidei virum, quem unum ex cunctis Medicinæ exercendæ Magiſtrum mihi delegeram; qui poſtquam Hippocratem, Galenum, alioſque Priſcos Medicorum Principes ſeriò commendavit, quorum libros mihi ſuadebat, ut nocturna, diurnaque manu verſarem, Malpighium inter cęteros, qui de re Medica ætate noſtra ſcripſere, ita laudibus extollebat, ut ejus percipiendæ Doctrinæ ſtatim arderet animus meus cupiditate incredibili. Verum ego cum paulò ante noviſſem, in ejus Operibus typis evulgatis theoricæ quidem multum, praxis verò parum ineſſe, rurſus percunctabar ex eo, ubinam de Medicina practica librum aliquem laudati auctoris invenire,

mi-

mihi datum esset, cum usque adhuc Malpighiana Praxis ferè occulta, & ignota latuerit, imò Malpighius ipse à multis, dum in vivis erat, Practicus parùm felix, insulsus, parcusque remediorum haberetur. Exarsit contra hæc graviter, vir alioquin mitissimus, Vallisnerius, cum præcipuè Medicis Bononiensibus, quos in honore, & existimatione habet, aliisque Malpighii discipulis, inter quos se ipsum enumerari gloriatur, notam hanc inuri à quibusdam maledicis Medicis, iniquo sanè judicio, aliàs atque aliàs audivisset. Ac statim, ut injuriam hanc à viro excellente, virtutis, & sapientiæ gloria digno detergeret, ad pluteum se convertens, in quo manuscripta de re Medica pretiosiora asservabat, ex eo Malpighii Consultationes extrahens: Lege (inquit) ac relege viri eruditissimi Consilia, animumque tuum hac imbue doctrina, hisce præceptis; hinc etenim quod quæris, habebis; rationem scilicet exercendæ artis medendi optimam. Nulla Consilia his meliora invenies unquam, sive theoriam, sive praxim requiris; nulla, in quibus morborum phęnomena abstrusa, ac difficillima explicentur clarius, & elegantius; nulla, quæ indicationibus Medicinæ commodius satisfaciant; quæ fortioribus Doctrinæ fundamentis nitantur; quæ tutius, blandius, ac facilius obfirmatam quamlibet, pertinacemque morbi causam averruncare conentur. Testes mihi esse possunt duo Viri Clarissimi, ex illis, qui ultra Montes habitant, Mangetus, & Valentinus; qui duo tantùm Malpighiana Consilia, quæ ad eorumdem manus pervenere, tam magni æstimarunt, ut libris suis, ille Bibliothecæ Medico-Practicæ, hic suæ Medicinæ infallibili, tanquam Artis miracula, inserta voluerint. Nihil in his superfluum, nihil, quod summam prudentiam

non

non redoleat, vel quod nocere possit, nisi juvet, invenies; quorum ad exemplar tuam medendi methodum, me judice, compone: quiquid invidi, vel ignavi tanti viri detractores murmurent, vel ganniant. Generosum Professoris Clarissimi amorem erga discipulos, erga veritatem, erga bonarum artium incrementum non potui tunc non mirari, qui nulli parcens labori, nihil sibi arcanorum loco vindicans, omnem lapidem movet, ut clariora Artis nostræ lumina è tenebris tandem erumpant, & antiquis tot doctissimorum virorum nostrorum facibus novæ faces superaddantur, exemplo monstrante viam. Scripta interim adeo pretiosa, quæ mihi tam benignè obtulit, exosculatus, sinu fovi, domumque reversus, hæc continuò manu terens, tantum ex his me pauco temporis spatio profecisse spero, quantum, si ferè toto meæ vitæ cursu in immensis priscorum voluminibus evolvendis insudassem. Postquam igitur mihi fecisse satis existimavi, cogitabam, me rem minimè laude indignam, nec ingratam posteris facturum, si ea, per quæ profeci, ut & alii proficerent, typis concederem; putans nec ab illustribus Malpighii Manibus, nec à Vallisnerio nostro mihi vitio verti posse, si quæ privatus peperit amor, publicus evulgaret. *Revera* inquit Sydenham (a) *si quis inter Mortales reperiatur, qui sive methodo aliqua certa, sive remedio specifico adhibito, febrium harum intermittentium cursum non solum inhibere, sed etiam omninò abrumpere novit, existimo omni jure teneri, ut humano generi rem illam summopere expetendam patefaciat: quod si non fecerit, ego illum nec boni civis, nec prudentis viri nomen mereri pronunciare ausim. neque enim civis*

(a) *De febribus intermittent. An.* 1661. 62. 63. 64.

boni est, illud in rem suam vertere, quod toti generi humano tam ingens beneficium apportet: nec viri prudentis, Divina Benedictione semetipsum privare, quam à summa bonitate liceret expectare, si ad publicum bonum promovendum se accingeret. Honoris autem, ac divitiarum longè minor apud probos ratio habetur, quam virtutis, & sapientiæ. Si vir me omni exceptione major, de unico Tertianarum remedio ita sentit, quid de tot remediis, & de aurea methodo sensisset, si hæc rursus in arculis centum signatis clavibus occuluissem? Bartolinus etiam in suis Epistolis, eos sæpe increpat, qui remedia, quasi publico invideant bono, silentio involvunt; sordidique, ac humi repentis animi esse judicat, si quidquid Reipublicæ utilitati esse potest, tenacissime abscondant. Sennertus in suis Paralipomenis idem sentit: doctissimusque Valentinus aliam hærere mentem iis existimat, quibus de meliore luto

Finxit præcordia Titan.

Hi enim, inquit, *non sibi, sed proximo nati, omnia in honorem Dei, fratrumque subsidium expediendo, Creatoris benignissimi magnalia palam celebrare, publicoque publicis documentis inservire student.* Discant à Græcis Itali, ab Ethnicis Christiani, qui profligato per remedia probata morbo, hæc non sibi tenaciter reservabant, sed tabulis votivis inscripta in Fano Æsculapii publicè suspendebant, ut omnes discerent, quibus remediis in similibus morbis reciperent sanitatem.

His igitur rationibus, auctoribus, & exemplis ductus mihi temperare non potui, quin Medica Malpighiana Consilia, quæ tanti emolumenti ægrotantibus esse possunt, lucis usura frui permitterem, ut & Sapientissimo Auctori gloriæ, & populi incolumitati, & Reipublicæ Literariæ utili-

utilitati esse possint. His igitur, amice Lector, humaniter fruere, dum interea Consiliorum ejusdem Auctoris Centuriam alteram consuo, ut quicquid pro sanandis ægrotantibus divina illa mens signatum voluit, humano generi sæpe magis quorundam Medicorum inscitia, quam morborum tyrannide conflictato, prodesse possit. Vale.

NOI REFFORMATORI
Dello Studio di Padoa.

HAvendo veduto per la Fede di Revisione, & Approbatione del P. F. *Ambrosio Lisotti Inquisitore di Padova* nel Libro intitolato, *Marcelli Malpighii Consultationum Medicinalium Centuria prima*, non v'esser cos'alcuna contro la Santa Fede Cattolica, & parimente per Attestato del Segretario Nostro, niente contro Prencipi, & buoni costumi, concedemo Licenza à *Zuanne Manfrè Stampatore*, che possi esser stampato, osservando gl' ordini in materia di Stampe, & presentando le solite copie alle Publiche Librarie di Venetia, & di Padoa.

Dat. 20. Luglio 1712.

(Girolamo Venier K. Proc. Reff.
(Marin Zorzi Reff.
(

Agostino Gadaldini Segr.

CONSILIUM PRIMUM.

Dolor Capitis.

NOtissimus est Morbus, quo Illustrissimus D. cruciatur; est enim dolor capitis punctorius propè sinistrum temporalem musculum primò manifestatus; nunc verò vagus, cum in utraque mandibula, interdum in occipite, aliàs in sincipite suas exerat vires. Pars affecta est membrana cum appensis nervis, quæ à sero salibus turgido irritata, vel saltem ejus copia gravata, ita in minima sua compage solvitur, ut excitatis ad motum fluidis, quibus propria filamenta perpetuò irrorantur, concitato tandem nerveo succo intra nervorum arctos tubulos contento communicantur, unde inverso ejusdem blando motu, & propagata turbatione, & impetu usque ad Cerebrum, tristis, molestusque sensus suscitatur; hinc dolor. Capitis contumaces dolores fieri à serosa colluvie, sectiones cadaverum abundè probant; cum in hac parte facillimè laceratis lymphaticis, vel immutatis fluidorum compage, & componentibus, in angustia meatuum salinæ particulæ ichoribus solutæ intercipiantur, & ita congestiones fiant, quæ ibidem præ reliquis sensibiles sunt ob copiam articulationum, & arctam periostii compositionem. Quoniam tamen in nobilissimo patiente ætas floret, & corporis æconomia vigere videtur, ideò probabile est peccantem materiam parvam esse mole, summè tamen activam ratione motus, & figuræ partium minimarum, quibus coagmentatur. A quanam parte morbosi hujusmodi ichores transmittantur, difficillimum est determinare. Dubitare tamen possumus, an à lympha, quæ in universo corpore separatur, sanguinique miscetur, ortum trahant; cum hæc de facili acorem contrahat, qui fermentatione in vasis sanguineis non ita facile evincitur, cum affusi Sales difficulter intimè misceantur, & inconspicui reddantur, vel exaltati per transpiratum dissipentur. An præter manifestas qualitates aliquid specificum insit materiæ à causa externa contractum, dubium est apud Doctissimos Viros, cum quibus ego quoque vereor. Indicationes igitur manifestæ occurrunt, dissipandi scilicet ma-

te-

teriam morbificam in parte congestam, depurandi universam sanguinis massam, & firmandi partem affectam. Pro quibus assequendis cuncta ferè artis remedia jam, incassum licet, administrata sunt. In Chirurgicis ergo si venæ sectio in pede jam celebrata non sit, tentanda erit; Pro dissipanda autem materia, & tollendo charactere Celtico, si quis sit, laudo usum Salsæ parillę, & parari poterit infusio in aqua Nuceriæ cum limatura C. C. hordeo decorticato, & similibus super cineres calidos per horas XII. hacque utatur per mensem. Quarto quoque die additis ℥iii foliorum senę cum ℥i liquiritiæ, solutiva reddi poterit hujusmodi infusio. Septalius laudat decotum Saponariæ, quo ego felici cum successu in similibus casibus usus sum.

Interdiù assumat tabellas paratas rasura Matris perlarum, eboris, & antimo: diaphoreti:. Opportunę erunt Emulsiones ex amigd. dulcibus recentibus, & seminibus cucurbitę, quibus interdum urgente doloris atrocitate semina papaveris albi addi poterunt. Interim pro desiccanda materia masticatoria convenient, & frequenter detineat in ore tabellas paratas Sale prunelle, quibus salivatio provocabitur. Blanda quoque pedibus convenient balnea parata aqua dulci herbis emollientibus alterata. His peractis, exhiberi poterit serum Caprile colatum, additis guttis aliquot spiritus salis dulcificati. Et tandem si autumno perseveret affectio, lac vaccinum coctum cum aqua violarum conveniet. Circa localia uterer Cancris fluviatilibus contusis in mortario cum farina seminum Cannabis, & passulis etiam coctis in lacte vaccino ad consumptionem tertię partis, nec abhorrerem à fricationibus semel in die aquę vitę camphoratę ad Vesperas. Circa victus rationem abstineat à vino, ejusque loco aqua Salsaparilla ac passulis condita potetur. Cæterum quotidiè pręsidia medica suo tempore debita methodo administranda erunt, nec irritanda venit natura sępè inculcatis diversis remediis, &c. Parva hęc, &c. faxit Deus.

CONSILIUM SECUNDUM.

Capitis affectio, & animæ operationum, & pectoris læsio.

SEnſuum internorum, & localis motus læſionem abundè oſtendunt ſymptomata in doctiſſima ſchedula exarata. Quoniam tamen docente Hipp. *de locis in homine, natura corporis eſt principium ſermonis in arte medica*, & cum circa generationem tam mirabilium actionum ſolas palpemus tenebras, noſque lateat mechanica ratio, qua tam mira eduntur, ideò probabili, ne dicam omninò obſcuro progreſsu, nobis incedere datum eſt; quædam tamen ex obſervationibus, & cadaverum inſpectionibus deſumpta non parum lucis afferunt. Veriſimile eſt igitur in naturæ ſtatu in corticalibus cerebri glandulis è propulſo ſanguine ſuccum perpetuò ſeparari; qui in continuatas cerebri fibras, indeque in nervos emiſſus nativam excitat in eiſdem tenſionem, qua media pulſatis externorum ſenſuum organis tremor, & undulatio in cerebrum ipſum propagatur, quibus mediis concuſſa anima ſentit. Eodem quoque probabiliter organo, & methodo utitur, dum ſcilicet quieſcente etiam objecti externi activitate, & motione meditatur, vel memorat. Ut igitur debita ſuccedat tentio, requiritur proportionata quantitas, & qualitas ſeparati ſucci, & compreſſio à cerebro, & meningibus; quibus deficientibus ſenſus turbatur, & motus vitiatur. In Religioſiſſima itaque Moniali veriſimile eſt ex luxuriantibus Sylveſtribus ſalibus, & eroſivis inquinamentis in ſanguine circa cerebri corticem factam eſſe congeſtionem, non abſimilem illi, quæ jam pulmonibus ex irruentibus in tracheam, & pulmonum veſiculas acribus particulis cum ſero manifeſtata eſt. Datum enim eſt ex cadaverum obſervationibus in hujuſmodi affectionibus, & præcipuè oblæſa memoria circa cerebrum ſub meningibus ſeri copiam inſignem intercipi, quę quandoque gelatinæ ſpeciem præſefert, & in cerebri ventriculis, & in choroidei plexus glandulis non rarò ſeroſam colluviem turgere. Quapropter non ſolùm cerebri fibræ laxantur, verùm ſuppoſito pondere meningum vis motrix impeditur, undę tre-

tremores ab ipſa anima emanantes non excitantur, utpotè remiſſi, reliqui verò ab organis ſenſuum externorum, utpotè validiores concuſſionem efficiunt. Eadem quoque de cauſa localis motus, & reſpiratio vitiatur; non enim debita quantitas nervei ſucci continuata tunc à cerebro propellitur in nervos: unde in muſculis thoracis, & artuum nativa tenſio celebrari nequit; congeſta quoque materia in pulmonum ſinibus gravando reſpirationem vitiare poteſt.

Indicationes igitur erunt auferendi congeſtiones, deducendo materiam ad vias urinæ, vel tranſpiratus; purificandi ſanguinem, & firmandi partes, ne facto ulteriori impedimento præceps, & funeſtus ſuccedat morbus. Pro his itaque exequendis curatio inſtituatur, lenita alvo floribus caſſiæ, & blandis medicamentis; ſoliſque clyſteribus emollientibus incedendum.

Alterantium loco utatur jure alterato primul. ver. pæntaphi. flo. Til. rad. gram. & malv. cum quo aſſumat ſal prunelle, & card. ſanct. per 20. dies, quibus tranſactis therebentina julebizata per menſem exhibeatur. Interea tranſacto Æquinoctio, ſi venæ turgeant, præcipuè circa caput, vena brachii aperiri poterit, educta pauca quantitate ſanguinis, ita ut repeti poſſit. Urgente interea calida temperie uſurpari poterunt diaphoretica, unde opportunus erit uſus ſpi: C. C. vel ſaltem ſtibium diaphoreticum ſumptum cum juſculo alterato flo. meliſ. & primu. Ver. Interdiù utatur rotulis paratiſ. raſ. matr. per. ebor. & Sal prunel. additis guttis aliquot ſpiri. ſal. armon. In vino quoque limat. C. C. infundat, idque parcè potet. Parva hæc, &c.

CONSILIUM TERTIUM.

Delirium Periodicum.

DElirio periodico tentatur Nob. patiens, quod, ut probabiliter conjectari licet, ſuccedit, vellicatis cerebri fibris, & inducto in iiſdem tremore analogo ei, qui alias ab objectis externis per ſenſoria, & continuatos nervos communicatur, ita ut ab acidis ſalibus mixtis ſtato tempore nerveo ſucco eadem interiùs inducatur motio, quæ præſente objecto intra communicatur; hinc compatitur

tur anima, & principes functiones oblæduntur: & quia apparent rudimenta motus convulſivi in ſomno præcipuè, ideò morboſa quoque affectio communis redditur non ſolis cerebri fibris, & ejuſdem membranis, ſed etiam appenſis quibuſdam nervis, quare periculum eſt, ne delirio comes addatur Epilepſia, quod Deus avertat. Acidi igitur ſales, qui ſtato tempore fibras cerebri vellicant, probabiliter in hypocondriis gignuntur, ut optimè innuitur.

Quapropter Medicæ Indicationes ſunt tollendi ſales acidos, dulcificandi fluida, & depurandi hypocondria, firmandique viſcera. Pro explendis hujuſmodi intentionibus, plura ex methodo adminiſtrata ſunt, aliaque ſuperſunt. Pro ſolvenda itaq;alvo uſurpari poterit. Caſſia cum pulpa tamarind. aut ſyrup. de Pomis, cum ſena; ſeu ſyrup. de Cychor. cum Rhabarba. Sectio venæ inſtitui poterit in B. etiam repetitis vicibus, & fonticulus præ reliquis in hoc morbo commendatur, præcipuè in nucha excitatus, ſi præſertim corpus pingue, & carnoſum exiſtat. Alterantium loco ex uſu ſint propoſiti ſucci. Borag. fumar; & lupulo: vel horum loco potet ſerum Capril. col. ad ℥vi. ſingulo mane per menſem, cui addatur tinctura Chalyb. deinde uſurpet lac Aſinæ, cui miſceatur antimon: diapho. ℈ſ. ſal. prunel. vel niſi purif. gra. viii. interdiù ſumat rotulas paratas raſ. cran. huma. ocul. Cancr; ſal. card. bened. coral. rubr. ſach. candit., & aqua viola: Abſtineat à vino, & ejus loco potet aqu. Nuceriæ vel hordeo alteratam, cui addere poterit modicum ſyrup. Viola. Caveat à ciborum varietate, ab acidis piperatis, & impensè ſalſis, ab uſu tabaci, & præcipuè Hiſpanici: caveat à ſtudiis interim, donec extincta irritatione firmatum ſit Caput; pauca hæc curſim indicabam pro ſalute Illuſtriſs. Ægrotantis; eaque prudentiæ Doctiſſimorum Medicorum ſubjiciebam, &c. Faxit Deus.

CONSILIUM QUARTUM.

Mania.

HO conſiderato le ſcritture, che V. S. Illuſtriſſima s'è compiaciuta inviarmi, ed anco fatta rifleſſione ſopra ciò, che perſonalmente hò oſſervato, e parmi nota l'Idea del male, e molto probabile il modo accennato della generazione. È adunque una Mania cagionata da parti irritanti, ed analoghe ad un'acqua forte, le quali radunate, e manifeſtate nel ſangue con periodo ordinato ſi meſcolano col ſugo nerveo, e facendo una ſpecie di convulſione nelle fibre componenti il Cervello, turbano la naturale tenſione d'eſſe, ed eccitano nuovi ed eſtranei tremori, onde ne naſce la leſione delle facoltà naturali principali, turbandoſi quaſi tutti i ſenſi interni colla ſpecie di coſe peregrine. Il veder poi, ch'il primo inſulto ſi manifeſtò doppo un' aborto, ed un tumore conſiderabile nella coſcia, gamba, e piede ſiniſtro, ed una fluſſione alle gengive, ſcaturendo anche umor ſanguigno, e che il ſugo dello ſtomaco ſi muta, manifeſtandoſi una rabbioſa fame, e che nella ſolutione del periodo s'oſſervano intorno alla cute del Capo puſtole ſanguigne; mi fà dubitare, che à poco à poco ſi facciano parti analoghe al vetrivolo, o ad altro corpo eroſivo, e coagulativo, le quali ſcomponendo la maſſa del ſangue, la rendano incapace della total circolazione; onde ſi fanno decubiti non ſolo nell'ambito del corpo, mà anche internamente, e ſpecialmente nelle glandule, e porzione delle fibre del Cervello, e durano ſin tanto, che reſi fluidi i ſuddetti ſali, e meſcolati vengano riportati altrove. Qual ſia la fonte di queſti inquinamenti, non è così facile à determinarſi, potendoſi dubitare dell'utero, e de' ſughi delle glandule, e ſpecialmente della linfa, che reſa acida infetti il ſangue, e benchè l'affetto ſia ne' fluidi, contuttociò per la lunghezza del male ſi è fatta tale apertura ne' meati minimi delle glandule del Cervello, e le vene forſe non riportano con la dovuta facilità, che il morbo è divenuto organico. Suppoſto dunque queſto, come pare probabile, ſuccedono le indicazioni di purificare gli umori, d'

impe-

impedire le congestioni per quanto si può, e corroborare la parte offesa. Per conseguir li detti fini sono stati praticati i più proprj rimedj dell'arte, ma senza quell'intiero sollievo, che si desiderava. Ciò non ostante stimo, che si possa proseguire qualche cura, e per tanto crederei, che si potesse usare l'infusione d'elleboro nero replicato più volte. Per alterante poi mi valerei de' sughi depurati di borag:, fumor: melissa, ed assenzo, a quali in progresso di tempo aggiugnerei il Croco di Marte astringente. In questo mentre aprirei la vena del Braccio, levando ℥vii di Sangue, e si potria anco replicare in altro tempo. Praticherei nel caldo della stagione i bagni d'acqua dolce, faccendogli anco al capo. Si potria servire delle rotole fatte colla polvere d'occhio di granchio, rasura di Madre perla, sal prunelle, ed antimonio diaforetico col zuccaro candido, ed acqua di melissa, e di viole. Potrà bollire le foglie di Melissa ne' suoi brodi, e macerare le stesse nel vino, ovvero in altro fluido, che prende a tavola. Questo è quel poco, che posso accenare a VS. Illustrissima per preservarla, &c.

CONSILIUM QUINTUM.

Epilepsia.

EPilepsia tentatur Nob. Patiens, cujus natura, & generatio saniores etiam medicos latet. Verisimile tamen est, hanc esse convulsionem totius corporis, cum sensuum, ac mentis frequenter læsione. Excitatur hæc eodem instrumento Mechanico, à quo in naturæ statu localis motus celebratur, cum hac distinctione, ut in hoc operante natura succedat, & cesset, in illa autem suscitatur, & permanet cum læsione, etiam nolente animali. Cerebrum igitur in hac morbosa affectione à præternaturali causa lacessitum nerveum succum, seu spiritus animales tumultuariè propellit, continuatis nervorum tubulis in appensos musculos, & carneas fibras: unde in universo corpore involuntarii emanant motus, à quibus vasa angustantur, & glandularum lobuli convelluntur: quapropter totius animalis economia perturbatur juxta illud Hipp. *ex sanguinis perversione totius omninò corporis subversiones contingunt*. Irritatur au-

autem in casu nostro cerebrum ab inquinamentis, ut optimè à Doctissimo viro exponitur, ab Hypocondriis traductis, quæ unà cum succo nerveo Cerebri fibras subingressa turbationem promovent, vel potiùs circa Cerebri corticem, & membranas congesta stato tempore irritationem, & pressionem continuatam efficiunt; unde cerebrum cogitur inordinatè, & cum impetu succum propellere, & ita in musculis perrennat morbosa contractio. Opprimitur autem cor affecto proprio nervo, & convulsis vasorum sanguineorum extremitatibus sanguinis] motum impedientibus. Respiratio pariter succedit difficilis ex continuata musculorum eidem inservientium contractione, unde alternata thoracis dilatatio, & constrictio impeditur.

Indicationes igitur occurrunt manifestæ auferendi irritationes, dulcificando humores, & firmandi Cerebrum; quibus, ut satisfaciamus, curatio blanda institui debet. Purgantia itaque suspecta sunt; acuunt enim humores, & majori cum impetu ad affectam partem propellunt, & erodentes sero spoliati, acriores, & activiores redduntur, unde solo sero vaccino cum tartari Cremore, oleo amygdalorum dulcium extracto absque igne alvi lenitio, si opus sit, procuranda erit. Alterantium loco laudo Serum Caprile colatum, cum quo assumat cochleare gelatinæ Cornu Cervi per quindecim dies, quibus transactis ex usu sit lac asininum cum modico aquæ Violarum per longum tempus; nonnulli huic addunt modicum saponis Veneti. Interea si venæ circa caput turgeant, nec tanta adsit pulsus raritas, vena brachii aperiri poterit. Pro roborando autem Cerebro usurparem mixturam ex cranio humano; sem. peoniæ, succino albo, & foliis auri. Cum cibo interdum assumat crystallum pręparatum, corall. rubr. & ras. matr. perl. Frequenter pariter utatur emulsionibus amygdalorum dulcium præparatis in aqua Viola. & urgente irritatione interdum semina papaveris albi addi poterunt, quo casu etiam conserv. Viola. vel earundem syrupus opportunus erit. Abstineat ex toto à vino, & aquam Nuceriæ potet; juscula extinctione auri pręparentur, & quoniam Herculeus hic morbus remediorum vim eludere solet, ideò, post administrata superius exarata remedia, aqua destillata ex pane, & pulvere dentium lupi conveniet; animi, & corporis vehementes motus vitet; Victus sit mediocris; Carnes sint facilis coctionis, & elixatæ absque aromatibus, & condimento acidorum. Pauca hęc cursim in medio mearum occupationum habebam pro tollęndo, vel saltem enervando sacro hoc morbo. Faxit Deus, &c.

CON-

CONSILIUM SEXTUM.

Epilepsia.

EX his, quæ habentur in docta scheda, patet Religiosissimum virum Epilepsia vexari. Hæc autem succedit, ut conjectare licet, ab inquinamentis vitriolatis in imo ventre genitis, deinde sanguini affusis, & postremò ad Cerebrum traductis, quibus mediis nerveus succus inficitur, cerebri membranæ stato tempore irritantur, unde indesinenter absque voluntatis imperio per nervos in musculos copiosior spirituum copia inordinatè propellitur, à qua convulsio in toto corpore. Principes quoque facultates, & externi sensus coafficiuntur, irritatis cerebri fibris, quæ tunc undulationibus per nervorum tubulos à sensoriis externis propagatis convenire nequeunt. Quapropter Medicæ succedunt indicationes depurandi hypocondria, tollendi irritamenta, & firmandi viscera, præcipuè caput; pro quibus explendis curatio proponitur. In Chirurgia laudo propositam Venæ sectionem in pede, & ex hæmorrhoidibus. Pro lenienda alvo ol. amyg. d. extractum absq. ig. vel cassia sufficient, cavendo à valentioribus. Pro alteratione convenient succi depu. fuma. borag. & cichor. quibus post X. dies addat bolum paratum ℈I. Croci Martis aperitivi, & modico conserv. Viol. hisque utatur XXXX. diebus; deinde potet indicatum serum Caprile colatum tantùm, cum quo assumat pulveres specificos propositos, semina peoniæ, ras. cranii humani, & matris perlar. succinum album pp. & similia. Stato tempore conveniet aqua Nuceriæ. Autumno autem consulo usum lactis asinini, cui misceat modicum saponis Veneti. Frequenter usurpet conser. Violar. & emulsio. ex amyg. dulc. quibus interdùm misceat semina papaver. albi. Abstineat à vino, ejusque loco potet aquam Nuceriæ alter. floribus tiliæ. Victus sit mediocris, cibaria sint simplicia, & facilis coctionis absque condimentis acidis, & impensè salsis. Carnes sint elixæ, & hedina præ reliquis laudatur. Pauca hæc habebam pro confirmatione eorum, quæ à doctissimo Viro proponuntur. Faxit Deus, &c.

CONSILIUM SEPTIMUM.

Epilepſia poſt apoplecticos inſultus.

EPilepſia laborat Illuſtriſſimus Patiens, ut in doctiſſima Scheda patet. Antecedenter apoplecticis inſultibus tentatus eſt, ſubſequente oris tortura, aphonia, gravitate, & torpore dexteri lateris, quæ omnia opportuno remediorum uſu ſublata ſunt. Herculei hujus morbi generatio, licet obſcuriſſima ſit, conjectare tamen poſſumus, ipſam ſuccedere irritatis, & convulſis cerebri fibris, & fortaſſe etiam ambientibus membranis à ſero vitriolatis particulis ſaturato, & aquæ forti, analogo; unde nerveus ſuccus inquinatus impetu, & irregulariter in continuatos nervos, & inde in appenſos muſculos morboſè propellitur; quapropter muſculi præter voluntatis imperium tenduntur, & concutiuntur. Morboſa hæc materia ab arteriis corticalibus glandulis ſubminiſtratur. Interdùm, ut ex cadaverum ſectionibus deducitur, lymphæ copia ſub meningibus in ſinibus præcipuè recollecta ſtagnat, quæ ſua mora acorem contrahit, & penetrato meditullio periodicas irritationes efficit, à quibus mutata fibrarum cerebri tenſione interni, & externi ſenſus vitiantur, & nervei ſucci propagatio accelératur. Indicationes igitur ſunt depurandi ſanguinem, prout licet; tollendi irritationes, & congeſtiones, ſi quæ ſint, & firmandi Cerebrum. Pro his aſſequendis potiora, & tutiora video uſurpata remedia; quædam tamen in confirmationem propoſitorum curſim innuam, non pro debellando, ſed pro enervando hoc herculeo morbo. Si opus ſit alvi lenitione, ſufficiat uſus olei amyg. dul. extract. abſque igne, vel caſſia cum pulpa tamarindo: Crato laudat ſyrup. de Cichor. cum rhabarba; & ſyrup. de pomis cum ſena. Idem pro alteratione commendat toto anno deſtillatum cardui, & millefolii cum ſyrup. Violar. Pro tollenda irritatione, & dulcificandis fluidis poterit repeti lac aſinæ, vel vaccæ cui miſceat propoſitum antimon. diaphor. aut ℨß. ſaponis Veneti, vel ſaltem concoquat vaccinum lac cum 5. parte aqu. violar. quo tempore caveat à vino; & ſi abſtemius viveret per annum, multum proficeret. Loco vini potet aquam

Nu-

Nuceriæ alt. foliis tiliæ. Emulsiones ex amygdal. dulci. in aqua paratæ utiles erunt. Cum cibo assumat mixturam ex Chrystal. Mont. pp. ex rasura matr. perl. & ebor. ex succino albo, ex Cranio humano, & ex similibus. Animi motus vitentur. Victus sit mediocris, & carnes sint elixæ, inter quas agnina laudatur. Caveat ab acribus acidis, & flatuosis eduliis. Pauca hæc habebam pro confirmatione propositorum. Faxit Deus, &c.

CONSILIUM OCTAVUM.

Epilepsia cum costarum elevatione, dolore in sinistra thoracis parte, totius corporis macie, Hæmorrhoidum, & narium hæmorrhagia.

EX Signis, quæ in doctissimis consultationibus sparsim habentur, conjectari licet, Nobilissimum D. Epilepsia laborare, quæ frequenter succedit: cui adduntur costarum elevatio, dolor in sinistra thoracis parte, & totius corporis emaciatio, sanguisque è naribus, & hemorrhoidibus copiosè effluens. Succedit autem Epilepsia irritato cerebro, vel saltem ejusdem membranis ab ichore acido, & styptico, quo nerveus succus inficitur, ejusque motus blandus, & continuatus turbatur, unde stato tempore cerebri fibræ retractæ objectorum externorum communicatis per nervos undulationibus non consentiunt: hinc tolluntur interni, & externi sensus. Et licet convulsivi motus in externo corporis habitu non manifestentur, probabile tamen est, ut observant nonnulli practicantes, musculos oculorum contrahi, & nervos, qui ad viscera derivantur, affici: hocque in principio affectionis contingere solet præcipuè in sympatica Epilepsia, in qua ex diuturnitate morbi hiantibus plus justo glandularum poris, extranei sales sylvestres vitriolatæ naturæ admittuntur, & ita idiopatica efficitur affectio. Luxuriant porrò acidæ particulæ in tota sanguinis massa, unde facta congestione earundem dolor in sinistra thoracis parte manifestatur, & costæ ex inæquali nutritione curvantur. Sanguinis quoque eruptiones eandem agnoscunt caussam: nam exaratis salibus saturatus, & erosivus redditus

na-

narium, & ſedalium venarum ora aperiens foras ſibi viam facit. Cujus autem viſceris vitio copioſi ichores cumulentur, difficillimum eſt determinare, cum nullus tumor, vel alia organica læſio in glandulosis corporibus emergat. Probabile tamen eſt, hoc in imo ventre contingere, ubi chylus gignitur, & ſanguis depuratur.

Indicationes igitur medicæ erunt tollendi irritationes cerebri, abſumendi acida, & communicandi toti ſanguinariæ maſſæ debitam craſim, & mixturam, ne ulterius fiant decubitus, & eroſiones in partibus ſolidis.

Pro curatione varia proponuntur prudenter remedia. Leniatur itaque alvus ſyrup. de Cichor. cum duplici doſi rhabar. vel ex uſu ſit propoſit. ſyrup. de Pomis Regis Sabor. Cæterum purgantia valida ſuſpecta ſunt; ulterius enim irritare poterunt. Pro alteratione uſurpetur jus pullæ alterat. meliſ. viola. malva, & ſimilibus, cum quo aſſumat gr. X. chalybis limati, & ſubtiliter contriti facto bolo ſucco concreto boraginis, hocque utatur per menſem. Multa conſerva violar. utilis erit. Suo tempore adminiſtrari poterit balneum aquæ dulcis. Æſtate ſerum Caprile colatum tantum potet, cum mixtura, ſeu propoſita opiata, & tandem autumno aſſumat lac aſinæ, cui miſceat portionem ſaponis Veneti, vel ſaltem Quartam partem aquæ viola. & hæc per geminos menſes ex uſu ſint. Eo tempore abſtineat à vino, ejuſque loco potet aquam alteratam floribus tiliæ, & hac ſola abſtinentia vini per annum inſtituta aliquos vidi ſanatos. Circa cauteria, cum corruptam alimenti partem evacuent, in corporibus gracilibus, & emaciatis ſuſpecta ſunt. Quoad victus rationem, ita rite inſtitutam video, ut nil addendum cenſeam. Pauca hæc curſim ægro corpore exarabam pro integra ſalute Nobil. D. eaque ſubjiciebam acri judicio Excellentiſſimi Medentis. Faxit Deus.

CON-

CONSILIUM NONUM.

Epilepsia.

EX his, quæ à Præclarissimo viro exarantur in doctissima Scheda, Illustrissimum, & Nobilissimum P. Epilepsia laborare patet. Morbus hic, ejusque generatio adhuc celebrium Medicorum ingenia torquet. Ex iis tamen, quæ à posteriori habentur, probabiliter philosophari licet, in hac affectione cerebrum, & nervos irritari, ita ut turbata fibrarum cerebri nativa tensione, & tremore ex spirituum, & nervei succi impuritate, sęva inde succedant symptomata, quæ in continuatis etiam nervis, visceribus, & sanguineis vasculis manifestantur. Probabile namque est, ut doctissimè innuitur ab Excellentissimo Viro, peregrinum quid, & extraneum nerveo succo immisceri, quo vellicatæ, & convulsæ cerebri fibræ, & appensi nervi, non amplius externorum objectorum propagatæ blandæ motioni consentiunt, unde sensus interni, & externi obscurantur. Ex eadem pariter convulsione sanguinea vasa angustantur, ita ut docente Hipp. *lib. de flatibus*, *sanguinis cursus alio quidem loco consistat, alio lentiùs penetret, alicubi autem citiùs*: hinc etiam excretoria glandularum vasa coarctatis venis liquidum copiosius fundunt in oris concavitatem, ventriculum, & interdum intestina, ita ut cum eodem Hipp. concludere possimus, *ex sanguinis perversione totius omninò corporis subversiones contingere*. Cujus autem naturæ sit extraneum illud, quod stato tempore delatum, aut congestum in cerebro irritationem facit, subjungitur à pręclarissimo Viro, vitriolatum scilicet, eadem tanquam materia, qua alias nephritis, ophtalmia, & catarghus excitabatur, coagulativus scilicet, & erodens humor, facta metastasi, novum gignit morbum. Verosimile enim est, sylvestres sales acidos, qui in hypocondriis gignuntur, non tantum irritatis nervorum finibus ad viscera imi ventris productis cerebrum concutere, verum etiam delatos cum chylo, & postremo cum sanguine in cerebri glandulas facta in earum poros quasi laceratione in continuatas cerebri fibras fistulosas irrumpere, unde infecto nerveo succo, turbationes exara-

tæ ſubſequantur. Et quoniam labefactato cerebro, impuroque reddito ſanguine, tenella cerebri glandularum compages ſenſim laxata eſt, ideò affectus jam per conſenſum excitatus modo cerebri proprius videtur. Hujus probabilitatem indicare videtur artuum languor, pulſus rarus, & tardus, prçcordiorumque anguſtia, quæ veroſimiliter nervorum vitio contingunt; vel enim tanta nervei ſucci quantitas expoſitis partibus non ſubminiſtratur, vel ſaltem derivatus ſuccus debita volatilizatione privatus, & fixorum ſalium mixtura vitiatus convulſionem quaſi perennem excitat, qua ſanguini blandus motus, ejuſque effluvium, & irroratio impeditur, unde horripilationes, & conſimiles moleſtæ ſenſationes obſervantur.

Ex his indicationes manifeſtæ occurrunt tollendi irritationes, detergendi inquinamenta eroſiva, & firmandi partem, pro quibus aſſequendis cum jam adminiſtrata ſint, quæ cauſam in hypocondriis ſtabulantem reſpiciunt, laudarem uſum ſer. Caprill. colla. ſingulo mane aſſumendi cum gelat. C. C. per XV. dies, quibus tranſactis, loco gelatinæ una cum expoſito ſero exhiberem ſpecifica, & roborantia cerebrum, qualis eſt mixtura ex cranio humano, ſemi. peon. ſuccino albo, & fol. auri addit. gran. aliquot antimon. crud. vel cinnabaris mineralis, quibus uterer, donec vere lac aſininum diù potari poſſet, cui tanquam vehiculum aqu. viola. cum modico Sapon. albi addi poſſe cenſerem; quo tempore etiam ſi venç circa caput turgerent, nec in pulſu tanta adeſſet raritas, vena brachii aperiri poteſt. Et quoniam Herculeus hic morbus remediorum vim eludere ſolet, ideò poſt propoſitorum adminiſtrationem aqua deſtil. ex pane cum pulver. dentis lupi ex uſu ſit. Interea cum cibo aſſumat corallo. rubro. pulver. cryſtal. & raſuram matriſperl. Emulſiones pariter ex amyg. dul. factæ in aqu. viol. opportunç erunt, quibus urgente irritatione ſem. papav. albi addi poſſunt; in quem finem pariter uſurpari poſſet conſerv. viola. ſumpta in pleniore quantitate. Abſtineat à vino, ejuſque loco utatur aqua Nucerię, in qua interdum coquantur flor. ſalvię. Auro ignito, vel Chalyb. prçparentur juſcula. Animi, & corporis vehementem vitet motum. Victus ſit mediocris, carnes ſint facilis coctionis, & elixatæ. Pauca hçc pro tollendo, vel ſaltem leniendo Sacro hoc morbo, & ne funeſtiſſimus ſuperveniat novus morbus, curſim indicabam, eaque ſubjiciebam judicio Doctiſſimi Viri. Faxit Deus, &c.

CON-

CONSILIUM DECIMUM.

Epilepsia.

SÆvissima symptomata, quæ in eruditissima Scheda exarantur, Epilepsiam indicant; qua Illustrissimus, & Nobilissimus D. torquetur. Morbus hic ignotissimus est, cum adhuc circa ipsius causas, & generationem famigeratissimi etiam Medici insudent. Ex emergentibus tamen productis probabiliter philosophari licet, convulsionem esse totius cum sensuum internorum, & externorum motusque læsione. Ut autem hæc magis pateant, præsciendum, in naturæ statu perpetuò in corticalibus glandulis cerebri separati volatiles, mitesque spiritus, sivè succum nerveum, qui in determinata quantitate ex perenni, blanda cerebri contractione in productas ejusdem fibras, & ex his in continuatos nervos exprimitur, & postremò in musculos, & membranas imperio etiam voluntatis propellitur; ita ut sensus externi, & interni motusque naturales peraguntur, quatenus inducta mediocri tensione in cerebri fibris undulationes ab externis objectis medyssensoriis communicatæ recipiuntur, & animæ objiciuntur, & in musculis hiatus patent humoribus, à quibus fibrarum in musculis subita succedit tensio. In hoc autem morboso statu immutata nervei succi natura, nativa fibrarum cerebri tensio ex irritatione in spasmum, & convulsionem interpolatam immutatur; & retractis singulis nervis tumultuariè, & absque imperio animæ patentibus fibrarum carnearum meatibus, musculi in motu detinentur, & ita sensus interni, & externi motusque labefactantur vitiato organo. Excitatur igitur probabiliter hæc convulsiva contractio in cerebro, & appensis nervis à particulis vitriolatis, & arsenicalibus, quibus veluti ab aqua stygia altè penetrante, & erodente tenella fibrarum cerebri structura lacessitur. Quare ex sollicitante ichore convulsa exprimit indesinenter succum, qui irregulari motu per pulsus totam nervosi generis armoniam, & compagem turbat. Hinc nil mirum, si dentibus fremat, convulsis scilicet faciei musculis; saliva spumosa erumpat, compressis scilicet salivalibus glandulis, à quibus eructatur humor, & aeri mixtus cum spuma postremò apparet. Sudor

quoque in agone succedit, quatenus impedito sanguinis per venas regressu media nervorum convulsione, potior sanguinis quantitas circa corporis ambitum stagnat, unde ex mora, & copia plurimum seri glandulis cutis subministratur. Morbosa hæc constitutio, quam Hippocrates totius corporis subversionem appellat, suscitatur ab acidis, & austeris inquinamentis in glandulis imi ventris probabiliter congestis, & medio chylo sanguini effusis. Horum indicium est excretio bilis per vomitum à paroxismo, quæ poracea est: nam ex angore hepatis folliculi compressi evomunt bilem, quæ commixtis salibus acidis ab intestinalibus glandulis eructatis colorem hunc acquirit, ut in mechanicis experitur, & inverso intestinorum motu in ventriculum, deinde foras detruditur. Eandem quoque morbosam labem fovet vitium reliquarum glandularum conglobatarum, unde infecta lympha acidas particulas sanguini primò, deinde nerveo succo subministrat. Firmat totum color totius corporis pallidus, & ingenium studiis addictissimum.

Ex his igitur deduci possunt indicationes depurandi sanguinem, auferendi irritationes, & convulsiones, firmandique partem affectam. Solet natura gravissimam hanc affectionem tenellæ ætatis mutatione vincere. Ut igitur naturæ opem feramus curationem instituemus, & pro leniente sumi potest ol. amygd. d. s. ig. ex. cavendo à pillulis, aliisque scamoneatis irritantibus. Alterantium loco conveniet jus chalyb., & alte. fol. borag., rutæ, beton. absyn., & consimilibus alcalicis, cui addat bol. parat., ex ocul. cancro: terra sigill., ac corall. rubr., & per X. dies hoc utatur, quibus transactis addat tinctur. chalyb. per mensem. His peractis conveniet serum capril. per xv. dies, deinde lac asininum per longum tempus, cui misceat quintam partem aquæ viol. Apparente Vere v. s. à brachio instituatur. Tempore absumptionis lactis ex toto abstineat ab usu vini, ejusque loco aquam Nuceriæ, vel hord. sumat, &, si per annum abstineat, multum proficiet. Interea frequens sit usus conserv. viola., emulsio. ex sem. amygd. dul., addi. interdum semi. papa. albi. Cum cibo roborantia, & specifica misceantur ex semi. peoniæ, succino albo, cranio humano, crystal. mont. pp., & ras. Matris perlar., quibus Crato addit Cinnabar: nativam. Antimonium quoque crudum ad pauca grana exhibitum juvabit. Animi motus vehementes, studium intensum prohibetur. Victus sit mediocris, Carnes sint facilis coctionis, ut plurimum elixe, & pre ceteris laudatur agnina. Vitentur aromata, acida, salsa, & flatuosa, &c.

CON-

CONSILIUM UNDECIMUM.

Paralyſis ex lue Gallica.

PAralyſi laborat Illuſtriſſimus D. quæ repetitæ apoplexię invaſioni ſucceſſit. Horum morborum generatio eleganter ab Hipp. *de ratione victus, & de morbis exponitur*, quam Neoterici apoplecticorum cadaverum ſectionibus confirmarunt. Inter quos præclariſſimus eminet Vuæpherus. Certum enim eſt in naturæ ſtatu à corde perpetuò Sanguinem verſus Cerebrum pelli, & mediis arteriis glandulis corticalibus cerebri communicari, ubi earum ſtructura ſeparatur nerveus ſuccus, ſeu animalis ſpiritus, qui continuatis appenſis cerebri fibris tanquam propriis excretoriis vaſis delatus tenſionem in eiſdem excitat, & tandem pervadens continuatos nervos in membranas, & muſculos defertur pro ſenſu, & motu. Quoniam tamen ex morbo impeditur exarati ſucci debita ſeparatio, vel ejuſdem tranſmiſſio, hinc apoplexia, & ſuccedens paralyſis manifeſtatur; quotieſcunque enim ex ſtagnatione ſanguinis in arteriis, vel ejuſdem inquinata mixtura, aut ex obſtructione glandularum corticalium deficit neceſſaria ſucci nervei ſeparatio, laxæque cerebri fibrę undulationibus ab objectis mediis nervis tranſmiſſis non amplius conſentiunt, & compatiuntur, unde ſenſuum internorum, & externorum læſio, hinc apoplexia. Et quia vigente natura ſanguis ulteriùs aliqualiter fluiditatem acquirit, vel cauſa fixans detruditur in determinatas nervorum origines, ideò evaneſcente apoplexia paralyſis ſuccedit, ut in caſu noſtro, in quo probabile eſt, ſanguinem coagulativis particulis, & acidis ichoribus à lue Gallica relictis facta forti fixatione circa corticem cerebri repetitam apoplexiam primò produxiſſe, & tandem facta metaſtaſi in cerebri, & medullæ medietate pręſentem morbum manifeſtaſſe. Deficiente igitur debita nervei ſucci copia, vel ſaltem eodem inquinato à coagulativis particulis immixtis in muſculis, debita exigita tenſio non ſuccedit, unde motus localis vitiatur. Eadem etiam ex cauſa ędematoſus in coxa ſecutus eſt tumor; particulę enim ſanguinis non debitę attritę, & fermentatę inter circulandum, defi-

cien-

ciente partium tono, & periſtaltico motu, ſenſim ſtagnarunt, unde congeſtio, & tumor. Perennis quoque Salivatio ab ichoribus acidis ſanguinem colliquantibus, & plus juſto glandularum ſalivalium ſtructuram laxantibus ortum traxit. Quare manifeſtæ apparent indicationes tollendi impedimenta, ſi quæ ſint, aut auferendi particulas coagulantes, ut inducta volatilizatione ſucci nervei debita quantitas gignatur, & liberè ad omnes partes tranſmittatur, pro motu, & nutritione peragenda. Quibus ſatisfacere non ita facile eſt, ob energiam cauſę, & eò magis, quia intercepta non exigua materię morboſę portione, & congeſta ſub ędematoſi tumoris ſpecie, reliquę partes adhuc priſtino tentantur morbo. Hoc tamen non obſtante, curationem proſequi expedit, ſaltem pręſervationis gratia. Quapropter ante Æquinoctium leniatur alvus infuſione ſenę facta in aqua fumarię, vel cum pillulis aggregativis, & maſtichiſt., relictis potentioribus, quibus exagitata materia in caput ferri poteſt. Platerus laudat vomitum, factum tamen decocto ſimplici. emolli., abſtinendo à mineralibus. Utiles erunt clyſteres emollientes, addita terebenth. maſticatoria; & rotul. ex ſale prunelle ore detentę ſalivam derivare poſſunt, ſi quę ſit. His peractis, pro alterante, & pro tollendis acidis particulis, quibus volatilizatio, & fluor prohibetur, laudarem jus pullę chalybeatum alteratum fol. primul. veris, pentaphilo. beto. meliſſę, & ſimilium, cui addantur guttę aliquot tincturę Chalybis, vel aliud ſimile chalybeatum, hiſque utatur toto Septembris Menſe. Quo elapſo ex uſu ſit antimon. diaphor. ritè pp. ad ℈i, cum quo aſſumat jus pullę, in quo bull. primul. Ver. vel loco juris utatur ℥vi. aquę Nucerię, in qua per noctem facta ſit in cinerario calido maceratio ſalsę Parillę pp. hocque remedium uſurpet 40. diebus. Interdum pro roborandis partibus ex uſu ſint rotulę, paratę ſcilicet raſura M. perla. C. C. uſto, cran. human. ſuccin. alb. additis gutt. aliquot ſpiri. ſalis armonia. cum Sacchar. cand: & aqu. Viol. Decoctum herbę the, vel ejus loco uſus fol. ſalv. ſalutaris erit. In vino infundatur raſura Cran. humani, vel flores tilię ſalvię, & meliſſ. in juſculis interdùm coquantur. Opportunitate vindemiarum parari poterit vinum, infundendo ſalſam parillam, & lign. cydo. quod hyeme aſſumat. Circa localia, pars paralytica, & ſpina foveatur aqu. vita camphora., vel vino, in quo bulli: Salvia, roſma. betoni. ſambuc. & primul. veris, addito pauco ſulphure, vel ſale armoniaco, & caveat ab oleoſis, & pinguibus tranſpirationem impedientibus. Non horreo

neo tamen à vinaceorum usu proposito. Circa victus rationem parce vino utatur; Cibaria sint facilis coctionis absque condimentis acidor., & similium. Motu locali, prout licet, exerceatur. Pauca hæc pro enervando tam contumaci morbo cursim indicabam, eaque subjiciebam, &c. Faxit Deus.

CONSILIUM XII.

Paralysis.

PAralysis morbo tentatur Religiosissimus D., qui post vehementem apoplexiam, in tota sinistra parte cum oris tortura sensus, & motus privatione manifestatus est; coacervatis namque in sanguine ex incongrua victus ratione atrabilaribus, stypticisque succis, excitata est primò circa autumnum quartana febris, à qua ulterius affecto sanguine, deficientibus volatilibus particulis, fixationes, & interceptiones primo emersere, à quibus dolores, & leves tumores subsecuti sunt. Tandem ex incongruo generosi vini usu, & austrina aeris constitutione facto in capite horum decubitu, ut graphicè exponit Hipp. 4. *de ratione victus, & secundo de morbis*, apoplexia excitata est per longum tempus durans. Protrusa tandem morbosa, & coagulativa materia in cerebri partem ad glandulas corticales, dexteræ videlicet partis, ut conjectari licet, impedita spirituum animalium, nerveique succi in continuatas cerebri fibras, & appensos nervos transmissione, sensus, & motus læsio in altera corporis parte manifestata est. Juvat igitur hujus morbi generationem hypocondriorum vitium, unde labefactata prima coctione, nec ritè depurato chylo ab acidis particulis tota sanguinis massa sensim infecta est luxuriantibus stypticis, & coagulativis salibus, è quibus variis in locis coagulationes, & interceptiones ortum traxere. Ex his itaque manifestæ occurrunt indicationes, depurandi sanguinem ab exaratis inquinamentis, tollendi fixationes, & interceptiones, volatilizandi sanguinem, & firmandi partes. Quibus, ut satisfiat, curationem jam inchoatam prosequi expedit. Cum igitur sanguinis missiones jam sæpius repetitæ sint, & similes revulsiones, alterantia primò erunt usurpanda. Laudamus interea pro volatilizando sanguine, & firmando capite jus

jus parvæ pullæ chalybeatum, & alteratum fol. herbæ paralysis, primulæ veris, & similium, cum quo assumat gutt. aliquot spiri. C. C. vel saltem ejus rasuram cum gran. aliquot lapid. Bezoartici, iisque utatur per XV. dies. Tandem ex usu sit antimon. diapho. cum dicto jusculo saltem per 40. dies. At si non arrideret antimon. usurpari poterit tinct. chalyb. vel simile chalybeatum remedium, quo partes acidæ absumantur; hypocondria depurentur, & viscera firmentur. Interdiu ex usu sint tabellæ paratæ succino albo, sacch. candito, & gutt. aliquot spir. Salis armoniaci. Circa localia, præter ea, quæ proponuntur à Pręclarissimo Viro, administrari poterunt in parte affecta lotiones aqu. ardent. camphorat; & similium. Purgationes repetitæ exaratis pillulis suspectæ nobis sunt: educta enim serositate sanguinis, stagnans materia magis figitur. Abstineat à vino si potest, ejusque loco utatur aqu. chalyb. vel altera: floribus tiliæ, & foliorum salviæ. At si ex usu sit vinum, saltem chalybetur, & temperetur aqua. Cum cibo utatur pulver. C. C. usto, vel rasura Matris perlarum. Circa victus rationem tenuis sit, & cibaria sint facilis coctionis, omniaque jufcula parentur infusione Chalybis. Faxit Deus, &c.

CONSILIUM XIII.

Paralysis sinistri lateris post Apoplexiam.

NOtissima est affectio, qua Eminentissimus, & Reverendissimus Princeps nunc tentatur; post enim geminum apoplexiæ insultum diversarum partium paralysis subsecuta est labii præcipuè superioris, linguæ, & totius ferè singulæ corporis partis cum levi quodam sopore. Hujus morbi generationem graphicè describebat Hipp. 4. *de ratione victus*. Probabile namque est, acida quædam inquinamenta in toto luxurantia, quæ elapso anno in thorace intercepta respirandi periodicam difficultatem inducebant, nunc sensim recollecta, vel facta metastasi circa caput coagulationem, & stagnationem in sanguine, & inde torporem in spiritibus animalibus excitasse; unde impedita nervorum tensione, & spirituum motu, apoplectica symptomata primo emersere; vigente tamen natura detrusis his in

deter-

determinatos nervorum exortus, sinistri lateris paralysis observatur. Tota itaque sanguinis massa volatilibus partibus depauperata de facili ab acidis recrementis coagulatur: unde non solum in capite, ubi compressio ab externis non viget, & angusta sunt vasa, debitum amittunt motum; cerebro, & nervoso generi sufficientem non suppeditat spirituum materiam, quin & viæ tam sanguinis, quam nervosi succi non undequaque liberæ sunt; unde sensuum torpor, & sopor qui potiùs vigilandi impotentia est, quam verus somnus; hic etenim ex nervorum laxitate ortum trahit, impedito spirituum animalium fluxu, & refluxu.

Indicationes igitur erunt, quas loco superiùs citato proponit Hipp. restituendi motum sanguini, & spiritibus, depurandi, & volatilizandi sanguinem, tollendi impedimenta, & tandem firmandi viscera. Pro quibus assequendis plura, & plura administrata video remedia. Hipp. Celsus reliquique antiqui venæ sectionem consulunt etiam repetitam, ad hoc, ut communicato motu impedimenta tollantur, & reliquum sanguinis nova acquisita compage faciliùs refermentetur. Si itaque pulsus vigeat, & venæ circa caput precipuè turgeant V. S. in brachio repeti poterit, etiam in latere paralytico. Alterantium loco pro depurando, & volatilizando sanguine per XII. dies præscribatur C. C. limatura cum portione lapidis Bezoartici, assumendo simul jus pullæ chalybeatum alteratum cum flor. prim. Ver. Cherefolii, absynth. & Betonicæ. Post usum C. C. cum dicto lapide laudarem antimonium Diaphor. ritè paratum cum exposito superiùs jure alterato, vel saltem caprino sero, si præcipuè leniendus esset thorax. Interdiù ex usu sit spir. vola. salis armoniaci mixtus cum syrup. Magistrali de duab. radicibus, & similibus. Balsamum quoque sulphuris juvare poterit paratum juxta descriptionem Boylei, quam proponit Schola Burgundica Tom. 6. tract. 9. disserta. 4. cap. 1. Cum cibo assumat pulverem ocul. cancr. vel Margar. pp. Neoterici laudant usum herbæ The, vel ejus loco fol. salviæ opportuna erunt. Sinistra corporis pars, & spina ipsa spir. vini foveatur, in quo soluta sit Camphor. Vel ex usu sit Ung. loco supra citato exaratum; vinum suspectum est; tartaro enim figit, & impetu in caput humores propellit. Ejus loco aqua Nuceriæ, vel liquore aliquo chalybeato utatur. Fluida quoque pro parandis cibis chalybe alterentur. Pauca hæc pro salute Eminentissimi Principis exarata Doctissimorum Virorum judicio libenter subjicio. Faxit Deus.

CONSILIUM XIV.

Paralysis nervorum opticorum apparente geminatione objectorum cum Vertigine.

SÆva symptomata, quæ in Nobilissimo Viro hucusque observata sunt, sufficienter indicant variam facultatis animalis læsionem. Primò enim post hemicraniam tribus abhinc mensibus dexteri lateris paralysi, & aphonia iteratis insultibus correptus est; quibus sedatis, nunc vertigine, & turbata visione, nam multiplicata apparent objecta, & cum totius corporis languore, & mærore vexatur: Contingunt autem exarata symptomata vitiato nerveo succo, vel impedito ejusdem motu. Cerebri namque, & nervorum fibræ laxatæ, & nervei succi debita copia orbatæ primo aphoniam, & paralysim manifestarunt; liberioribus tandem viis redditis, læsio in interioribus tantum sensibus succedit: resolutis namque nervorum opticorum fibris, & quasi paralysi affectis mutatur situs ita, ut tremores ibidem varie excitati geminent apparentiam objectorum, eorumque positionem varient. Difficile est autem assignare causam, qua succus nerveus inficitur, vel ejusdem propagatio impeditur. Cum tamen diuturnus præcesserit capitis dolor, conjectari licet, non solum nerveum succum inquinari sero aliquo salibus coagulativis turgido, quo volatiles particulæ figuntur; verum etiam ex copia seri, seu stagnantis lymphæ angustari posse arctos fibrarum tubulos, in quibus sub dura matre, & in ventriculis concreta lympha, vel serosa colluvies stagnat, & ita nativam non induci tensionem. Hoc totum ex cadaverum sectionibus consimili affectione tentatorum probabiliter confirmari potest. Indicationes itaque sunt inducendi libertatem in fibris cerebri, & nervis; tollendi, si quæ sint, impedientes, & angustantes causas, & volatilizandi succum nerveum. Ut igitur his satisfiat, curationem prosequi expedit, ne novo succedente impedimento funestus subsequatur morbus. Cum igitur repetitæ sint prudenter sanguinis missiones, & epicraticæ evacuationes, frequentes corporis frictiones administrari poterunt, & alterationi incumbendum erit. Pro excitanda volatilizatione bulliat

in

in jusculis, & pulmentis quotidianis limatura C. C. & rasura eboris. Conveniet pariter jusculum alteratum salvia, Beton. primul. ver. & radic. gram. cum quo assumat antimon. diaphor. quibus diù utatur. Interdum usurpet tabellas pp. succino albo, rasur. ebor. & matr. perla. sem. peon. sacchar. alb. & aqu. Meliss. & irrorentur spir: Sal. armon. At si urinæ copiosæ erumpant, ex usu sit interdum syrup. de alth. cum gutt. aliqu. spiri. salis dulcif. cum juscul. altera. radic. gram. Masticatoria quoque blanda usurpari poterunt pro minuendo sero. Victus ratio sit valde, & quantum fieri potest tenuis; & fluidis ut plurimum utatur; Caphè à cibo potari poterit. A vino, si possibile est, abstineat, vel saltem parce utatur. Cum cibo sæpe assumat gelat. C. C. Pauca hęc habebam pro salute integra Nobilissimi Viri, eaque prudenti acrique Judicio Doctissimorum Medentium subjiciebam. Faxit Deus, &c.

CONSILIUM XV.

Aphonia, torpor phantasiæ, sensuum internorum, & memoriæ læsio, paralysis sphincteris vesicæ, & ani, cutis infectio, & Apoplexia.

VAria symptomata, quæ in Nobilissimo Viro observantur, abundè demonstrant læsionem facultatum principum, quibus celebrantur sensus præcipuè interni, & motus. Et licet difficillimum sit, & penè impossibile, mechanicè exponere, qua ratione tam mirę operationes contingant in nobis, ex his tamen, quę in cadaveribus consimilibus affectionibus olim tentatis observantur, probabiliter philosophari licet, hęc omnia contingere congesta copiosa, & morbosa lympha circa cerebrum, vel saltem intra ejusdem corpus; quotiescunque enim in glandulis cerebri corticalibus impeditur nativa nervei succi separatio, vel mixtura circum stagnantis ichoris inficitur, necessariò sensus, & motus obledantur, unde aphonia, & torpor. Ubi autem cerebri fibrę ex comprimente lympha tremorem subire nequeunt, quo externorum sensuum motiones, & undulationes propagantur, animęque objiciuntur,

 & ab-

& absente etiam motione imperio animę excitantur, tunc necessariò phantasia, reliquique interni sensus, & pręcipuè memoria vitiantur. Ab eodem pariter fonte originem trahunt reliqua symptomata, quæ præcipuè in involuntaria fęcum, & urinæ excretione observantur. nervus enim, qui ad viscera imi ventris propagatur, cum non debita nervei succi copia irroretur, paralysim in sphinctere manifestat. Exaratam conjecturam firmant morbosæ affectiones, quæ olim pręgressæ sunt; apoplexia scilicet, & cutanea infectio cum tuberculis; hę namque supponunt copiam particularum, quę analogiam habent cum vitriolo, à quibus tractu temporis primo congestiones, oppilationes in capite factę sunt, unde remorata, & vitiata nervei succi separatione, apoplecticus insultus subortus est; deinde vigente natura interceptæ in glandulis cutis hujusmodi particulæ morbosæ pustulos, & tubercula manifestarunt, tandem facta circa caput stagnatione, fatiscente natura iterum apoplexia cum principum facultatum læsione subsecuta est.

Indicationes igitur Medicæ sunt debitam fluiditatem promovendi, auferendi inquinamenta, quibus concretiones, & congestiones fiunt, derivandi ichores ad propria emunctoria, & præcipuè ad urinam, firmandique caput. Ut his igitur satisfiat, clysteres emoll. ex usu sint. Masticatoria convenient, & pręcipuè rotulæ ex sale prunelle, vel papyro promoveatur salivatio. Alterantium loco assumet jus chalybeatum pullæ junioris, in quo decocta sint fol. primul. ver. beton. pentaphilo. cui add. gutt. aliquot spirit. sal. armon. hoc utatur per XV. dies, deinde ex usu sit antimon. diaphor. ad gra. XX. cum quo assumat juscul. altera. fol. meliss. radic. grami. diuque his utatur. Interea interdiù assumat rotulas paratas ras. matrisperl. sem. peon., & succin. albo optimè contuso, addendo aliquot gutt. spir. sal. armon. At si urinæ copiosè fluant, peractis superiùs expositis præsidiis terebynthina julebizata, vel spirit. salis exhiberi poterit cum jusculo altera. radic. gram., & malvæ, dummodo tamen vesica tunc paralysi non laboret. Vinum infus. flor. tiliæ, vel C. C. alteretur, & decoctione thè interdum utatur. Victus sit mediocris, & carnes sint facilis coctionis. Vitet cibor. varietatem; parcè cęnet. Abstineat ab acidis, austeris, & aromaticis. Pauca hæc in tam contumaci, gravique morbo indicabam. Faxit Deus, &c.

CON-

CONSILIUM XVI.

Paralisi delle parti inferiori, e delle Genitali, ottusità di mente, e gravezza di Capo dopo la podagra.

I Gravissimi sintomi, che s'osservano nell' Illustrissimo Paziente, mostrano, che la materia Podagrica fissata ne' nervi della cauda equina, e in quei, che uscendo dalle vertebre si propagano alle parti inferiori per il moto leva la trasmissione della dovuta quantità del sugo nerveo al muscolo delle dette parti, ed ai genitali stessi, anzi che parte di detta materia podagrica stagnando nel Capo, ed impedendo la tensione delle fibre del Cervello causa l' ottusità della mente, e la gravezza del Capo. L' affetto morboso, e confermato con l' uso de rimedj volatili, e potenti potria causare l' apoplesia nel cervello, e nelle parti estreme convulsioni; onde non ardisco proporre rimedj. Le Terme, e locali simili, quando l' offesa dipende da umori crassi, e lenti, sogliono giovare; ma quando il corpo è gracile, e la materia è disposta a ricever moto dalle viscere, passa ai vasi sanguigni, e da questi ai nervi, e però giudico sospette le acque minerali sulfuree, le quali benche possino corroborare le parti inferiori, possono però offendere le viscere, e specialmente il Capo. Mi valerei delle vinaccie a suo tempo, dell' applicazione delle viscere d' animali calde, e simili, e loderei l' uso dello stibio Diafore. e la frequente bollitura della limatura del C. di C. nei brodi.

CONSILIUM XVII.

Dexteræ manus tremor, vigilia contumax, calor internus Capitis, totius corporis lassitudo, & macies, &c.

PRæcipua symptomata, quæ in Illustrissimo, & Reverendissimo Præsule observantur, sunt dexteræ manus tremor, vigilia contumax, & internus capitis dolor, præcipuè in vertice, quibus præcessere miliaris herpetis in inferioribus partibus manifestatio, & frequenter febres biliosæ. Ex his igitur philosophari licet, in cerebro congestionem factam esse ichorum, & particularum acrium analogarum herpeti; quæ jam in extremis corporis partibus observabantur. Exaltati enim irritantes sales in sanguine, circulatione media in angustia corticalium glandularum, vel satius meningum circa corticem, vel saltem circa membranas intercipiuntur, ibidemque fixantur, unde pondere, & figura perpetuam irritationem pariunt in cerebro, ex qua solicitatur ad motum, & ita indesinenter nerveus succus in continuatos nervos exprimitur, quo perennat eorumdem tensio, & consequenter vigilia. Calor quoque capitis ex levi etiam causa interior redditur; nam ex congestione felix sanguinis circuitus vitiatur, unde cum eodem rithmo venæ non revehant propulsum ab arteriis sanguinem, stagnat hic aliqualiter præcipuè in sinibus per messoriam falcem excurrentibus, & ita caloris sensum sua præsentia auget. Succedit pariter tremor manus à negotiis, & studio, dum scilicet irritantium salium portio succo nerveo mixta, facto impetu, determinatam nervorum propaginem subit, consentiente, ac inducta sensim glandularum corticalium cerebri laxitate, ut passim observamus accidere in ira, & furore, turbata sanguinis compage, & motu. Subsequitur tandem totius corporis lassitudo, & aliqualis macies; volatiles enim particulæ continua vigilia dissipantur, & exaltatæ in sanguine erodentes particulæ à partibus ipsis nutrimentum abradunt. His accedunt coctiones in visceribus turbari, unde etiam nativæ excrementorum eliminationes non absolvuntur. Exaratæ enim morbosę affectiones foventur vitio

suc-

ſuccorum imi ventris; hujus namque nativa ſtypticitas probabiliter ſylveſtrium partium copiam, & bilis inefficaciam oſtendit, unde obturatis inteſtinalium fiſtularum orificiis, refluus à toto humor in inteſtina non admittitur, & conſequenter impedita debita excrementorum præcipitatione, impurus chylus ſanguini affunditur; hinc congeſtiones olim in cute, nunc in cerebro manifeſtantur, quæ omnia ex varia ſolum mutatione; & difficilibus itineribus œconomiam corporis labefactantibus ortum traxere, &c.

Indicationes igitur ſunt manifeſtæ, depurandi ſcilicet ſanguinem à prædictis inquinamentis, tollendi congeſtiones factas, & irritationem, ut inducta alterna requie coctiones perficiantur, & corpus renutriatur, pro quibus aſſequendis curationem proſequi expedit. Leniatur itaque alvus clyſteribus emollientibus Lacte vacc., vel ſucco hordei, aut oleo violar. Caveat à ſolventibus, ſolaque Caſſia cum conſer. viola. ex uſu ſit. Pro alteratione humorum laudo ſuccos depuratos lactu., borag., lapat. Matris viol. & fuma., quibus per menſem utatur; deinde potet ſerum Caprile cola., cui addi poterit ℥ 1. ſalis abſynth., vel liberè fluentibus urinis ſpir. ſal. dulcif. Urgente aeris caliditate conveniet aqua Nuceriæ blando vehiculo, ſyrup. ʒ. de althea, vel liquir. Balnea aquę dul. toti corpori, & capiti etiam convenient; & nunc à cęna parentur ex aqua alter. foliis lactu., nymph., papav. albi, ſalicis, & ſimilium pro pedum lotione. Frictiones quoque in his interdiù fiant. Si enim antiqui herpetis eruptio manifeſtaretur, caput liberaretur. Interea emulſiones ex ſeminibus cucurbi. amygd. dulci., quibus ſemina papave. albi interdiu addi poterunt, frequenter uſurpentur. A cęna conſer. Viola. cum raſur. Matr. perlar., & ocul. Cancr. ex uſu ſit. Cum cibo aſſumat Gel. C. C. Pulmenta in lacte vaccino, ex oryza. hord., & conſimilibus interdiù parentur. Animi, & corporis motus vitet, &c.

CON-

CONSILIUM XVIII.

Motus Convulſivi.

MOtibus convulſivis torquetur Illuſtriſſima, & Religioſiſſima Monialis. His præceſſit hypocondriaca affectio, & nunc precordiorum anguſtia, & ſudor univerſalis concomitantur. Hujus morbi generatio, & cauſę ita eleganter, & doctè à Preclariſſimo viro exponuntur, ut mea non egeant indagine. Eſt igitur probabile ex inquinato nerveo ſucco, & ex ejuſdem irregulari à cerebro in continuatos nervos propulſione; involuntarios, & perennes ſuccedere in muſculis motus, & in viſceribus contractiones. Inquinatur autem nerveus ſuccus mixtura ſalium ſylveſtrium, qui ab hypocondriis deducuntur. his enim laxata tenella ſtructura corticalium cerebri glandularum, una cum volatilibus, blandiſque nervei ſucci particulis cerebri fibras ſubeunt, & tandem in appenſos muſculos exonerantur: unde inducta irritatione, & tenſione involuntarium excitant motum in diverſis, præcipuiſque muſculis, & in carneis fibris, à quibus vaſa ſanguinea, & precipuè eorum extremitates ambiuntur. At quoniam voluntarius muſculorum motus dependet in naturæ ſtatu à determinata nervei ſucci à cerebro in muſculos tranſmiſſione; hinc eſt, quod ex tumultuaria irritatione facta à ſylveſtribus, & aculeatis ſalibus in cerebri ſubſtantia, & meningibus involuntaria, & irregularis ſuccedit exarati ſucci immiſſio; unde motus excitatur, qui preter voluntatis imperium durat; ſuccedit autem præcordiorum anguſtia convulſa carnea portione, qua vena cava propè cor donatur; unde cum debita ſanguinis quantitas cordi non ſubminiſtretur, pulſus obſcuratur, aliaque manifeſtantur ſymptomata. Reſpiratio pariter vitiatur convulſis muſculis intercoſtalibus, & ſepto tranſverſo. Turbata igitur viſcerum & vaſorum compage, & motu, fluida quoque conſentiunt, hinc retardato ipſorum locali motu, immutatæ eorundem inteſtinæ ſeparationes ſuccedunt, & præcipuè in glandulis miliaribus cutis, à quibus univerſalis erumpit ſudor. Ex copia itaque ſalium ſylveſtrium, & ex perennitate affectus probabile eſt, glandularum cerebri minimam

com-

compagem adeò labefactata messe, hiantibus plus justo separatoriis porulis, ut morbus cerebri idiopathicus jam redditus sit. Solet in consimilibus affectibus, ut in cadaveribus observatur, serum, vel gelatinosa lympha circa meninges, vitiatis conglobatis glandulis, stagnare, quorum activitate, velut ex aqua forti, cerebrum perpetuò solicitetur.

Ex his patent Indicationes depurandi sanguinem, tollendi irritationes, & congestiones, derivatis aliàs ichoribus, præcipuè ad vias urinę, & firmandi caput, ne transitus fiat ad funestissimos morbos. Curationem igitur prosequi expedit, & pro alvi lenitione, & tollenda irritatione ex usu sit frequenter ol. amygd. dul. ext. absque ign. quod pro cęna etiam sepè potari potest. Syrup. etiam de Cych. cum Rhabarba. utilis erit; & Clysterii ex emollien. & ol. amyg. dulc. & viol. opportuni erunt. Cavendum à purgantibus, quibus motus humoribus communicatur. Pro alterante laudo usum seri caprini col. tantum ad ℥vi. cum gelat. C. C. per 20. dies, deinde potet lac asinę, cui misceat ʒ5. sapon. Venet. vel ℥i. syrup. de succo violar. aut aquæ violar. Cum cibo pariter assumat mixturam ex rasura Cran. humani matr. perlar. Crystal. mont. pp. stibio diaphor. & sale prunelle; At si urina liberè fluat, ad derivandos salinos ichores ad vias urinę exhiberi poterit terebenth. julebi. cui superbibat jus alterat. ibisco. viola. malva, & melissa. Abstineat à vino. Emulsiones ex amygd. dulcibus etiam recentibus paratæ in aqua viol. vel ceraso. nigro. quibus interdiù papaveris albi semina addi poterunt, frequenter ex usu sint. Caphè potus familiaris sit. Exigua hęc cursim indicabam, &c. Faxit Deus.

CONSILIUM XIX.

Motus convulsivi cum involuntaria fæcum & urinæ excretione, ac Visus læsione.

SÆvissima, & multiplicata sunt symptomata, quæ in Nobilissima Puella hucusque observata sunt. Primo enim convulsivi motus musculorum, & membranarum oculi cum atroci capitis dolore, & peculiari irritatione omnium partium nervosarum manifestati sunt, qui autumno adau-

cto, juxta lunares motus reviviſcebant; & tandem Opiſthotonos ſpeciem induxere, cum reſpirandi difficultate, involuntaria fæcum, & urinæ excretione, & faucium, ac muſculorum forti contractione. Nunc ſedatis doloribus, involuntaria excrementorum eliminatio perdurat, ſicut & impedimentum motus, & duobus abhinc menſibus inopinata viſus privatio, nullo exteriùs in oculi ſtructura vitio apparente, præter pupillæ dilatationem, perennante etiam convulſione. Hæc itaque convulſionem indicant; cujus cauſæ cognitionem ferè deſperatam cenſent multi. Cum autem muſculi afficiantur in hoc morbo, ex eodem mechanico inſtrumento excitatur morbus hic, à quo in naturæ ſtatu localis motus celebratur, cum hac diſtinctione, ut in hoc imperante natura motus ſuccedat, & ceſſet; in illo autem ſuſcitetur, & perennet, nolente etiam animali. In hac igitur affectione probabile eſt, cerebrum una cum membranis ab irritantibus ſalibus, & ichoribus laceratum nerveum ſuccum tumultuariè propellere, mediis nervorum continuatis tubulis in muſculos, & carneas fibras; undè involuntarii motus emanant, à quibus partes à ſuo ſitu dimoventur, & labefactato utroque ſphinctere, urina, & alvi excrementa, contractis inteſtinorum, & veſicæ circularibus fibris, involuntariè proſiliunt. Succeſſit autem privatio viſus, quia contractis meningibus opticum nervum ambientibus, primo dolor acutus excitatus eſt in oculo; deinde medullaris ejuſdem nervi ſubſtantia irritata, & convulſa expanſam retinam intra retraxit, & ejuſdem filamenta à ſua compage dimovit; unde ob rigiditatem non conſentiunt luminis titillationi, & motioni. Laxatur quoque quaſi paralitycum ligamentum ciliare morboſis, & ſalinis ichoribus turgidum; unde ſpecies quoque copioſo lumine deturbatur: hinc viſionis defectus. Morboſæ hujus affectionis cauſa fortaſſe refundi poteſt in impeditam capitis tranſpirationem, & tandem in partium intra cranium contentarum conſolidationem: quare congeſto circa meninges, & corticem cerebri acri ſero, ſtructura minima vitiata eſt, ac ſubingreſſis ſalibus corticalium glandularum pori plus juſto aperti ſunt, heterogeneis corporibus aditum permittentes: unde nerveus ſuccus heterogeneus redditus, eſt, qui ex perpetuo ſtimulo copioſiùs, & extra naturę leges propellitur, adjuvantibus etiam motum præſidiis activioribus.

Quapropter Medicę Indicationes ſunt, tollendi irritantes, depurandi fluida, & firmandi partes affectas. Quibus ſatiſfacere difficile eſt ob vitiatam in minimis ſtructuram, & mo-

motum fluidis impreſſum. Si itaque opus ſit alvi laxatione, ex uſu ſit ol. amygd. dul. & clyſter. ex lacte vaccino Chalyb. & jure hordea: & ol. violar. vel amygd. dulc. & caverem à Scamoneatis, & irritantibus, quibus humoribus orgaſmus, & nervoſis partibus vellicatio conciliantur. Duplex eſt via, qua ichores, & ſales irritantes diſſipantur; aut enim per tranſpiratum eliminantur, vel inconſpicui redduntur. Hucuſque, quia prima methodus ex uſu fuit nullo cum levamine, poſterior via calcanda erit. Laudo igitur per aliquot dies ſerum Capril. colat. tantùm cum gela. C.C., deinde lac vac. coctum cum 4. parte aqu. violar. per 40. dies. Nonnulli utuntur lacte aſini: cui miſcent portionem ſaponis Veneti. Interdiù aſſumat tabel. paratas raſ. ebor. Cran. huma. ter. ſigilla., oculis cancro., ſacchar. candit., & aqua violar. Cum cibo aſſumat gelat. C.C., & frequenter emulſiones ex ſeminibus cucurbi. amygd. dul. pręcipuè recentiorum, & nondum excitatarum, quibus interdiù ſemi. papa. albi addi poſſunt. Syrup. etiam de ſucco violar: & ejuſdem conſer. juvabit. Circa localia, oculor. fiant lotiones cum aqu. fabro. in qua bull. fol. plantagi. conſolid. & ſamb. Circa victus rationem caro agnina laudatur. Pulmenta fiant in lacte vaccino, vel ovino ex hordeo, oriza, vel pane contrito. Pro potu ex uſu ſit aqua Nuceriæ, in qua ſolvatur terra ſigillata.

CONSILIUM XX.

Melancholia, & Epilepſia.

Convenio cum Doctiſſimis Viris, Illuſtriſſimum Comitem duplici laborare morbo, Melancholia ſcilicet hypocondriaca, & Epilepſia: illam indicant timor, & mæror ſine cauſa, & parentum conſimile vitium; hanc verò abundè demonſtrant ſigna eleganter in eruditiſſima Scheda expoſita. Succedit igitur Melancholia hypocondriaca quotieſcumque coctio prima non ritè abſolvitur, nec debitè dulcuratur chylus, ſed cum inquinamentis acidis non præcipitatis vaſa ſanguinea ſubit, unde communicato toti maſſę Sanguineæ vitio diverſa promit ſymptomata. Vigente namq; natura, particulæ acidæ circulatione media in cute jam in-

terceptæ cutaneas pustulas excitarunt, vel facta sibi per nares via foras cum sanguine eruperunt, deinde congestæ in capite vellicando fibras cerebri, remorando nervei succi propagationem, vertiginem produxere: postremò inducta partis debilitate, facta in cerebri, & nervorum tubulos irruptione, novam affectionem, Epilepsiam videlicet, manifestarunt. Succedit enim hic morbus, prout probabiliter philosophari licet, quotiescumque vitriolatæ, & arsenicales particulæ in corticales cerebri glandulas, & continuatos nervorum tubulos excurrunt: quapropter cerebrum ipsum necessariò irritatum convellitur, & sollicitatur ad continuam, & indesinentem succi nervei propagationem; & exinde elongati nervi, & appensi musculi ad tumultuariam, & involuntariam contractionem compelluntur: unde nil mirum, si principes facultates oblædantur. Convulsis scilicet cerebri fibris, etiam reliqua viscera afficiuntur turbato fluidorum motu, & compage. Succedit autem horrendum hoc symptoma, ut doctè exponitur à præclarissimo Viro, quoties mens intenta cerebri vias laxiores reddit. Causæ hujus morbosæ affectionis sunt probabiliter vitiata glandularum imi ventris fermenta, quę debitam ciborum solutionem, & pręcipitationem non induunt, sed sua aciditate inquinant chylum, à quo sanguini, & reliquis secundariis succis consimilis labes communicatur. Lympha pariter eodem vitio peccans earum diathesim perennat, & auget, atque in semine vitium enervata viscerum fermenta primo reddidit, à quibus stato tempore læsiones emanant.

Indicationes igitur manifestæ occurrunt depurandi sanguinem ab inquinamentis acidis, auferendo irritationes, & convulsiones, firmandique partes affectas, & viscerum fermenta. Quibus ut satisfiat, primo vere curatio institui potest. Et primò pro lenienda alvo usurpet oleum amygd. dul. extra: 5. ig., vel saltem flor. Cass., vel analogum leniens, blandum tamen, cavendo à pillulis, & Scamoneatis, reliquisque irritantibus medicamentis. Alterantium loco laudarem usum ser. capril. colat. ad ℥vii. singulo mane per mensem, cui transacto decimo die, addat tincturam chalybis, vel assumat cum exposito sero ℈i. Croc. Mart. aperit. His enim elui possunt inquinamenta hypochondriorum, & particulæ acidæ absumi. At si non arrideret serum Capr. assumi possunt succi depura: fumar. borag. rutæ, & simili. quibus alcalicæ insunt particulæ, addito etiam bolo ex croco Martis, vel alio Chalybeato. Interim vena brachii aperiatur. His peractis, & mundificatis hypochondrijs, pro dulcifi-

cificandis humoribus tentandus est usus lactis asinini, addendo quartam partem aquæ viol. & si primis diebus non tolleretur, intermittat ejus usum per aliquot dies, deinde iterum repetat, donec natura assuescat. Nonnulli in consimili affectione ortum trahente à vitiatis hypochondriis lacti addunt ℈ʒ. saponis Veneti, & vaccino etiam lacte utuntur. Asinini, vel Vaccini itaque lactis usus longo tempore usurpetur. Interea frequens sit usus conser. viola., & emulsionis ex amygd. dul. addit. interdum semin. papaver. albi. Ante cibum interdum utatur gelat. C. C. Inter Specifica Crato commendat usum Cinnabaris nativi, cui addi poterunt Semina peoniæ, succinum album; cran. human. & Cryst. mont. pp. Abstineat ex toto à vino, & potet ejus loco aquam, in qua flores tiliæ decoquantur. Vehementes corporis, & animi motus vitentur. Victus sit mediocres, Carnes sint facilis coctionis, ut plurimum elixæ, & prę reliquis laudantur agninæ. Caveat ab aromaticis, acribus, acidis, & flatulentis. Pauca hæc pro enervandis tam contumacibus, & Herculeis affectionibus indicabam, atque subjiciebam recto medentium judicio. Faxit Deus, &c.

CONSILIUM XXI.

Melancholia.

DAi segni esposti nella detta Scrittura si può argomentare, che il Nobile Paziente sia travagliato da una Melancolia, cioè da un delirio senza febre con timore, e mestizia, immaginandosi d' aver molti mali, che non hà. La generazione di questo male è oscurissima; poichè la natura nel cervello esercita gli atti della fantasia, e degli altri sensi interiori con un modo, che per anche è ignoto, nè sino ad ora è manifesta la Meccanica, con che si serve, per fare così mirabili azioni, e conseguentemente la generazione de' mali dell' immaginazione, e somiglianti: perlochè non si può spiegare, che con apparenti congietture. La struttura del Cervello pare, che sia un pezzo di fibre, ò fistole ripiene di un sugo, che si separa nella corteccia, dove sono radicate. Queste mosse mediante la continuazione de' nervi dagli organi esterni, e successivamente

dagli

dagli oggetti estranei, ricevono un tremore, che comunicato con un modo ineffabile all'anima, eccita in essa le passioni. E perche gl'istessi movimenti si possono comunicare senza gli oggetti esterni dal moto, ò qualità del sugo nerveo, ovvero da altri corpi, che toccano dette fibre; quindi ne nasce, che senza mozione esterna l'anima può sentire, ed in noi si possono eccitare quelle passioni, che producano mediante i sensi esterni gli oggetti fuora di noi. Supposto questo, essendo verisimile, che i sughi acidi, e privi di parti volatili non possino dare alle fibre del Cervello la dovuta tensione, mà fissati in esso mantenghino una perpetua irritazione, ne succede, che questi possino costituire la radice morbosa del merore, e timore continuo; insegnando Ippo. *de diæta*, che *qualiacumque patitur corpus, talia videt anima visu jam concluso*. La copia de' sughi acidi nel Nobile Signore viene indicata dalla febre quartana, due anni sono manifestata, dalla vita sedentaria, nella quale non succedendo la naturale traspirazione, quegli inquinamenti acidi riportati dalle vene, finalmente intercetti nel cervello hanno causato una congestione, dalla quale resta viziato il sugo nerveo, ed impedite, e vellicate le fibre del Cervello. Possono anco somministrare copia di umori acidi gli ipocondrj, mediante la corrutela de' fermenti dalle glandule del ventre inferiore, e specialmente del pancreas. Sicche le indicazioni sono di levare gl'inquinamenti acidi fissati nel Cervello, depurando i sughi dell'ipocondrj, di volatilizare i fluidi, e di promovere la traspirazione. Per ottenere questi fini, sono stati praticati prudentemente molti remedj, ed altri vengon proposti. Nella Chirurgia lodo la missione del Sangue fatta nel braccio, come anco quella della stessa parte offesa. Circa ai solventi, i soli lenienti piacevoli basteranno, stante che i violenti possono portare nuova fissazione, ed irritazione nelle parti: onde anche i Clisteri saranno più sicuri fatti con emollienti, e senza rimedi stimolanti. Per mondificare gl'ipocondri, e render i fluidi meno acidi giovano i sughi depurati d'erbe, e particolarmente della boragine, fumoterra, pinpinella, e simili, aggiungendovi il croco di Marte, o altro rimedio calibeato. A suo tempo saranno giovevoli l'acque termali, e specialmente le acidole proposte. Sopra tutto gioverà il bagno d'acqua dolce, col quale si depura la massa dei fluidi, augmentandosi la traspirazione, e si dà moto agli umori. Nel restante della state loderei l'uso del siero Caprino colato, nel quale la notte si potrà macerare l'assenzo, o la

bora-

boragine. I crostacei, o gli occhi di granchi si potranno usare prima del cibo. Il moto locale, e la conversazione saranno utili, come la mutazione dell'aria. Il vitto sia mediocremente umettante, e di facile cozione; ed i fluidi si dovranno acciarire. Questo è quel poco, che per conferma di quanto viene proposto posso accennare, &c.

CONSILIUM XXII.

Melancholia.

MElancholia tentatur Illustrissimus D. sine causa timens, cum labefactata imaginatione, & civilis conversationis odio, ita ut mortem appetat. Ab infantia proclivis fuit ad lacrymas; tertio suę ætatis anno variolarum copiam passus usque ad X. annum febriculis, & fluxui alvi obnoxius fuit; Duodecimo pariter anno in pollice manus spinam ventosam expertus est; decimo sexto destillatione ad fauces, & pectus vexatus fuit. Studiis invitus operam dare coactus impedito conjugali statu, quem summè expetebat, in mœrorem, & timorem incidit cum hypochondriorum tensione. Successit porrò melancholia, prout in re tam obscura philosophari permittitur, labefactata structura minima cerebri, vitiataque tensione fibrarum ejusdem, & inquinato nerveo succo. Etenim in naturæ statu volatilis, summeque defæcatus nerveus succus à corticalibus glandulis perpetuò separatur, qui per fibras cerebri transductus in iisdem nativam tensionem excitat, ut objectorum per nervos propagatis undulationibus consentiant, & remittantur. Ubi autem, ut in casu nostro, separatus succus nerveus acidis salibus scatet, non omnimoda volatilitate gaudet, & in iisdem fibris remoratus irritationem parit, earumque nativum tremorem, & remissionem impedit, unde perennis subsequitur convulsio, à qua mens angitur, & specie timoris torquetur. Inquinatur nerveus succus à transductis acidis ichoribus in toto luxuriantibus; & præcipuè in hypochondriis; horum enim colluviem abundè ostendunt copia olim variolarum, nunc febriculę cum alvi fluxu, deinde spina ventosa, destillationes & tandem hypocondriorum affe-

affectio. Hanc quoque labem auxere studia, invitum vitæ genus, & alia simillima, quibus, turbatis nervis, humorum etiam motus localis, & intestinus labefactatus est, ita ut nativa melancholica temperies adaucta morbosa reddita fuerit. Genita igitur in hypochondriis acida inquinamenta, & medio Chylo Sanguini communicata, & per arterias corticalibus glandulis subministrata earundem porulos plus justo aperientia essentialem in iisdem labem constituere. Quapropter Medicæ Indicationes sunt depurandi fluida ab acidis salibus, tollendi irritationes, & congestiones in cerebro, & viscera firmandi. Curationem itaque prosequi expedit, & pro lenienda alvo usurpari poterit infusio senæ, & tartari, in aqua melissæ, aut fumariæ; clysteres etiam emollientes frequenter injiciantur, & cavendum à catharticis, cum ex his major fit confluxus ad partem affectam. Pro depuratione humorum convenient succi depurati fumar. borag., & melissæ, quibus addatur tinctura chalyb. par. succo pomar. vel crocus martis; deinde utatur sero Caprino, in quo bull. pulpa tamarind., & tandem potet lac asininum cum stibio diaphor. Interdiù assumat tabellas paratas ocul. cancror. tartaro vitriolat. Sale prunelle, & confect. alcher. cum saccharo candito, & aqua Melissæ. Vinum alteretur infusione Chalyb., vel saltem radic. borag. Cum cibo usurpet ocul. cancro., aut rasur. matris perlar. Crocus cum cibo utilis erit. Potus thè opportunus erit. Dięta Lactea à Uvephero laudatur. Frictiones totius corporis convenient. Urgente vigilia, balneum aquæ dulcis ex usu sit. Quoad victus rationem, & reliqua, ita secundum rationem instituta video, ut meo non indigeant consilio. Pauca hæc cursim innuebam pro integra salute Nobilissimi ægrotantis. Faxit Deus, &c.

CON-

CONSILIUM XXIII.

Ophthalmia, & Icteritia.

MOrbosa affectio, qua tentatur Illustrissimus, & Nobilissimus patiens, licet sensibus obvia occurrat; obscura tamen circa sedem affectam, suæque generationis modum non parum latitare videtur. Si enim docente Hippocrate, *Natura Corporis est principium sermonis in arte Medica*, cum adhuc nobis non constet, an humor aqueus perenniter fluat, & refluat, & à quibus fontibus separetur; an à solis vasculis, an ope glandularum, quæ interiùs, vel exteriùs locantur; & postremò an ophthalmia urgente interiùs quoque aqueus humor inficiatur, ideò nobis solidum deest Philosophandi Principium. Ut autem probabili procedamus via, ex progressis morbis, & symptomatibus à Pręclarissimo Viro indicatis conjectari licet; in Nobilissimo Viro ex repetitis ophthalmię insultibus cornеę compage ita constituta, ut advenientes particulas acidas, & erosivas intercipere possit ex relicto quasi folliculo, & cum sub unitate superficierum locari nequeant, asperam, & opacam reddunt ejus structuram, quare laxatis, & plus justo hiantibus fortasse meatibus, & cribris, quibus aqueus humor separatur, & admittitur intra corneam, inquinamenta quoque subingrediuntur, quibus luminis rectus prohibetur transitus. Hæc enim conglomerata subsistunt, & tractu temporis penitiori contractu solidescunt. Hoc totum innuere videtur ophthalmiæ generatio, quæ non simplici ex affluxu copioso excitatur ità, ut arteriæ in vitio tantum sint, sed contingit etiam ex defectu Venarum: angustatis enim meatibus intercipitur regularis Sanguinis motus, & cum non revehatur eodem rithmo accessit hinc inflammatio, & erosio succedit. Defertur autem materia figens à lacrymarum vasculis, ita ut tunica hujusmodi salibus imbibatur, vel ab arteriis corneam irrigantibus. Eodem pariter tempore consimilem constitutionem succedere est probabile in cavitate oculi, ita ut alienus humor admittatur intra aquei humoris substantiam. Fovetur hæc affectio ab acidorum copia, quæ in hypocondriis gignuntur, ex quorum proventu icteritia quoque producitur. Probabile

enim eſt, ex hujuſmodi ſylveſtribus ſalibus loculos glandularum hepatis obſtrui, & ſeparationem bilis impediri, unde eadem cum non exoneretur in porum biliarium, indeque in duodenum inteſtinum, tandem in reliquorum viſcerum meatibus, & cutis anguſtiis intercipitur, unde & chyli dulcificatio, excrementorumque præcipitatio vitiantur, reliquaque viſcera, & cutis ipſa inficiuntur. Hæc igitur inquinamenta, ſuppreſſa debita tranſpiratione per cutim ex aeris inclementia, vel ex ſubingreſſu eroſivarum particularum ab aere media inſpiratione adaucta læſam aliam oculi partem lacerant; ibique figuntur, unde Ophthalmia: vel ſaltem interiore eruptione abſque exteriori decubitu, ut noviſſimè accedit, vitiant aquei humoris diaphaneitatem, & latentis folliculi ſtructuram, & compagem augent.

Ex his igitur manifeſtæ occurrunt indicationes depurandi Sanguinem ab hujuſmodi inquinamentis, tollendi congeſtiones factas, firmandique viſcera. Pro quibus aſſequendis lenita alvo emollientibus, vel infuſione ſenæ, laudo propoſitum ſerum Capril. colatum, cui addantur per aliquot dies guttæ ſpir. Sal. armon., deinde Chalybis tinctura, vel poſtremò crocus Martis adſtringentis, eoque longo tempore utatur. Interim venter ſingula quaque ſeptimana ſolvatur infuſ. ſenæ in aqua fumariæ. Circa localia ad revellendum uterer veſicante poſt aures; ſi præcipuè exteriùs aliqua inflammatio emergeret. Oculus quoque affectus abluatur aqua violar. quæ temperetur ſpir. Salis armon. per noctem in vaſe æneo. Laudantur pariter, quæ acidum temperant, & fluiditatem humoribus reſtituunt, ut ſunt oculi Cancr., lithargirium, cochleæ combuſtæ, & ſimilia aqua Plantag. ſoluta. Maſticatoria quoque, & tabaci uſus convenient. Aqua pariter panis ad guttas tres inſtillari poteſt in oculum, qui frequenter etiam abluatur aqua Chalybeata, in qua decocta ſint cydoniorum folia. Decoctiones pariter Eufragiæ, & interdum urina pueri commendantur. Vinum infuſione Chalybis præparetur, ſicut & reliqua potulenta. Cum cibo utatur ocul. Cancr., & cruſtaceis. Adveniente vere convenient ſucci herbar., & præcipuè plantag., addito croco Martis adſtringentis. Pauca hæc in confirmationem à Doctiſſimo Viro propoſitor. indicabam. Faxit Deus.

CON-

CONSILIUM XXIV.

Profluvio d' Umore acqueo dagli occhi, con qualche opacità de' medesimi.

L'Abito del Corpo dell' Illustrissimo Signor Uditore è di natura Sanguigna con qualche mistura di bile, avendo una tenuità di Sangue, e morbidezza di carne. Negl' Ipocondrj i suoi visceri generano sali, ed inquinamenti, i quali alle volte mescolati col sangue, e portati a diversi visceri partoriscono varie affezioni, ora pigliando l' inclinazione agli occhi fanno sgorgare porzione d' umore non in tutto diafano o fissano qualche particella, e così cagionano un poco di opacità, e descrivono alcune iridi. Altre volte imbevuti nelle membrane, che investono il Cervello, ed altre parti adiacenti al Capo, anno prodotto una gravezza di Testa, ed un Senso quasi di acqua corrente. Ed ogni volta, che doppo il pranso segue applicazione, e studio immoderato, resta il Capo riempito, e gravato, fissandosi qualche porzione di Sangue, ò almeno impedendosi il suo moto. Alcuni anni sono dagl' istessi ipocondrj, essendosi infettata la massa del Sangue, ne seguì una melancolia, la quale con rimedj umettanti, ed emollienti continuati in longo tempo commodamente si curò.

L' indicazioni in simili affezioni sono state di umettare, emollire, dulcificare, ed alle volte di mescolare, e legare detti Sali; e ciò si è proccurato con brodi alterati con cicoracei, malva, semifreddi, e radice di gramigna, aggiugnendovi rimedj calibeati, per correggere gl' inquinamenti de' visceri inferiori. Si sono usati i sughi d' Erbe, ed in particolare di Cicorea, e di boragine, per dare una dovuta consistenza al Sangue, e per levare quella fusione, che cagiona quell' iride negli occhi. Si sono anche praticate emulsioni di semi incrassanti, mescolandovi alle volte semi di papavere, e rotule fatte col corallo rosso, perle, e sua conchiglia, per corroborare il capo, ed imbeversi di quegli acidi, e Sali turbativi, che si generano negli ipocondrj. Alle occorrenze si è aperta la vena. Questi stessi già praticati rimedj con giovamento, continuando la stessa constituzione,

 si po-

si potranno ne' tempi di Primavera, e d'Autunno replicare, e quando bisognasse purgare, per non turbare tutta la massa del Sangue, ed irritare i visceri, bisognerà contentarsi dell'uso del siero di Vacca con il veicolo di tartaro, ò cosa simile piacevole, guardandosi dalla manna. La Cassia in sostanza con conserva di Viole, o di malva sarà a proposito, proseguendo l'alterazione con brodi alterati, ò sieri destillati. Nella stagione più calda l'uso de' bagni di Acqua dolce, e l'emulsioni con le mandole dolci fresche saranno giovevoli con l'ozio, che goderà. Nell'autunno venturo si potrebbono aprir l'emorroidi, o la vena del braccio sinistro con una leggiera preparazione fatta con brodi alterati con l'orzo, semi freddi, e radice di gramigna. Avvertendo, che l'uso dei decotti, e degli elettuarj caldi, ed aromatici, i quali hanno fama di corroborare il capo, e levar le flussioni, riusciranno dannosi, fondendosi di vantaggio la massa del Sangue, e precipitandosi maggiormente gli umori.

CONSILIUM XXV.

Suffusio.

MOrbosus affectus, quo tentatur Nobilis Patiens, est suffusio in sinistro oculo sensim manifestata, quæ in altero oculo suæ propagationis prodromum exhibet. Est autem Suffusio congestio quædam fluidi in solidum, & opacum corpus in aqueo humore concretum, quo rectus luminis transitus in interiora oculi impeditur, & successivè videndi actus tollitur: & licet hucusque non evidenter pateat, qua ratione aqueus humor perpetuò regeneretur ab externo confluente fluido; probabile tamen est percolationem quandam intercedere, qua mediante liquidum quoddam corpus aqueæ naturæ sensim separatum admittatur, ita ut servata superficierum unitate permeabile sit à radiis luminis, & perpetuam diaphaneitatem conservet. Quapropter duo necessaria videntur in naturæ statu, ut scilicet proportionata quantitate subingrediatur fluidum: nam excessu, vel defectu aquei humoris vitiatur visio, & qualitas seu substantiæ modus servetur; Si enim loco aquei humoris partes Salinæ, vel alterius naturæ ad concretionem aptæ admittantur ita, ut vel qua-

quadam adaptatione, vel implicatione impediatur rectus luminis transitus, & corpus opacum fiat, morbosa redditur hæc pars. In Illustrissimo igitur D. verisimile est, excitata colliquatione in sanguinis Massa ex ichoribus atrabilaribus, laxatam fuisse minimam compagem, qua humor admittitur extillans in cavitate sub cornea locata; salesque, & particulas filamentosas unà cum fluido aqueo subingressas fuisse, quæ quiete media invicem associatæ obliquando radios refractionem luminis primò effecere, deinde telam contexuere, unde nebula, à qua totalis luminis exclusio, & exinde visionis abolitio oborta est. Hæc incongrui humoris interceptio in alterum oculum inchoatur, unde principium nebulæ emergit. Juvat autem hanc morbosam affectionem nativa oculorum debilitas, studium, & aer externus incongruus; dum enim studiorum attentione, & meditatione caput calidius redditum nocturno aeri expositum est, non solum transpiratio prohibita est, verum copiosi sales ab aere communicati impetum humoribus conciliaverunt; unde de facili in contiguas partes, & præsertim in oculum vehementi exercitio laxatum, & rarefactum irrupere. Vitæ genus, & præcipuè studium intensum hoc malum fovere potest, dum nervorum irritatione fluidorum motus vitiatur, & ventriculi coctio non ritè absolvitur. Quare inquinato chylo Sanguis inficitur, & cum recrementa per transpiratum non eliminentur a toto reflua circulatione media, in languidam partem, laxatam scilicet irruunt.

Quapropter indicationes medicæ sunt tollendi colliquationem humorum inducta mixtura debita in iisdem; depurandi fluida ab exaratis inquinamentis, & firmandi partem affectam; & curandi, ut congesta jam materia in sinistro oculo ulteriore densatione disponatur pro avulsione manu artificis suo tempore celebranda; altera verò, ne nova additione augmentum capiat, & demum magis lædatur. Ut his igitur satisfiat, curatio instituatur; & primò leniatur alvus infusione senæ, quæ repeti poterit bis in mense; vel exhibeantur pillulæ de succino Cratonis, quarum hæc est descriptio. ℞. pulver. Succi. Mastiches à ℥ ii. Aloes ℥ 5. Agarici ℥ i. s. Aristoloch. rotund. ℥ 5. cum syrup. de Beton. q. s. fiat massa Dos. ℥ i. Cæterum caveat à vehementioribus purgantibus, ne major colliquatio, & motus humoribus concilietur. Pro inducenda igitur debita corporatura, & depuratione humorum succi conveniunt depurati boragi. cichor., & plantag., quibus post X. dies addat ℈ i. croci martis adstringentis, hisque saltem per mensem utatur. His peractis usurpet serum Caprile, in

quo per noctem super Cinerarium calidum infundatur portio ligni cydoniorum, vel ad summum sant. rubro., & ex usu sit longo tempore. Interim cum cibo, vel aqua in Sacchar. rosato utatur rasur. ebor. matr. perlar. C. C. usto, & ocul. cancro. Familiares sint emulsiones ex Semi. cucurbi., vel ex amygd. dul. recentibus. Vinum alteretur infusione Chalybis, vel saltem Euphragia. Circa localia dexter oculus foveatur urina pueri, vel aqua chalyb., in qua bullierint plantago, cydoniorum Lignum, Cancri fluvial., & modicum antimo. crudi. Caveat à condimentis acidis, austeris, oleosis, & piperatis. Boyle suspectum habet usum apii, & absynthii. Deinde vacet à curis, & studio. Pauca hæc. Faxit Deus, &c.

CONSILIUM XXVI.

Myopia.

QUartus elapsus est annus, quo N. P. ophthalmia tentatus medicis præsidiis curatus convaluit. Superiore autem anno objecta tantum proxima perspicue cernere, remota non benè distinguere cępit, & in loco valdè lucido nubeculas evanescentes intueri. Morbosa hæc affectio ad Myopiam reduci potest, cum proxima rectè, & distinctè attingat; dissita verò obscurè vel minimè videat. Hujus symptomatis caussa ex opticis desumitur, quæ & ipsa variè deducitur, sed ex situ præcipuè, & figura humoris crystallini: hic enim globosior redditus, vel profundius locatus, & retinæ proximior confusam picturam, vel improportionatum radiorum coitum efformat. Diversis autem causis figura, & situs crystallini variantur; nam imminuta vitrei humoris quantitate, vel aucta aquei mole, aut affecto, & irritato ligamento ciliari, intra propellitur crystallinus, & ejus etiam figura globosior redditur. Quoniam tamen N. P. ex vehementi applicatione, diuturnoque studio primò ophthalmia, postremò hac affectione laborare cępit, & cum attentè in loco valde lucido aspicit, nubeculas intueri videtur, ideò non improbabiliter dubitare licet, an ligamentum ciliare, quod ex natura sua musculosum est, debita non gaudeat energia, unde in vehementi, intensoque lumine, quia plus justo jam dilata-

tum

tum eſt, contractione pupillam anguſtare nequeat, ideò momentaneæ nubes objiciantur. Eſt igitur veriſimile longo, & laborioſo exercitio capitis humores, & præcipuè lympham, qua natura utitur pro detergendo, & humectando oculo, acriores redditos, corneam ejuſq; vaſa labefactaſſe; unde fixato Sanguine contumax ophthalmia manifeſtata eſt. Quoniam tamen perennavit hæc cauſa, ideò vitiata demùm pupilla probabiliter in ſuo motu, ſitum quoque cryſtallino, & debitam luminis admiſſionem non parum variavit. Solent in his, qui longius objectum non diſtinguunt, & proximius diſtinctè vident prominuli oculi obſervari, exuberante aqueo humore, qui anteriùs corneam eminere facit, interiùs verò pupillam urgendo introrſum etiam cryſtallinum impellit: quapropter dubitare poſſumus, an facta interiori fluxione, aquei humoris moles adaucta fuerit, & qualitatis vitio tonus fibrarum ligamenti ciliaris enervatus. In tanta igitur rerum dubitatione illud attendendum, ne ulteriore motu vehementi plus juſto oblædatur oculus, & fluida excitata in capite colliquatione ex nimia attentione, impetu interius facto inquinent humorem aqueum, & tollant ex toto tonicum ligamenti ciliaris motum. Quare Medicæ Indicationes erunt auferendi cauſas externas, ſtudium ſcilicet, communicandi debitam craſim, & corporaturam humoribus, & firmandi, prout poteſt, tonum partium oculi. Ut his igitur ſatisfiat, quædam proponam.

Medici in hoc caſu, ſuppoſito cryſtallini variato ſitu, conſulunt ſolummodò uſum ſpecillorum concavorum. Ut autem oculi compages, &............ gratia curatio inſtituatur: Si alvus ſponte lubrica ſit, non irritetur ſolventibus, ne colliquatio inducatur, ſed clyſteres convenient ex ol. amygd. dul., vel lacte vaccino Chalyb., aut butyro, & ſimil. Uti etiam ſoleo pilulis Cratonis de ſuccino. Circa alterantia laudo uſum ſucci depura. plantag., boragi., vel ſaltem jus alteratum eiſdem Chalyb., cum quo aſſumat pulver. oculo. Cancro., & raſur. eboris, hocque per menſem utatur. Æſtate autem potet ſerum Capril. cola. ad ℥ vi. cum C. C. uſto. Interea emulſion. ex amygd. dul. rec. aſſumat. Exteriùs foveantur oculi aqua Chalyb. altera. foli. plantagi. cydonior., roſarum. Urina pueri ex uſu ſit, & interdum lac Chalyb. vaccæ inſtillari poterit. Victus ſit tenuis, & cancris fluviatil. frequenter utatur. Vinum temperet aqua chalyb., vel alterata ligno cydonior. Vacet omninò à ſtudio, à forti attentione, ab inſolatu, à motu violento, ab ira, & ſimilibus, & omninò quietem corporis, & animi curet.

CON-

CONSILIUM XXVII.

Ozena.

PRæcipuum ſymptoma, quod in Nobiliſſima Patiente obſervatur, eſt fœtor halitus è naribus erumpens. Contingit autem hujuſmodi graveolentia, quatenus aer expiratione media è pulmonibus expreſſus, dum anguſtias narium pervadit, obradit, ſecumque miſcet halitus putridos ſeparatos à loculis glandularum narium, ubi eructati ab arteriis humores pro narium humectatione longa mora craſſefacti tandem corruptione ita afficiuntur, ut ſoluta naturali compage liberiores redditæ ſulphureæ particulæ aeri pertranſeunti aſſociatæ, adſtantium nares feriendo, moleſtam excitent ſenſationem. Cauſa corruptionis in exaratis glandularum Succis dependet frequenter à vitio ſtructuræ, unde in depreſſis naribus de facili contingit. Succedit etiam vitio totius, dum inquinamenta, quæ aliàs per tranſpiratum, vel per uterum eliminanda erant, ad has partes conflua viam ſibi faciunt: unde dubitari poteſt, an interdùm in ſimilibus minera hujus mali odoris deſumatur ab halitibus è naribus erumpentibus, verum etiam à vitiata pulmonum ſeparatione. Conſtat enim in iiſdem inſignem fieri tranſpirationem: quapropter mutata eorundem actione, & appulſi alimenti fermentatione fieri etiam poteſt tranſpiratio incongrua, & ſulphurei halitus, à quo fætoris occaſio. Familiare eſt ipſi naturæ à determinatis partibus tranſpiratione media totius corporis inquinamenta detrudere, & fætentes halitus manifeſtare; ita in quibuſdam à planta pedum, vel etiam à toto corpore ſudor, ſeu halitus ingratus, & moleſtus ſuccedit. Juvant hanc affectionem Lienis, & reliquarum glandularum imi ventris vitium; communicati enim humoris fluiditatem impediunt, & ad putredinem diſponunt.

Indicationes itaque erunt prohibendi congeſtionem, & putredinem humorum, & tollendi viſcerum obſtructionem, ut tandem ſuperveniente ſuo tempore menſtruorum felici copioſaque eruptione ab hoc ſymptomate liberetur. Curatio interna inſtituatur propoſito Leniente; deinde ex uſu ſit jus Chalybeatum pullæ, vel Columbi juvenis, in quo deco-

quan-

quantur fol. Borag., Melis., absynth., radic. fœniculi, & similia, cui post X. dies addat chalybem potabilem M. D. Etruriæ; hisque utetur per 30. saltem dies. His peractis conveniet serum Caprinum colatum, cum quo assumat Salem absynth., vel macerari poterit coma ipsius abynthii in eodem sero Caprillo per noctem, & hæc per longum tempus usurpentur. Interdum utatur pilulis rhabarbaro paratis. Masticatoria quoque convenient, & rotulæ ex Sale prunelle. Vinum alteretur infus. fol. absynth. vel Salviæ. Nares interius abluantur aqua chalybeata, in qua decocta sit radix Mal. altheæ, violar., absynth., & Melissæ. Victus ratio sit attenuans, parum Carnibus utatur, & locali motu multum exerceatur. Pauca hæc habebamus pro integra Nob. P. salute. Faxit Deus.

CONSILIUM XXVIII.

Destillazione con uno sputo acquoso.

LA continua destillazione con lo sputo acquoso, ed altre volte sanguigno con gli altri accidenti osservati nella Nob. P. mostra evidentemente un' acredine, come dottamente viene esposto, nel fluido universale, mediante la copia di parti erosive, quali portate colle arterie ai follicoli delle glandole aprono con violenza i meati per i quali la saliva, e la linfa deve in determinata quantità passare dal fluido universale nella concavità dei detti follicoli, e successivamente scaricarsi per i suoi vasi escretorii; d' onde ne nasce una confusa, e copiosa separazione di fluidi, dalla quale ne succede lo Sputo quasi continuo. Se poi questo affetto morboso succeda solamente nelle glandule della bocca, ed in quelle, che sono intorno al capo, ovvero si comunichi anche la stessa violenza alla sostanza del polmone mediante il passaggio di tutto il Sangue per esso, si può dubitare; poichè trovandosi il siero del Sangue impregnato di Sali erosivi, bene spesso trassuda dai pori delle membrane delle vesiche polmonali in vece d' un' alito, che constituisce la traspirazione, una copia di fluidi, e frequentemente per la maggior apertura porzione della parte rossa del Sangue; quale benchè venga spinta fuori senza tosse, l' esperienza pe-

rò in alcuni moſtra, che viene da polmoni. L' origine di queſte parti eroſive viene prudentemente ſtatuita negl' ipocondrj; eſſendo probabile, che il chilo non venga interamente depurato dai ſughi delle glandole delle viſcere interiori; mà che ripieno di ſali acidi ſi meſcoli col Sangue.

Si che le Indicationi ſaranno di dolcificare il fluido univerſale con promovere la traſpirazione, ò legare i ſuddetti ſali, e conſolidare le parti illanguidite. Per ottenere queſti fini ſarà neceſſario proſeguire la cura, e perciò eſſendo neceſſario lubricare il corpo, ſi valerà dell' Olio di Mandole dolci fatto ſenza fuoco, overo delle pillole di Cratone *de Succino*. Per alterante mi ſervirei dell' antimonio diaforetico, al quale alle volte ſi può accoppiare qualche grano di pillole di Cinogloſſa, e queſto per un meſe almeno. Fatto queſto per legare i ſuddetti Sali potrà praticare l' uſo del latte vaccino cotto con la quinta parte d' acqua di Viole. Fra il giorno prenderà alle volte alcune tavolette fatte con l' occhio di Granchio, e raſura d' avolio, e di madre perla, ſemi di papavero bianco, e fiori di zolfo. Sarà bene l'acciarire i brodi. Queſto è quel poco, che poſso motivare per l' intera ſalute della Nobiliſſima Paziente, rimettendomi ſempre alla prudenza di chi regola la cura.

CONSILIUM XXIX.

Faucium Morbus, & Tuſſis.

NAtura in cuſtodienda animalium æconomia adeò ſollicita eſt, ut levi etiam irritatione laceſſita, excitato muſculorum motu excutere tentet irruentia extranea; unde præſervatio quandoque ſuccedit cum morbo ipſo. Hoc in Illuſtriſſimo Viro apprimè exprimitur, in quo & faucium, & tracheæ irritatis membranis ſubjectæ carneæ fibræ, reliquique muſculi inſpirationi inſervientes ad motum excitantur. Hinc moleſta ſuſcitatur tuſſis. Probabile igitur eſt, ſalivam, quæ à propriis glandulis eructatur, pro faucium nativa humectatione, loco emplaſtici, & lenti humoris, particulas ſalium nimis exaltatas, acidumque volatile in ſe continere, quibus non ſolum ſubjecta membrana irritatur, verum etiam Sanguis ab arteriis ſuffuſus aliqualiter figitur,

gitur,

gitur, unde faucium rubor ſuccedit. Idem pariter in interiore aſperæ arteriæ trunco accidere, veroſimile eſt; natura namque pro conſervanda hujus partis lævitate glandulas ibidem locavit, à quibus perpetuò oleoſus extillat humor, quo mediante activitas Salium ingredientis aeris, & exeuntium fuliginum obtundatur. In noſtro igitur Patiente aut deficit humidi unctuoſa humiditas, vel ejus loco prorumpit ſylveſtribus ſalibus impregnatus humor, unde frequens in ſubjectis carneis fibris ſuſcitatur contractio, quam reliqui ſubſequuntur ex habitu, & aſsuetudine, thoracis, & intercoſtales muſculi iiſdem nervis irrigati. Hæc tota inquinamentorum copia in fauces, & tracheam exoneratur, ſed ipſorum nonnullæ particulæ intra nervos interdum ſubſiſtunt, à quibus impedita nervei ſucci pleniore propagatione in thoracis muſculis ponderis ſenſus manifeſtatur, & elapſo anno intra cerebrum coercitæ levem quandam apoplexiæ ſpeciem induxere. Generationem harum particularum perennem reddunt animi meditationes, & curæ, à quibus volatiles particulæ diſſipantur, & reliquis humoribus in caput delatis, coanguſtatis venis, & ex nervorum irritatione aliquid deponitur, quod in ſubjectos muſculos interdum exoneratur, quo tempore etiam in præcordiis non parum colliquantur humores, & caliditatem concipiunt, hinc aeris moleſtias ſentiunt.

Indicationes igitur manifeſtæ eliciuntur tollendi irritationes, & depurandi fluida, quibus ut ſatisfiat, audio, omnia ferè præſidia medica tentata eſse. An expediat modo cauterium excitare, ambigitur. Ut verum fatear, ſuſpectum ſemper habui Cauteriorum uſum, eo quia probabile eſt, ichorem, qui excernitur ab excitato vulnere, eſse portionem alimenti per vaſa ad partem tranſducti, quæ ex vulnere, & ſucceſſivè per carnis meatus, quibus circulatio celebratur, labefactetur, intercipiatur, aceſcat, & corrumpatur, & per occurrens vulnus excernatur, unde in habitibus tantum prehumidis, & ſummè nutritis interdùm admitto. Quare in Illuſtriſſimo Viro inutile cenſerem hujuſmodi remedium, eoque magis cum irritatio non à copioſo ſero, ſed à commixtis, exaltatiſquè ſalibus ſuccedat, unde fortaſse deeſt potius humiditas contemperans, & tracheam humectans, quam abundet. Quapropter, ut diluantur hujuſmodi Sales, & ad vias urinæ deriventur, conſulo uſum Seri caprilis depurati ſingulo mane per menſem, aſsumendi cum gelat. C.C. Interdiù verò ex uſu ſint morſelli ex amygd. dulciſ., ſemin. malvæ, ſem. papa. albi, addito pauco ſucco papaverum rubro., cum Sacch., & aqua viola. cum tragacantho: Succus pariter

 ex-

expressus ex rapis elixis, saccha. candido conditus laudatur. Oleum amygd. dul.; loco præcipuè cęnæ, usurpetur, si potest fieri, vel saltem ipsarum emulsio cum semi. cucurb., & ptisana horde. Pulmenta ex hordeo, oriza, & similibus in lacte vaccino coquantur. Vinum aqua chalyb. temperetur. Caveat à curis, & animi meditationibus, &c.

CONSILIUM XXX.

Orthopnæa.

ORthopnæa vexatur Nob. P. per intervalla recurrente, cui, ut prodromus, esse solet levis capitis dolor cum Coryza, propensione ad somnum, & ventriculi plenitudine cum flatu. Hæc post quintum diem, rejecta per sputum crassa, & viscida materia, deinde concocta, extinguitur, nulla in pulmonibus relicta labe. Succedit autem hic morbus, colliquato Sanguine, & exaltatis sylvestribus salibus, turbataque Sanguinis circulatione. Sicut enim in naturæ statu sanguis à toto refluus chylo, & lymphæ in pulmonibus media aeris pressione, & vasorum reticulari plexu ita intimè miscetur, & volatilizatur, ut copiosa separentur effluvia una cum inspirato aere; ita in hac morbosa affectione, turbata forti Sanguinis miscella ab exaltatis salibus erosivis, non solum tollitur expetita compages, & colliquatur, verùm pulmonum minimi meatus, quibus transspiratio celebratur, laxantur, & violenter aperiuntur, unde data porta exarati sales sero associati irruunt in pulmonares vesiculas, & trachearum fines: quapropter adaucto pulmonum pondere subiens aer difficulter superare potest eorum resistentiam. His accedit probabiliter enervari ichorum imbibitione carnearum fibrarum tonicum motum, unde respiratio vitiatur. Hanc positionem firmat consimilis morbosa constitutio, quæ circa caput, & nares manifestatur: ablata namque debita sanguinis compage glandularum folliculi, quibus nares ditantur, irruentibus ichoribus ita explentur, & turgent, ut coryzam producant: membranarum quoque caput investientium pori eodem sero ità stipantur, ut remorato Sanguinis motu gravitas succedat. Eadem pariter causa ventriculus turbatur: nam

nam glandulosa ejusdem substantia loco proprii fermentativi, & actuantis succi expositis salibus ab arteriis propulsis ita turget, ut fibræ carneæ, & nerveæ etiam reticulares in contractione vitiatæ gravitatis, & repletionis speciem inducant; flatus etiam tunc elevantur: nam attenuatis, & solutis ichoribus, factitius aer copiosiùs elicitur. Quare uno verbo fit veluti Rheumatismus internus. A quanam verò parte ortum trahant morbosi sales, & ichores, non ita facilè determinari potest; illud tamen videtur probabile inquinamenta, quæ à cutis glandulis in sanitate eliminantur, assidua ferè corporis quiete subsistere, & reflua per venas sensim universam fluidorum massam inquinare; unde tandem acquisito motu, præcipuè circa æquinoctia, in quibus insignes succedunt mutationes, suas exerere vires, Sanguinem colliquando, ejusque felicem motum turbando. Mentis quoque perpetuus motus nervos irritat, & convellit. hinc mutata vasorum diametro, & situatione, de facili contenti humores remorantur, & inde acorem concipiunt. Viscera pariter, & præcipuè ventriculus debita succi nervei copia non irrorantur, quapropter tarda succedit prima coctio, & fortasse chylus non debitè dulcoratus sanguini sylvestres sales sensim subministrat; quæ labes quoque postremò lymphæ etiam communicatur.

Indicationes itaque medicæ erunt depurandi Sanguinem ab exaratis Salibus, derivatis iisdem per vias urinæ, vel per transpiratum, prohibendi congestiones, & firmandi affectam partem. Pro quibus explendis totus penè Medicus orbis laborat propositis remediis. Quare ex his nonnulla seligam, ut servitutis meæ officia Nob. Viro præstem. Præservationis igitur gratia, opportuno tempore repeti oportet curatio; & pro lenienda alvo Cassia, Cremor tartari, pulpa tamirind., ol. amygd. dul., & similia sufficiunt. Clysteres frequenter injiciantur. Vomitus, si facilis sit, opportunus erit, & à cibo excitatus jure pingui, & oxymelle. Vere, & autumno vena brachii aperiatur, & frictiones totius corporis fiant. Pro eluendis autem inquinamentis laudo propositum serum Caprile col. tantùm, in quo per noctem maceretur coma absyntii, hisque per XX. dies utatur. Deinde per mensem assumat terebinthinam julebizatam, cui superbibat indicatum serum capr. absque infusio. absynth. Tandem æstivo tempore potet thermales aquas Spadanas, aut Villenses. Interdiù utatur tabellis sem. altheæ, fl. sulphur., ocu. cancro., & similibus paratis. Urgente Paroxysmo oleum amygd. dul. s. i. extra. etiam pro cibo conveniet. Ex usu sit spir. Sal. armo.

in

in syrup. de althæa, vel juscul. alter. hedera terr.; radic. grami., & raparum; harum quoque succus post elixationem expressus, & saccharo conditus interdiù cochleatim sumptus juvabit. Aqua dest. heder. terrest. cum syrup. de ibisco, & modico spermate ceti. Vinum potetur, in quo millepedes macerentur, & fortiter exprimantur, quo cochleatim utatur. Circa victus rationem vitet cibariorum varietatem, & parcè cœnet. Abstineat à carnibus pinguibus, durisque, & cibis incoquat fæniculum, aut petroselinum. Vino infundatur lim. C. C., & temper. aqua altheæ, vel liquiritiæ. Corpore exerceatur, etiam equitando, mente verò quiescat. Morbus hic progressu temporis enervari etiam videtur, & vidi nonnullos in adolescentia consimili morbo graviter vexatos ætate convaluisse, vel saltem rarioribus insultibus tentatos fuisse. Aureo tandem Cratonis dicto concludam: Quamobrem naturæ quies concedenda est, quamplurimis enim auxiliis affligi, quiete refici videmus, & jam extenuatos morbos superare.

CONSILIUM XXXI.

Asthma Convulsivum.

Asthmate laborat Illustrissimus, & Reverendissimus P. recurrente periodicè circa autumnale æquinoctium. Morbosæ hujus affectionis causæ adeò sunt obscuræ, ut diligenti, & altiore egeant indagine. In naturæ igitur statu respiratio succedit, dum ampliata Thoracis cavitate mediis musculis intercostalibus, & diaphragmate, externus aer suo pondere, & elatere superans pulmonum resistentiam eosdem dilatat, & angustata iterùm concavitate thoracis, contractisque carneis fibris vesiculas pulmonum amplexantibus, extra truditur concurrentibus nervis, & vasis sanguineis. Vitiatur autem hæc actio labefactata thoracis compage, oblæsis scil. musculis, vel graviore reddita pulmonum mole, aut saltem obturatis spirituum viis. In casu itaque nostro probabiliter conjectari licet, difficilem respirationem excitari vitio musculorum, scilicet septi transversi, & intercostalium, qui spasmodica quadam tentati affectione, & convulsis nervis respirationem celebrare nequeunt. Hanc conjecturam fovent contractio, zonæ

zonæ inſtar in hypochondriis, parcaque humiditatis per ſputum, vel per urinam ſubſequens excretio. Veroſimile namque eſt, nervorum extremitates, quæ ad viſcera imi ventris perducuntur, & præcipuè vagi paris, laceſſiri ab acidis inquinamentis, quæ aliàs æſtate per tranſpiratum diſſipabantur, convelli, turbato, & quaſi inverſo blando, nativoque nervei ſucci motu; unde ſeptum tranſverſum, reliquique muſculi coaffecti continuata, & tumultuaria contractione tentantur, quapropter pulmo extendi, & comprimi nequit; hinc anhelitus, & angor. At quoniam humorum motus pervertitur, mutatis vaſorum tubulis mediis carneis fibris à nervorum propaginibus irritatis; ideò urgente nervorum ſpaſmo comprimuntur Sanguinea vaſa, & ſucceſſivè impedita Sanguinis circulatione, humores, & præcipuè tenuiores novas ſibi vias aperiunt; hinc aliqualis congeſtio, & eruptio ſeroſæ colluviei. Manifeſtatur autem ſymptoma, primò circa lienem; nam Sanguis in hoc viſcere ob facilem remoram acorem contrahit, unde ipſius nervi primò laceſſiri poſſunt, qui cum reliquis etiam inoſculentur, turbationem communicant, ut patet in hyſtericis, & nephriticis affectionibus, & præſertim cum aliàs lienis vitio, rugitibus, & perturbationibus hypochondriorum laboraverit Nob. V., & tunc eadem tenſa obſerventur. Gignuntur irritantia inquinamenta in hypocondriis, unde eructata à glandulis coctionem cibariorum retardant, & turbationem, tenſionemque excitant. Labes quoque à Pancreate medio Sanguine propagata has morboſas particulas manifeſtare valet. Autumno verò depauperato Sanguine, & facta diſſipatione partium volatilium, urgente aeris frigiditate, tollitur tranſpirationis felicitas; unde expoſiti ſylveſtres Sales refluunt, qui tandem viſcera pręcipuè inferiora eorum fluore inficiunt, & ſucceſſivè nervorum fines.

Quapropter indicationes ſuccedunt auferendi exarata inquinamenta, depurandi hypochondria, & firmandi viſcera inferiora. Pro quibus explendis curatio inſtituatur leniendo alvum infuſione ſenæ &c *Cæterum praxis deſideratur propter tranſcribentis incuriam.*

CON-

CONSILIUM XXXII.

Tosse con uno ſputo verde, e giallo con tintura di ſangue, febbre dopo il cibo, e ſudore verſo la ſera.

E' ſingolariſſimo l'onore, che mi fà V. E. nel comandarmi, mediante la lettera del Signor Roberto, &c. che io dica il mio debole parere ſopra la graviſſima indiſpoſizione del Cavaliere ſuo amico. Hò debitamente conſiderato la Relazione inviata, e parmi probabile, che la febbre, che di preſente ſi manifeſta dopo il Cibo, la toſſe profonda, lo ſputo verde, e giallo con tintura di ſangue, ed il ſudore nella ſera con gli altri accidenti ſieno un prodotto della materia delle vajuola non diſſipata affatto, ma paſſata ne' polmoni, parte di ſua natura languida, e nella quale facilmente poteva intricarſi. Queſta materia adunque colla ſua acidità, e diſpoſizione a coagularſi veriſimilmente colà fermata ha fatti tubercoli crudi, ed abſeſſi, ſimili à quelli, che eſteriormente ſi ſono oſſervati, (e di ciò ne dà lume la ſezione de' cadaveri de' Tiſici) e con i ſuoi Sali, ed icori aprendo, e lacerando i minimi meati della tenera ſoſtanza del polmone s'è inſinuata ne' bronchj, e nelle veſiche membranoſe; onde ne ſegue il peſo, e conſeguentemente la difficoltà del reſpiro, la copia, e la qualità dello ſputo. E perche il ſangue, la linfa, ed il chilo portati à polmoni reſtano ſporcati da queſta materia, quindi è, che ſi rifermentano con un moto improporzionato, dal quale ſi produce la febre *à cibo*, e finalmente ſuccedendo una piccola precipitazione il ſudore *ad Veſperas*. Da queſta ſteſſa cagione, mancando le dovute parti balſamiche nel ſanque, ſuccede il maraſmo, non reſtando nelle parti l'alimento, mà più toſto levandoſi da quelle, per l'attività de' ſali, non poca porzione di lui. La cagione rimota di queſto affetto è ſtata la ſtruttura naturale gracile, e l'attività, ò acidità della linfa, la quale ſgorgando dalle glandule della trachea, e della gola hà eccitata la toſſe, e fatta una lacerazione ne' meati del polmone, onde ſul principio ſi manifeſtò la deſtillazione, e lo ſputo ſanguigno. Il vizio poi della

linfa probabilmente è ſtato formato dall'impurità del Chilo, che non ben dolcificato ne depurato da' ſali ſilveſtri, ſi è di continuo meſcolato colla maſſa del ſangue, onde i fluidi ſecondarj, e ſpecialmente quei delle glandule ſono reſtati morboſi, ed invece di promovere la fermentazione del ſangue, ed il traſpirato, hanno cagionate fiſſazioni, ed eroſioni ſpecialmente ne' polmoni, parti che facilmente s'offendono, e ricevono l'impreſſione del tutto, &c.

Sicche le indicazioni ſono di levare le fiſſazioni, ed irritazioni per quanto ſi può, raddolcendo i fluidi, e conſolidar le parti lacerate, ò troppo aperte, di rinutrire il Corpo, e corroborare i fermenti delle viſcere. Per ottener queſti fini, di già ſi proſeguiſca la cura, e quando ſi poſſa continuare l'uſo del latte aſinino, con il quale ſi meſcoli il zuccharo roſato, è bene. Terminato che ſarà, potrà valerſi d'un brodo nel quale ſia bollito un poco di Carne di vitello, o pollo, con le code di gambaro d'acqua dolce, ed alcune rane, aggiugnendovi le foglie di piantagine, conſolida, lenticola paluſtre, Ellera terreſ. e l'orzo ſenza ſcorza, prendendo ſeco una dramma di polvere di tutto il granchio calcinato, e lo potrà continuare lungo tempo. Fra tanto prenderà col cibo la polvere d'Hali, e ſarà più efficace quella, che è propoſta nel comento della Pratica Barbeziana, che è compoſta di ſemi di Papavero, d' antimo. diafore., fior di Zolfo, e di altea. Fra il giorno ſi valerà delle rotole fatte con gli occhi di granchio, il nitro purificato, il Corno di Cervo calcinato, l'antimo. diafor., zuccharo candido, l'acqua di viole, aſpergendole con alcune goccie del balſamo del Perù. Dopo cena prenderà un cucchiaro di conſerva di roſe, nella quale vi ſia la terra ſigillata. In vece di vino beverà l'acqua fatta coll'infuſione del ſandalo roſſo, e del Saſſafras, e le paſſole, nella quale meſcolerà un poco di zucchero roſato. Uſerà di frequente le Lattate d'amandole dolci, e freſche, ed i ſemi di zucca. Per la toſſe praticherà il ſiropo d'eriſimo, e di edera terreſtre. Il vitto ſia tenue, e ſi ſerva delle mineſtre di farro, e di riſo ben cotto, d'orzo, &c. Si guardi da medicamenti ſolventi. Biſognando lubricar il Corpo, ſi ſerva de' ſerviziali di latte di Vacca acciarito, e di olio d'amandole dolci. Queſto è quel poco, che poſſo motivare à V. E., e mentre la ſupplico a continuare l'onore di ſuoi comandi, le faccio profondiſſima riverenza, e mi confermo, &c.

CONSILIUM XXXIII.

Tussis cum sputo crasso, & viscido, dolor in sinistro latere, febricula pomeridianis horis, & universi corporis macies.

TUssis molesta cum sputo crasso, viscidoque, & interdum dolor in sinistro latere, febricula pomeridianis horis manifestata, universalis macies, reliquaque symptomata, quæ in doctissima Scheda exarantur, sufficienter demonstrant, Ill. trissimam P. morbosa affectione thoracem infestante laborare. Verosimile enim est, in pulmonibus sensim congestos esse humores erodentes, à quibus vitiatis minimis meatibus pro transpiratione, seri sanguinei copia admittitur, unde sputum. Succedit autem tussis, quia à salibus irritantibus fibræ carneæ, quibus interior tracheæ tunica munitur, ad motum excitantur. Dolor pariter succedit, lacessitis nervis à stagnantibus ichoribus. Et quoniam in pulmones cum Chylo lympha, quæ probabiliter acidior est, irruit, ideò improportionata fermentatio excitatur, unde concitatiore suscitato motu in sanguine, sollicitatur hinc febricula. Contabescit autem universum Corpus, quia sanguinis massa acribus, & acidis particulis turgida inter circulandum potius à partibus abradit, quam ipsis addat. Morbosa hæc constitutio ortum à Parente trahit: labes enim relicta in semine prima vitiavit fermenta, & minimam structuram, quę stato tempore patenter se manifestarunt; habitus namque gracilis, collum oblongum, pectoris angustia languorem facultatis vitalis indicant. In consimilibus pariter constitutionibus glandularum succi, & pręcipuè lympha ex retardato motu de facili acorem concipiunt, unde affusi sanguini volatilizationem impediunt, & acquisita erosiva natura pulmones tenellis tunicis constantes imbuunt, & postremò vitiant. Indicationes itaque Medicæ sunt manifestę, mitigandi scilicet sanguinis acredinem, congestionem tollendi, & irritationem in pulmonibus, & restituta sanguinis massæ debita crasi renutriendi universum corpus, ne ulteriore in pulmonibus facta congestione, & apertura, sævior

succedat morbus. Quibus ut satisfiat, curationem prosequi expedit. Laudo igitur propositum usum juris altera., & boli indicati. Post hæc commendarem serum Capr. cola. ad ℥ vi. cum pulver. parato cum cancr. fluvi. calcina., quibus utatur per mensem. Deinde usurpet Lac asini. cum sacch. rosa. per XXXXX. dies, quibus transactis ex usu sit vaccinum coctum cum quinta parte aquæ hordei, vel violarum. Interdiù pro tussi, & sputo utatur syrup. de hedera terrestri, vel tabel. parat. semi. alth. flor. sulphur: sacchar. candito, & aqua viol. Sub cibo utatur pulvere Halii, vel sequenti. ℞. semi. papav. albi, Gummi. tragac. an. ʒ i. s. semi. alth. portula., melon., cucurbitæ à ʒ ii. s. Farinæ orobi pul., oculo. cancro., coral. albo. an. ʒ i. s. liquir. ʒ i. s. Sacch. penid. ad pond. omn. M. fe. pulvis S. A. Dosis ʒ i. bis in die. Tempore, quo lac assumet, abstineat à vino, ejusque loco potabit aquam hord., vel alterat. liquiri. Emulsiones ex amygd. dulc., & semi. cucurb. erunt opportunæ. Loco cęnæ ptisana hordacea, vel solum pulmentum conveniet. Cæterum pro prandio pulmenta ex oryza, hord. milio: & similia in lacte interdum coquantur. Esus cancrorum fluvialium perutilis est. Carnes sint facilis coctionis, & ut plurimum elixæ. Abstineat ab acidis, austeris, & salsis. Pauca hæc indicabam pro salute Nob. Ægrotantis. Faxit Deus, &c.

CONSILIUM XXXIV.

Tussis, Catarrhus, & totius corporis macies.

TUssis, totius corporis macies, reliquaque symptomata, quæ in Illustrissimo, & Nobilissimo Patiente observantur, dependent ab irritatione facta in visceribus, & à turbata corporis nutritione. Sanguinis enim massa acribus particulis abundat; unde suppressa ab ambientis aeris frigore debita transpiratione, congestiones olim in thorace excitatę sunt, à quibus Catarrhus ortum traxit, factisque in capite interceptionibus, ac impedita spirituum animalium separatione, & in nervos successiva transmissione, vertigo successit. Nunc verò eadem inquinamenta partium nutritionem im-

pediunt, excitata majori particularum ramosarum, & fibrarum sanguinis attritione; ita ut non solum in partibus nutriendis pars alimenti subsistat, eisque hæreat, verum ab acredine, activitate, & motu peccantium salium à partibus solidis aliquid abradatur. Exaratæ morbosæ particulæ probabiliter ab hypocondriis subministrantur, quatenus acrium, & acidorum ichorum portiones in prima coctione non subiguntur, nec dulcificantur, vel saltem cum excrementis non præcipitantur; inde chylo associatæ sanguinariæ massę affunduntur, & in eadem perennantes inter circulandum suas exerunt vires. Hoc totum indicare videntur rugitus in imo ventre, & vomitus acidus semel observatus. Fovet quoque hanc affectionem avita labes, quæ semini communicata prima fermenta, & viscerum structuram vitiavit. Causæ pariter externæ, & præcipuè animi pathemata hanc morbosam constitutionem adjuvant, quatenus dissipatis volatilibus partibus, & acriori reddito sanguine, æconomia, & nutritio præcipuè labefactatur.

Indicationes igitur Medicæ occurrunt dulcificandi humores, tollendi irritationes, & juvandi totius corporis nutritionem. Quibus satisfacere non erit ita difficile, cum hucusque in thorace præcipuè nulla sensibilis subsistat adhuc congestio concretæ materiæ, vel exulceratio partis subsecuta sit. Quapropter curatio institui poterit. Pro nunc igitur concurrente calida aeris temperie consulo usum balnei aquæ dulcis, quæ alterari etiam poterit Decoct. fol. salicis, lactucæ, malvæ, viol. & hordei decorticati. In eo itaq; moram trahat per semihoram, & usque ad tres quadrantes horę. Tepida sit aqua in principio, ita ut horror non succedat; in fine verò parùm frigescat, & hoc remedii genere utatur, donec moderatus aeris calor viget. Cęterum quamprimùm curationem aggrediatur, sumptis flor. Cassiæ cum crem. tarta., lenientis loco, vel sero vaccino copioso cum vehiculo cremor tarta., & sacchar. candit. Pro depurandis etiam hypocondriis laudo usum seri Capril. colat. ad ℥ vii., quod singulo mane assumat per dies XV., & hoc remedii genus nisi præsto sit, utatur sero Vacci. col. His peractis, ut debita consistentia sanguini restituatur, communicatis fibrosis, & ramosis particulis sanguini, consulo usum lactis vaccini cocti tamen, ne ichorum, & Salium energia corrumpatur. Prima itaque hebdomada assumat lac vaccinum ad ℥ iiii. & ℥ i. ʒ. aqu. hord., vel viol., omnia bulliant ad consumptionem aquæ. Secunda hebdomada lactis dosis augeatur ad lib. ʒ., & aqua ad ℥ ii., & eadem succedat ebullitio. Re-

liquo

liquo autem tempore assumat lactis ℥ viii., & aquæ ℥ iii. facta pariter debita ebullitione. Utatur itaque lacte per geminos menses, quo tempore abstineat ex toto à vino, ejusque loco usurpet aquam alteratam liquiritia, vel hordeo, vel saltem Chalybeatam. Parcè tunc cenet, soloque pulmento contentus sit; abstineat quoque ab usu acidorum, acrium, & salsorum. Pulmenta ex oryza, hordeo, & similibus, quę in lacte vaccino interdum coqui poterunt. Cum cibo utatur gelatina C. C. Emulsiones ex amygdalis dulci. pręcipuè recentibus opportunæ erunt, & à cęna conserva viola. cum ℈ i. pulver. ocul. cancr. assumi poterit. Interdiù assumat tabellas paratas sacch. rosat., antimo. diaphor., ocul. cancr. & sale prunelle. Observet etiam, an in autumno Somnus laboriosior succedat, dolor Capitis, & thoracis invalescat, quo in casu vena brachii aperiatur. Pauca hęc, &c.

CONSILIUM XXXV.

Tussis cum sputo copioso, pruritu sicco per universam cutim, vigilia, alvi siccitate, & febricula, contabescente etiam corpore.

NAtura morbi, ejusque causę ita doctè, & eleganter à pręclarissimo Viro exponuntur, ut non opus sit ulteriori indagine. Constat enim, Illustrissimum Virum tussi laborare cum copioso sputo, pruritu sicco per universam cutim, vigilia, alvi siccitate, & febricula, contabescente etiam corpore. Hæc autem ortum trahunt à colliquatione sanguinis; luxuriantibus namque in sanguinaria massa sylvestribus erosivis salibus copiosior colligitur humor in folliculis glandularum trachee, & dum sanguis pulmones permeat, ichores viam sibi aperiunt, diductis, & laxatis eorumdem poris in cellulas, & trachee fines, ubi irritando tussim excitant, & sputum promovent. Et quoniam principalis miscella lymphæ, & sanguinis celebratur in pulmonibus, ideò ex concursu diversorum salium improportionata succedit fermentatio, à qua frequens febricula. Eadem quoque causa pruritus gignitur, interceptis aci-

dis salibus in cutis interstitiis, & recollectis morbosis ichoribus in miliaribus glandulis; hinc corporis habitus gracilior redditur: nam ab acri sanguine nutrimentum potiùs abraditur, quam apponatur partibus. Vigilia quoque urget, vellicatis cerebri fibris ab affuso sanguine, vel ab inquinato nerveo succo; unde harum perennat tensio, & tandem alvi stypticitas viget, derivata humiditate in alias partes, & oppilatis vasorum oris in intestina hiantibus à vitriolatis particulis, à quibus etiam enervatur peristalticus intestinorum motus. Hanc morbosam affectionem fovet turbata prima coctio: vigente enim morbo hypocondriaco, chylus non depuratur; sed sylvestribus salibus saturatus sanguini affunditur; hinc vitium lymphæ, & aliis fluidis communicatur, quod cum usura .... Sanguini.

Quapropter Indicationes Medicæ sunt tollendi colliquationem sanguinis, eumque reducendi ad nativam Crasim, & debitum substantiæ modum, auferendi irritationes, & congestiones, juvandique totius corporis nutritionem: quibus omnibus licet difficile sit satisfacere, curationem tamen prosequi expedit. Pro lenienda igitur alvo, sufficiant clysteres ex jure hordei, vel oleo amygd. dulc. & pro alterante conveniet serum Caprile depura., cui miscerem aliquot guttas tincturę chalybis, vel aliud blandum chalybeatum. Deinde ex usu sit lac asinæ, cui addat pulverem totius cancri calcinati: at si serum non arrideat, paretur jus chalybeatum, & alteratum branca ursina, hedera terrestri, & hordeo decocto. Decoctum pariter paratum carne vituli, caudis cancror. fluvialium, lenticula palustri, & similibus utile erit, si lac tolerare non posset. Interdiù usurpet rotulas paratas ocul. C. C. usto, antimo. diaphoret. seminibus papave. albi, sacchar. condit., & aqu. violar., vel fiant tabellæ antimo. diaphoret. & sacchar. rosato tantùm. Usus propositi antihectici Poterii ritè parati opportunus erit. Ante cibum gelat. C. C. assumat, & à cęna saccharum rosatum cum flor. sulphur. Potus erit aqua hordei, vel aqua, in qua bulliant Cancri fluviales contusi, & hordeum decoctum. Victus ratio tam prudenter instituta proponitur, ut nil addendum supersit. Pauca hæc, &c. Faxit Deus, &c.

CONSILIUM XXXVI.

Tussis, Sputum copiosum cum Sanguine, Febris, & universalis Macies.

COnvenio cum Doctissimo Viro Nob. P. copioso sputo, hocque heterogeneo laborare, confluente à toto materia acida, & erosiva; alias enim primò gravida enormem passa est à naribus Sanguinis hæmorrhagiam, deinde scabie per plures menses laboravit, & tandem hac suppressa, sputum copiosum manifestatum est, erumpente etiam Sanguine; hunc comitatur tussis, raucedo, febris, & totius corporis macies. Succedunt autem hæc omnia, quatenus Sanguis erosivis salibus saturatus, dum pulmones, & tracheæ glandulas subit, facta ulteriore, & morbosa insinuatione, in tracheæ fines, & pulmonares vesiculas irruit, ubi facta congestione, & irritatione eosdem ad motum excitat, unde tussis, & sputum copiosum. Contingit verò raucedo: nam loco oleosi succi à tracheæ glandulis eructati, quo faucibus lenitas concilietur, erodens ichor extillat, qui asperitatem induens raucedinem manifestat. Excitantur pariter febres; nam improportionata in pulmonibus suscitatur fermentatio à mixtura acidioris lymphæ, sanguinis, & chyli, & postremò contabescit universum Corpus: etenim acriori reddito Sanguine, nutrimentum potiùs à partibus abraditur, quam eisdem addatur. Vitium hoc in Sanguine ortum traxit à labe Parentum, à prava victus ratione, & consimilibus.

Indicationes itaque emergunt dulcificandi Sanguinem, & firmandi compagem minimam pulmonum, ne factis in iisdem congestionibus, sensim fiant tubercula, quæ patentem phtysim inducant; vel plus justo diductis porositatibus, & excitatis conspicuis hiatibus, non solum sero Sanguineo, verùm totius Sanguinis corporaturæ via aperiatur. Pro his explendis varia hucusque ex methodo administrata sunt præsidia, & alia proponuntur. Pro lenienda igitur alvo convenient blanda medicamenta, & præcipuè Ol. amygd. dul. s. ig. extra., clysteres pariter ex eodem oleo vel butyro, aut jure hordeaceo. Cæterum caveat à reliquis irritantibus, & Scamoneatis. Alterantium loco laudo propositum lac asini-

num

num cum Sacchar. rosat., cui etiam misceri poterit antimonii. diapho. ritè præp. At si hujusmodi lac non admittetur, parari poterit decoctum cancr. fluvi. in aqua hordeacea, in qua simul bulliat lenticula palustris, pimpinela, hedera terres., & hord. decoct. Interdiù utatur Syrup. de erysimo, vel de hedera terrestri: usurpet pariter tabel. parat. ocul. cancro., flor. sulphur. sale prunelle, sacchar. candit., & aqua violar., & irrorentur gutt. aliquot balsa. peruvi. Cum cibo ex usu sit pulvis Halii Abbatis. A cœna assumat Sacchar. rosat., & conser. viola., cum coral. pulve., & rasu. matr. perla. Frequenter potet ptisanam hordeaceam, & emulsiones ex amygd. dul. in aqua viola. factas. Parcè cænet, & caveat ab acidis, & acribus. Pauca hæc habebam, &c. Faxit Deus.

CONSILIUM XXXVII.

Tussis cum sputo, Calculi renum, & dolor articulorum.

EX his, quæ in exarata scheda habentur, patet Potentissimum Regem diversis morbosis affectionibus tentari, quæ probabiliter ab uno fonte exortum trahunt. Verisimile namque est, acidos sales in hypocondriis cumulari, qui unà cum chylo sanguini affusi circulatione media varios manifestent morbos. Etenim inquinatus, dum pulmones subit, eorumque glandulas, parum remoratus suis ichoribus salinis poros plus justo aperit, unde non solum halituosis particulis, verum etiam crassiori lymphæ in vesiculas pulmonares, & trachearum fines aditus patet: hinc congestione facta, inducta crassitie, irritatio succedit, & inde tussis, & sputum. Eadem etiam acida inquinamenta ad renes deducta volatilibus particulis destituta tartaream materiam ferunt: nam in naturam calculi coalescunt. Ab eadem quoque ortum trahunt articulorum dolores: nam sanguis salibus acidis saturatus cum per glandulas miliares cutis non depuretur succedente facili transpiratione, dum articulorum arctos subit meatus, sales deponit, à quibus membranæ, & tendines vellicantur, & subsequens sanguis retardatur; & ita leves fiunt congestiones, à quibus dolor, & tumor. Exposita inquinamenta salina, ut alias innui, in imo ventre exoriuntur, enervatis

vatis fermentis ventriculi, & reliquarum abdominis glandularum, à quibus chylus non ex toto dulcificatur, unde sylvestres sales Sanguinis massam subeuntes ipsam inficiunt; quapropter vitium etiam visceribus, & secundariis humoribus, & præcipuè lymphæ communicatur, quæ in pulmones introducta ulteriore motu labem in Sanguine, & continentibus pulmonibus auget.

Quare Medicæ Indicationes sunt dulcificandi Sanguinem absumendo sylvestres sales, vel saltem ipsos miscendo, inconspicuosque reddendo, tollendi congestiones, præcipuè in pulmonibus, firmandique viscerum compagem, & eorum fermenta. Ut igitur producta saltem curentur, cum radix difficillimè tolli possit, curationem prosequi expedit. Pro alvi lenitione sufficiat Ol. amygd. dul. s. ig., vel saltem Cassia, aut frequens usus tartari: valida enim purgantia vehementem fluidis motum, & erosivos sales impertiuntur, unde tenella pulmonum substantia lædetur. Pro dulcificandis fluidis conveniet ser. Capr. colatum: acres enim sales abluentur, & per urinæ vias eliminabuntur. Huic addi poterit antimonium diaphor., & opportuno etiam tempore lac vacci. potari poterit, coctum cum quarta parte aqu. violar.. Interim pulmenta in lacte vaccino coqui poterunt. Urgente tussi utile erit decoctum hederæ terrest. vel ejusdem syrup. vel syrup.papa: errat. Præcipuum studium sit in procuranda coctione, unde amara convenient, ut Cichor. Sylvestr. his enim roborantur prima fermenta, & acidi sales atteruntur. Conveniet etiam pro firmando ventriculo pulvis stomachicus Querce., vel saltem mixtura ex sale absynth. oculis cancro.; ras. ebor.; & nitro purif. Cruditas vitetur, sicut & ciborum varietas, abstinendo perpetuò ab acidis, piperatis, & impensè salsis. Hæc indicabam pro salute Potentissimi Regis. Faxit Deus. &c.

CONSILIUM XXXVIII.

Thoracis affectio cum tussi, respirandi difficultate, Sputo sanguinis, &c. cum suspicione Luis Gallicæ.

EX his, quæ habentur in scheda patet, Egregium Virum thoracis affectione laborare. Inquinamenta namque totius corporis, quæ naturam sapiunt erosivam, dum attingunt glandulas tracheæ, & tenellam pulmonum substantiam, fixantur, & congestione facta tussim, respirandi difficultatem, & quandoque pleuritidem efficiunt; tandem erosione factâ sanguinis eruptionem manifestant. Quare probabile est ex vitio perennante in toto sanguine, & lympha vitiari compagem minimam pulmonum, unde de facili remorantibus humoribus gravitas inducitur, & pulmonum pori, quibus transpiratio celebratur, plus justo aperiuntur, & periculum est, ne vasa erodantur ob acredinem stagnantis materiæ, vel saltem cruda suscitentur tubercula, & ita evidens manifestetur phtysis.

Medicæ igitur Indicationes sunt corrigendi vitium totius massæ Sanguineæ, & firmandi pulmones. Pro quibus assequendis varia proponuntur præsidia. Pro lenienda alvo utilis erit usûs ol. amygd. dul. s. ig. extra., vel Cassia cum pulpa tamarind. Cæterum suspecta sunt reliqua solventia, cum communicato motu, & additis particulis erosivis, & irritantibus lacerationem in pulmonibus efficere possint. Pro alteratione convenient propositi succi ex sonco, Violar. heder. terrestr., & similibus per XX. dies; deinde assumat Serum Capri. ad ℥ viii. per hebdomadam, & tandem potet lac asininum. Et ut Gallica lues, si quæ sit, tollatur, asina nutriatur alimento irrorato decoctione salsæ Parillæ, & ligni Sancti, & ex usu sit XXXX. diebus, quo tempore abstineat à vino, vel parcè eo utatur, & potet decoctum passularum. Opportuno tempore assumat aquas thermales, & arridet præ reliquis aqua Nuceriæ. Interdiù ex usu sint tabellæ paratæ oculis cancrorum, sale prunel., antimon. diaphore., sacchar., & aqu. Violar.. A cęna usurpet sacchar. rosatum.

Pul-

Pulmenta coquantur in lacte vaccino, & ſint frequenter ex Oryza. Circa mercurialia dubitari poteſt, ne ulteriorem labem in pulmonibus inducant. Pauca hæc indicabam pro ſalute, &c. F. D. &c.

CONSILIUM XXXIX.

Sputo di Sangue.

HO letto al Signor Fabri la ſcrittura inviatami da V. S. Eccellentiſſima, mottivandogli ciò che ella accenna nella ſua. L' ho parimenti moſtrata al Signor Dottor Muratori, e ad altri amici, i quali concordemente col Signor Fabri penſano, che l' uſo del latte aſinino nel caſo propoſto ſia neceſſario, e ragionevole: atteſoche lo ſputo di Sangue manifeſtato nel Nobiliſſimo Paziente moſtra un grandiſſimo ſconcerto dell' economia del Corpo, eſſendoſi con il progreſſo del tempo mutata la natura, e compoſizione della maſſa del Sangue, e conſeguentemente della linfa, e degli altri fluidi, e fermenti delle viſcere. Onde alterato il moto inteſtino, e locale del Sangue, e rendutoſi queſto troppo acido, ed eroſivo, ed analogo ad un' aqua forte, non è maraviglia ſe con la circolazione ſi fanno abraſioni nelle carni, e nelle glandole, ſe ſuccedono eſcrezioni ſmoderate, e finalmente ne i polmoni, dove i vaſi ſono teneri, minimi, e rari, ne ſiegua un' eroſione, ed apertura, anzi coll' avvanzamento del tempo tubercoli, ed abſeſſi. Queſto progreſſo lo moſtrano i varj accidenti, che s' oſſervano, e la ſezione de' Cadaveri. Suppoſto queſto dunque l' arte deve procurare di rifare, e ridurre la maſſa del Sangue alla ſua prima natura di dolcezza, e di miſtura, acciocchè ſucceſſivamente le parti ſolide non reſtino lacerate, e gli altri fluidi, e fermenti corrotti. Ne' tempi antichiſſimi, nei medii, e nei correnti il latte è ſempre ſtato ſtimato à propoſito, e valevole per li ſuddetti fini, e giornalmente vien praticato. E perche ſi tratta di rifar il tutto, cioè i fluidi, e li fermenti, e riparare le parti ſolide, ſi ricerca un lungo uſo del detto latte, il quale introducendo à poco à poco le ſue particelle dolci nella Maſſa del Sangue, e nei fluidi particolari, con lunghezza di tempo inſenſibilmente li muta, e quando ciò non

succeda, è certo, che la forza de' fermenti corrotti è divenuta un' altra natura, che muta nelle sue condizioni il rimedio, e così non segue la sanità; perchè *reliquum sanitatis est, quod facit sanitatem.* So che alcuni autori lodano i Decotti, sperando di estirpare le parti erosive, che dalle glandule, e dalla Massa del Sangue sboccano. Io con tutta l'attenzione, ed osservazione possibile hò il tutto provato, e sin ad hora non hò incontrato la felicità, che viene scritta, ma ben sì hò veduti aumentarsi gli accidenti, e lo sbocco d'umori. Questo è il Sentimento del Signor Fabri, e de' miei amici, il quale parmi fondato sù l' esperimento, e sù la ragione. Nè V. S. Eccellentissima ha di bisogno, che le sue mature, e prudenti determinazioni vengano corroborate da altri, non che controverse, e poste sotto la Censura. Viva superiore a queste cose del Mondo, e simile a se stessa, mentre facendole humilissima riverenza, mi confermo, &c.

CONSILIUM XL.

Sputum Sanguineum Singulo Mense.

ITa doctè, & eleganter exponitur morbus, ejusque causa, qua torquetur Nob. Mulier, ut ulteriori non opus sit indagine. Notus est morbus: periodica scilicet sanguinis singulo mense à pulmonibus per sputum excretio. Hujus causa eruditissimè proponitur à Præclarissimo viro. Probabile enim est, suppressa, vel valdè imminuta menstruali per uterum purgatione, refluum ab eodem Sanguinem pulmonum vasa subeuntem, eorundem hiatus plus justo aperire, & in vesiculas pulmonares, & tracheas irruendo sputo tandem excerni; nam menstruorum tempore vigente Sanguinis copia, vel saltem actis in motum ejusdem particulis, & salibus, quibus fermentatione media hiatus uteri ex naturæ legibus in integrè sanis aperiuntur, superata videlicet resistentia fibrarum, quibus externa oscula vasorum in utero, & vagina firmantur, de facili reticularibus pulmonum vasculis vis infertur, & membranis quibus pulmones integrantur: unde meatus diducuntur, & laxantur, ita ut congestione facta in Cellulis pulmonaribus, succedente

irri-

irritatione natura ſputum promoveat. Sanguis igitur acidior, & impurior redditus, non ſolùm ex copia particularum vitriolo analogarum, quæ ex naturali temperie perpetuò coacervantur, verùm etiam ex morboſa ſtagnatione in utero, ubi majorem ex mora contrahit aciditatem, felicem, & nativam non ſubit circulationem, ſed interceptus ſenſim excitat congeſtiones, & exinde eruptiones periodicas, unde ceſſante orgaſmo, & motu, natura reſtituit antiquam compagem, & mixturam.

Indicationes igitur ſunt promovendi nativam per uterum excretionem menſtrualem, tollendo impedimenta viarum, & depurando ſanguinem, firmandi pulmonum compagem, ne perennante vitio novus fiat in iiſdem morbus funeſtus, & inevitabilis. Pro his itaque aſſequendis prudenter proponitur curatio à Præclariſſimo viro. Opportunitate veris leniatur primo alvus Ol. amygd. dul. s. ig. extra. vel Caſſ., vel ſimili blando medicamento, abſtinendo à reliquis, quibus major motus communicari poteſt, & tenellæ pulmonum partes irritari, & lacerari poſſunt. Pro alteratione autem laudo jus pullæ propoſitum Chalyb. alterat. fol. lapul. agrimon., Cicerbitæ, borag., radic. grami., & ſimil., cum quo aſſumat ſyrup. de althea, cui addat gutt. aliquot ſpir. Sal. armoni., hiſque utatur per XV. dies, deinde ex uſu ſit ſerum Capril. colat., cui addat tincturam propoſit. chalyb., vel ipſum Sal martis, aut ejuſdem Crocum, cui miſceri poterunt guttæ aliquot olei ſulphur., & hæc uſurpentur XL. diebus. Interim venæ ſectio in brachio primò, deinde in pede inſtituatur. Circa cauterii adminiſtrationem, ſi gracilis ſit habitus corporis, non excitarem, cum per ipſum corruptum tantum ibidem alimentum in exulceratam partem propulſum excernatur. Vinum alteretur infuſione Chalybis, & fol. abſynth. romani, quo diù utatur. Condiat juſcula, & cibaria ſale abſynth. Interdum utatur tabellis paratis ſemi. alth. pulve., ocul. Cancr. flor. ſulphur. ſacchar. candit., & aqu. viola. Inſtantibus menſibus per aliquot dies frictiones propoſitæ fiant, & potet juſculum alteratum rubia tinct., fol. mercurialis, & radic. fænicul., additis gutt. ſpir. Sal. armon.. Cæterum circa victus rationem, & externa tam ingenioſè diſponuntur, ut mea non egeant deſcriptione. Hilarè igitur vivat, & locali motu moderatè exerceatur, cavendo perpetuò à rebus acidis, acribus, & impenſè ſalſis. Carnes ſint facilis coctionis abſque condimentis, & parcè cenet. Pauca hæc habebam, &c.

CONSILIUM XLI.

Spasmo del Cuore col polso impetuoso, e grande, &c.

LA cagione de' varii sintomi, che si sono osservati nel Signor Abbate, ha origine probabilmente nel ventre inferiore, li cui visceri, mediante la snervatura de' proprj fermenti, non perfezionano abbastanza la prima cozione: onde restando il Chilo non intieramente depurato, nè dulcificata la massa del sangue, nè il restante de' fluidi, si rendono un poco acidi, ed agri, e però negli anni addietro si osservò una tosse secca, che lo molestava con una voce rauca, effetti di una mancanza d'umore pingue, che naturalmente suole sgorgare dalle glandule della trachea, e d'un' abondanza d'acidi, che irritano i nervi, e le membrane del petto. Ora mantenendosi in tutta la massa del sangue qualche copia de' suddetti acidi, ed altri sali silvestri, il cuore dal passaggio del sangue vien irritato come da uno spasmo leggiero, e così ne segue una costituzione del detto moto più veemente del solito, e conseguentemente il polso si manifesta più impetuoso, e grande. Il peso che di continuo l'opprime, è un prodotto della stessa causa; attesoche il sugo nerveo non è intieramente volatilizato, e per conseguenza non fà la dovuta tensione nelle fibre del Cervello, e dei nervi. Questa costituzione morbosa, oltre la disposizione naturale, verisimilmente viene fomentata dallo studio fatto intempestivamente, e particolarmente doppo il Cibo, non communicandosi l'afflusso degli spiriti animali alle viscere naturali, ed insinuandosi il Chilo nel sangue prima d'aver ricevuta tutta la dovuta cozzione, &c.

Le indicazioni adunque saranno di perfezionare quanto è possibile la prima cozione, depurando gl' ipocondrj dagli acidi, e corroborando li visceri infermi, ed i loro fermenti. E per tanto crederei, che à prima stagione si servisse del siero Caprino depurato, prendendone ℥ vii. al quale, col progresso del tempo, si potranno aggiugnere da viii. goccio-

cio-

ciole di tintura d'acciajo. Il brodo parimente di polla acciarito, ed alterato con le foglie di Cicoria, e di boragine sarà a proposito, non potendosi avere il suddetto siero Caprino. Il vino acciarito preso a tavola longamente gioverà; come anche l'infusione della radice di Boragine nel vino. La polvere dei testacei, cioè di Madre perla, Corallo, ed occhio di Granchio nella conserva di Boragine, e d'Assenzo si potrà usare, come anco il sal di Assenzo, servendosene per condimento. Li bagni d'acqua dolce praticati nella stagion calda possono molto giovare, ajutando il traspirato, come il moto locale opportunamente praticato. Questo è quel poco, che posso motivare per la salute di un Padrone, ed amico, à cui sommamente devo, e desidero una intiera Salute, &c.

CONSILIUM XLII.

Præcordiorum turbatio, ac in utroque pulsu irregularitas, & intermissio.

VAria morborum genera, quæ in Illustrissimo, & Excellentissimo Viro longo temporis tractu observata sunt, eandem causam agnoscunt, juxta illud Hippo. *de Flatibus. Una est species, & causa morborum; locus autem differentiam facit.* Probabile enim est, ex copia salium sylvestrium primò excitatam fuisse podagram, interceptis hujusmodi inquinamentis in articulorum angustiis; iisdem quoque in fluidorum massa stagnantibus, colliquationem in sanguine inductam fuisse, ex qua apertis plus justo glandularum renalium porulis, copiosa effluxit serositas; hinc urinæ profluvium, quod licet diminutum sit, adhuc tamen in laxata fluidorum compage copiosum separatur lotium. Elapso anno interceptis exaratis salibus in musculis, & glandulis gulæ facta congestione, turbataque peculiari circulatione periculosa manifestata est angina. Convulsis pariter cerebri fibris, & præcipuè in thalamis nervorum opticorum non succedente expetita terminatione specierum, vertigo est suborta. In hyeme quoque enervatis carneis lacertis, sanguis plus justo stagnans tensionem exhibuit. Nunc verò raro succeden-

dente ad articulos decubitu præcordia turbantur, unde in utroque pulsu irregularitas, & intermissio observatur absque rythmo. An hoc novum symptoma succedat vitio fluidi, an viarum, difficillimum est determinare; naturalis enim pulsus exigit, ut patentibus viis debita sanguinis quantitas statuta temporis differentia, ab extremitatibus venosis in auriculas cordis fluat, ab his in ventriculos, à quibus in hiantes arterias propellitur: cum hac tamen ratione, ut arteriæ tubus proportionatam servet latitudinem, & ejusdem carneæ ambientes fibræ tonico polleant motu, ita ut felix succedat sanguinis transmissio ad partes, nec subsistat in præcordiis, sed manifestato impulsu per continuatas, & appensas arterias pulsus appareat. Non videtur autem aliquid polyposum in vasis cordis, & pulmonis extare, cum nullum adsit in præcordiis pondus, nulla respirandi difficultas in ascensu, corporis habitus floreat, & sanguinis polyposam materiam non sapiat. Quapropter satius credam, vasorum irritationem, & convulsionem inductam fuisse à salibus podagricis sanguini mixtis, à quibus solicitatæ carneæ fibræ externos Venarum hiatus ambientes, seu auriculas cordis, inordinatam motionem promoveant. Et quoniam eadem irritatio arteriæ communicari potest; ideò etiam nullo existente objecto corpore, in pulsus communicatus à corde intercipi potest, unde pulsus intermissio. Probabile enim est, ex podagrica materia levem quandam erysipelatosam constitutionem, & stagnationem in pulmonibus, & præcordiis vigere, ex qua media nervorum contractione viarum libertas turbatur. Inter causas externas non ultimum locum habent animi pathemata: ex mœrore namque contrahuntur nervi, unde angustatis vasis, retardatoque fluidorum motu, sanguinis massa non ritè volatilizatur, & depuratur.

Indicationes erunt igitur tollendi præcordiorum irritationes, eorundem libertatem inducendi, curandique, ut podagrica inquinamenta ad ambitum corporis deducantur, & dissipentur, non neglecta primarum viarum lubricitate, cum morbosa materia per renes derivari nequeat. Pro his explendis curatio instituatur, & pro alvi lenitione conveniet senæ infusio, vel frequens usus syrup. de Cichor. cum Rhabar. duplicata hujus dosi. Usus quoque tartari sæpè repetitus utilis erit. Clysteres pariter emollientes injiciantur. Pro alteratione usurpari poterit hoc æstivo tempore serum Caprile colat. cum antimo. diaphor. vel ejus loco assumat pulverem Viperinum cum succino albo. Autumno autem ex usu fit infusio chinæ cum modico Sassafras, & limatura Cor. Cer.

absque

absque forti ebullitione in aqua melis., vel violar. Crustacea opportuna erunt, & parari poterunt tabellæ, quæ irrorentur modico spiritu Cor. Cer.. Caffè à prandio sumptus juvabit. Vinum temperet aqu. melissæ. Potulenta, & liquida alterentur extinctione igniti chalybis: motus localis etiam equitando instituatur. Frictiones in extremitatibus celebrentur, curetque, ut podagra manifestetur. Frequenter bulliat lima. C. C., vel rasuram eboris in pulmentis, & interdum cum cibo assumat gelat. C. C. Victus sit attenuans, & facilis digestionis, cavendo à ciborum varietate, & ab acidis. Pauca hæc ægro corpore dicebam. Faxit Deus, &c.

CONSILIUM XLIII.

Hydrops pulmonum cum tumore aquoso in ambitu corporis.

Ex brevi, & compendiosa symptomatum historia, quæ in Nob. P. observantur, colligi potest, hunc tentari hydrope pulmonum, cui nectitur pariter Scroti, coxarum, & crurum tumor. Morbosa hæc affectio ortum trahit à soluta totius sanguinariæ massæ compage, & exaltatione erodentium salium, unde cruor colliquatur, & inter circulandum labefactato motu constrictivo partium, & venarum præcipuè, intercipitur, & stagnat seri portio, unde tumor. Succedit autem primò in pulmonibus, per quos tota sanguinis massa refluit, cui adduntur lympha, & Chylus: quæ omnia non debitè miscentur, & fermentantur, sed à salibus sylvestribus inexistentibus in lympha colliquantur; unde producti ichores, facta sibi via in poros pulmonum, & exinde in concavitatem thoracis, eorundem pondus augent, minuuntque vacuitatem pectoris: hinc difficultas spirandi subsequitur. Ex eadem etiam causa succedit tumor aquosus in ambitu corporis: nam Sanguis in pulmonibus non ritè fermentatus, & copiosis erosivis salibus saturatus in reliquum Corpus transmissus, inefficax redditur pro transpiratione, & enervato peristaltico partium motu, non eadem felicitate revehitur, qua per arterias propellitur: unde seri congestio, & successivè tumor.

Indicationes igitur ſuccedunt tollendi Sanguinis congeſtionem in thorace factam, derivandi ichores ad vias urinæ, reſtituendi debitum tonum, & craſim Sanguini, & firmandi viſcera. Quibus ſatisfacere difficillimum eſt ob læſam totius corporis œconomiam, & præſertim præcordiorum, & thoracis. Ut autem opem feramus N. P. quædam proponemus remedia, ſaltem pro mitigatione ſymptomatum. Pro lenienda alvo ex uſu ſit oleum amygd. dul. s. ig. extra., quod frequenter etiam potari poterit loco cibi. Interdum uti ſoleo ſequenti remedio. ℞. Seri Vacc. lib. ii. fol. ſenæ ʒ iii., zinzibe: ℈ i. ſacchari ℥ ſ. Maceren. Doſis ℥ iv. . Clyſteres quoque ex ole. amygd. dul., & emollientibus. Pro facilitanda reſpiratione & derivando ſero ad vias urinæ laudo uſum ſpiritus Terebinth., vel ſpir. Sal. dulci. cum juſculo Chalyb., in quo bullierint radices altheæ, grami., & fol. abſynth., & Cheref.; hiſque utatur, donec tranſacto æquinoctio ſuccedat aliqualis reſpirationis libertas, & urinæ copioſiùs fluant. Quæ ſi Deo dante ſuccedant, cogitandum erit de reſtituenda nativa compage ſanguini, quod preſtari poterit tinctura Chalybis, vel Croco Martis adſtring. cum jure Chalyb. altera. fol. marub. abſynth., & ſimil., hæcque longo tempore uſurpet. Intereà interdiù utatur his tabellis. ℞. Semi. alth. ʒ i. flor. ſulphur. ʒ ſ. ſacchar. candit. q. s. Cum ſufficienti quantitate aqu. viola. :f: tabellæ. Urgente etiam difficultate reſpirationis, potet ſyrup. de Ibiſco cum gutt. aliquot ſpiri. Sal. armon., vel ſuccum expreſſum à rapis elixatis, & pauco ſaccharo conditum. Vinum alteretur infuſione Chalybis, & abſinth., vel ſaltem in eo extinguantur ſilices, quibus elicitur ignis, igniti, & juſcula ſaliantur ſale abſynth.. Circa localia partes affectæ foveantur aqua ſalita, & Chalyb., in qua folia quercus coquantur, vel fiat ſequens fotus. ℞. urinæ pueri lib. iv. ſalis prunellæ ℥ iii. Bull. ad conſumptionem tertiæ partis. &c.

CONSILIUM XLIV.

Hydrops pectoris cum ædematoſo pedum, & crurum tumore.

NOtus eſt morbus, quo torquetur Illuſtriſſimus P., hydrops ſcilicet pectoris, qui poſt hypocondriacam affectionem manifeſtatus eſt, cui adduntur pedum, & crurum ædematoſus tumor, & contumax inappetentia. Succedit autem exarata morboſa affectio vitio fluidi univerſalis; namque veriſimile eſt, ſanguinem à ſalibus acidis fundi, & colliquari, unde oblata debita mixtura, & compage, novæ aperiuntur viæ, præcipuè in pulmonibus, in quibus intercepti ichores eorum molem ponderatiorem reddunt, hinc difficultas ſpirandi. Idem quoque cruribus, & pedibus accidit; dum delata per arterias ſeroſitas in carnibus intercepta ſtagnat, ac labefactato tonico partium motu, in venas non exprimitur. Inappetentia quoque viget; nam ventriculus debita ſucci nervei irroratione privatur, & loco proprii ſucci à toto confluentes ichores recipit, qui naturalem tenſionem, ſenſumque in fibris non excitant, nec cibariorum attritionem perficiunt. Hanc morboſam conſtitutionem induxere inquinamenta acida, & analoga aquæ forti in hypocondriis genita, quæ chylo mixta tandem ſanguineam maſſam particulis acribus, & eroſivis turgidam reddiderunt.

Quapropter Medicæ indicationes ſunt, tollendi colliquationem in fluidis, dulcorandi Sanguinem, auferendi congeſtiones in partibus, &, ſi natura permittat, deducendi ad vias urinæ morboſos ichores. Pro his aſſequendis video artis præſidia prudenter adminiſtrata fuiſſe. Lenientia igitur alvum cautè quidem adminiſtranda ſunt: unde oleum amygd. dul. s. ig. extra. tutò adminiſtrari poterit. Pro alterante, ut debita ſanguini compages reſtituatur, & colliquatio tollatur, chalybeata conveniunt, & in ſimilibus uti ſoleo rubigine ferri cum ſucco concreto cichor.. Poſteriùs utatur ſpecifico ſtomachico, & croco Martis. Juſcula alterentur extinctione ſilicum ignitorum. In vino infundat Chalybem. Saliat juſcula, & Carnes ſale abſynthii. Fluente liberè urina, ex uſu ſit

ſpirit. Salis coagulatus Hadr. Amynſycht. Suo tempore etiam raparum elixatarum ſuccus ſaccharo candito conditus interdum frequenter ſumptus faciliorem reddet reſpirationem, deducendo ichores ad vias urinæ. Victus ratio ſit exquiſita, & tenuis. Pauca hæc innuebam in medio mearum occupationum, eaque doctiſſimo, & acri Prudentiſſimi Medentis judicio ſubjiciebam. Faxit Deus, &c.

CONSILIUM XLV.

Singultus, Vomitus, Dolor Ventriculi, & Angor, &c.

Ex his, quæ eleganter, & abundè à Præclariſſimo Viro exarantur, patet, Nob. V. affectione ventriculi, & adiacentium partium laborare. Singultus namque, vomitus, ventriculi angor, & dolor, cum totius corporis tumore, & capitis imbecillitate, membranarum, quibus ventriculus integratur, irritationem ex nervorum affectione ſubortam probabiliter indicant. Probabile enim, & rationi conſonum eſt, inquinamenta, quæ febrim excitabant facto decubitu in nervorum finibus, membraniſque ventriculum amplexantibus, convulſiones in hujuſmodi partibus excitaſſe: unde de facili muſculoſa ventriculi portio à cujuſcumque etiam levi appulſu ad motum excitatur, & ita ſingultus ſuccedit, & ſtato tempore contenta à ventriculo vomitu ejiciuntur. Cibus etiam ſuo pondere gravat, & Saliva, ichoreſque expreſſi à glandularum poris ventriculi fibras ad motum excitant. Compatitur autem caput cum appenſis nervis, eò quia nervi vagi extremitates ad ventriculum, & adiacentes glandulas derivantes ex morbifica materia, quæ olim febrim ferebat, convulſæ, & commotæ ſpiritibus, & ſucco nerveo motum inordinatum, inſolitumque communicant: unde viſus læſio, totius corporis, & præcipuè capitis languor, & tumor. Læditur pariter prima concoctio ex adiacentium glandularum convulſione: unde fermenta non detinentur, nec debito tempore cibis, & chylo affunduntur, & ex perenni vomitu totius corporis habitus debita alimonia privatur; unde univerſa œconomia læditur. Unum quoque addendum,

in hujuſmodi affectibus in fundo ventriculi, vel ſaltem in adjacentibus partibus glanduloſis ex nervorum convulſione abſceſſus fieri, & tumores, qui poſtremò peſſimam acquirunt naturam, à quibus non ſolum ſubſtantia ventriculi ad vomitum excitatur, ſed viæ interdum anguſtantur, &c.

Indicationes igitur occurrunt tollendi irritationem, & convulſionem ventriculi, ut cibaria, & fermenta debitò tempore detenta concoquantur, & abſceſſus, & eroſiones in membranis ventriculi, & adjacentium glandularum avertantur. Pro quibus aſſequendis plura, & plura licet, incaſſum tamen video adminiſtrata remedia. Laudo igitur frequentem uſum ol. amygd. dul. ſ. ig. extra. ſummo mane, & ante cęnam aliquot cochlearia. Uſus quoque ſeri Caprilis colati longo tempore uſurpatus opportunus erit, vel ſaltem ejus loco uterer gelat. C. C. ſuperbibendo jus pullæ alteratum cum foliis portulac., plantag., menthæ, borag. Tandem tentarem uſum lactis aſinini, quo angor, irritatio demulceatur, viæ laxentur, & ſi quid exulceratum eſſet, detergatur, & conſolidetur. Cum cibo convenient interdum gutt. aliquot balſami Peruviani; Succus quoque cydoniorum, & pulmenta abſynthii ſale condiantur. Emulſiones quoq; ex amygd. dul. juvabunt. Exteriùs Cataplaſmata ex aceto Roſato,& cydonio. in aceto coct. parentur. Vel tandem aqua Roſarum cum modico Camphoræ, & ſucco limonum pro linimento conveniet. Abſtineat à Vino, &c.

CONSILIUM XLVI.

Vomito.

IL vomito con gli altri accidenti dimoſtrano una corruttela del ſugo dello ſtomaco, e probabilmente una viziata ſtruttura dello ſteſſo; atteſoche in caſi ſimili la ſoſtanza glandoloſa ſi eſulcera, e creſce, facendo tumori, onde dal tutto ſi riceve copia di ſieri; ſi turba la cozione, s' impediſce la propagazione dell'alimento, e s'inverte il ſuo moto. Non ſo, ſe l' arte poſſa riparare la ſtruttura, e correggere il vizio de' fermenti, e de' fluidi; eſſendoſi ſino a que-

quest' ora prudentemente praticati i più generosi rimedj della medesima. Per non lasciar l'infermo senza ajuto, motivarò alcune cose. Mi servirei adunque del siero Caprino colato, aggiugnendovi alcune goccie del Balsamo del Perù; e caso non tolleri il siero Caprino, prenda un brodo acciarito, nel quale sieno bollite l'Ortica, e l'assenzo, mescolandovi il suddetto Balsamo. Si serva delle rotoline fatte col sale d'assenzo, e coll'antimonio diafore. cogli occh. di granchio, e colla rasura d'avolio, e col cibo prenda la gelatina di C. di C., e si potranno anco replicare que' rimedj, che altre volte anno giovato. Questo è quanto posso suggerire, rimettendomi al più sano Giudizio di chi regola la cura, desideroso della salute del Nobile Paziente.

CONSILIUM XLVII.

Vomito Sanguigno.

DAlla serie degli accidenti sin' ora occorsi si conosce, che i fermenti dello stomaco, e delle glandule delle prime vie hanno acquistato un'acidità di vetriuolo erosivo, ed acre, analogo all'acqua forte; onde vien turbata la cozione del cibo, e fatta a tempo un' erosione, ed apertura ne' vasi sanguigni, dalla quale si manifesta il vomito sanguigno. L'abito anche del corpo è contaminato, onde concorrono icori acidi nello stesso stomaco, che cagionano i vomiti di materie sierose. Le indicazioni difficilmente si ponno pigliare, perche sono contrarie; attesoche l'acidità, e corrutela de' fermenti richiederebbe cose alcaliche, rimedj calibeati, e cose simili; le quali poi non si possono sicuramente praticare, perchè possono aprire le bocche de' vasi, e provocare il vomito sanguigno. I remedj sin' ora praticati sono stati prudentemente scelti, ed in simili casi l'uso longo del latte d'asina suol mitigare l'acidità, e l'acredine degli umori, e lenire le irritazioni delle parti nervose, e pure con l'esperienza si conosce, che non hà giovato. La Polvere stomatica del Potero pratticata anche essa è stata inutile, ond'io non saprei a che partito appigliarmi. Si potria però tentar l'uso del siero Caprino,

alla

alla quantità d' ℥v. nel qual fosse per v. ore antecedentemente infuso un poco d' assenzo Romano: e caso questo non venga tollerato, potrà valersi del Siero Caprino puro, prendendo seco un cucchiaro di gel. di C. di C. Ogni volta (che Dio non voglia) succeda il vomito sanguigno, sarà bene bollire nella minestra di riso, o d'altro simile la radice di Ortica. Questo è quanto in un caso così difficile si può motivare, &c.

CONSILIUM XLVIII.

Colicus Dolor.

COlico dolore vexatur Nobilissimus Comes, ut deduci potest ex transmissa scheda. Sydenham, & alii dividunt hanc affectionem in multiplices species, inter quas recensent biliosam, quæ in juvenibus, in calida temperie, & in prava victus ratione, qualis in nostro P. succedit, manifestari solet. Gignitur itaque dolor hic in intestinis, & præsertim in collo irritatis, & convulsis ipsorum fibris, & extremitatibus nervorum ab aculeatis salibus muco, ut plurimum, inexistentibus: unde spasmo contractæ fibræ circulationem sanguinis turbant, lacerando dolorem excitant, & peristalticum motum vitiant, & frequenter invertunt, turbataque œconomia imi ventris, continuata viscera in consensum trahunt: unde vomitus, aliaque symptomata. An bilis sola copia excitare possit hunc morbum, dubitatur: satius est tamen credere, bilem in hoc casu morbosam reddi, corruptis, & ad acorem versis propriis salibus, qui mucis commixti, tunicis intestinorum hærendo, ipsas quasi terebrent, & lacerent, aliaque fermenta à pancreate, & reliquis intestinalibus glandulis eructata morbosa reddita hanc affectionem adaugeant, vel inducant. Nam non raro lympha seu serum ab his promitur, quod stypticam sapit naturam, & tincturam gallarum æmulatur, à quo irritatis nervis partes convelluntur. Ex prava itaq; victus ratione in toto corporis habitu exarati morbosi sales cumulantur, qui ad glandulas imi ventris reflui bilem, reliquaque fermenta inficiunt, & congestione facta tandem morbum manifestant.

Qua-

Quapropter Medicæ indicationes sunt depurandi fluidorum massam, corrigendi fermenta glandularum abdominis, & firmandi viscerum compagem. Pro his explendis præservationis gratia curatio institui poterit. Pro alvi lenitione Ol. amygd. dul. s. ig. ex., vel Cassia cum pulpa tamarind. exhibeatur. Clysteres pariter utiles erunt parati oleo amygd. dulc., & viola. cum tereben. Venæ sectio in brachio præservationis, & Curationis gratia instituenda venit. Pro mundificatione imi ventris conveniet serum Caprinum colat. tantum, cum quo assumat X. diebus pul. ocul. Cancro., & rasu. Matrisperla.;, deinde horum loco misceat sero Capril. tincturam Chalyb. paratam tamaryndis, vel succo pomorum: iisque utatur saltem XX. diebus; quibus peractis deveniat ad usum lactis asinini, cui misceat quartam partem aquæ viola. vel saltem extinguat in eo ignitos lapides, quibus ignis elicitur, eoque utatur XXX. saltem diebus. Postremò potet aquas Thermales acidulas, & si prestò non sint, aquam Nuceriæ. Vinum præparari poterit infusione Chalybis. Urgente dolore clysteres emollien. injiciantur; sectio venæ instituatur, cavendo ab impensè solventibus. Circa victus rationem parcè cænet, & moderatè vino utatur, ac motu exerceatur, æquitando. Pauca hæc pro salute, &c. Faxit Deus, &c.

CONSILIUM XLIX.

Alvi fluxus cum dolore intestinorum, lumborum, dorsi, ac interdum febris.

DIversa affectionum Genera, quæ in Ægregio Viro tractu temporis observata sunt, originem traxere ab eadem materia variis partibus intercepta. Etenim, ut doctissimè innuitur, verisimile est, lympham, & glandularum intestinalium succum erosiva preditum activitate, lacessitis nervis, & membranis imi ventris, & postremò contiguis musculis, dolorem intestinorum, lumborum, dorsi, & similium, ac frequentem alvi dejectionem, & fluxum induxisse. Vitiata igitur glandularum intestinalium fermenta, & ad naturam vitriolatam, & quasi arsenicalem immutata intesti-

testinorum membranas erodendo tractu temporis ulcus excitarunt, unde peristalticus eorundem motus frequenter excitatur, & excretiones contentæ materiæ solicitantur. Ab iisdem pariter coctio perturbatur, unde chylus ex communicatis inquinamentis non debitè perficitur, & dulcoratur, sed in varias corruptorum humorum species immutatur, qui postremò in excretis observantur. Hinc lacessitis nervis, & Fallopiano Fasciculo, dolores lumborum, & horrores subsequuntur, & tracto in consensum, ob continuitatem membranarum, ventriculo appetitus dejicitur. Ex iisdem quoque corruptis inquinamentis una cum Chylo sanguinis massam interdum subeuntibus, & ex nervorum irritationibus motum fluidorum turbantibus febris interdum succedit, &c.

Indicationes igitur erunt corrigendi vitia fermentorum imi ventris, consolidandi partes solutas, tollendi irritationes, & firmandi ventriculum. Ut autem his satisfiat, varia ex methodo administrata sunt remedia, & alia quoque proponuntur. Ut itaque vitium corruptorum succorum, exulceratio in membranis intestinorum excitata, & nervorum affectio tollantur, laudo ex Hippo. præcepto usum lactis asinini XV. saltem diebus, quod ignitis etiam silicibus preparari poterit. Post usum lactis asinini devenirem ad lac vaccæ coctum. Assumantur itaque ℥ vi. lact. Vaccin., & ℥ iii. aqu. plantag., vel viol., & coquantur donec totum redigatur ad pondus ℥ vii, & singulo mane potetur per mensem. Interim pulmenta in prandio assumenda in vaccino lacte coquantur, & ab Hipp. laudatur milium. Oryza pariter, & hordeum usurpari poterit. Vinum Chalybis infusione alterari poterit, quod parcè tamen ex usu sit, & ejus loco potetur aqua alterata infusione, & maceratione C. C., rasuræ eboris, & similium. Juscula quoque alterari poterunt coctione C. C. & reliquorum, quæ à doctissimis viris proponuntur. Cum cibo gelat. C. C. conveniet, & interdum pulvis ocu. Cancr. cum terra sigillat. Interdiù utatur rotulis paratis corallis, C. C. usto, & sim., addit. gutt. aliquot balsami peruvi. Clysteres frequenter injiciantur lacte bubulo Chalyb. vel jure intestinorum, aut succo hordei parati. Emulsiones interdum exhibeantur ex amygd. dul., & semin. cucurbitæ in aqua Viola., & Plantag. Post cibum conser. rosar., vel Cydonior. assumi poterit. Pauca hæc habebam in tam rebelli morbo, eaque subjiciebam acri judicio Doctissimorum Virorum. Faxit Deus, &c.

CONSILIUM L.

Contumax alvi fluxus cum febre, & renum dolore.

COntumax alvi fluxus, quo VII. abhinc mensibus Illustrissimus, & Nobilissimus Patiens torquetur, ortum trahit à vitiatis imi ventris glandulis, inter quas hepar, pancreas, & conglomeratæ tenuium intestinorum glandulæ primum obtinent locum. Probabile namque est, ipsarum fermenta corrupta affluentem materiam à toto inquinare, & continentes loculos, & vasa exulcerare, unde copiosa per intestina effluat materia saniosa, & Sanguinea. Glandularum autem labes exoritur à luxuriante copia particularum, & ichorum, qui vitriolatam, & arsenicalem sapiunt naturam. Ab his itaque prima coctio vitiatur, & chylus non abundè dulcificatur, nec recrementa præcipitantur stato tempore; sed corrupta non pauca alimenti materia citiùs, & frequentiùs ejicitur lacessita intestinorum nervea substantia; hinc mirum non est, si ultra exarata symptomata febris suboriatur. Hæc enim non solùm ab irritatione ab excitato vulnere emanat; verum etiam ab ichoribus, & acribus inquinamentis cum chylo Sanguini affusis, & improportionatam fermentationem excitantibus suboritur. Nutritio quoque totius corporis depravata ab eodem derivat fonte; plurimum enim humoris ab ambitu corporis refluit in intestinorum glandulas, & appulsus Sanguis pro nutritione, cum debita non gaudeat volatilizatione, & dulcedine, potius ab ipsis partibus aliquid abradit, quàm deponat, & agglutinet, unde nil mirum, si ablata debita tensione partium vires corporis languescant, præcipuè flante austro, quo tempore, impedita transpiratione, sanguinis recrementa intus coercentur, & erosivæ particulæ ab aere participatæ Sanguinem ulteriùs inficiunt, quæ renum etiam structuram pervadendo non levem irritationem, & sensum in tenella eorundem structura excitant. Hanc morbosam affectionem induxere liberum vitæ genus, & vehemens localis motus, & equitatio circa autumnum, quo tempore volatilium particularum copia depauperato corpore, ac ulteriori

riori ex motu subsequente jactura, acida, & acria facta sunt ita corporis fluida, ut addita insuper violenta illa concussione, qua necessaria visceribus pro fermentorum collectione quies turbata est, colliquati humores ad infimas præcipuè partes inordinato motu protrusi fuere.

Manifestæ ex his igitur eliciuntur indicationes, purificandi scilicet viscerum fermenta, depurandi Sanguinis massam, & exulceratas partes consolidandi. In quibus exequendis doctissimam indicatam video curationem; & supposita succor.herbar. opportuna administratione, antequam calor aeris magis urgeat, cogitandum erit de Asinini lactis usu; hujus enim benignitate tandem acres, & mordaces mitescent humores, & exulceratæ partes detergentur, ac consolidabuntur. Assumat igitur cum pauco saccharo candi. vel ros. saltem per mensem lac Asininum, deinde ex præscripto Hipp. potet lac vaccinum, quod cum modica aqu. plantag. coqui poterit, hocque per XX. dies utatur. Ante lactis assumptionem per IV. dies usurpet, lenientis loco, libram Seri Vaccini depurati, quod & septimo quoque die, lactis tempore, exequatur. Interim Gelati. C. C. in mensa utatur, vel ejus loco mixtura ex terra Sigillata, ocul. Cancro., & C. C. usto. Clysteres pariter conveniunt parati ex lacte vaccino chalyb., aut aqu. Villensi, vel saltem jure, in quo decocta sint intestina boum. Augusti mense si morbus adhuc sæviat, nec febris urgeat, aquæ Thermales propositæ opportunæ erunt, Villensis scilicet, quæ calida potetur, & vehiculum sit placidum, saccharum scilicet candidum pulverizatum, vel Syrup. de althea vel de liquiritia, & similia. Si ulterioribus interea opus sit medicis auxiliis, indicatum Serum Capril. depur. conveniet, cui tractu temporis guttæ aliquot tinct. chalyb. addi poterunt, vel Crocus ipse martis adstringens. Interea juscula, & potulenta auri igniti repetita extinctione alterentur. Circa dietandi rationem nihil addam, cum appositè omnia exponantur. Hoc unum tantùm innuam, lactis tempore ferè abstinendum esse ab usu vini. Caveat pariter ab acidis, & acribus, & frequenti solventium usu. Pauca hæc in confirmationem &c. Faxit Deus.

CONSILIUM LI.

Affectus Hypochondriacus cum flatibus, ventriculi subversione, Podagra, dolore Capitis, & tinnitu aurium, &c.

MUltiplices morborum affectiones, quæ in Nob. P. observantur, ita varias corporis partes ex materiæ metastasi tentarunt, ut totum fere corpus laborare videatur. Præcipua ergo symptomata, quibus nunc torquetur, sunt flatus cum ventriculi subversione, podagra, dolor Capitis, & interdum lumborum. Docebat Hippo. *De affectionibus, quod quæcumque* (loquitur de alimentis) *quidem ventriculus superat, & corpus ipsa suscepit, ea neque flatum exhibent, neque tormina; si verò venter superatur ab his, & flatus, & tormina, & alia hujusmodi fiunt.* Ex quibus docemur, vitiata prima coctione, & chyli distributione, flatus, & ventris tormina subsequi. Probabile namque est, labefactatis ventriculi, & intestinorum fermentis, enervatoque tono, & tensione fibrarum eorundem viscerum, cibaria diuturniorem moram in primis viis trahere, & quasi acescere, hinc & tumultuario illo motu nitrosæ quædam exaltantur particulæ, quæ distensione facta ventriculi membranas dilacerant, & ejusdem motum ad superiora excitant, suscitata quasi convulsione. Hinc impuriore reddito chylo sanguis acidior gignitur, à quo inter circulandum capitis membranæ, & aurium præcipuè tunicæ vellicantur, unde dolor, & tinnitus, & postremò ex angustia meatuum in articulis figuntur hujusmodi acida recrementa, à quibus podagra ortum habet. Manifestatur hæc affectio vigente præcipuè externo aeris frigore, à quo sylvestres Sales respiratione media communicantur, & transpiratio cohibetur: quare reflui hujusmodi acidi Sales cessante podagra ope glandularum, in ventriculum, & intestina irruunt, à quibus coctio vitiatur, & flatus, reliquaque symptomata producuntur. Indicationes itaque manifestæ occurrunt juvandi primam coctionem, firmandi viscera, & depurandi Sanguinem, ne fixationes fiant, & irritationes. Pro quibus assequendis opportuno tempore curatio instituenda erit, apparente scilicet vere. Pro nunc autem laudarem u-

sum

ſum Salis abſynthii, & centi. minor. cum juſculo alterato fol., & radic. cichor., & borag. quod chalybeari poterit. Ante cibum utatur raſura eboris, & oculis cancro., & interdiù ex uſu ſint tabellæ ex raſur. ebor., Matriperlar. cum ſacchar., additis gutt. aliquot ſpirit. ſalis armon., vel olei anicor. Vere autem, facta levi corporis expiatione, conſulerem uſum ſuccorum depuratorum acetoſ., borag., cichorei, Meliſ., plantag., & abſynth. pontici, quibus tractu temporis addi poſſet, pro abſumendis acidis, & firmandis ventriculi fibris, bolus paratus ex cro. martis adſtring., vel ſaltem Chalyb. tinctura. Si expoſiti ſucci non arriderent, laudarem eorum loco Serum Caprile colatum, in quo abſynthii coma infundatur per noctem, quo longo tempore uterer; & tandem urgente aeris calore conveniret potus aquæ Thermal. habentis mixturam Sulphur. nitri, & nonnihil vitrioli. Circa victus rationem à cibo quiete utatur, ut faciliùs coctio peragatur. An vinum conveniat, quæritur. Hippo. *de affectio.* habet, *quod quæcumque aut flatum, aut æſtum, aut morſum, aut repletionem, aut tormina faciunt, à talibus liberat vinum myrrha inſuper potatum: corpus enim à vino calefactum per calorem amovet ea, quæ inſunt à cibis, à potibus, & ſimilibus.* Quoniam autem in exarata affectione hypocondria æſtuant, ac vinum ſecum rapit, & in inteſtina deducit inquinamenta, & crudas particulas, ideò cautè ipſo utatur, & temperari poterit chalybeata aqua. Caveat interea à remediis impensè calidis, quæ pro diſſipandis flatibus paſſim adminiſtrari ſolent. Victu mediocri utatur, vitetque ciborum varietatem. Pauca hæc curſim habui pro ſalute Nob. Viri. Faxit Deus, &c.

CONSILIUM LII.

Affectio hypochondriaca.

AFfectionem hypochondriacam abundè indicant vomitus phlegmatis acidi, flatus, tenſiones hepatis, & lienis, reliquaque ſymptomata, quibus torquetur Eminentiſſimus Princeps. Enervato enim fibrarum ventriculi tono, mutatiſque fermentis à glandulis oris, ventriculi, & inteſtinorum eructatis, prima coctio vitiatur: nam loco ſucci ſalſi, & ſub-

subdulcis, quo cibaria in naturali statu solvuntur, & sensim dulcorantur, acidum menstruum recolligitur à toto refluens; vel saltem ibidem ob volatilium particularum inopiam stagnando tale redditur, quo mediante tumultuaria ciborum attritio succedit, & ita halituosæ particulæ liberantur, quæ elastico pollentes motu pyrii instar pulveris turgendo, & vellicando flatum excitant. Vomitus quoque acidæ materiæ succedit ex reliquiis non solum alimenti, verum etiam ex materia à toto confluente, quæ effæto fibrarum ventriculi motu diutius ibidem stagnat. Huic associatur bilis portio, quæ ex gracilium intestinorum levi convulsione ex cholidaco sursum exprimitur. Dolor pariter Capitis succedit per intervalla, lacessitis extremitatibus nervorum ad Ventriculum propagatis; unde accedente ciborum benignitate tollitur irritatio. Ex concepta itaque in Chylo labe, cum non sufficienter ab enervata bile excrementa præcipitentur, acidus redditur sanguis: unde tarda succedit fermentatio, & consequenter parcior celebratur transpiratio, & ita inquinamenta quædam inter circulandum in hepate, & liene intercepta figuntur, ex quibus tensio viscerum. Bilis quoque, & lienaris succi separatio minuitur, & reliquum Sanguinis aliqualiter colliquatur, & ita à renibus copiosa excipitur urina, quæ ex lixivialium Salium paucitate decolor, & tenuis frequenter redditur. Fovent hanc affectionem nativa temperies, & externi habitus fermenta à glandulis eructata, quæ aliqualem sortita aciditatem eam Mediis lymphaticis Sanguineæ massæ communicant; aliàs enim molestissimam Scabiem passus est. His addantur graviores curæ, quæ motum fluidorum postremò retardant, & intestinam fermentationem non parum labefactant.

Ex his igitur manifestæ elici possunt indicationes, tollendi scilicet inquinamenta acida, juvandi coctionem, & auferendi viscerum impedimenta, ut firmatis singulis coctiones felicius succedant. Quibus ut satisfiat, propositam curationem blandis institutam medicamentis laudamus. Et primò Lenientis loco usurpari poterunt flores Cassiæ noviter extractæ cum pulpa tamarind., vel conserva Viola. Ut autem sensim imi ventris inquinamenta eluantur, & detergantur, solidæque partes firmentur, ex usu sit serum Caprile depuratum ad ℥ vii. singulo mane assumptum, cui addi poterit bolus ex pulvere oculorum Cancro.; & rasuræ eboris; hocque remedii genere per XV. saltem dies utatur. Quibus completis indicatam superiùs Cassiam iterùm usurpet. Ad tollenda verò viscerum impedimenta, & ad fluidorum refermen-

men-

mentationem propoſita martis tinctura opportuna erit, quæ cum jure alterato ex radicibus graminis potetur. Ab his enim tinctura extrahitur, qua fixati Sales ſolvi poſſunt. Diuturnum interea hujus remedii uſum neceſſarium cenſemus, ut, aſſumptis acidis, humores miteſcant, fermenta vigeant, & tandem reſtituto ſolidis partibus tonico motu digeſtiones feliciùs, & citiùs celebrentur. In hunc quoque finem chalybis infuſione alteretur vinum in menſa aſſumendum, etiam poſt uſum tincturæ; cui tractu temporis addi poſſunt folia quædam abſynthii, & ſimilium. Sale pariter abſynthii juſcula, & carnes condiantur, & liquida quæque chalybis extinctione præparentur. Cæterùm rationem victus non indicamus, cum à Præclariſſimo Viro præſcriptam audiamus; hoc unum monentes, ciborum varietatem, & condituram vitandam eſſe. Laudamus localem motum ad excitandam tranſpirationem, & digeſtionem ſummè neceſſariam in hujuſmodi affectione. Pauca hæc in confirmationem propoſitorum à præclariſſimo viro habuimus pro Salute Eminentiſſimi Principis, cujus incolumitatem plenis votis exoptamus. Faxit Deus, &c.

CONSILIUM LIII.

Hypochondriaca Affectio.

LAborat Illuſtriſſimus, & Excellentiſſimus Senator affectione hypochondriaca, cui adduntur, tempore digeſtionis, moleſtus ſenſus in hypochondrio ſiniſtro, veluti ardentis flammæ, virium imbecillitas, & quaſi animi defectus, diarrhæa materiæ bilioſæ, cruentæ, & viridis, oris amaritudo, & interdum ſumma aciditas cum totius corporis macie. Aliàs pluries recruduit hic morbus, & ſemel ſævus tumor in genitalibus, & adiacentibus partibus manifeſtatus eſt, ex quò translata materia in caput, & faciem ſubortum eſt eryſipelas, & febris. Ut autem horum ſymptomatum generationem attingamus, neceſſe eſt, ut cum Doctiſſimis Viris modum primæ coctionis exponamus. Vigente igitur natura cibaria in ventriculo mixta ſalivę, & ſucco extillanti à fiſtulis, quibus integratur ventriculi moles, ſenſim attenuantur, & ſolvuntur, levique, & blanda fermentatione exagitantur, unde compreſſo eodem ventriculo ab exteriore

am-

ambiente musculo pedetentim in duodenum exprimuntur; ubi affusa bile, succo pancreatico, & humore à reliquis intestinorum glandulis eructato, non solum ulteriorem acquirunt solutionem, & fluiditatem, verum mutata particularum figura, & compage novam fere inducunt naturam, quapropter obliterato acido sapore dulcedo, vel saltem..... subsequitur, & tandem precipitatio excrementorum, ope precipuè bilis, que veluti sapo alchalicis salibus turget, & ita sua activitate coctionem primam perficit. Hæc autem omnia non adamussim in Nobilissimo, & Amplissimo Senatore explentur. Etenim probabile est, ventriculi succum propria labe, vel vitio refluentium à toto particularum acidum esse, cum aliàs subsalsus & subdulcis ex nature legibus sit; unde hora digestionis ulteriore fermentatione suborta, turgentiam in ventriculo excitat, & labefactato tonico fibrarum ventriculi motu gravitatem inducit, suisque aculeis nervos, & membranas feriendo ardoris sensum promovet. Compressis pariter, & convulsis nervorum finibus nervei succi propagatio turbatur, & fortasse etiam ex nervorum inosculatione angustata venæ cavæ extremitate liber felixque Sanguinis in cor ingressus impeditur, unde totius corporis languor. Expressus itaque, & detrusus acidior cibus in intestina non ita facile à bilis salibus enervatis, & languidis, nec volatili satis natura pollentibus evincitur, & dulcoratur, unde licet succedat præcipitatio, adhuc tamen acidam servans naturam eandem labem fecibus communicat; hinc nil mirum, si in transitu per subsequentia intestina, laceratis minimis vasorum radicibus, sanguineum ichorem secum rapiat, & excrementa ultra bilem virorem sapiant, dominantibus scilicet vitriolatis particulis. Et quoniam ex irritatione intestinum duodenum torquetur, ideò non raro bilis motus invertitur, & sursum in ventriculum exprimitur, orisque amaritiem producit: aliàs autem succus ventriculi in eodem recollectus suam aciditatem ori communicat. Succedit autem totius corporis macies, quoniam materia nutritionis, chylus scilicet, non in debita quantitate lactea subintrat vasa, vitiata minima structura ex intestinorum convulsione, sed in intestinis subsistendo acquisita natura excrementi diarrhæa per alvum extruditur, & portio chyli sanguini affusa cum acore polleat, & acredine, à partibus potius detrahit, quàm iisdem communicet. An morbosa hec affectio solo ventriculi vitio succedat, an potiùs à toto acidi succi refluant in ventriculum, & hypocondria, quibus fermenta Glandularum inficientur, non incongruè dubitari potest, cum erysipelas in facie, & tumor in ge-
ni-

nitalibus apparuerint. His accedat, in Amplissimo viro gravibus curis detento, coctiones probabiliter labefactatas fuisse, vel saltem ita turbatas, ut exinde Sanguinis massa acorem concipere potuerit, undique stato tempore viscerum fermentis acida inquinamenta subministrantibus. Quapropter verisimiliter conjectare licet, ægrotare cum toto ventriculum vitiato proprio succo; proximas glandulas quoque cum suis fermentis, & præcipuè bilem debita non gaudere energia, & tandem intestina secundum propriam compagem coaffici.

Ex his igitur patent indicationes, depurandi scilicet fluida, absumendo particulas acidas, & acres, corrigendi fermentum ventriculi, juvandi ejus coctionem, restituendo propriam energiam bili, tollendi solutionem vasorum sanguineorum, & tandem irritationes, renutriendo etiam universum Corpus. Pro quibus explendis curatio institui poterit. Pro lenienda, si opus sit, alvo proposita Cassia cum pulpa Tamarind., vel Oleum amygd. dul. si. ig. extrac. sufficient, cum reliqua suspecta sint. Clysteres jure intestinor., & extremitatum animalium aut succo hordei, vel lacte vaccino Chalyb. parati convenient. Pro depurandis autem hypochondriis, & firmando ventriculo laudo serum caprile colatum, in quo per noctem maceretur coma absynthii Romani, eoque utatur, donec succi herbar. occurrant. Ex his autem eligi possunt depurati ex tarax., borag., fumar., absynth., & simil., quibus addatur aliquod Chalyb., & præcipuè crocum Martis. Ex usu sint per mensem: deinde lac asininum potetur, cui addat antimon. diaphor., vel gutt. aliquot sp. salis, aut saltem succum taraxaci. Post longum hujus usum lac Vaccinum coctum cum quarta parte aquæ plantag. usurpari poterit pro consolidandis intestinis, & renutriendo universo corpore, & tandem opportuna vigente aeris temperie acidulæ aquæ, & balnea etiam administrari poterunt. Interim vinum alteretur infus. absynth., & Chalyb., hoc enim solo diù usurpato plures sanatos vidi. Interdiù assumat tabellas paratas C. C. usto, ras. ebor., ocul. cancro., antimo. diaphor., & similibus, quæ irrorentur sp. sal. armo., aut spir. sal. Decoctum Caphè, vel herbæ Thè à cibo juvabit. Masticet interdum corticem aurantiorum. Juscula condiantur sale absynth.. Vitet ciborum varietatem, acida, & acria. Vacet à curis. Pauca hæc habebam pro confirmatione eorum, quæ proponuntur à Doctissimis Viris, quorum acri judicio libens hæc subjicio. Faxit Deus, &c.

CONSILIUM LIV.

Affectio Hypochondriaca Scorbutica.

TOrquetur Nobilissimus P. affectione hypocondriaca Scorbutica cum flatibus, rugitibus, ardore sub fundo ventriculi, & dolore pulsum æmulante, quibus additur aurium tinnitus perpetuus. Succedit hic morbus vitiatis succis, seu fermentis glandularum imi ventris, quibus prima coctio peragitur; hæc enim contracto acore, & versa in naturam acidam, acrem, & analogam vitriolo digestionem vitiant, & aculeatis salibus membranas, & nervorum fines, quibus Ventriculus, & tenuia intestina compaginantur, vellicando, exarata symptomata excitant. Cibaria namque ita dissolvunt, ut copiosus factitius aer extrahatur, à quo flatus excitantur. Labefactato quoque peristaltico fibrarum carnearum Ventriculi motu ex imbibitione acidi ichoris eadem plus justo detinentur, unde majorem contrahunt aciditatem. Detrusa tandem in continuata intestina, bilique, & reliquis salibus occurrentia fervorem suscitant, hinc membranæ quasi aqua forti lacessitæ ardoris sensum patiuntur, inductaque quasi convulsione, & angustatis venarum finibus, circulationis sanguinis felicitas turbatur, unde dolorifica pulsatio subsequitur, manifestatis interdum in exaratis vasis varicibus, & quasi aneurismate. Transductus tandem cibus sub specie chyli in lactea vasa, & pulmonibus sanguini immixtus, cum dictis salibus saturetur, eidem calcanthi naturam, & labem communicat, hinc volatilizatio impeditur, & successive transpiratio vitiatur. Secundarii quoque humores inficiuntur, & ex circulationis vi inquinamenta quædam intercipiuntur, quibus Scorbutica affectio designatur. In capite præcipuè oppilatis arteriarum extremitatibus, vel saltem non debitè resorbentibus venis, palpitatio, & tinnitus succedit, in auribus præsertim, in quibus undulationes, & tremores externi multiplicantur & sensiles fiunt; vel saltem dubitari potest, an ab extremis arteriolis ad interiorem aurem deductis acidus ichor eructetur, à quo extremitas auditorii nervi vellicetur. In consimilibus morbosis constitutionibus ul-

tra

tra vitium in ſucco, qui perpetuo à glandulosa ventriculi ſubſtantia extillat, ſolent peccare reliqua fermenta glandularum, quæ inteſtinis adjacent, & præcipuè bilis; hæc enim ſuis ſalibus enervatis non complet dulcificationem chyli, & ſucceſſivè excrementorum præcipitationem; quare fiunt improportionatæ fermentationes, & conſimilia accidentia. Medicæ igitur indicationes ſunt abſumendi acidos, & Sylveſtres ſales in hypocondriis luxuriantes, tollendi irritamenta, & firmandi primam coctionem. Pro his explendis audio plura fuiſſe adminiſtrata, & cum contumaciſſimus ſit morbus, quędam pro ſymptomatum ſaltem mitigatione proponam. Pro lenienda alvo, ſi opus erit, ſufficiet Serum Vaccinum cum tartaro, vel Caſſia cum tamarindis, vel paſſulatum Timei parat. fol. ſenę, & modico cinnamomi. Uſus Clyſterum ſit frequens, & parari poterunt aqua hordei, vel Lac. Vacc. Chalyb., vel Ol. amaygd. dulc., & Viol. Pro alterante opportuni erunt ſucci depur. borag., fumar. acetoſ., & cochle. quibus poſt X. dies addat tincturam Chalyb. pp. ſucco pom. dulc., vel horum loco potet ſer. Capril. cola. tantùm, cum quo aſſumat gr. viii. chalyb. ſubtil. lævigati mixta cum ſucco concreto cichor. Poſt exaratos ſuccos potet per II. menſes Lac aſin., in quo bullie. pulpa. tamarind. Interdiù aſſumat tabellas paratas ocul. cancro., raſur. ebor., & matris perla., nitro purifica. & carabe alb., & irrorentur ol. aniſor. Balneum, vel ſaltem ſemicupium aquæ dulcis conveniet, & ſuo tempore aquæ thermales acidulæ, præcipuè ad eluendam acidorum copiam. In vinum infundatur Chalybs per aliquot horas. A dulcibus, & ſaccharatis abſtineat, ſicut & ab acidis, & acribus. Potus Caphè à cibo juvabit. Motus localis etiam equitando juvabit. Circa localia ſuffitus aure excipiatur ex abſynth. & ſuccino. Goſſipium apponatur madefactum aqua deſtillata ex putamine nucum externo. Juvabit quoque ſal, & Milium calefacta. Pauca hæc indicabam, &c. Faxit Deus.

N 2 CON-

CONSILIUM LV.

Melancholia hypochondriaca.

NOtus est morbus, quo Nobilissimus P. torquetur, Melancholia scilicet hypochondriaca cum ventriculi ardore, & aciditate, vomitibus heterogeneæ materiæ, varii coloris, & interdum nigricantis, flatibus, & borborygmis in universo abdomine manifestatis, hypochondriorum æstu, & suffocatione, siti, anorexia, timore, atque merore, aliisque symptomatibus in doctissima Scheda expositis. Gignitur autem hæc morbosa affectio labefactata prima coctione vitio fermentorum, quibus celebratur; hæc enim, cum acida sint, & multo saturata vitriolo, tardam reddunt coctionem, chyli attenuationem, & dulcorationem impediunt, & successivè excrementorum præcipitationem vitiant. Enervato igitur fibrarum ventriculi tono, cibus in eodem diutius contentus, nec stato tempore expressus majorem contrahit aciditatem; in intestinis autem ex ulteriore attritione factitius aer separatur, unde rugitus, & borgorygmi; lacessitis namque membranis, & nervorum finibus ab aculeatis salibus, peristalticus motus turbatur, & convulsiones fiunt: Bilis quoque, & pancreaticus succus inquinatus recensita vitia non corrigunt, sed Chylus cum mixtura exaratorum salium sanguini postremò affunditur: unde sanguis in cerebrum delatus ejusdem membranas, & fibras vellicat, & nerveum succum inficit, à quo irritationes, ex quibus timor, meror, & anxietas. Iisdem etiam ex causis ventriculi dolor sitis, & vomitus succedunt: inverso etenim tenuium intestinorum motu, bilis aliique humores à glandulis intestinorum eructati in ventriculum exprimuntur: unde ex vellicatione dolor, sitis, & sollicitatis inferioris oris ventriculi fibris, vomitus excitatur. Postremò febris gignitur ex subingressis sylvestribus salibus: nam intestinus sanguinis motus turbatur, & suscitata interdum improportionata fermentatione febris manifestatur. Acidarum particularum copiam in fluidis abundè indicant prægressa olim symptomata, dolor scilicet capitis crebrò recurrens, & subsequens larga hæmorrhagia;

congesta etenim acida, & vitriolata inquinamenta circa cerebri membranas dolorem excitabant, & tandem reflua per venas narium viam sibi faciebant una cum erumpente sanguine. Hanc morbosam diathesim juvat fortasse transpiratio impedita, & alia externa; nam salia ultima coctione non attrita, nec evicta, nec per cutim dissipata ab ambitu corporis iterum ad viscera deducta sanguinem, & fermenta viscerum inquinant, & successivè coctiones.

Quapropter indicationes Medicæ sunt juvandi primam coctionem, absumendi acida, dulcorandi universam fluidorum massam, & firmandi viscerum compagem, & eorum fermenta. Pro his itaque assequendis varia proponuntur præsidia, [& primò ;Lenientia alvum, inter quæ magis arridet Cassia cum pulpa Tamarind. Usus quoque Cremoris Tartari juvabit. Utiles pariter erunt clyster. ex oleo amygd. dul. s. ig. extr. frequenter injecti. Pro alteratione laudo propositum Serum Capril. cola. tantùm, cui post X. dies miscebit tincturam Chalybis paratam succo pomorum, hæcque ex usu sint X X X X. diebus. His peractis usurpabit per mensem succos depurat. cicorei, borag., Melis., fumar., & acetosæ. Tandem permittente calida aeris temperie, balnea aquæ dulcis administrentur. Interdiù assumat tabellas paratas oculis cancror., rasura eboris matrisperla., Sale absynthii, & coral. rubr. pulver. cum Sacchar. candit., & aqua melissæ. Vinum alterari poterit infusione fol. absynt. Roma. & Chalybis. A' prandio potet Caphè cum pauco Saccharo. Utilis erit quoque conserva de Toto Citro, sicut & esus corticum pomorum aurantiorum. Sale absynth. saliat juscula. Cæterum simplici victu utatur, ciborum varietatem vitet, & ab acidis, acribus, & piperatis abstineat, parceque cœnet. Motus localis, & hilaritas animi procuretur. Cæterum caveat ab impensè solventibus, & purgantibus, ab aquis thermalibus exsiccantibus, à spiritibus, aliisque immodicum motum, & nervorum irritationem inducentibus: & depuratis hypochondriis, absumptisque acidis salibus, postremò tentari poterit usus lactis asinini. Pauca hæc in confirmationem propositorum cursim habebam, eaque subjiciebam judicio Doctissimi Viri. Faxit Deus, &c.

CONSILIUM LVI.

Melancholia Hypochondriaca cum Vertigine & Convulsione.

LAborat Illustrissimus, & Nobilissimus Patiens Melancholia Hypochondriaca. Hæc excitatur vitiata prima coctione ciborum è corruptis imi ventris glandularum fermentis. Chylus enim debitam præcipitationem, & dulcorationem non sortitur, sed inquinamentis acidis turgidus sanguineæ massæ affunditur: hinc media regio, caput, & totus fere corporis habitus coafficiuntur. Acidæ enim, & acres particulæ cum Sanguine confusæ inter circulandum cor, & pulmones irritant, delatæ quoque in cerebri glandulas spiritus animales, nerveumque succum inquinant, nec non cerebri fibras, & appensos pariter nervos stato tempore vellicant: unde vertigines, & convulsiones, quæ in Epilepsiam postremò non rarò desinere solent, & nonnunquam in funestiorem morbum. Diuturnitate namque temporis cerebri structura, & temperies vitiatur, facta paulatim hujusmodi particularum morbosarum congestione: quapropter morbus ex morbo gignitur. Collaborat autem universus corporis habitus: nam exarata inquinamenta debitam partium reparationem impediunt; & cum ex naturæ legibus per excretoria cutis vascula non eliminentur, intercepta molestum gignunt sensum. Labes hæc à semine fortasse ortum traxit, & stato tempore manifestata morbos successivè produxit. Variolarum namque eruptio non satis sanguinem repurgavit, & ejusdem acrem, & erosivam naturam indicavit relictis productis in oculo. Hæc sensim mutatione ætatis vegetior reddita fermenta glandularum viscerum inquinavit, unde Melancholia hypochondriaca, & exinde alia.

Indicationes igitur Medicæ occurrunt depurandi primam regionem ab exaratis inquinamentis, juvandi coctionem, & dulcificandi universam humorum massam, ne vitiatis spiritibus, & fluidis irritationes, & erosiones fiant. Pro quibus assequendis curatio institui debet, leniendo alvum floribus cassiæ ad ℥ vi., additis ʒ ii. tartari: quo facto jus pullæ chaly-

bea-

beatum, & alteratum foliis boraginis, Lup. Cicho. Absynth. Pont., & radice gram. assumatur cum bolo ex ocul. Cancror. & rasur. matrisperl. per XII. dies. Deinde ex usu sit serum Caprile depuratum ad ℥ viii. cui post octo dies addantur guttæ octo tincturæ chalyb. hocque remedii genere utatur per XXX. dies. Interim vena brachii sinistri aperiatur deductis ℥ vii. sanguinis: & quoniam non parum urget irritatio, quæ in cerebro ex genere nervoso observatur, ideò absumptis acidis, & detersis inquinamentis imi Ventris, firmatisque visceribus, præmissa Chalyb. assumptione cogitandum esset de usu lact. Asinini, quod primis diebus in pauca quantitate erit exhibendum observatione facta, an acescat. Verum si admittat, continuare poterit, adaucta sensim ejus quantitate, quo tempore à vino abstineat, & aqua Nuceriana ejus loco utatur. Pro facilitanda pariter transpiratione balneum aquæ dulcis consulimus, quod vigente aeris calore administrari poterit. Circa victus rationem parcè cœnet contentus sola ptisana, vel consimili pulmento. Carnes sint facilis coctionis, & elixatæ. Juscula chalybeentur, sicut & vinum, quod tenue sit, vel aqua temperetur. Ante cœnam utatur mixtura ex pul. ocul. Cancr., raf. matriperl., & Cran. Human. Caveat ab acidis, aromaticis, curis, & insolatione. Pauca hęc, &c. Faxit Deus.

CONSILIUM
LVII.

Scorbuticus affectus.

SCorbuto, qui congeries dicitur multorum morborum, cruciatur Illustrissimus Comes. In hac morbosa affectione coctiones vitiantur, & fermenta viscerum, secundariique succi, & præcipuè nerveus succus inficiuntur, unde tractu temporis tota corporis œconomia turbatur: hinc universum Corpus ægrotat. Luxuriantibus igitur in fluidorum massa salibus acidis, & salsis ex improportionata fermentatione febris primò excitata est, & inquinato ex eorum mixtura nerveo succo, & excitatis musculorum fibris eorundem stagnatione in ambitu corporis, per annum ingens lassitudo manifestata est. Transductis hujusmodi morbosis

bosis salibus ad glandulas salivales, tumor in palato, & salsa, acidaque subsecuta est salivatio. Propagata pariter eorundem congestione in narium glandulis ozena erupit, & ophthalmia ex eadem labe suscitata est. Inducta tandem acredine in exposita materia, exulcerationes in palato, & gingivis manifestatæ sunt, unde sputum cruentum corruptum ejectum est. At quoniam natura ab incepta separatione morbificæ materiæ per vasa salivalia destitit, ideò in vasis stagnans febrem iterum excitavit continuam, & lentam, & consolidatis ulceribus, intercepta hujusmodi salina materia, ac in viscerum loculis, & interstitiis carnium congesta viscerum, & pedum tumores produxit. Hæc eadem renalibus glandulis excepta, & urinæ tartaro associata nunc calculos gignit. Postremò erodens redditus sanguis in partes delatus ab iisdem abradendo maciem inducit; quapropter fluida, & partes solidæ vitiata laborant, & periculum est, ne verificetur vulgare illud axioma populorum Septemtrionalium, quibus familiaris est hujusmodi morbus, *ubi desinit scorbutus, ibi incipit hydrops*. In fluidorum, solidorumque labe, quid sit agendum, difficillimum est judicare; remedia etenim, quæ à scorbuto indicantur, febris, & marasmus non admittit, & structuræ viscerum, eorumque fermenta ita vitiata sunt, ut nequeant fluidorum corruptionem corrigere, sed utraque in necem conspirent. Cum igitur impossibile sit radicem tollere, quędam tantùm pro mitigatione symptomatum, & pro causarum enervatione proponam. Pro alvi lenitione usurpari poterit syrup. de cichor. cum rhabarba., ol. pariter amygd. dul. extrac. absque igne, vel syrupo de pomis sena paratus. Pro alteratione usurpari poterit serum Caprile colatum, cum quo assumat sal absynth. per xv. dies: deinde eidem sero, loco expositi salis, addat guttas aliquot spiritus salis dulcificati, hisque per mensem utatur. Deinde ex usu sit antimon. diaphor. cui superbibat jus parvæ pullę, in quo cancri fluviales coquantur, cum hord. decort., & becalunga. At si ventriculus feret usum lactis, conveniet lac caprile, in quo coquatur cochlearia, vel aliud antiscorbuticum, vel saltem herba thè. Exteriùs foveatur venter inferior lacte tepido, vel decocto ex malva, violaria, sambuco, & modico salis armoniaci, aut apponatur locale paratum ex radice Ibisci cocta in lacte, & oleo amygd. dulc. mixta. Cum cibo utatur gelat. C. C., & juscula fluidaque extinctione chalybis parentur. Hęc exigua in tam contumaci morbo indicabam, &c. Faxit Deus, &c.

CON-

CONSILIUM LVIII.

Scorbutica affectio, cum pulmonum vitio, Lienis tumore, &c.

EX his, quæ abundè à Doctissimis Viris exarantur, patet Nobilissimi, ac Illustrissimi Equitis sanguinariam massam, reliquaque corporis fluida acidis, & vitriolatis particulis ita turgere, ut varia inde suborta sint morborum genera, communicata etiam solidis partibus labe. Probabile etenim est, ex labefactatis imi ventris fermentis chyli generationem vitiatam primò fuisse; unde non succedente debita excrementorum præcipitatione, & humorum dulcificatione, totus sanguis inquinatus est, à quo media circulatione variæ congestiones excitatæ sunt: unde scorbutica affectio, lienis tumor, calculi, & reliqua symptomata. Hæ tandem acidæ, & erodentes particulæ exaltatæ in pulmonaribus sinibus interceptæ, & fixatæ, tubercula cruda excitarunt, unde impedito blando, & regulari Sanguinis motu, factoque hiatu foras per sputum erumpunt: unde Sanguinis sputum, & pulmonum labes. Consonum igitur rationi est, ultra fluidorum vitium solidorum quoque, præcipuè pulmonum substantiam nunc laborare, quod gravativus dolor indicat, & cadaverum sectio demonstrat. In consimilibus enim ex fixato Sanguine inæqualia fiunt tubercula in pulmonum vesiculis sanguinis motum impedientia, & præcipuam, quæ ibidem fit, coctionem ac miscellam turbantia, unde postremò excretionis Sanguinis sputum, & totius labes subsequi solent.

Manifestæ itaque apparent indicationes depurandi Sanguinis massam, & firmandi viscera, ut restituta sanguini debita temperie, & fluore ejusdem motus faciliùs succedat, & congestiones tollantur. Pro quibus assequendis varia à Doctissimis Viris administrata sunt, & plura ulteriùs in hunc finem proponuntur. Circa venæ sectionem in Br. administrandam, si corpus adhuc floreat, & sanguinis sputum copiosum sit, revulsionis gratia, in pauca tamen quantitate, celebrari poterit: non enim tanti momenti sunt ea, quæ ab Helmontio, & noviter etiam contra Sanguinis missionem

proponuntur, ut hujusmodi tollant remedium. In reliquis verò convenio cum Doctissimis Viris circa lactis serum, præcipuè Asinini. Hippoc. in hujusmodi etiam scorbuticis bubulum exhibebat cum aqua, quod nostro ævo usurpatum felici cum successu videmus; hoc autem, urgente calore aeris, ob aciditatem, quam facilè concipit, non tuto exhibetur. In autumno itaque, aut hyeme propinandum erit. Interea laudarem succum depuratum ex simplicibus thoracicis, & vulnerariis, scilicet ex urtica, viol. cochlear. lapat. farfara & similibus, vel saltem destillato parato ex cancris fluvialibus, & cochleis, quod assumat cum pul. totius cancri calcinati, aut cum ocul. cancr., vel ℈ i. antimonii Diaphoretici. Circa propositum Chalybis usum, si corpus adhuc non contabescat, nec ita infirmi sint pulmones, convenire poterit levis quædam tinctura, non parata tamen acidis, vel saltem Crocus Martis adstring., ut acidæ particulæ absumantur, & debitus tonus partibus reddatur. Juscula etiam chalybis extinctione parari poterunt. Flores sulphuris cum Sacchar. convenient. Rasura pariter testaceorum, & pulvis Corallo. additis granis aliquot opii crudi cum nitro purificato ante cibum opportuna erunt, & interdum in aliquo syrup. Magistrali, vel conser. viola., aut flo. Mal. Pauca hæc in confirmatione dictorum à Præclarissimis Viris cursim exarabam. Faxit Deus, &c.

CONSILIUM LIX.

Itterizia con abborrimento del Cibo.

L'Affetto del nobile Paziente è notissimo, e la sua generazione è tanto bene spiegata, che non ha bisogno di nuova sposizione. Abbondando dunque gli acidi nella massa del Sangue, si turbano le separazioni de' fermenti nelle viscere, e principalmente del ventre inferiore, e la loro attività resta snervata: onde è pericolo, che con il progresso del tempo si facciano fissazioni, particolarmente nel fegato, e fondendosi la massa del sangue, si cagionino ristagni nelle carni, e nelle cavità del corpo, producendosi un nuovo, e contumacissimo male. Da questa radice nacono gli accidenti, che nella presente Itterizia s'osservano, par-

particolarmente l' abborrimento del cibo, portandosi in vece del sugo, che macera, e scioglie i cibi, porzione di bile dalle glandole nello stomaco, e restando la massa degli umori ripiena di parti acide, ed erosive, non segue la dovuta riparazione delle parti, ma piuttosto un' abrasione delle stesse.

Le Indicazioni sono quelle medesime, che sono esposte nella Dottissima Relazione, cioè di ripurgare la massa del Sangue dalle parti acide, render fluidi gli umori, aprire le vie, e i vasi escretorii, e di corroborare le viscere coi loro fermenti. Ed a questo fine la cura sin' ad ora è stata indirizzata, e giacchè sono espurgate le prime vie, e rendute molli le strade, ed i meati, crederei, che fosse bene servirsi de' remedii calibeati, per purificare gli umori, e dare forza alle fibre de' vasi, e delle viscere: e per tanto stimerei, che potesse giovare un brodo calibeato alterato con le Foglie di Cicor., d' assenzo, di Buglos., e di Perforata, colla Rubbia, colla radice di Gramigna, e di Malva, mescolandovi per alcuni giorni gocc. X. di tintura di Marte, e poi invece di questa uno Scrupolo di Croco di Marte, e lo praticherei per lungo tempo. Fra tanto cautamente mi servirei de' remedii solutivi, come anco dell' acqua del Tetuccio, la quale hò per sospetta in questo caso, attesoche asciuga, e può mescolare molte parti rodenti col Sangue. Terminato l' uso del rimedio suddetto, passerei al Terebinto proposto. In questo tempo potrà acciarire il vino, ed infondervi le foglie di Assenzo. Prenderà con il Cibo il Corno di Cervo colla Rasura d' Avolio: l' emulsione fatta con i semi d' aranci gioverà, e si potranno salare i brodi con il Sale d' Assenzo. Gioverà pure il moto del corpo, per sentimento d' Ippocrate al 7. delli Epidemii, come anco la quiete dell' animo. Il Vito sia moderato, e quasi tenue, guardandosi dalle cose acide, e dagli aromati. Questo è ciò, che per confermazione di quanto prudentemente viene esposto, parmi poter motivare, rimettendomi sempre al sano giudizio di chi regola la Cura, &c.

CONSILIUM LX.

Icteritia cum hypochondriorum tensione, hepatis duritie, fluxu Sanguinis ab hæmorrhoidibus, & naribus, &c.

EX his, quæ recenter à Doctissimis Viris, & à me observata sunt patet, in Nob. P. corporis œconomiam labefactatam fuisse; hypochondria enim turgent, & in hepate durities, et renixus observatur; totius habitus corporis icteritia laborat; pedes tument; hæmorrhoides fluunt, & à naribus prosilit sanguis; febres non rarò manifestantur; urinæ, alvi excrementa, narium muci nativam non servant naturam; caput pariter consentit enervato motu, & turbata interdum principe facultate. Est igitur probabile, congestis sensim in tota Sanguinis massa tartareis, vitriolatisque partibus obstructionem factam fuisse in porulis, & meatibus glandularum hepatis, quibus separatur bilis: unde hæc sanguini mixta aliorum viscerum fermenta, & succos inficit, & cutis angustiis intercepta fædum inducit colorem. Ex ejusdem pariter stagnatione, ut eleganter exponitur à Præclarissimo Viro, mediis lixivialibus salibus, improportionata fermentatio excitatur, unde febris. Fluit autem Sanguis ab hęmorrhoidibus, & naribus: nam erosivis salibus saturatus viam sibi facit: Succedit porrò læsio in principibus animalis facultatis functionibus, inquinato nerveo succo, vel vellicatis cerebri fibris à deducta bile. Quoniam tamen bilis ex natura sua necessaria est pro perficienda prima coctione, hinc est, ut hac deficiente debita alimenti attritio, chyli dulcificatio, & excrementorum præcipitatio non succedant: unde inquinatus chylus labem Sanguini communicat, & successivè reliquis fluidis: hinc circularis etiam motus vitiatur, & congestiones fiunt præcipuè in pedibus, & cruribus, ubi enervato tonico motu fibrarum humores difficilius sursum pelluntur.

Indicationes igitur occurrunt tollendi obstructiones, juvandì bilis motum ad intestina, depurandi Sanguinem, & firmandi viscerum tonum, & fermenta, ne ex toto labefactata corporis œconomia novus, sævusque manifestetur morbus.

bus. Curatio igitur instituatur, & pro Leniente usurpentur ea remedia placida ex Cassia, tartar., & similibus, quæ aliàs ex usu fuere. Clysteres quoque frequenter injiciantur parati urina terebenthinata, & Sale prunelle; dein potet per X. dies jus pullæ Chalyb., alteratum cichor., rub. tinct., absynth., centa. majo., & similibus; cui addat guttas aliquot spiri. salis armoniaci. His peractis ex usu sint succi depurati Cichorei absynth., marrub., parietariæ, & fragariæ, quibus addatur bolus ex Croco Martis aperit:. Uti soleo subsidentia vini diù Chalyb., in qua vis Chalybis, & tartari continetur; hocque utatur XL. diebus, quibus expletis usurpet sp. salis coagul. Amynsichit in jusculo alterato radic. gramin., & fol. fragariæ. Interdiù assumat tabellas paratas sale absynth., card. bened., antimon. diaphor., C. C. usto, & oculo. cancro., quæ irrorentur Spir. Salis armoni.. Cum cibo utatur rasura eboris, & cibaria condiantur croco, & jusculа condiantur, sicut & carnes, sale absynthii. In vino infundat Chalybem, & comam absynth. romani, & urgente febre, si à vino abstinere cogatur, potet aquam Chalybe, vel extinctione lapidum, quibus ignis elicitur, alteratam, in qua bullierint fragaria, & liquiritia. Circa localia administretur Embroche in hypochondrio præcipuè dextero, & primis tribus diebus fiat lacte Vaccino tepido; subsequentibus autem diebus celebretur aqua Chalybis, vel fabrorum alterata fol. malvæ, pariet., violar., marrubii, absynth., verbenæ, urticæ mortuæ, meliloti, fœnugreci, radic. altheæ, graminis, et similium, addito pauco aceto, et ammoniaco; et per mensem administrari poterit. Post Embroche apponatur locale ex ammoniaco dissoluto aceto, et mixto cum Oleo de Capparibus, vel succo Cicutæ. Circa victus rationem cibaria sint attenuantia, facilis coctionis, et abstineat ab austeris acidis, et à ciborum varietate, motuque locali exerceatur. Pauca hæc habebam pro Salute Nob. P. in confirmationem propositorum à Doctissimis Viris. Faxit Deus, &c.

CONSILIUM LXI.

Lienis Tumor, calor in toto, pedum tumor, &c.

LAborat Religiosissima Monialis tumore Lienis cum tensione, & gravitate, cui adduntur calor in toto, & prȩcipuè in extremitatibus plus justo intensior, pedum ȩdomatosus tumor, alvi siccitas, reliquaque symptomata in docta scheda exposita. Succedit in liene tumor, quotiescumque Sanguis ab arteria propulsus in cellulis lienis stagnans amissa fluiditate, debita felicitate per venam splenicam non revehitur, sed remoratus sua mole distendendo membranosas cellulas, visceris molem auget, & continentia involucra tensa reddit. Stagnat autem Sanguis de facili in liene vitio propriæ naturæ, vel organico; constat enim lienem à natura ditatum esse carneis fibris, & lacertis, sicuti in auriculis cordis, collimantibus in eum finem, ut receptus Sanguis in Sinibus à laxiore loco extrusus, & in arctam venam Splenicam expressus suum iter feliciter progrediatur. Etenim impulsus ab arteria, communicatus Sanguini in lato sinu recepto, extinguitur: unde necessarius est novus motus expressivus ope fibrarum celebratus, & quasi cordis additamentum, ut circulatio perpetuetur. Ubi igitur, ut conjectare licet, in casu nostro tonicus lacertorum carneorum motus impeditur, deficiente succo nerveo, vel propria vitiata structura à copia imbibiti ichoris acidi paralytica redditur pars, & ita cessante contractione sanguis non exprimitur, unde congestio, & tumor; Idem accidit immutata Sanguinis natura; deficientibus namque volatilibus particulis, & luxuriantibus acidis ichoribus ex mora partes sibi intimè hærentes fluiditate privantur, & ita in cellulis stagnantes cumulatæ tumorem cum renixu manifestant. Ex hac igitur morbosa constitutione Sanguis, qui à liene in hepar deducitur pro bilis separatione, cum debita suarum partium libertate, & volatilizatione non gaudeat, enervatam, mancamque reddit separationem bilis; quapropter in duodeno expetita chyli attenuatio, & dulcificatio non succedunt; unde nil mirum, si Sanguis inquinatus, &

cru-

crudus gignatur, cujus particulæ non attritæ in pedibus inter circulandum intercipiuntur, vel ſaltem ſubſident. Manifeſtatur autem calor in extremitatibus præſertim remorata Sanguinis maſſa in earum anguſtiis, cum pari felicitate non abſorbeatur à venis, qua ab arteriis eructatur; hocque ſymptoma familiare eſt hypochondriacis, ſicuti & alvi ſtypticitas, quæ fit ex copia acidorum ſalium excretoria vaſa claudentium, quibus reflua à toto humiditas in Sanitate in inteſtinorum cavitatem eructatur, & lubricitas inducitur.

Medicæ igitur Indicationes ſunt tollendi lienis tumorem, volatilizandi Sanguinem, ut feliciore ſuccedente coctione circulatio, & tranſpiratio ſecundum naturæ leges celebrentur, ne ulteriore fluidorum cruditate pravior ſubſequatur morbus. Curatio itaque inſtituatur lenientibus blandis, ut Oleo Amygd. dul. extracto abſ. igne, vel Caſſia, & propoſitæ Gelii pilulæ exhiberi poterunt. Laudo jus columbinum chalybeat., & alteratum abſynth., radic. grami., & bolum propoſitum ex ſale tamariſci, vel hujus loco miſceat expoſito juſculo gutt. aliquot ſpirit. ſalis armonia., hocque per XII. dies utatur; deinde aſſumat per menſem chalybem, & præ reliquis arridet rubigo ferri cum juſculo alterato radice grami., & tandem antimonium diaphoret. cum Croco martis per longum tempus, &c.

Interea infundat Chalybem, & folia abſynth. in vino, quo in menſa utetur, & cibaria condiat ſale Abſynthii.

Bulliat etiam in juſculis, & pulmentis limat. C. C. Dubius ſum circa propoſitum uſum aquæ Tetutianæ. Inter localia parti adminiſtranda inſtituatur Embroche aqua Chalybeata, vel fabrorum alterata foliis malvæ, parietariæ, marubii, verbenæ, abſynthii, addito pauco ammoniaco, & aceto. Crato commendat atriplicem coctam in aqua pro Cataplaſmate. Cum cibo interdum utatur oculis cancro., & raſura ebor. Pauca hæc habebam pro confirmatione eorum, quæ à Præclariſſimis Viris proponuntur. Faxit Deus, &c.

CON-

CONSILIUM LXII.

Lienis ſcirrhus.

MAnifeſta eſt affectio, qua tentatur V. N., tumor ſcilicet lienis inſignis, durus, & indolens. Hujus autem generatio probabiliter ſubſecuta eſt ex remorato, & coagulato in hærentibus cellulis ſanguine ab humore acido. Ex naturæ namque legibus ſanguis per arteriam ſplenicam in amplas lienis cellulas perpetuò eructatur, ibique alterationem, & fortè attritionem recipit ab affuſo à propriis glandulis lienari ſucco, ut refluus in jecur, & inde in univerſum corpus bilis, & reliquorum fermentorum ſeparationem non parum adjuvet. Contingit autem, ut in caſu noſtro, quod labefactato lienis fermento, & ejuſdem tonico motu, interceptis coagulantibus ichoribus à toto refluis, ſenſim Sanguis non eadem felicitate extra propellatur, qua introducitur, unde ſemiconcretus ſtagnat, & diſtendit interſtitia, & ſpatia laxati viſceris, hinc impedita nativa pertranſeuntis Sanguinis attritione, & alteratione totum compatitur corpus. Gignitur probabiliter morboſus ichor, vel in toto, vitio perpetuæ Melancholicæ temperiei, quæ perenni ſtudio, & meditatione juvatur, vel ſaltem defectu primæ coctionis: congeſtis enim mucoſis excrementis, & antecedenter frequenti ventriculi dolore tentato ægro coctiones non ritè celebratæ ſunt, quapropter hypochondriorum inquinamenta cum Chylo impuro Sanguini affuſa inter circulandum in liene intercepta ſuas exeruere vires, non manifeſtato in principio morbo.

Pro quo tollendo indicationes eliciuntur manifeſtæ, auferendi ſcil. congeſtionem, & coagulationem jam factam, emolliendo, & attenuando, edulcorandi ſanguinem, & firmandi viſcera. Pro quibus aſſequendis laudamus levem corporis expiationem factam ℥ vi. flo. Caſſiæ cum ʒ ii. tartari, uſum juris pullæ Chalyb. alterati foliis mal., viol., fumariæ, lapathii, altheæ, & gram. cum Cochlearia, & Syrupo de duabus radicibus, & altheæ, addito ℈ i. ſalis prunelle, hocque utatur per X. dies, quibus tranſactis uſurpentur ſucci depurati cichor., lapat., aceto., abſynth. roma. ad ℥ ii. s: uſque ad

℥ iii.,

℥ iii., quibus post XV. dies addatur bolus paratus ex Croco Martis cum modica conser. absynthii, vel violarum, & primis diebus assumantur gra. XVI., deinde augeatur usque ad ℈ i., hocque remedii genere utatur saltem per mensem. Interea pars affecta foveatur lacte vaccino tepido, & emplastro ex radic. alth. reformato cum lacte, & ol. amygd. dul.; Postremò permittente aeris temperie, Embroche instituatur lacte vaccino tepido per IV. dies, dein decocto ex aqua Chalyb., in qua decocta sint fol. malvæ, viol. pariet., absynth., rorismari., melissæ, fœnugræci, & simil., addito aceto, & ammoniaco. Et quoniam ex Fallopii observatione salutare est, alternatim per intervalla uti emollientibus, ideò interponat Embroches usum ex lacte, & per Mensem administretur exaratum remedium. Loco topici remedii consulimus Cataplasma ex Cicuta, vel Nicotiana viridi cocta in vino albo, aut harum loco apponatur ammoniacum aceto dissolutum, & cum Cera reformatum. Vinum alteretur extinctione Chalyb. & tandem infusione ejusdem, addita coma absynth.. Cum cibo assumat interdùm pulverem oculo. cancro., & jus-cula Sale absynth. condiantur. Cibaria sint facilis coctionis, unde pullorum, columborum, hædorum, & similium animalium carnes opportunæ erunt. Abstineat ab acidis, & austeris. Motu locali plurimùm utatur, relicto studio, &c.

CONSILIUM LXIII.

Hydrops, Corporis Marasmus, &c.

SYmptomata in eleganti Scheda exarata sufficienter demonstrant, in Eminentissimo Patiente insignem particularum vitriolatæ naturæ copiam diù viguisse, à quarum exaltatione, & energia, & ex obsessis variis partibus diversa manifestata sunt accidentia. Vitiatis enim olim glandularum imi ventris fermentis, & ad acorem versis, corruptaque alimenti portione, vomitus nigræ, æruginosæque materiæ vigente natura succedebat. Podagrici deinde dolores manifestabantur ex subingressis hujusmodi acidis Salibus, qui Sanguini mixti inter circulandum articulorum angustia intercipiebantur. Hinc pariter tractu temporis in Sanguine stagnantes, aperta sibi via, evacuationem per venas sedis cum naturæ sublevamine

moliebantur. Facta iterum nova exaltatione, morbosi hujusmodi ichores congesti sunt in laxa gingivarum carne, & circa loculos glandularum, quibus separatur Saliva. Tandem post varias vices salutis, & læsionis iterum coacervatæ morbosæ particulæ in fluidorum massa tumorem in utraque tibia fecere; labefactato namque peristaltico fibrarum motu, & vitiata humorum natura, cum venæ non eadem felicitate recipiant propulsos ab arteriis humores, necessariò stagnatio succedebat: unde tumor, qui refluentibus partim humoribus, partim per transpirationem dissipatis non parum imminuebatur. Postremò tandem post tot metastases suppressa hæmorrohidali excretione, & evanescente tibiarum tumore, exarati ichores erodentes non sola viscera, imi præcipuè ventris, eorumque fermenta inquinarunt; verum etiam diductis porulis, & hiatibus minimis vasorum, & impedita, vel saltem remorata Sanguinis circulatione extra erupere, et occurrente abdominis concavitate excepti novum morbum, hydropem nempe, manifestarunt, in quo morbosa labes fluidis primò communicata, deinde visceribus, totius corporis œconomiam labefactavit. Quo in casu verificatur illud, quando scilicet utraque vicissim ad perniciem suffragantur, nulla est pars noxa carens, quæ vel modicam naturæ opem afferre possit. Hinc nil mirum, si febris lenta observetur cum lassitudine, oris siccitate, gingivarum stupore, & partium extenuatione; confusa namque excrementa acida cum Sanguine, ex occursu partium Salinarum fermentationem improportionatam excitant, unde febris. Obstructis pariter osculis excretoriis glandularum Salivam fundentium, vel saltem loco aqueæ humiditatis, erumpentibus stypticis Salibus, sitis, & gingivarum torpor succedunt. Et tandem tota Sanguinis massa erosivis particulis turgida permeando partes, nutrimentum ab ipsis abradit, secumque rapit, unde urinæ copia, & corporis Marasmus. Exaratæ hucusque morbosæ particulæ à fermentorum viscerum imi ventris labe ortum trahunt, qua acidorum generatio perennavit. Causæ quoque externæ suam contulere opem, & præcipuè mentis curæ graviores, & meditationes, quibus retractis, & quasi convulsis nervis vasorum fines angustantur, unde Sanguinis felix circuitus vitiatur, & aciditas in contentis fluoribus inducitur. Frequens quoque acidorum usus, & consimilia causam auxere.

Ex his igitur manifestæ occurrunt indicationes, tollendi nempe copiam hujusmodi acidorum, erosivarumque partium, restituendi motum tonicum partibus solidis, auferendi congestiones, & firmandi viscerum fermenta, quibus ut aliquo

mo-

modo satisfiat, curatio nem prosequi expedit. Pro absumendis itaque particulis morbosis laudo propositum usum Chalybis. Quapropter assumere poterit succum depuratum, vel concret. plantagin., Cichor., & quercus, cum ℈ i. croci Martis adstringentis, hocque longo tempore utatur. Et quoniam urinæ copia, licet partium ramenta secum rapiat, attamen cacochymiam minuit, ideò manutenenda venit: quare interdiu ex usu sit spirit. Sal. coagul. Amynsict. in aliquo Syrupo Magistrali. Parari quoque possunt tabellæ sale absynth., C. C. usto, & antimonii diaphore., quas quandoque interdiù assumat. Extinguantur silices, quibus ignis elicitur, in vino, vel saltem hoc præparetur infusione chalyb., & fol. absynth.. Potulenta pariter extinctione Chalybis parentur, & absynthii sale juscula condiantur. Circa alvi lenitionem blandè tractandum est, ne facta majori colliquatione humorum, & viarum apertura morbus augeatur. Soleo uti hoc blando leniente ♃. Seri Vacci. lib. ii. fol. sennæ ʒ iv. Gingiberis ℈ i. Sacchar. Candi. ʒ 5. Macerentur, & colentur. Dosis ℥ iv. Interdiù jubeo cochlear aquæ vitæ, in qua infusa sit radix ebuli., Chlysteres frequenter injiciantur parati urina juvenis sani cum modico terebinthinæ, & Salis prunellæ. Foveatur venter hoc balneo. Urinæ pueri lib. iv. sal. pru. ℥ iii. Bulli. ad consumptionem tertiæ partis. Cæterum circa victus rationem Ex Hippo., & Celso fames, sitis, labor, aliaque tædia necessaria sunt in hoc morbo. Vitet salsa, acria, & acida; parcè potet, & assis præcipuè carnibus utatur.

CONSILIUM LXIV.

Hydrops, & menstrua purgatio impedita, cum fœdo totius colore.

ANtiqua Hippocratis observatio est, cutim indicare naturam fluidorum corporis. Certum namque est, peracta humorum coctione in visceribus, eorundem ingentem copiam ad cutis vasa, & subjectas glandulas detrudi, ut partim commixti interiora repetant, partim velut pondus inutile eliminentur. Quapropter quotiescumque non debite

 attri-

attriti, & volatilizati existunt, meatuum spatiis minimis intercepti interdum coercentur, vel sylvestribus Salibus ab aere communicatis associati morbosam, & alienam acquirunt naturam, & sui indicia exhibent, ut in N. P. observatum est. Deficiente itaque per transpirationem evacuatione, & inquinatis reliquis succis in vasa magna refluis, tota Sanguinis massa inficitur, fermenta præcipuè glandularum vitiantur, & coctiones non absolvuntur. Quapropter turgentibus acidis particulis refluis in tota Sanguinis massa, necesse est, ut præter turbatas viscerum coctiones congestiones, & stagnationes fiant interius; sales namque sylvestres, acres, & erodentes, cum non intimè misceantur reliquis humoribus colliquationem inducunt; Hinc arteriæ impetu protrudunt humores, qui sui activitate meatus novos sibi aperiunt, inde cum non eadem copia, & felicitate ab extremis venis absorbeantur, stagnando turgentiam efficiunt, & tractu temporis, facta sibi via, cavitates, & ventres inveniunt, noviquè, & funesti subsequuntur morbi. Quapropter mirum non est, si menstrua purgatio impedita sit; occlusis scilicet meatibus, & impedita fermenti uterini activitate. Morbosam hanc affectionem juvat labes relicta in semine à Parentibus: nam consimilis morbus in N. Sorore observatus est. Mœror quoque, & animi pathemata, quibus turbata blanda Sanguinis circulatione, & nervorum convulsione humores acidiores redduntur, huic occasionem dedere.

Indicationes sunt depurandi Sanguinem ab exaratis inquinamentis, restituendi eidem debitam Crasim, & mixturam, tollendi congestiones, & derivandi ichores ad vias urinæ, vel ad transpiratum. Pro his assequendis curatio institui debet; & primò circa solventia alvum cautè incedendum puto, ne major colliquatio succedat, & ex impetu vasa, & meatus plus justo aperiantur. Usurpari tamen poterit sequens blandum remedium. ℞. Ser. Vaccin. lib. ii., Fol. sen. ℨ ii., Zingibe. ℈ i., Sacchar. ℥ 5. Macerentur per noctem, & colentur. Dosis sit ad ℥ iv., & interdum repetatur. Clysteres quoque ex Mel. Rosat. & similibus frequenter ex usu sint. Alterantium loco laudo jus pullæ junioris chalybeatum, alteratum foliis Plantagin., Chærofolii, cichor. & marrub., cum quo ℈ i. salis absynt. assumat per X. Dies, quibus transactis, loco salis utatur tinctur. Chalyb. per XV. Dies cum dicto jusculo alterato. Post horum usum laudarem remedium Poterii, quod in similibus affectionibus frequenter proficuum expertus sum; vocabat autem Epaticæ extractum, hocque transmitti poterit: prostat enim apud amicum, &

eo

eo per XXXX. dies utatur. Interea, si liberaliter fluent urinæ, nec venter detumescet; exhibendus esset spirit. Salis cum jure pullæ alterato radic. gram. & fol. primu. veris. Interea etiam Vinum alteretur infusio. chalyb., & comæ absynth. vel saltem in ipso igniti fluminum silices pellucidi crystalli instar, extinguantur. In reliquis verò fluidis, si interdum assumantur, sal prunel. misceri poterit. Venter inferior foveatur urina pueri, cui addatur sal prunell. & bulliat parum. Idem quoque præstabit aqua marina alterata multiplici extinctione chalyb. igniti. Cum cibo assumat crustacea, & præcipuè oculos cancrorum. Motus localis commendatur, quo transpiratio feliciùs celebretur, & in hunc finem quoque animi hilaritas curanda erit. Victus ratio sit exacta; parcè potet, & cœnet, & abstineat ab acidis, acribus, & aliis. Pauca hæc, &c.

CONSILIUM LXV.

Ascites cum pulmonum labe, & tympanitide.

EX his, quæ in accurata Scheda habentur, patet in N. V. totam fere corporis œconomiam labefactatam esse; manifestatis enim diversis morbis variis temporibus, tandem ascites successit. Probabile namque est, ex copia ichorum, & salium in sanguine luxuriantium vitriolatæ naturæ splenis tumorem primò excitatum fuisse, fixato scilicet sanguine in lienis cellulis, impeditaque debita fermentatione succi, qui separatur in lienaribus glandulis, indeque consecutiva nativa bilis generatione in hepate vitiata. Hinc tractu temporis adaucta humorum tarditate, & copia hujusmodi particularum facta est media sanguinis circulatione congestio, & abscessus in pulmonibus; unde pleuritis, quæ licet supporatione, & excretione sublata sit, permanente tamen vitio in toto tenellæ pulmonum partes à pertranseuntis Sanguinis activitate laceratæ, & solutæ ejusdem sputum copiosum manifestarunt, & tandem colliquata tota sanguinis massa, solutaque ejus nativa compage sales fusi ...... instar aquæ fortis, apertis novis meatibus, nec per venas reduces in abdominis cavitatem viam sibi fe-

ce-

cerunt, ibique moram trahentes impedito transpiratu, & liberatis aeris factitii particulis, ascitem cum tympanitide produxerunt. Hanc morbosam affectionem fovent vitiata viscerum fermenta, lienis videlicet, & hepatis: unde cessante necessaria chyli dulcificatione, & excrementorum præcipitatione, chylus erosivis salibus saturatus sanguini affunditur, nec ejus malitia ex toto evincitur ob remissam fermentationem, languidamque transpirationem. Aeris quoque conditio multum juvat pro cumulandis in corpore hujusmodi erosivis inquinamentis. Indicationes itaque sunt restituendi, prout fieri potest, debitam sanguinis compagem, absumendi erosivos sales, firmandi motum peristalticum partium, juvandi coctiones, & tollendi congestiones; pro quibus assequendis difficillimum est, cum Areteus hæc habeat. *Oportet Medicum hoc in morbo totum hominem permutare, quod per Jovem nec Diis ipsis facile fuerit.* His accedat, contrarias adesse indicationes, & remedia, quæ urinam, & transpirationem promovent, pulmonum hiatum aperire possunt. Ut autem aliquid moliamur in tam gravi morbo, laudarem pro absumendis erosivis salibus, & procuranda naturali sanguinis compage usum Croci Martis adstring. cum succo concreto fol. plantag. quercus, & Cichor., vel horum decocto, hisque utatur saltem per mensem. Fluente interim feliciter urina laudo usum Spir. salis coag. Hadr. Amynsict. in syrup. de Altea, vel in decoct. marrub. Absynth. atque radic. gram. Si autem aliò evocanda sit materia, loco decocti ex volatilibus, ne maior in thorace hiatus fiat, uterer antimo. diaphor. Circa purgantia, & præcipuè hydragoga cautè incederem. Colliquant enim sanguinis massam, & meatus magis aperiunt. Ego uti soleo sequenti blando leniente.

℞. Seri Vacci. lib. ii. fol. sen. ʒ iiii. zinziber. ℈ i. succini ʒ i. Macerentur omnia. Dosis sit ℥ iiii. Vel interdum usurparem aquæ vitæ cochlearia, in qua infusa sit radix Ebuli. Clysteres frequenter injiciantur, parati urina sani infantis cum modico terebent. & salis prunelle. Circa localia Venter foveatur aqua fontis, in qua sæpe sit extinctus ignitus Calybs, vel sequenti fomento.

℞. Urinæ pueri lib. iiii. salis Prunell. ℥ iii. bulliant ad consumptionem tertiæ partis. Suspectam in hoc casu habeo Paracentesim, cum, docente Hipp. celebranda sit integris visceribus existentibus, & citò. Constat autem hanc affectionem ex morbis viscerum comproductam esse. In vino infundat chalybem, & comam absynthii, vel extinguat ignitos silices. Condiat cibaria sale absynth. Ceterum ex Hipp.

ex

ex Celſo *fames, ſitis, labor, aliaque tædia in hoc morbo ſunt neceſſaria*: carnibus facilis coctionis, aſſis præcipuè, in prandio utatur; parce tamen cænet. Vitet acida, acria, & ſalſa. Pauca hæc curſim indicabam, eaque ſubjiciebam acri judicio Excellentiſſimi Viri. Faxit Deus, &c.

CONSILIUM LXVI.

Hydrops Aſcites.

EX his, quæ à P. V. in doctiſſima Scheda habentur, patet N. P. Aſcite cum mixtura aliarum ſpecierum hydropis laborare. Excitatur autem aſcites ſoluta nativa ſanguinis compage ab erodentibus, & colliquantibus ſalibus in eodem exaltatis, vel affuſis; unde ſeroſitas vias ſibi aperit per poros vaſorum, & membranarum abdominis præcipuè, vel ſaltem retardata in partibus ſanguinis circulatione, totum id, quod per arterias truditur, per venas nequit remeare; hinc congeſtiones ſeri ſuccedunt, quod occurrentibus cavitatibus receptum tumorem ſuſcitat. Idem quoque nunc accidit in ambitu corporis, & præcipuè in pedibus, & cruribus; vitiata nempe ſanguinis compoſitione, & labefactato inteſtino motu ejuſdem, & volatilizatione venarum fibræ, amiſſo nativò periſtaltico motu, propulſum ſanguinem nequeunt ſurſum exprimere, unde ex ſtagnatione ſuccedit tumor ædematoſus. Morbus hic primò in thorace manifeſtari cepit, unde tuſſis ſicca, deinde reſpirandi difficultas. Probabile enim eſt, ex ſanguinis circulatione per pulmones, colliquatos Sales membranarum poris, quibus pulmones integrantur, interceptos fuiſſe, & congeſtione facta primò Thoracem labefactaſſe, deinde vitium abdomini etiam communicatum eſſe, & poſtremò toti corpori, ita ut univerſa ejuſdem œconomia vitiata ſit. Viſcera quoq; & præcipuè jecur, & lien laborant: etenim impedita bilis, & lienaris ſucci ſeparatione ex oppilantibus ſalibus, particuliſque tartareis, non ſolum tumor ſuccedit, ſed deficiente utroque fermento, & præcipuè bile, vel ſaltem enervata ejuſdem nativa facultate, & energia, prima alimenti coctio non perficitur, nec chylus debitè dulcoratur, ſed inquinatus,

tus, & salibus acidis saturatus sanguini affunditur, unde morbi causam auget.

Indicationes igitur sunt, restituendi debitam compagem sanguini, prout licet, auferendi erodentes sales, firmandi motum peristalticum partium, juvandi coctionem viscerum, ne ulteriùs congestiones augeantur, sed ichores ad vias urinæ deriventur. Quibus satisfacere difficillimum est, cum habeat hæc Areteus: *Oportet Medicum hoc in morbo totum hominem permutare, quod per Jovem, nec Diis ipsis facile fuerit.* Ut igitur Curationem prosequamur, pro restituenda sanguinis massæ nativa compage laudarem usum Croci Martis adstringentis cum succo concreto Cydo., & absynth. quo utatur XXXXX. diebus. Interea usurpet interdum rotulas paratas spiri. sal. coagu. Amynsíct. sacch., & aqua Viola. In vino infundatur Chalybs, & coma absynth. roma., vel saltem in eo extinguantur silices igniarii candentes. Circa purgationem cautè incedendum puto, ne corpus debilitetur, & inducta majori colliquatione ichorum, & aquarum proventus major fiat, soleo uti blando hoc medicamento, &c.

℞. Seri Vacci. lib. ii. Senæ mund. ʒ. 5. zinzib. ℈ i. Sacchar. candit. ℥. i. macerentur omnia. Dosis ℥ iiii.

Clysteres quoque frequentes injiciantur parati urina hominis sani, cum modico terebinth., & salis prunel. Interdum salutarem vidi usum aquæ vitæ ad ℥ i. in qua radix ebuli infusa sit. Circa localia venter foveatur aqua salita, in qua sæpius extinctus sit ignitus Chalybs, vel sequenti fomento.

℞. Urinæ pueri lib. iiii.
Salis prunel. ℥ iii.
Bulliant ad consumptionem tertiæ partis.

Omnia liquida extinctione igniti chalyb. præparentur; sale absynth. condiat cibaria, juscula, & carnes. In reliquis ex Hipp. parum bibat, & quamplurimum laboret, & exerceatur. Cibaria sint facilis coctionis: vitetque acida, salsa, & acria, &c. Pauca hęc habebam pro salute J. C. atque subjiciebam acri judicio D.D. V.V. Faxit Deus, &c.

CON-

CONSILIUM LXVII.

Idropisia Ascite.

DAlli Sintomi esposti nella Dottissima Relazione si comprende, che nel N. P. l'economia del corpo sia sconcertata, essendo viziati i fluidi, ed offese le viscere, specialmente nel ventre inferiore, attesoche dal pessimo nutrimento ricevuto nelle fascie restarono contaminati i fluidi universali, e specialmente delle glandule, onde si sono manifestati tumori, abscessi, ed erosioni, prima nella bocca per la corruttela della scialiva, e poi in altre parti per vizio della linfa renduta coagulativa, rodente, ed analoga all'acqua forte. Ora dal fluido universale il vizio si è comunicato alle glandule grandi, e particolarmente al fegato, ed alla milza, le quali rendute tartarizzate, ed ostrutte non possono riparare la bile, e l'umore lienare, e così non si dulcifica il chilo, e conseguentemente il sangue resta infetto, e ripieno di que' sali rodenti, che lacerano i linfatici, ed aprono con violenza i pori de' vasi, onde il siero trasuda nelle cavità, e forma l'Ascite.

Sicchè le indicazioni sono di levare per quanto si può il tumore delle viscere, procurare di ripurgare il sangue levando que' sali erosivi, portare alla via dell'Orina que' sieri stravasati, e corroborare i fermenti, e in fine bisognerebbe rifar' il tutto, come nota Areteo. Per levare adunque i sali erosivi, e levare la fusione, che è nel sangue, mi servirei ora di ℈ 5. di Croco di Marte, ovvero di tanta ruggine di ferro con altretanto sugo concreto di piantaggine, e li praticherei per XXXX. giorni. Se fra tanto l'orina si facesse copiosa, e facile, mi valerei dello spirito di sale dolcificato preso in un brodo alterato, con le radici di gramigna, d'altea, e colle foglie di assenzo Romano. Per purgare, mi valerei del siero Vaccino, nel quale fusse infusa la sena con un poco di zenzero. Potrà estinguere le pietre focaje infocate ne' suoi brodi, e nel vino l'acciajo, e le foglie d'assenzo. Salerà le sue carni, e brodi con sale di assenzo. Continuerà li lavativi fatti d'orina. Fomenterà il ventre inferiore con l'acqua acciarita mescolata con l'orina, ponen-

dovi il ſal prunelle, e bollirà il tutto alla conſumazione del terzo; Si guardi dalli purganti, e dalli acidi; Queſto è ciò, che brevemente poſſo motivare in caſo così difficile, rimettendomi ſempre alla ſomma prudenza, e ſano conſiglio dell' E. C. &c.

CONSILIUM LXVIII.

Calculus in rene Dextero.

EX his, quæ in exarata Scheda habentur, conjectari licet, extraneum quidem calculum in urinæ viis N. V. detineri juxta ea, quæ ex Hippo. de internis affectibus habentur. Situs enim, & qualitas primævi doloris, exaratæ arenulæ, urinæ rubræ, & ſanguineæ à motu redditæ, & poſt redditam urinam ſenſus quidam, ſeu dolor, qui extendi videtur à rene ad medium pudendi, & tandem perpetuus gravativus quidam ſenſus, obtuſus tamen, in dextera lumbali regione id abunde indicare videntur. Et licet morbi viarum urinæ æquivoci ſint, multaque egeant indagine, ut verè pars affecta, & ſedes morbi certè ſtatuatur, & quædam ſigna veſicæ affectum in Caſu noſtro indicare videantur; nobis tamen probabilius arridet calculum adhuc in dextero rene commorari. Hujus igitur pondere, & figura fibræ, quibus pelvis continens integratur, leviter ſtimulantur, unde immutato animalium ſpirituum motu, & excitata parva convulſione dolor ſuccedit gravativus, & obtuſus. Et quoniam dictæ membranoſæ fibræ à pelvi mediis ureteribus, veſica urinaria, & urethra uſque ad penem continuantur, hinc eſt, quod vellicatis fibris ab exeunte urina ſenſus in pudendo, & affecto rene tamquam in ſtabilibus locis, & terminis appenſarum fibrarum manifeſtatur. Succedit pariter ex motu ſanguineæ urinæ excretio: attritione namque media à contenti calculi ſcabritie tenella vaſcula lacerantur, unde effluens ſanguis urinam inficit. Doloris gradus modo minor eſt, ac in principio, quia impedito motu vel à loco, aut à ſubcreſcente formæ, non ita vellicantur ambientes membranæ, & continuati nervi: quin & interdum, ut ex ſectione Cadaverum patet, calculi majores mole exiguo, & minus acuto dolore in renibus detinentur. Calculi ma-

materia, & generatio adhuc obſcura, & dubia videtur in Schola Medica. Ex his tamen, quæ paſſim in naturæ, & artis operibus contemplamur, videtur probabile, humorum crudam, ſalinamque præcipuam materiam cum acido ſucco concreſcere in calculos, ita ut ex ſuccis acidis affuſis fluida quędam in lapillos immutentur. Probabile eſt igitur ſalinas conſimiles particulas per tranſpiratum non diſſipatas affuſo acido ichore, auſtero præcipuè, in renibus, deficiente inteſtino motu, calculum ferruminare. Deducitur autem ichor acidus à lymphaticis in ſanguinem, vel ab hypochondriis, ubi debita non ſuccedit excretorum præcipitatio, & Chyli dulcoratio.

Ex his itaque manifeſtæ apparent indicationes Medicæ, tollendi ſcilicet calculum, vel ſaltem minuendi ejus molem, laxandi vias, & auferendi irritationes. Ut his igitur aliquo modo ſatisfiat, curatio inſtitui debet. Lenientis loco uſurpari poterit ole. amygd. dul. ſine igne extra. quod etiam frequenter loco cęnæ exhiberi poterit. Alterantia ſint ſucci depurati ex malva, pariet. Hedera terreſtri, & viol., vel ex conſimilibus, quibus quarto die addat gutt. aliquot ſpiritus nitri dulcif., vel ſpirit. ſal. armon. hiſque utatur per menſem. Deinde ex uſu ſit terebinthina juleb., vel ſaltem eadem in ſubſtantia ſuperbibendo juſculum alteratum radic. altheæ, & Ononidis per XV. dies. His peractis aquæ Thermales acidulæ præcipuè, quæ in Germania copioſæ occurrunt, ex uſu eſſe poterunt, ſimulque adminiſtrentur balnea, vel ſtillicidia ſupra partem affectam. Interdum pulvis Millepedum, vel eorum infuſio facta in vino albo aſſumatur. Vinum pariter, quod in menſa potatur, alteretur extinctione ſilicum ignitorum, quibus etiam addi poſſunt folia aliquot abſynthii Romani. Ante cibum frequenter utatur ocul. Cancr., & ſale eſculento marino liberaliter utatur; ſylveſtres enim ſales ebibit. Pro cibo fluviales cancros, & columbos ſylveſtres ſępè edat, nec cibis diuretica præcipuè valida miſceat. Ducunt enim crudos humores ad partem affectam. Parcè cęnet, & ciborum varietatem vitet. In reliquis Hippo. 6. Epidem. curationem docet his verbis. *Quieſcere non confert ſed exerceri, non repleri, juvenes belleboro purgare, poplitem incidere, urinariis purgare; attenuare, & mollire*. Pauca hæc habebam pro curatione tam difficilis morbi, quę acri judicio D. D. M. M. ſubjicimus. Faxit Deus.

CONSILIUM LXIX

Nephriticus dolor ex calculo, Renis ulcus, & Febris cum obstructione Hepatis.

EX symptomatibus expositis in doctissima Scheda patet, N. P. laborare Nephritico dolore, & ulcere renis, cui comes additur febris, & ulteriùs hepar obstructionibus tentari. Producitur autem Calculus ex inquinamentis ab hypochondriis, quibus in sanguineam massam ingestis, & ad Renes deductis, fit primò ferruminatio salium, & terrestris portionis, unde calculorum concretio, à quorum figura, & situ tenella excretoria vasa renalia, quæ speciem carnis habent, & copiosis sanguineis vasis circumambiuntur, eroduntur, & solvuntur, unde dolor, sanguinis primò excretio cum urina, & postremò sanies. Succedit autem febris, quia saniosi ichores reflui per venas in sanguine fermentationem improportionatam excitant; unde horror manifestatur, impedito primo motu intestino sanguinis, & fixatis volatilibus particulis per breve tempus. His addi potest nervorum affectio: nam vellicatis ipsorum finibus ad renes derivatis quædam succedit convulsio, à qua cardiacus nervus inosculatus plus justo dilatare, & constringere potest vasorum cordis hiatus, à quibus, variata sanguinis in cor intrusione, circulatio vitiatur, & intestinus etiam sanguinis motus non parum immutatur. Inter causas igitur non ultimum locum habet lobus hepatis, in quo fixatè sales coagulativi, & acidi bilis separationem impediunt, & quæ in duodenum exprimitur, debita non gaudet energia, quapropter attritio in alimentis non perficitur; hinc tamquam ex fonte emanat vitium sanguinis, à quo in renibus excitatur, & manifestatur morbus.

Indicationes itaque Medicæ occurrunt, ut deturbetur extraneum corpus, ulcus auferatur, ut restituta nativa compage solidæ parti, sanguis intra vasa detineatur, sedentur irritationes, & tollatur successiva febris. Quibus peractis, si fieri potest, attendenda erit causa in deobstruendo hepar, & vigorando bilis sales. Pro quibus assequendis curationem

jam inchoatam prosequi expedit. Et primò, licet febris symptomatica sit, summe tamen attendenda est; unde pro nunc victus tenuis absque carne, & vino instituendus est. Si urgeat calor, & difficultas spirandi, venæ sectio in brachio instituenda est. Alterantis interim loco, habito respectu ad febrem, & ad renis affectionem potet serum Capril. colatum cum ocul. cancr. Si mitescat febris, exhiberi poterit terebinthina julebizata, vel saltem lota cum aqu. plantag. unà cum pulver. liquiri. per XV. dies, cui superbibat jusculum Chalybeatum, & alteratum malva, heder. terrestri, & equiseto, deinde potet lac asininum, cui misceat balsami peruviani gutt. V., vel concoqui potest idem lac cum simplicibus vulnerariis, & si toleretur, per mensem administretur. Deinde lac Vaccinum alteratum silicibus igniariis candentibus, & exhibeatur, addito ℈ i. bol. arme., aut idem coquatur cum quarta parte aqu. plantag. Vinum alteretur extinctione lapidum igniar. canden.. Pro reserandis autem obstructionibus hepatis, si, favente Deo, renum ulcus consolidabitur, ex usu erunt Chalybea., præcipuè tinctur., esus frustulorum rhabarbari, & vinum absynthii Romani coma alteretur. Interea cum cibo ocul. cancror., & C. C. utatur. Circa alvum solventia, cautè incedendum puto, contenti ole. amygd. dul., vel Cassia cum Conserva flor. malvæ. Clyster. ex oleo amygd., vel viol. seu lacte vaccino chalybe: parati frequenter injiciantur. Pauca hæc, &c. Faxit Deus, &c.

CONSILIUM LXX.

Ulcus in collo Vesicæ.

EX his, quæ in eleganti Scheda exarantur, patet N. V. vesicæ affectione laborare, ex qua exposita symptomata ortum trahunt. Probabile namque est, ut Præclarissimus ratiocinatur Vir, excitato in vesicæ collo ulcere, sanguinem cum urina tandem effluere, urinas turbari, easque frequenter, & cum ardore excerni, & in iisdem lentam, & mucosam præcipitari substantiam. An verò

hæc

hæc continui solutio ortum trahat ab inquinamentis præcipuè acidis, & erodentibus in sanguinis massa exaltatis, & à toto in hanc partem detrusis; an potiùs ab aliquo extraneo, hoc est à lapide in vesica contento, cujus incubatu ulcus excitetur, & nervi convellantur, vasaque aperiantur, controversum video, sed, ut verum fatear, tam æquivoca sunt harum affectionum symptomata, ut solo sensu lis dirimi possit. Cum itaque vehementer dubitem, ultra vesicę ulcus lapidem extare, necesse est, ut à perito Artifice diligenter, & blandè fiat exploratio. Remoto enim hoc dubio curatio ulceris solidius institui poterit. Quapropter pro amovendo ulcere laudo proposita remedia, herbarum scilicet depur. succos, præcipuè plantag. portula., malvæ, pariet., & simil., quibus tractu temporis addi poterit croc. Mart. adstring., vel ejus loco gutt. aliquot balf. peruvi. In hunc finem quoque terebinth. julebizata postremò usurpari poterit. Quibus peractis devenirem ad usum propositi lact. asinini, quod longo tempore potetur absque vino. Tandem urgente ęstatis calore aquę Villenses ex usu sint, quo tempore etiam balnea, seu insessus fiant in aqu. chalyb. alterata simpli. :f: fol. quercus, & vulnerar. Interim injectiones fiant aqua fabro., in qua deco. sint lign. Sanct., fol. mal., parie. plantag., perforat:, & simil., addit. gutt. aliquot balsa. peruvi., & interdum injiciatur vinum myrrhatum. At si constet de existentia lapidis; his omissis sola extractio, consentientibus reliquis, conveniet. Interea abstineat à diureticis acribus, & salsis, & palliativa curatio sufficiat, assumendo tantùm ea, quibus dolor, & mingendi cupido demulceatur, qualia sunt juscula alt. fol., mal. viol. & simil. Gelat. pariter C. C., crustacea, & præcipue ocul. cancro. unà cum cibo exhibeantur. Emulsiones pariter ex amygd. dulc. frequenter ex usu sint. Pauca hæc habebam cursim in medio mearum occupat. pro confirmatione propositorum à P. V., cujus judicio hæc libens subjicio. Faxit Deus.

CON-

CONSILIUM LXXI.

Tuberculum Uretræ.

HYpothesis in Doctissima Scheda exarata, & ab Hippocrate lib. 4. aphorismorum deducta, Eminentissimum scilicet Principem solo uretræ tuberculo laborasse, unde facta suppuratione, & excretione morbum solutum fuisse, eodem Hippocrate docente *morbum Sanatione ostendi*, firmata stabit, subsequente integra, & perfecta tuberculi, & ulceris sanatione. At si aliàs observatorum Symptomatum syndromes recurrat, de aliis dubitare non est inutile; nempe de altiori radice in continuatis partibus urinariis, vel saltem de diathesi per ulteriorem gradum in parte affecta ita radicata, ut in præsenti statu perennitatis affectus, & recrudescentiæ causa dici possit, cum ab ipsa influens alimentum corrumpatur, non parùm conferentibus sinuosa Prostatarum, & similium glandularum structura, & natura, in quibus ex contenti humoris activitate, & ex vasorum copia abscessus de facili excitari possunt. Cum igitur de singulis suspicari expediat, fidenter illud nobis repetere licebit, *sanatio ostendet*. Interea manifesta existente ulceris sordidi præsentia cum aliqua sinuositate, non ambigua emanat indicatio, leviter detergendi id, quod ad partem affluit, congrua instituta dulcoratione, ut debitæ consolidationi aptum reddatur. Etenim, si impurum tuberculum, & ulcus excitavit, depuratum sanationem inducet. In hunc finem igitur probantur aquæ thermales propositæ Ficoncellæ, vel Villenses: his namque universalis fluidorum adæquatio promovetur, elutis à toto acidis, & salsis inquinamentis, ut affectæ partis detersio, & consolidatio celebretur. Potentur igitur exaratæ aquæ tepidæ, vel nullo, vel saltem miti vehiculo, quale est syrup. de Ibisco ad ℥ iii., vel iv., vel syrup. de succo limo. cum syrup. de succo Viola., aut Saccharo candit. pulver., omissis quibuscumque diureticis validioribus, & acrioribus remediis, quæ aliàs opportuna essent. Interim localibus interdum per syphunculum injiciendis perita manu pugnandum est: hæcque, ultra proposita, ex decocto parietariæ, matris viola. Capil. Vener., hordei, &c. in aqua ferrata parari poterunt; ita enim quælibet

irri-

irritamenti occaſio removebitur. His peractis, ſi Hippocratica ſolutio, hoc eſt perfecta contingat ſanatio, quieſcendum; at ſi aliqua ardoris veſtigia ſuperſint, & ichoroſum effluat à parte, quod in totius maſſę Sanguinariæ diſcraſiam, & ipſis fluidis improportionatam refundi videatur, probatiſſimum occurret remedium, Lac ſcilicet aſininum, cujus longo uſu pars, & totum juvari poterit, ita ut ſanatio intenta ſtabilimentum capiat.

At ſi obſervata aliàs in hac affectione ſymptomata recurrant, putis ſcilicet nova excretio, & recrudeſcens ſtranguria, vel ſaltem ſanioſę materię perennet eruptio, de altiori radice verendum: ideò ut remedium morbo ęquetur, ſalſę parill. in ſero Capril. deſtil. maceratę uſus probatur, vel ejus loco chinę gummoſę lenis infuſio proponitur; horum enim uſu totius refermentatio placida, & ſenſim facta deterſio, & conſolidatio ſperari poteſt, &c.

Hęc omnia innuimus, non immemores remedii nunquam omittendi in febris intenſioris manifeſtatione, & urgentis doloris duratione, ad arcendam inflammationem, ſectionis ſcilicet venę in brachio, & in pede, habita ratione totius & partis, &c.

Quę omnia, & ſingula ex nutu Eminentiſſimi Principis indicata pro integra ejus ſalute proponimus, & medentium ſaniori judicio ſubjicimus, &c. F. D.

CONSILIUM LXXII.

Diabetes.

EX his, quę retulit E. V., qui morbum I. & R. V., ejuſque ſymptomata obſervavit, & à tranſmiſſa ſchedula evidentiſſimè noſtra confirmatur ſuſpicio, affectum nempè hunc eſſe urinę profluvium, cui dolor ſtomachi pręceſſerat. Omnia hęc ſymptomata originem ducunt à materia, quę aliàs podagram excitavit, à copia ſcilicet Salium acidorum, & crudorum, qui in ſtomachi tunicis fixati dolorem, & ſitim contumaciſſimam cauſarunt. Et quoniam iidem ichores, & Sales maſſam Sanguinis infeſtantes eandem attenuant, ac fundunt, hinc in tranſitu per renes major urinę copia ſecernitur, renum ſtructura vitiatur, & conſequenter deficiente debita

bita corporis nutritione macies, & partium debilitas necessariò succedit.

Indicationes itaque erunt auferendi causam hujus colliquationis, & partes affectas roborandi. Ad hunc finem opportuna erunt ea remedia, quę salinas particulas, & erosivas obtundunt, quęque debitam sanguini crasim conciliant; ideòque proficuum censeo usum seri capril., quod prædictos sales à ventriculo, & hypochondriis potest detergere, eorumque acrimoniam particulis lixiviosis, quas continet, temperare. Exhiberi poterit unà cum gelat. C. C., quę causam materialem morbi lenit, ac mitigat. Et quoniam à Medicis Florentinis usurpari solent humida ad tollendam causam colliquationis, juvare poterit aqua hordei interdiù sumenda. Pulpa tamarind. una cum ptisana hordeacea, bis, aut ter in hebdomada conveniet, quoniam fortasse ichorem aliquem per alvum dejiciet, simulque corroborabit. Cæterum succi herbar. depur. requisitam cruoris texturam conciliabunt, & particularum erodentium activitatem imminuent. His addi possunt succi malvæ, violar. &c. Et quoniam materia morbifica ab hypochondriis subministratur, progressu temporis prædictis succis chalyb. aliquod adderem, quod non adstringendi tantummodo, sed materiam imbibendi, fusionem Sanguinis impediendi, simulque partes roborandi vim habet, & ideò tutissime assumi potest. His peractis, transeat ad usum lactis propositi, quod præscripto modo assumatur. Circa propositam ptisanam cum aliis convenio, & alternatim sumi potest emulsio. amygd. dul., quæ partibus oleosis jam dictos sales irretire valet. Crustacea causam morbi non concentrant, sed imbibunt, & per primas vias eliminant. Abstineat à vino, ejusque loco potet aquam Noceræ Chalyb.. Hæc iterum habebam pro Salute I. & R. V., cujus felicem exitum sperare jam convenit, quoniam ex relatione D. Bonfilioli habitus corporis non adeò emaciatus est. F. D.

CONSILIUM LXXIII.

Sanguinis mictio.

COnvenio cum Doctissimo Viro, circa ideam, & causam morbosæ affectionis, qua vexatur Eminentissimus Princeps. Evidens namque est, cruentam reddere urinam cum minimis filamentis, grumisque Sanguinis per modum contenti, quæ à fundo vasis attolluntur. Pręcessere urinæ turbidę, & ardens quidam sensus in mictione. A quanam parte erumpat Sanguis, & particulæ urinam turbantes, inquirendum venit; & licet hujusmodi morbi, quibus urinæ vię afficiuntur, difficilem habeant indaginem, ut non rarò decipiantur Medici in assignanda sede affecta, ex his tamen, quę usque in hanc diem innotuere, conjectare licet, excretum Sanguinem, & urinę mictum vitio renum contingere, etiamsi non adhuc suæ passionis signa exhibeant. Verosimile namque est, sanguinis masssam particulis, & salibus erosivis saturatam in renes propulsam glandularum renalium meatum, & tenellam Compagem plus justo aperire, & laxare, ita ut non solùm admittatur serosa Sanguinis portio cum Salibus urinosis, verum etiam seri concrescibilis, & nutritivi insignis pars cum rubris atomis, quibus totus Sanguis coloratur. Et quoniam perennante affectione morbosa copia, & activitate salium acrium & erodentium, qui tractu temporis veluti in erysipelate figuntur, fistulosa renum caro frequenter abraditur, & minima etiam sanguinea vasa lacerantur, hinc oblæsa compage, & structura sanguinis concreti, & aliorum ramenta ab urina eluuntur, & in ea subsident. Confluunt igitur à toto exarati Sales, & erosiva inquinamenta, & veluti aqua fortis Sanguini mixta suas vires in renibus exerunt; geminæ namque partes sunt, quæ ob arctam meatuum configurationem, & tenellam substantiam, qua integrantur, toti consentiunt, pulmones scilicet, & renes. Diuturnitate igitur temporis graviores curæ, cœlum varium, alimenta diversa, & incongrua, victus tandem ratio acidiorem reddidere Sanguinem, ac vitiato intestino motu, & successivè transpiratione, reflua recrementa per renes viam sibi fecere, & urinæ mixta, vellicando vesicam ipsam,

pfam, & urethram, frequenter ardorem induxere. Succedit autem totius corporis aliqualis macies, quia imminuto Sanguine deficit alimonia, & activitate acrioris Sanguinis circulatione media à partibus solidis non parum abraditur. Color quoque faciei floridus sensim imminuitur, deficientibus atomis rubris, quibus Sanguis velut purpura inficitur, &c.

Ex his itaque elici possunt indicationes Medicæ depurandi Sanguinem ab exaratis erosivis inquinamentis, seu particulis; consolidandi renes; prohibendi abrasionem; & renutriendi universum corpus. Morbus hic licet in senibus difficillimè curetur ob renum debilitatem, attamen ad decrepitatem frequenter protrahitur ætas, in his etiam, quibus existente insigni calculo renum substantia non parum consumitur. Quapropter curatio instituenda venit, & pro lenienda alvo usurpetur pulpa tamarind. cum tartaro, vel quid simile, cavendo ab impense solventibus, & irritantibus. Si vomitus familiaris sit, & facilis, provocari poterit decoctis, & jusculis pinguibus, & tepidis alteratis, laxantibus simplicibus; summè enim juvat evacuando acida inquinamenta, quibus chylus, & postremò sanguis inquinatur. Ut autem cohibeatur nimius Sanguinis effluxus, simulque Sanguinis massa depuretur, ex usu sint succi depur. plantag., equiseti, hyperico., & agrimo., quibus addi poterit crocus mart. adstring., hisque utatur fere per mensem; dein pro consolidanda parte, dulcorandis fluidis, & renutriendo corpore lac potari poterit. Hippocrates in consimili casu, præsente etiam calculo, exhibet lac capri. cum sexta parte aquæ violar.. Reliqui practici summoperè laudant lac ovinum cum bolo armeno; & frequenter ex usu sit propositum lac vaccæ, quod coquitur cum modica aqua plantag.. Quapropter si magis urgeat indicatio nutritionis, quam consolidationis, usurpari poterit lac vaccæ coctum cum aqua, vel cum eo misceatur portio aquæ plantag., diùque assumatur, & tandem opportuno tempore aqua Villensis potetur; hac enim erodentes particulæ eluuntur, & pars firmatur; Interea rotulis paratis utatur C. C. usto, terra sigilla., oculis cancro., semi. papaver. albi, & aliquot opii crudi gra., Sacchar. candido, & aqua plantag., quæ irrorentur oleo succini; his enim interdiù usurpatis Sanguinis fluxus aliqualiter coercebitur, & pars consolidabitur. Per æstatem opportunus erit continuatus usus seri Vaccini separati, antequam Caseus secundarius fiat ad ℥ vi. singulo mane. Doctissimus Vir laudat in contumaci cruenta urina usum pilula. ex Terebenthina cum Rhabarbaro, quarum usus postremò tentari poterit. Vinum altere-

teretur infusio. Chalybis, aut temperetur aqua, in qua maceretur Aristolochia rotunda. Emulsiones in aqua Plantagi., vel in jure ex seminibus Cucurbitæ opportunæ erunt; quibus interdum addi poterunt semina papa. albi. Circa victus rationem portulaca in cibis coquatur, vel urticæ radix: pulmenta in lacte Vaccino parentur cum ovis vel ex oryza, & hordeo, contrito pane, milio, & similibus. Leguminum usus vitetur. Amygd. dul. præcipuè recentes prosunt, & consimilia laudantur. Peponum, & fragarum moderatus usus conveniet. Radix cichor. cocta usurpari potest. Aqua frequenter utatur: temperat enim acidum, renumque, & ventriculi vitia corrigit. Vinum sit rubrum, & subadstringens, nec generosum. Hœferus vituperat in hoc casu consimile vinum, cui plurimum tartari inest, sicut & carnem Alaudarum. Esus frequens cancrorum fluvial. perutilis erit: habent enim naturam dulcificantem, & vulnerariam. Cæterum vitetur cibariorum nimia raritas, sicut & copia; cibus enim noxior est in quanto, quam in quali; Salsamentosa condimenta acida, & acria perniciosa sunt. A' prandio post unam, vel alteram horam potet frequenter Caphè: aqua enim cibi sales diluit, & pars oleosa acida corrigit, & dulcificat. Localis motus præcipuè prodest pro excitanda transpiratione, imò necessarius quidem est: at quoniam Sanguinis motus tunc auctior, & vehementior redditur, ideò moderatè instituendus, cum æque noceat quies, ac excedens motus. Hilarè vivat absque curis, nec sollicitus sit de continua urinarum inspectione. Pauca hæc habebam pro Salute E.P., cujusq; incolumitas omnibus votis expetitur, ut Christianum Orbem, quem servavit, regat, & componat. F. D. &c.

CONSILIUM LXXIV.

Pro Præservatione mictionis arenularum.

ARenularum ferax generatio dependet probabiliter à copia austeri, & coagulantis succi, seu ichoris, qui lixiviosis salibus, & tartareis particulis unitus globulos excitat. Hic autem ex aliquo viscere, & præcipuè ex imi ventris glandulis ortum ducit: unde cum Chylo in Sanguinem introductus postremò cum urina separatur, ibique

à vo-

à volatilibus ſanguinis particulis ſejunctus vim ſuam exerit; unde aſſociatus tartaro, & terreis particulis non ſatis in coctionibus attritis arenularum generationem promovet. Non ſuccedit autem in hujuſmodi conſtitutione perpetuò, & neceſſariò calculi generatio, ut Cardanus in ſeipſo, & plures Practicantes obſervarunt. Et quia calculorum materia ut plurimum minimis particulis integratur, quæ ſuperficierum contactu ſolidum efficiunt corpus, vel ſaltem mediat corpus auſterum glutinis, ſeu calcis inſtar, quod intercapedines replendo continuitatem, & ſoliditatem conciliat; in arenulis autem partes componentes mole inſigniores ſunt, nec lævitate ſuperficierum ita gaudent, ut mutuò ſibi cohæreant. His accedit coagulativum principium languidum, & exiguum quantitate adeſſe, unde non fit inſignium corporum concretio. Prima igitur coctio ex enervatis fermentis non debitè abſoluta arenularum materiam exhibet; terreſtres enim alimentorum particulæ non ſufficienter evictæ cum fæcibus nequaquam præcipitantur, & eliminantur; ſed ſanguinis maſſam ſubingreſſæ cum ulteriores coctiones, & ſeparationes eludant, & præcipuè transſpiratum in renibus ab auſtero ichore ferruminantur in arenoſa corpora. Juvat hunc morbum conſtitutio nativa ex ſemine diſpoſito in fermentis, & ſolidis partibus à Parentibus relicta, quæ cum alimentorum continua ſubminiſtratione non evincatur, ſuas quoquomodo exerit vires.

Indicationes igitur ſunt juvandi coctiones, eliminandi particulas tartareas; & prohibendi, ne acidorum vigente energia, & copia in calculos excreſcant, & conglobentur. Quibus ut ſatisfiat, levibus placidiſque, ſed oblongo tempore uſurpatis remediis tentandum erit. Alvus perpetuò lubrica manu teneatur, & ſi fortè copioſa non fluat, floribus Caſſiæ ad ℥ v. cum totidem conſerva malvarum, vel viol. ſtimuletur, & ſemel in hebdomada uſurpari poterunt. Si facilis vomitus ſit, maximè conveniet bis in menſe provocatus ſolis immiſſis digitis, vel aqua tepida, vel jure pingui. Alterantium loco hoc tempore per menſem utatur jure pullæ: in quo decocta ſint folia agrimoniæ, malvæ, boraginis, radicum grami., & fæniculi, cum quo aſſumat ʒ i. ocul. cancror. vel Raſuram matris Perlar. Vigente calore aeris laudarem uſum aquæ Nuceriæ, aut Villenſis per X. dies, qua inquinamenta totius eluantur, viæque mundificentur, quo tempore etiam, & per totam æſtatem, alternis diebus, balnea aquæ dulcis adminiſtrari poterunt pro juvando tranſpiratu. Cæterum præſervationis gratia victus ratio debitè inſtituatur. Caveat à reple-

tio-

tione ex Hipocrate 6. Epidemiorum, à Caseo, & cibis crassis difficilis coctionis, vel ab herbis, acidisque eduliis. Opportunæ erunt præ reliquis carnes volatilium, & præcipuè Columbarum sylvestrium, cancri fluviales, piscesque saxatiles. In jusculis frequenter coquatur radix pinpinel., & petroselini, & sale marino liberaliter utatur; absumit enim reliquos sylvestres sales. Cardanus pro avertenda generatione lapidis delectabatur copioso usu olei, quia fortè imbibit acidum: hinc emulsiones ex amygd. dulc. recent. utiles erunt. Nonnulli etiam ante cibum butyro, & saccharo proficuè utuntur. Post cibum quoque laudant usum mastiches electi ad gra. iiii. Crato commendat assumptionem nucum avellanarum in principio prandii, vel cęnę cum suis membranis, quibus nonnulli amygd. amaras subsistunt. Vinum generosum ob copiam tartari est fugiendum: sit itaque album, & tenue. Hippocrates 6. Epidemio. docet exercitium utile esse, sicuti Lac asininum, vel vaccinum cum aqua. Balnea aquę dulcis, & thermales aquæ pariter commendantur. Vitanda etiam est, quantum fieri potest, repletio. Postremò unum ex Cardano addam ad prohibendum lapidis generationem: subsultim nempè mingendum, & non continuatim: ita enim tota sabulosa materia in vesica stagnans extruditur.

CONSILIUM LXXV.

Urinæ difficultas, quæ guttatim exprimitur cum dolore, & ardore, & interdùm cum sedimento tartareo.

MOrbosæ affectiones, quibus tentantur renes, adeò obscuram habent indaginem, & determinationem, ut frequenter expertissimos Viros fallant. Quapropter in determinanda N. R. affectione, & sede morbi summo cum studio, judicio, & cautela incedendum putamus. Præcipua igitur symptomata, quæ in N. V. observantur, sunt urinæ difficultas, ita ut guttatim frequenter emittatur. Dolor antecedit mictionem: ad situm colli vesicæ, & continuatæ urethræ, à mictione, persentit ardorem usque ad glandem, urina

rina clara est cum sedimento, interdum tartareo, & alias observata est subsidens mucositas; post motum localem equitando, vel in rheda sanguis exit etiam copiosus, vividus, qui in grumos concrescit in fundo matulæ: dolor in spina dorsi manifestatur, & interdum liberè flecti non potest, sed nullus sensus caloris, vel alterius symptomatis manifestatur. Ex his igitur certa quædam colligimus, alia autem dubios nos tenent. Certum itaque videtur vesicam quoad collum ita irritari, & quasi convelli, ex doctrina Hippocratis 4. aphorismorum, ut necessariò cogatur frequenter lotium emittere. Hinc compatitur continuata urethra ratione propriæ membranæ, & rectarum fibrarum. An vero urinæ affectus sit in sola excoriatione, vel ulcere, & à qua causa fiat, adhuc dubium: cum enim in urina non adsit purulenta quædam materia, vel sordidus ichor, sed tantum manifestetur sanguis sincerus post causam externam excretus, conjectare licet aperturam, & hiatum fieri sanguineorum vasorum in collo vesicæ, & in urethrę principio, ubi copiosa, & ampla sunt vasa. Hanc autem excretionem sanguineam plura excitare possunt, nempè acres, & erodentes humores à toto in vesicam prolapsi: quorum tamen indicia adhuc desiderantur, cum totus corporis habitus bene valeat, & vigente hac morbosa affectione N. P. pinguis redditus fuerit. Hinc dubitandi locus nobis remanet, an potius exarata symptomata ex sanguinis vitio dependeant, an ab extraneo corpore, ut à lapide ibidem stagnante, qui sua asperitate contracta vesica, & mota solvat continuationem vasorum, & sua insinuatione ad principium urethræ reliqua comproducat. Quoniam tamen certa veritatis indago haberi potest à lithotomis factis debitis explorationibus circa partem; ideò tanquam dubiam enuntiamus, & judicium peritis in arte committimus. His igitur stantibus varia occurrit indicatio: si enim certo pateat, lapidem contineri in vesica, vigente vere, in bono corporis habitu, nec enervatis adhuc partibus vesicam constituentibus, consulimus extractionem à perito lithotomo celebrandam. Cęterum si constet, non adesse lapidem, sed solum irritationem, & excoriationem in parte, indicationes occurrunt mitigandi ichores erodentes, qui per vias urinæ derivantur, consolidandi partem affectam, & emolliendi, ut ablata irritatione, & convulsione benè fluat absque ardore urina, stato tempore eadem detineatur, reliquaque symptomata auferantur. Ut igitur his satisfaciamus, consulimus instituendam esse longam, & accuratam curationem. Primò igitur le-

leniatur alvus flor. Caſſ. cum conſerva. Malvæ, vel Viol.; deinde exhibeatur jus parvę pullę alter. fol. viol., malvæ, borag., cum quo aſſumat cochl. ſyrup. de alth., & oculo. cancro. ℈i. per XV. dies, deinde repetat uſum præſcriptæ Caſſ., facta ſectione Venę in brachio poſt iv. vel v. ſyrup. Inde ſint ex uſu ſucci depurati Mal., Viol., pariet. ad ℥ii. & ſimi. per menſem. Urgente autem calore inſeſſus fiant in thermis appropriatis naturalibus, ut Villenſibus, vel ſaltem arte paratis ex aqua dul. alterata ſimpli. emoll., ſemi. lini, amygd. dulcibus. At çirca uſum aquar. ther. exiſtente lapide in veſica dubiam putamus ipſarum uſurpationem: eluuntur enim interdum mucoſitates ambientes ipſos lapides, unde ſæviora redduntur ſymptomata. Quare potius laudamus ſerum Capr. colat. ad ℥ vi. ſingulo mane potandum, cui addi poteſt bolus terebin. lotæ aqu. Viol., & ſi adeſſent ſigna exulceratæ partis, loco terebinthinæ miſceri poteſt eidem ſero ſpir. ſal. ad gutt. V.

Victus ratio ritè inſtituatur, ac elixis carnibus, vel aſſatis abſque aromatum condimento utatur, quæ ſint facilis coctionis. Caveat ab acidis, acribus, & piperatis; Cęna ſit parca abſque condimentis: frequenter utatur emulſionibus paratis amygd. dul., & ſuo tempore recent. in aqua viol., vel jure tenui. Pruna matura, non acida, Pepones, amygd. recentes, fragæ ex uſu eſſe poterunt. Vinum ſit Oligophorum, quod ex aqua Nuceriæ, vel ligno Nephritico alterata temperari poterit. Quieſcat corpore, & animo, & interim phænomena obſerventur, quæ tractu temporis in urinis manifeſtantur, ut quæ dubia ſunt, dilucidari poſſint, &c.

CONSILIUM LXXVI.

Retenzione d'Orina da materia mucoſa, ed Erpete.

E' noto l' affetto, che travaglia il N. P. manifeſtandoſi una retenzione d' orina cagionata da materie mucoſe; onde l' orina reſta torbida con ſedimento mucoſo, alle volte farinaceo, e ſpeſſo con arena, e calcoli. Queſta retenzione d' orina probabilmente viene cauſata dalla materia mucoſa, che ſerra il meato dell' orina: e perche ha in ſe parti ſaline acide, ed irritanti, quindi è, che vellicando le membra-

brane della vescica, e le fibre nervee, ne segue finalmente una spezie di convulsione nel muscolo, e fibre della vescica, onde è impedito l'esito, e la libertà alla stessa materia. Quale sia la fonte della materia mucosa, non è così facile da determinarsi. E probabile, che in tutta la massa del sangue abbondino parti acide, e saline, che slegate dalla naturale mistura, e composizione del sangue si rendano cospicue, e moleste alla natura: onde queste trattenute nella cute nel circolare formano un Erpete, e parti d' esse riportate dalle vene, e da i vasi limfatici nei vasi grandi finalmente si mescolano col siero dell'orina, e con i suoi sali lisciviali trasmesse alla vesica ivi si quagliano in corpo mucoso. Ma perche i mali della vescica sono assai astrusi, e i loro segni equivoci, come mostrano l'esperimento, e le sezioni de' cadaveri, quindi è, che bene, e spesso ritrovandosi qualche materia estranea, come pietra nella vescica l' alimento della stessa, ed il siero dell'orina si muta in sostanza farinacea, e mucosa, la quale non solo è cagione degli accidenti suddetti, ma è un prodromo di male più grave. Per tanto non si può certamente asserire, che i sintomi dipendano dai soli inquinamenti portati dal tutto; mà bisogna esplorare, se la parte contiene in se altra cagione, tanto più, che si osservano Calcoletti, e materia arenosa.

Le Indicazioni sono manifeste, cioè di facilitare l'esito all' orina, e di purificare la massa del sangue dai sali acidi, ed erosivi, accioche nell'alimento, e negli escrementi non restino parti irritanti. Per questo lodo l'uso del vomito fatto con maniera piacevole senza antimoniali ogni XV. giorni. Mi piace ancora per divertire li suddetti sali per il secesso il brodo praticato con la Sena, e Tartaro, il quale anche fuori dell' Autunno, e di Primavera si può pigliare doppo l' uso degli occhi di granchi, e dello spirito di Sale armoniaco. Crederei, che potesse valersi dei sughi depurati della parietaria, malva, e Lapazio, prendendoli per un mese almeno: e caso non si potessero avere li predetti sughi, prenderà un brodo alterato con malva, Agrimonia, e Lapazio, acciarendolo, e seco un bolo fatto con il terebinto, e qualche porzione di nitro purificato. Se la stagione non fosse tanto avvanzata, loderei le aque termali, che avessero la miniera del Vetrivolo, Nitro, e qualche porzione di Zolfo, perche dall' uso di queste si depurano tutti i fluidi, si detergono gli umori viscidi, e le vie si rendon più libere. Frà il giorno prenderà qualche Cucchiaro di siroppo di Altea del Fernelio, mescolandovi alcune goccie dello spirito di Sa-

le, ò di Sale armoniaco. Potrà pigliare avanti cena in un poco di Conserva di Viole, e di Fiori di Malva ℈i. di Christallo di monte preparato, ovvero la polvere degli occhi di granchio. Nel Vino, che prenderà a tavola si potranno estinguere alcune pietre focaje infocate, e vi si potrebbe ancor macerare qualche foglia di Assenzo. La regola del vivere è necessarissima, e sopra il tutto la cena sia assai parca. Questo è ciò, che posso motivare per l' intiera salute, ò almeno per la diminuzione de' Sintomi nel N. P. rimettendomi sempre alla prudenza di chi assiste alla Cura.

CONSILIUM LXXVII.

Inveterata urinæ suppressio.

MOrbi quibus viæ urinæ tentantur, adeò obscuri sunt, ut post diligentem etiam indaginem frequenter lateant; multiplices namque partes concurrunt pro urinæ separatione, translatione, & retentione. Ratio quoque atoma Mechanica, qua separatur urina, adhuc in obscuro est, & nervorum ope contiguis visceribus nectuntur renes, & vesica, & ad urinæ vias quandoque totius corporis inquinamenta detruduntur, quæ omnia in dignoscendis morbosis affectionibus eorumque sedibus æquivocationem inducunt. Illud tamen in casu nostro valdè probabile videtur ex his, quæ habentur in docta Scheda, renes laborare, & horum vitio contumacem subsequi urinæ suppressionem. Verisimile namque est, inquinamenta totius corporis, quæ per uteri vias olim eliminabantur, sylvestribus salibus, & vitriolatis particulis turgida glandularum renum minimis meatibus intercipi, & stagnare, unde urinæ separatio impediri potest. An verò in concavitate renum, in pelvi scilicet, mucosæ materiæ, vel tartareæ portio congesta subsistat, dubitari potest, cum in excreta urina consimilis materia contineatur. Ulteriùs ex interpolatis, & frequentibus insultibus, dolore scilicet in situ renis sinistri, cui succedunt urina sanguinis, & vomitus, deduci potest probabiliter, calculum latitare, cujus activitate, & decubitu interdum occluditur urinæ meatus, ita ut unus tantùm non separet, ut ex cadaverum aperitionibus manifestatur, & in his de facili suppressiones in altero rene excitentur. Ex hoc quoque perenni, & contumaci morbosa constitutione diuturnitate

temporis vesica trahitur in consensum, ita ut simul laboret: confluentibus namque acribus, & erosivis particulis exaspe- rantur vesicæ membranæ, & congestiones fiunt corporis ex- tranei. Vitiata itaque tam necessaria excrementorum eva- cuatione, tota sanguinis massa inficitur, hinc parvus totus corporis calor, reliquaque symptomata enunciata. Juvant hanc affectionem vitium totius, scilicet crudorum, & aci- dorum humorum copia, qui vigente natura per laxos ute- ri meatus jam excernebantur: Mæror quoque animi, quo mediante convulsis nervis remorantur humores: unde remo- rato locali, & intestino sanguinis motu, coctiones viscerum debitè non absolvuntur, & excrementa non excernuntur, præcipuè per transpirationem: quapropter nil mirum, si re- flua, ac tandem ad vias urinæ delata in renalibus glandulis intercipiantur, & lixiviosis salibus associata arenulas gi- gnant, & lentores, &c.

Medicæ Indicationes igitur sunt tollendi obstructiones, & fixationes, auferendique cruditates, & inquinamenta lu- xuriantia, ut inducta viarum libertate excrementorum ex- cretiones ex naturæ legibus succedant. Ut his itaque satis- faciamus, curatio institui potest. Leniatur itaque alvus flo- ribus Cassiæ cum Conserva malvæ, & consimilibus. Deinde ex usu sit jus pullę, vel Columbæ sylvestris Chalyb., & al- teratum foliis urticæ, malvæ, pillosellæ, hederæ terrestris, marrubii, agrimoniæ, radicum gramin., & altheæ, quibus addantur gutt. aliquot spirit. salis armoniaci, hocque per mensem: deinde sumat terebinthinam lotam aqua pa- rietar., cui superbibat id jusculum, vel saltem jus altera- tum radice gram., & malvæ. Interdiù utatur spirit. salis, qui syrup. de altea, vel vino pridiè à vase deprompto mi- sceri poterit. His peractis pro tollendo totius vitio, & refer- mentanda humorum massa chalybeata convenient, tinctu- ra scilicet, vel ejus crocus aperitivus per longum tempus usurpatus. Semicupia pariter utilia erunt facta in aqua, in qua decocta sint simplicia emollientia, & rapæ. Interea in vino, quod in mensa paratur, extiguantur frequenter igniti silices fluminum friabiles, vel saltem infundatur Chalybis portio, aut hedera muralis, quæ etiam cum cibis coqui potest. Laudatur frequens usus pulveris ocul.Cancr. cum cibo. Emulsiones quoq; ex amygd. dulci. in aqua malvę utiles erunt, & interdum fiant ex seminibus viol.rubr. in aqua Veronicę. Circa victus rationem usus Columbor. sylvestri., & cancrorum opportunus erit. Ab- synthii sale jускula condiantur. Cęterũ Corporis motus, & quies animi procuretur, nec cum viro cohabitet. Pauca hæc. F. D.

CONSILIUM LXXVIII.

Pro Impotente ad Venerem.

IMpotentia ad Venerem, quæ in Nob. V. manifeſtatur, tam eleganter in docta Scheda exprimitur, ut ulteriore non opus ſit expoſitione. Hæc itaque ex defectu erectionis penis ſuccedit in viro alioquin ſano, integris, & valentibus viſceribus, bonoque corporis habitu, ac in florente adhuc ætate. Qua ratione autem contingat, cum mechanica atoma muſculorum fabrica, & penis ipſius nos adhuc lateat, conjectura tantum aſſequi licet. Illud tamen videtur certum, in erecto pene præter tendinoſarum fibrarum tenſionem, quibus penis compaginatur, arterioſi Sanguinis copiam in fiſtuloſis finibus ſubſiſtere, & interceptam turgere contra niſum contractarum fibrarum. Quo autem artificio ſubſequatur, ignotum eſt. Plura ſiquidem imaginari poſſumus, qualia ſunt venæ revehentis anguſtia à nervo facta, copia volatilium particularum à fluido univerſali, à glandulis, & à proximo ſemine propagata, & conſimilia, quæ, an conſonent naturæ, adhuc incertum eſt. Quapropter hoc indubitatum videtur, penem in patiente noſtro quaſi paralyſi laborare, quæ probabiliter non vitio nervei ſucci, vel Sanguinis ſubſequitur, ſed vitiata minima penis ſtructura, qua utriuſque admiſſio impeditur: niſi dicere velimus, à radicibus penis ſuccum ſuflaminantem particularum volatilium motum exſudare. Hoc itaque ſuppoſito, ſuccedunt indicationes, quæ à paralytica parte ut plurimum deſumuntur, firmandi ſcilicet partem, aperiendo minimos meatus tendinoſarum fibrarum, ut tonicus ſuccedat motus, & liber aditus univerſali fluido ſuccedat. Pro quibus aſſequendis localia præcipuum uſum habent. Laudatur igitur fotus in aquis ſulphuratis, vel in decocto ex aqua fabrorum alterata lavendula, roremarino. Spiritus etiam vini Camphoratus, vel vinum alteratum exaratis ſimplicibus pro locali ſufficiant. Flagra antiquitus ex uſu erant, hinc nates etiam urticis cædi nunc poſſunt, deinde ſpiritu vini abluantur. Interiùs in pulmentis bulliat limatura C. C. Caveat ab acidis, & acerbis: interdùm decocto gentianæ utatur, & Conſerva primulæ veris,

cui

cui miſceat urticæ ſemina. Cæterum remedia impensè calida, & volatilia ſuſpecta ſunt, nec expedit pro ſucceſſione curanda tranquillam corporis valetudinem dubiis remediis turbare. Exigua hæc indicabam in confirmationem eorum, quæ à D. V. proponuntur, eaque illius acri judicio ſubjiciebam. F. D. &c.

CONSILIUM LXXIX.

Venerea Lues cum contumaci Gonorrhæa, & melancholia hypochondriaca.

MUltiplex eſt affectio, qua tentatur N. P. Poſt enim impurum concubitum elapſis annis Venerea Lue affectus eſt, emergentibus doloribus articularibus, & ſæva gonorrhæa, pro quibus tollendis ſumpſit ſpecifica. Extinctis doloribus remanſit gonorrhæa diminuta tamen, & mitigata. Melancholia quoque hypochondriaca laborat, cujus ſymptomata ſunt cordis palpitatio, acidæ Salivæ ingens proventus, dolores circa claviculam, & interdum læſa reſpiratio, accedente ſpontanea totius corporis laſſitudine. Hæc itaque in Sanguine labem indicant, qua mediante cordis lacertoſæ fibræ vellicantur, & inordinatè ad motum excitantur. Articulationes quoque coſtarum, quibus thoracis capacitas dilatatur, & anguſtatur iiſdem interceptis inquinamentis læduntur, unde externus dolor, & quandoque vitiata reſpiratio. Muſculi pariter, & reliquæ partes, quæ tonico, & tenſivo motu corpori robur communicant ichoribus hujuſmodi, non parum enervantur, & tantùm colliquata Sanguineæ maſſæ ſeroſa colluvies, per Salivales glandulas in os ſecernitur. His acceſſit ex cauſa externa lues Venerea, qua acidioribus redditis humoribus fluxiones excitatæ ſunt, & ſeminalis materia eroſivam vim nacta contingentes folliculos laceravit, unde dubitari poteſt, ſicut in aliis accidit, an ex diuturnitate morbi ulcuſcula excitata ſint, quæ ablato etiam morboſo charactere perennare ſolent, nec arte tolli poſſunt.

Ex his itaque, quæ adhuc permanent, eliciendæ ſunt indicationes; nam ſeminalia vaſa firmanda, ablata virulentia, inquinamenta quoque acida in tota ſanguinis maſſa exaltata abſumenda veniunt, & irritationes avertendæ. Ut his ſatisfiat,

fiat, consulo pro tollenda Gonorrhæa, & reliqua Lue, si quid supersit, usum pilular., quæ moderatè solvunt ventrem, & salibus volatilibus, & consolidantibus componuntur. Primò itaque flo. Caff. ℥ i. s. assumat, & quinque subsequentibus diebus serum Vaccinum potabit ad Boc.i., quibus peractis, per tres dies summo mane usurpabit jusculum pullæ, in quo ebullierint fol.plantag., pariet., & hord. deinde alternis diebus unam ex propositis pilulis, & die intermedia supradictum jusculum potabit. Terminato pilularum usu per XX. dies serum Caprile depura. ex usu sit, vel ejus locò jus pullæ alteratum fol. meliff., borag., Viola., malvæ, & Cichor.; cui post decem dies guttas viii. tinctur. chalybis addat; hocque remedium per mensem saltem usurpabitur. Interea, si recrudescente ejus intemperie, ac administratis propositis remediis incassum, dolores articulares sævirent, usus salsæ parillæ conveniret, facta infusione per noctem in Sero Vaccino destillato, addendo rasur. C. C., & hord. mundatum, saltem per mensem. Quin etiam tunc Vindemiarum occasione parari poterit vinum Salsaparilla, & medulla ligni Sancti, quo si opus erit, hyeme utatur. Cum quo gelatinam C. C. interdiù assumat, sicut & rasuram Matris perlarum. Circa localia utiles erunt injectiones per penem factæ aqua ferrata, in qua bullierint fol. plantag., consolid., perforat., & similium. Pauca hæc, &c. F. D. &c.

CONSILIUM LXXX.

Paucitas Urinæ post contractam Gonorrhæam.

LAborat diversis morbosis affectionibus I. V. Post contractam enim virulentam Gonorrhæam hypochondriaca affectione cum ventriculi aciditate, hypochondriorum æstu, & rugitibus tentatus est, ac emersere interea crurum dolores, & scotomiæ, à quibus cordis palpitationes. His sedatis crurum tumor manifestatus est, nunc auctus, nunc diminutus juxta aeris vicissitudines, cui comites successere imi ventris viscerum obstructio, & in contractione dolor, quę adhibitis Medicis præsidiis evanuere, spirandi difficultate suborta in assensu præcipuè, cum levi tussi. Nunc verò sedata omnia videntur, solaque urinarum paucitas, facta compara-

tio-

tione cum his, quæ aliàs copiose fluebant, sollicitum reddit I. P. Constat igitur ex dictis, à cumulatis sylvestribus, acidisque salibus in hypochondriis labefactatam fuisse primam coctionem, simulque irritatis membranis, & nervorum finibus, peristalticum motum intestinorum turbatum fuisse, unde æstus, & rugitus subsecuti sunt. Chylus autem iisdem inquinamentis saturatus propriam labem sanguini communicavit, qui in cor delatus ipsius lacertos lacerando palpitationem excitavit, & in caput introductus membranas vellicando scotomiam manifestavit, tandem per ambitum Corporis circulatione motus edæmatosum tumorem excitavit. Etenim immixti Sales, & crudæ particulæ non debita volatilitate, & fluiditate gaudentes de facili in externis artubus interceptæ sunt, juvante labefactato fibrarum tono, quibus venæ ambiuntur, & vasa, & præcipuè enervata aeris spirali compressione. Viscera quoque, præsertim hepar consensere, dum à transeuntibus salibus folliculorum pori iisdem Salibus oppilati, sanguinis circulationem retardando, congestionem effecere, à qua tumor renixus. Postremò recurrentes mediis venis intercepti jam morbosi ichores in pedibus, & in pulmones transducti membranarum, quibus compaginantur, porulis excepti, easdem graviores reddendo respirandi difficultatem, tussimque produxere. Et licet nulla, Deo favente, operationum læsio nunc manifestetur, quoniam tamen in progressu ætatis sensim viscerum fermenta enervantur, fluida acescunt dissipatis volatilibus particulis, & acres sales soluta mixtione pedetentim exaltantur, congestionesque fiunt, vel in viscerum loculis, & porulis, vel inter circulandum in corporis ambitu intercipiuntur: ideò in N. P. dubitari potest, an succedente cruditate in coctionibus iterum ichorum collectiones fiant, quæ, nisi vigente natura, ad ambitum, & extrema corporis detrudantur, in visceribus subsistant, & præcipuè in pulmone ob laxam ipsius substantiam. Ideò præservativa curatio exigitur, qua scilicet coctiones promoveantur, & sales ipsi sylvestres per vias præcipuè urinæ sensim deriventur, quapropter opportunam censeo blandam quandam curationem. Pro lenienda igitur alvo frequens sit usus syrupi Cichor. cum Rhabar., vel tartari, & interdùm masticet ℥ i. Rhabarbari electi. Alterantium loco usurpet per longum tempus jusculum Chalybeatum alteratum cichoreo sylvestr., absynth. roma., & radic. altheæ, cum quo assumat ocul. cancror., sal. absynth. ℈ 5. In recurrente difficultate respirationis, loco oculor. Cancror., & Salis prædict., addat supradicto jusculo spirit. salis dulcific., aut pilul. de terebinth.
sæ-

ſæpius lota ; à quo tempore etiam utatur rotulis paratis ſemi. altheæ, flor. ſulphur., ſale abſynth., & ſaccha. candit.. Vinum alterari poterit levi, & brevi infuſione abſynth., amara namque coctiones juvant, viſcera firmant, præcipuè abdominis, ſylveſtres ſales obtundunt, & ichores ad vias urinæ deducunt. Hinc pro juvanda prima coctione, & diſſipandis acidis uſus conveniet Caphè duobus horis à cibo; juvabit pariter eſus cæparum coctarum hortenſium. Cum cibo aſſumat oculos Cancror. in hebdomada ad ℈ i., vel ſaltem gra. viii. nitri purifica. fugiat crapulam, & quærat ciborum ſimplicitatem, abſtinendo à varietate, & condimentis acidis, piperatis, & impensè ſalſis, ſoloque croco in cibis utatur. Hilarè vivat, & in aere libero, & aperto, & extra civitatem exerceatur. Pauca hæc habebam pro ſalute N. V., eaque D. M. prudentiæ, judicioque ſubjiciebam. Faxit Deus.

CONSILIUM LXXXI.

Gallica Lues contumaciſſima.

Ex his, quæ exarantur in accuratiſſima Scheda patet I. P. Gallica lue laborare, quæ contumaci ſcabie, tumoribus, dolore Iſchiatico, gonorrhæa, erratica contumacique febre, ſudore nocturno, vigilia, ventriculi languore, & conſimilibus ſymptomatibus ſæpius recurrentibus manifeſtata eſt. Morboſa hæc affectio communicata ab externo virulento fermento ortum trahit, unde corporis fluida, & præcipuè glandularum ſucci, & ſpeciatim lympha inquinata acorem concipiunt. Hæc itaque Sanguini mixta, circulatione media, arcta cutis compage intercepta puſtulas primò excitavit; reflua verò, & circa caput fixata laceſſendo membranarum filamenta perpetuam tenſionem peperere, à qua impedita fibrarum cerebri laxitate, & ſpirituum quiete, inductoque fortaſſe in ſtructura vitio, vigilia perpetuata eſt. Eadem pariter cauſa languor ventriculi ſubſecutus eſt, dum vitiato fibrarum carnearum tono, quibus ventriculus ambitur, & roboratur, & enervato ſucco, quo medio attritio cibariorum perficitur, & appetitus excitatur, prima coctio labefactata eſt. Dolor quoque Iſchiaticus, facta congeſtione, & interce-

terceptione acidarum particularum in perioftiis, & articulationibus contumax viguit. Febris tandem fubfecuta eft, ftagnantibus in Sanguine inquinamentis, à quibus excitata ex diverforum falium mixtura media improportionata fermentatione calor febrilis fufcitatus eft. Unde facta in fomno pręcipitatione, & detentis ad glandulas miliares cutis exaltatis particulis, & ichoribus, copiofus fudor erupit. Hæc virulenta radix fpecificis remediis fudatoriis, & mercurio ipfo fępè oppugnata adhuc etiam viget, & nunc vires fuas circa caput perpetuò exerit; inducendo vigilias; & fomnum, fi quando contingat, turbatum, & irrequietum reddendo, fimulque erraticas fufcitando febres, non folum vitiato inteftino humorum motu, verum etiam inducta nervorum irritatione, unde diverforum vifcerum læfiones febriles acceffiones anticipare folent.

Quapropter indicationes funt, quæ aliàs à D. D. V. V. elicitæ funt, extinguendi videlicet characterem virulentum in fluidis, eum diffipando per fudoris vias, aliaque congrua emunctoria, ut fluidior, & dulcior reddita fanguinis maffa felicius circuletur, irritationes, & fermentationes improportionatæ tollantur, fermenta vifcerum, & glandularum defæcatoria feparentur, &, ut uno verbo, tota corporis œconomia inftauretur, & ftabiliatur. Quibus indicationibus fatisfacere difficile eft, cum jam artis validiora remedia fruftrato fine adminiftrata fint. Ne igitur N. E. ex toto deftituatur, & ut accidentia, prout fieri poteft, mitefcant, quędam proponam. Et primò occurrit dictum Doctiffimi Sydenham in Epiftola de lue venerea: dum de confirmatæ hujus affectionis curatione verba facit, hæc habentur. *Alia omnino porta quærenda eft, & duriori huic nodo cuneus itidem durior eft adhibendus, quandoquidem nullum adhuc experimentum, quod fciam, deferri poffit extirpati hujus morbi, nifi per falivationem ab hydrargyrio excitatam, quidquid tam Recentiorum nonnulli, quam indoctorum de aliis fanandi modis fatis temerè, & audacter effutiverint.* Hoc tamen non obftante non audeo tam vehemens remedium proponere ob febrem, aliaque fymptomata, quæ urgent, fed tutiori methodo incedens quædam licet vulgaria, fecura tamen, & opportuna indicabo. Blanda igitur fiat primarum viarum expiatio, non fcamoneatis, fed lenientibus ex fena, melle rofat., & fimilibus: deinde per X. dies affumat jufculum alteratum iva arthetica, radice pentaphyl. fumoterra, & foncho. Hoc peracto, utatur faltem per geminum menfem hoc decocto. ℞. antimo. crudi, Pumicis crudi, Lentifci pręparati, falfę paril.

prępаratę ad ℥ iv. Infundantur per diem integrum in lib. XL. aquæ fontis, ita ut antimo., & pumex in nodulo inclusa suspensa in fluido maneant; bulliant parum ad tertiam, & colentur pro usu. Dosis ad minus ℥ vi., ter in die potetur, vel saltem bis; scilicet tribus horis ante prandium, tribus horis à prandio, & hora somni; Ingredientia descripti decocti iterum in lib. XL. aquæ infundi poterunt facta decoctione ultra tertiam, & fiat aqua pro potu in mensa. At si expositum remedium non arrideat, sequens ex usu esse poterit, quod frequenter etiam post usum Mercurii, sudatorii, & similium incassum administratorum opem tulit. ♃. Antimo. crud. crassiusculè contusi ℥ iv., salsæ parillæ præpara., putaminum nucum a. ℥ iii.. Infundat per diem integrum super cineres calidos in aquæ fontis lib. viii. lento igne coquantur ad tertiam, & ter in die exhiberi poterit, ut superius innui, & secunda etiam aqua parari poterit pro mensa. Hocque ex usu sit per mensem. Illud tamen necessarium est, nisi diarrhæa urgeat, ut vel sexto, vel septimo die solvatur alvus. Quapropter ℨ ii. senæ cum ℨ i. liquiritiæ infundi poterunt S. A. in una dosi exarati decocti. His peractis, si urgeat exarata febris, usurpabit pulverem chinæ chinæ per mensem, exhibendo ℈ i. alternis diebus in jusculo alterato aliquo vegetabili alchalico. Saliat sale absynth. jusculа, & carnes, quę sint facilis coctionis, & ut plurimum assę, & caveat ab acribus cibariis. Pro humectando pariter corpore exhiberi poterit per ęstatem Serum capril. colatum. Caveat ab acidis, & impensè salsis cibis, & parca sit cœna. Pauca hęc habebam, &c. F. D.

CONSILIUM LXXXII.

Suppressione de' Mestrui con Carattere Celtico.

GLi accidenti, che s' osservano nella Signora P. sono prodotti, come viene ottimamente accennato, da una copia di Sali agri, ed erosivi, che hanno il Carattere di Lue Gallica comunicatale, onde resta morbosa la limfa, e gli fluidi delle glandule, e specialmente dell' utero, e ne succedono lesioni con isconcerto di tutta l' economia; attesoche dal corpo dell' utero in vece del benigno liquore, che

di

di continuo ſtilla nella ſua cavità, e vagina per umettarlo, e renderlo diſpoſto alla fecondità, ſgorga in copia un' icore rodente, e corrotto, che alle volte ha eſcoriato la parte, e le glandule anco adiacenti all' utero, che nello ſtato della natura ſolamente, evacuavano nel concubito un' umor lento, per trattenere le parti attive, e volatili del ricevuto ſeme maſchile, ora contaminate gittano un' umor acre, e morboſo. Il Sangue poi portato all' utero invece di fermentarſi, e purgarſi à ſuo tempo reſta iſporcato, ed in parte fiſſato, onde mancano i menſtrui. Queſto poi riportato mediante le vene al centro del Corpo irritando i precordj, ed eccitando una fermentazione improportionata cagiona la febbre, e deponendo alcune ſue parti nel fegato, e nelle carni produce dolori, e tenſioni. Da queſta ſteſſa fonte naſcono i dolori del Capo, l' evaporazioni, e l' inappetenza, poiche i nervi irritati dagl' iſteſſi Sali roditorj coſtringono i vaſi, ed i follicoli delle glandule, d' onde ne ſuccedono fiſſazioni, e turbazioni con ſeparazione dei fermenti particolari; infine eſſendo le parti volatili, e ſulfuree depreſſe per l' eſaltazione de' Sali acidi, la maſsa del Sangue, gli umori ſecondarj, ed i fermenti particolari delle glandule reſtano morboſi, o almeno ſnervati.

Sicchè le Indicazioni ſaranno, di reſtituire agli umori la ſua craſi, levando il carattere Celtico, di procurare le ſolite evacuazioni, e la naturale libertà nelle vie, e di corroborare le viſcere. E perche un' altra volta fù ſoddisfatto à queſte indicazioni con profitto, ſeguitando la ragione, e l' eſperienza, ſi potranno praticare i già ſeguitati remedi, o analoghi ad eſſi. E però doppo il diſtillato, che di preſente prende, conſiglierei il ſiero Caprino colato con aggiugnervi la tintura d' acciajo fatta ſenza acidi, ovvero in vece di queſta gra. viii. di limatura di acciajo reſa impalpabile, facendone un bolo con ℈ i. di ſugo concreto di Aſsenzo, e queſto per XX. giorni. Dopo di ciò praticherei il ſeguente Decotto. ℞. Salſę parillę pręp. ℥ iv. s., ligni Saſafra. cum cort. ℥ 5. M. infund. per noctem in lib. iv. aqu. Nocerę. Mane bulliant ad medietatem: in fine ebullitionis adde fol. cichor. borag., & plantag. a. pug. I. lima. C. C., Liquer. raſę a. ʒ ii. Completa ebullitione coletur pro iiii. ſyrup. Si potrà far ſolutivo ogni ſeſto giorno il ſuddetto decotto, cioè una parte ſola, con aggiugnervi ʒ ii. di ſena con un poco di Cannella da infondervi dentro la notte. Queſto, ſe verrà tollerato, ſi dovrà pigliare per giorni XL. Si dovrà pur fare una ſeconda acqua con i ſuddetti legni, e poche paſsole,

e beverla invece di vino, ò almeno per temprare il vino: e perchè questo male è contagioso, e per nuova mistura si regenera, quindi è, che volendo convivere col suo consorte, è necessario, che anch'esso si curi, levando il carattere morboso: e perciò crederei, che potesse ancor lui servirsi dell'infrascritto decotto. ♃. antimo. crud. contus. crassiusculè, & nodulo inclusi ℥ iv. Salsę paril. pręp., putami. nucum pulveri. a. ℥ iii. Infund. per horas xxiv. in lib. viii. aquę fontis super cinerar. calid., deinde coq. lento igne ad tertiam. Dosis ℥ vi. ter in die exhibeatur, summo scilicet mane, tribus horis ante prandium, & ante somnum, e lo dovrà pigliare un mese. Caso poi, preso il Decotto, che restasse qualche vestigio di gonorrea, prenderà certe pillole, che si dispensano in Bologna alla Spezieria del Sole in Galliera, le quali si prendono *alternis diebus*, e solvono un poco il corpo, e ne' giorni intercalari piglierà una tazza di brodo alterato con la piantaggine, perforata, e melissa, e di dette pillole ne prenda una il giorno. Circa la regola del vivere si guardino ambedue dagli acidi, dalle cose austere, e troppo salse, servendosi di cibi semplici senza condimenti, e di facile cozione. Mi rimetto però sempre alla prudenza di chi regge la cura. &c.

CONSILIUM LXXXIII.

Suppressio Mensium.

MEdicæ artis existentiam comprobaturus Hippocrates hæc libro de arte habebat, Vir Præclarissime: *Medici namque sana mente, sanoque corpore rem aggredientes præsentia considerant, & de præteritis similiter juxta præsentia ratiocinantur, in tantum etiam, ut aliquando palam gloriari soleant ægri, se illorum opera sanitati restitutos esse.* Cum igitur languida mens, parùmque sana .... evulgata contra me publico amicorum tuorum judicio, credendum sit..... mihi insit quoque infirmum corpus, & contumacibus affectionibus morbosis assiduè vexer, licet præsentia, & præterita maturè considerem, nequeo tamen mihi suadere, ægros mihi commissos pristinæ sanitati restitutos. Quapropter infir-

infirmam, dubiamque apertè fateri cogor meam in arte peritiam, quam præ reliquis eximiam summa tua humanitas, Vir Præclarissime, deprædicat. Ut autem meæ tenuitatis, qualiacumque sint, J. & N. P. officia præstem, pauca in confirmationem à te propositorum habebo. Quæ igitur in Doctissima Scheda exarantur circa morbum, ejusque generationem, tam eleganter, & doctè exponuntur, ut ulteriori non opus sit aggressione, & indagine. Præcipua accidentia, quæ in N. P. occurrunt, sunt suppressio mensium ab ultimo partu, pedum tumor: sensus quidam dolorificus interdum manifestatur ad situm uteri, cui consentiunt lumbi, & capitis dextera pars. His additur, post æquinoctium ineunte hyeme, febris lenta ad modum quotidianæ diù durans, nulla subsequente exinde sensibili excretione. Dum utero gessit, pejus sese habuit, uteri hydrope laboravit, qui copiosa serosæ materię excretione sedatus est. Filii tandem in tenella adhuc ætate scorbuto tentati sunt. Ex his igitur conjectare licet, fluida totius corporis ex ichorum prętematuralium copia inquinata esse, ita ut impedita volatilizatione, & successiva transpiratione sanguinis massa salibus acidis, & sylvestribus turgida vario motu, & congestione exarata manifestet symptomata: urgente namque hyemis activitate non solum impeditur transpiratio nativa, verum etiam sales acidi ab aere eidem communicantur, unde humores his saturati varia salium mixtura fermentantur, hinc irritationes præcordiorum, & successivè febris. Eadem etiam de causa laborat utero gerens; portio namque nutritiva, & volatilis in compagem, & augmentum fętus absumitur, unde relicti, refluique ab utero humores, velut caput mortuum, reliquo corpori labem inferunt. Uterus pariter horum congestione in propria structura, & tono labefactatus est: nam enervato fibrarum carnearum tono, & vitiata minima structura, qua excretiones celebrantur, insignem olim passus est serosæ colluviei congestionem, & modò nativam non celebrat evacuationem, & fortasse ipsius structura vitiatur: hinc retentis vellicantibus salibus nervorum fines irritantur, & dolor capitis, & calor inde manifestatur. Habitus quoque externus corporis, pedesque coafficiuntur: nam cum paucis polleant musculis, labefactato peristaltico motu fibrarum, quibus vasa, & partes componuntur, propulsus Sanguis ab arteriis in partes, pari felicitate non exprimitur in continuatas venas, unde tumor. Causa hujus morbosæ colluviei in aciditatem lymphæ probabiliter resolvi potest. Subministratur autem hæc à glandulis minimis per univer-
sum

sum corpus dispersis, & unà cum Chylo sanguini affunditur in pulmonibus, ubi cum non omnia intimè subagitentur, & particulis aeris misceantur, & volatilizentur, suam energiam conservant commixti sales acidi; qui tamen non adhuc concretionem in proprio principio, hoc est in glandularum loculis manifestarunt, cum potius colliquando operentur; hinc in genitis infantibus acredinem adepti erosionem, reliquaque accidentia scorbuti peperere. Huic causæ fortè addi potest bilis, & succi pancreatici languor: horum enim, & præcipuè bilis sales non debitè atterunt chyli particulas, nec carnis compagem, & adaptationem immutant; Quapropter acidus Chylus Sanguini affunditur.

Ex his itaque manifestæ occurrunt indicationes depurandi fluida ab exaratis inquinamentis, tollendi congestiones, juvandi nativas excretiones, & firmandi fermenta viscerum, & glandularum, ne novus succedat morbus. Quibus satisfacere difficile est ob labefactatam œconomiam, & glandularum vitium, cui comes fit etiam organicus morbus. His addendum contrarias esse indicationes; Sanguinis enim compages ne plus justo colliquetur, remedia exigeret, quæ ab evacuationibus naturalibus promovendis non omninò admittuntur. Ut igitur Nobilissimæ ægrotanti opem aliquam feramus, curatio instituenda erit. Pro alvi itaque lenitione repetitus tartari usus in jure sufficiet, vel blanda fol. senæ infusio in aqua fumariæ. Alterantis loco arridet jusculum pullę Chalyb. alth. foliis, Cherefolii; Marrub., radic. grami., & simil., cum quo assumat syrup. de Althea, additis guttis aliquot spiritus salis armoniaci, hisque utatur X. diebus: quibus transactis, loco exarati syrupi, assumat cum exposito jure alterato ϶i. Croci Martis aperiti., cui misceat guttas aliquas olei sulphuris, & ex usu sit per mensem, deinde usurpet XXXX. diebus antimon. diapho. cum jure alterato foliis absynthii. Interdiu utatur tabellis paratis pulvere rasuræ eboris, matris perlarum. C. C. usto, ocul. Cancro. additis guttis aliquot spiritus salis armoniaci, sacch., & aqu. viola. Vinum non sit dulce, nec acidum, & alteretur infusione Chalyb. & fol. Absynth. Romani, vel horum loco extinguantur in ipso lapides igniarii candentes. Absynthii sale condiat jusculа, & carnes, & si hyeme consuetæ urgeant febres, pro vigorando etiam sanguine ex usu sit Cortex peruvianus ad ϶i. singulo mane cum jusculo alterato foliis Melis. & Tarax. Acida austera & saccharata sunt suspecta. Carnibus facilis coctionis, assis præcipuè, utatur, & locali motu exerceatur. Pauca hæc pro confirmatione à te

V. E.

V. E. propositorum habebam, quæ benignè excipias velim, dum me tam addictissimum profiteor, &c.

CONSILIUM LXXXIV.

Suppressio Mensium.

Religiosissimæ Monialis turbatam corporis œconomiam abundè demonstrant varia multipliciaque symptomata in Doctissima Scheda exarata. Verosimile enim est, ex mutato solo, & ambiente, succedente aere minus eventilato labefactatam primò fuisse transpirationem, communicatisque sylvestribus salibus, sanguinis massam acidis particulis saturatam redditam fuisse; unde paulatim impedita nativa fermentatione, & humorum volatilizatione, sanguinis massa per vias uteri non repurgata est, nec secundum naturæ leges hinc imminuta stagnando acidior effecta est, & refluendo labem auxit, à qua irritati etiam nervi angustando, & distorquendo vasa vaporum ad caput ascendentium species, caloremque totius induxere. Eadem etiam de causa salivæ proventus successit: nam ex commixtis salibus rodens reddita alveolos dentium, & oris partes labefactavit. Invalescente tandem sanguinis cruditate, cordis palpitatio manifestata est, & postremò media circulatione, facta interceptione in articulorum angustiis, congestiones apparuerunt, quæ, cum transpiratione non dissipentur, vel copiosiore succedente urina non tollantur, irritando, & solvendo dolorem inferunt. His igitur stantibus, cum non liceat in nativum solum redire, producta amovenda sunt, prout arti permittitur.

Instituta curatione, & sumpta indicatione ab iis, quæ prudenter aliàs administrata sunt, post blandam ventris lenitionem factam tartaro vel Cassia, aut pilul. de Succino Cratonis, opportunos censeo succos depuratos Cichor. Borag., absynth., & ivæ arthreticæ, vel saltem jusculum chalybeatum alteratum exaratis simplicibus, cum quo assumat salem absynthii XV. diebus; deinde pro refermentando sanguine, & reserandis viis in usu sit Crocum martis aperitivum, cui superbibat jus parvæ pullæ chalyb. alteratum cicho-

chore. & absynth., vel hujus loco usurpet aquam Fabrorum, in qua ferrum candens extinguunt, & in hac bulliant simplicia alkalica, absynth. scilicet romanum, Cherefolium, & matricaria, deinde julebizentur, & his utatur per mensem. His expletis, si opus sit, potet spiritum salis dulcif. cum jusculo alterato radice gram., & altheæ. Tandem opportuna succedente vinorum præparatione, alteretur vinum novum ligno Cydoniorum, & Santal. rubr. Frequenter assumat cum cibo gelat. C. C., vel rasuram Matris Perlarum; & oculo. Cancro., & absynth. Romani. Parcè cęnet, & locali motu, quantum permittitur, exerceatur. Pauca hæc habebam pro salute R. M. Faxit Deus, &c.

CONSILIUM LXXXV.

Imminuta Mensium excretio, febris lenta, fædus color, & interdum labefactata visio, &c.

MUltiplicia symptomata, quæ in R. M. observantur, sunt lenta quædam febris, imminuta mensium excretio, fædus corporis color, & interdum labefactata visio. Prçcessere autem Mensium suppressio, & febris acuta cum dolore capitis ingenti, & exinde sublata est per XII. dies videndi actio. Hæc probabiliter ortum trahunt à recrementis in sanguine luxuriantibus, quibus uteri viæ stato tempore obstruuntur, ita ut impedita menstruorum excretione, tota humorum massa ex refluis humoribus ulteriorem aciditatem contrahentibus inficiatur. Hinc facta improportionata fermentatione, & viscerum irritatione, lenta quædam succedit febris, quæ ex humorum acrimonia, & copia acorem contrahit. Facta tamen transpositione materiæ in Cerebro, & fortasse in thalamis opticorum, ubi externę ad retinam appulsæ motiones postremò manifestantur, & videndi actus elicitur, visus sublatus est, donec discusso hujusmodi ichore, restituta tensione, & viarum libertate exaratis fibris, & corporibus iterum tensis manifestari cæpit. Perennat autem fædus color, & corporis macies, quia febris dissipat humores, coctiones turbat, & abundantes acidi, erosivique humores abradunt circulatione media à partibus,

& vo-

& volatilizationem impediunt; unde cum rubicundo flore sanguis non ditetur, consequenter ad angustos cutis meatus non pervenit. Foventur hæc omnia à nativa partium arcta compage, à languidis viscerum fermentis, & præcipuè uteri, unde labefactata totius corporis œconomia coctiones, transpiratus, reliquæque actiones vitiantur.

Ex his itaque eliciuntur medicæ indicationes tollendi febrem, provocandi debitas excretiones, fluitando, & depurando sanguinem, & prohibendo metastasim peccantis materiæ in cerebrum, vel in alias nobiles partes. Pro quibus assequendis curatio institui debet, & ut verum fatear, difficillimum est his satisfacere indicationibus. Humorum enim, & viscerum vitia, volatilia remedia motu, & activitate pollentia indicarent, quibus libertas induceretur, & aciditas tolleretur. Quoniam tamen humores orgasmum de facili concipiunt, & figuntur in nobilioribus partibus; & nova producta promunt morbo ipso sæviora, ideò horum remediorum suspectus videtur usus; quare sumpta indicatione à causa, & symptomate præsidia usurpanda erunt, quæ saltem non noceant. Quapropter consulerem nunc usum seri Capril. per XX. dies, quo detergerentur inquinamenta acida, viæ laxarentur, fluidiores redderentur humores, & febris ipsa mitesceret: cui addi poterit sal absynth. ℈. i. alias usurpatus. Hoc peracto ad refermentandum sanguinem, & ad absumendas acidas particulas, & ne concepto majori motu fiat iterum metastasis ad caput, uterer succis concretis cichor., & absynth. addito ℈ i. croci martis aperit., cui superbiberet jus pullæ alteratum fol. cichor. malv. & borag. & ex usu erit hujusmodi remedium per XXXX. dies. Circa cauterii aperitionem ambigerem ob nimiam corporis gracilitatem. Caveat interdum à medicamentis solventibus, & præcipuè ab impense moventibus, & irritantibus, ne communicato impetu humoribus corpus siccescat magis, & decubitus fiant. Idem quoque dicendum de remediis etiam specificis, & roborantibus, quæ maximè abundant tenuibus, & volatilibus particulis, sed blandis, & fluidos humores reddentibus procedendum videtur. Vinum paucum sit, & infus. chalyb. alterari poterit. Cum cibo gelatina cornu cervi utatur, vel saltem rasura Matris Perla. Victus sit mediocris, humectans, & facilis coctionis.

CONSILIUM LXXXVI.

Fluor albus.

FLuore albo, ſeu uteri catarrho laborat J. P. tribus ab hinc annis. Laxata igitur uteri ſubſtantia, & plus juſto hiantibus orificiis vaſorum excretoriorum, à quibus in naturæ ſtatu lympha in mediocri quantitate effluit pro uteri, & vaginæ humectatione, totius corporis inquinamenta proſiliunt; unde ex mixtura partium erodentium interdum vagina, & pudendum afficiuntur. An ultra ſeroſitatem ab uteri concavitate emanantem à lateralibus glandulis, quæ vicem proſtatarum habent, aliquid ſubminiſtretur, dubitari poteſt, cum interdum excreta materia glutinoſa ſit, Terebinthinæ inſtar. Tota igitur Sanguinis maſſa corrigenda venit, & firmanda eſt uteri compages. Pro lenienda alvo uſurpari poteſt repetitis vicibus ſyrupus de Cichor. cum replicata infuſione Rhabar., vel infuſione ſenæ in aqua fumariæ. Pro alterante conveniet decoctum radicis ligni ſaſſafras cum cortice, fol. plantaginis, ſalvię, & abſynthii: eoque ſaltem XX. diebus utatur; deinde aſſumat Terebinthinam lotam aqua menthæ, & ſuo tempore potet aquas Villenſes. Non ceſſante autem morboſo affectu, Autumno XXXX. diebus bibet lac vaccinum coctum cum quarta parte aquæ Plantaginis, vel ſaltem in ea extinguentur ſilices igniti. Vinum interea alteretur infuſione fol. meliſ., & flor. roris mari. Interdiù aſſumat tabellas paratas ocul. cancro., ſuccino albo pp. C. C. uſto, & Terra ſigillata. Inſeſſus fiant in aqua Chalybeata, in qua bull. plant., perforata, fol. quer., & ſimilia. Ungantur lumbi ung. Comitiſſæ. Vitet acida, fructus horarios, legumina, & impenſe ſalſa. Pauca hæc curſim habebam pro ſalute P. P., eaque acri M. M. judicio ſubjiciebam, &c.

CONSILIUM LXXXVII.

Fluor Albus.

PRæcipua ſymptomata in *J. P.* hucuſque obſervata, ſunt dolor circa umbilicum, & ilia, olim octavo menſe, gravidationis tempore, manifeſtatus; Ex vehementi timore lochiorum diminutio, menſtruorum deinde inordinata eruptio, recurrente deinde ilii dolore bis in menſe ulcera in tibiis, & nigræ maculæ, apparentia, & ſponte evaneſcentia. Poſt menſium ſuppreſſionem ſanguinis eruptio interpolatis vicibus cum impetu. Tandem fluor albus, qui adhuc perennat cum ventriculi vellicatione, & flatuum copia, quæ aſſumpto cibo ſedantur. Ex his igitur patet J. P. tentari albo uteri fluore, vitio uteri, & totius corporis. Probabile namque eſt, octavo gravidationis menſe manifeſtato dolore ad Ilia, & in puerperiorum diminutione congeſtiones in utero factas fuiſſe, unde perturbata menſtruorum excretione modò irregulariter erupere revireſcente dolore, modò ſuppreſſa ſtagnarunt, & modò cum impetu interpolatim quotidiè proſiliebant, donec laxatis plus juſto uteri poris, & enervato fibrarum carnearum tono rheumatiſmus uterinus manifeſtatus eſt. Totius verò vitium probant ulcera, & maculæ in cruribus, quæ luxuriantes ſales acidos, & erodentes indicant, qui circulatione media in extimis partibus intercepti ſanguinem primò figunt, deinde continentes partes erodunt. Laborante igitur utero non ſolum proprio vitio, verùm univerſi ſanguinis labe, nil mirum, ſi ab ipſo morboſi ichores perpetuò extillent. Tumor itaque ingens convulſis nervis corporis œconomiam non parum labefactavit, unde retardata circulatione, & diſſipatis volatilibus particulis, acidi ſales liberiores redditi ſanguinis craſim, & compagem immutarunt, & ſucceſſivè minimam uteri ſtructuram.

Quapropter indicationes ſunt firmandi uteri ſtructuram, & tollendi vitium fluidorum. Horum gratia plura adminiſtrata ſunt præſidia, & quædam etiam tentanda indicabo. Pro alvi lenitione aſſumi poterit Ol. amygd. dulc. ex. abſque igne, aut Caſſia cum tamarindorum pulpa, vel frequenter ſyrup. de Cichor. cum rhabarba. Pro alteratione

convenient ſucci depur. fumar., plantag., conſolidæ, & caudæ equinæ; quibus poſt X. dies addat Croci Martis gr. XX., & ex uſu ſint XX. diebus. Deinde potet decoct. ex Salſa Parilla, & ligno Saſſafras: & perennante albo fluore uſurpari poterit terebinth. julebiza. cum juſc. alt., plantag., & conſol. Tandem Autumno potari poterit lac vaccinum coctum cum ſexta parte aquæ plantag.. Interea interdiu aſſumat tabellas paratas ſuccino albo præp., raſura eboris, cancro., C. C. uſto, ſacchar. candit.. Fiant utero ſuffitus ex ſuccino, vel ex raſur. ebor.. Bulliat in pulmentis; & ferculis folia Salviæ. Poſt prandium potet Caphe. Motu locali exerceatur, & vitet acida, acria, piperata, & impenſè ſalſa. Pauca hæc indicabam, &c. F. D.

CONSILIUM LXXXVIII.

Affetto Isterico con un tumore nella mammella ſiniſtra.

L'Affetto morboſo, che travaglia la S. P. è Iſterico accompagnato da varii ſintommi, e da un tumore profondo, e duro nella mammella ſiniſtra con un dolore, che ſi eſtende ſino alla ſpalla. Queſto dipende da una irritazione, e convulſione de' nervi fatta da parti acide, che vellicando l'eſtremità de' nervi, e ſpecialmente del paro vago, turbano il moto del ſugo nerveo, e quaſi l'invertono, onde le fibre, che compongono i vaſi ſanguigni, e particolarmente le carnee, che li circondano, mutando la lor capacità, ed il loro ſito, turbano il moto del ſangue. Lo ſteſſo ſuccede nelle viſcere, e nelle glandule, poiche i loro follicoli compreſſi, e coſtretti dalla convulſione delle fibre, che gl'invertono, producono una evacuazione de' proprii fluidi morboſa, e da queſta radice naſcono la fluſſione con quel ſenſo d'ardore nelle fauci, nell' eſofago, e nello ſtomaco, i vomiti, i ruggiti del ventre, la diarrea, le paſſioni di cuore, e ſomiglianti ſintommi. E perche que' Sali ſilveſtri, che cagionano la convulſione nei nervi, bene ſpeſſo eſaltati s' aumentano, e riſtagnano ne' vaſi, di quì ne naſce, che portati con la circolazione, non ſcorrendo con intiera felicità per

alcune parti, ivi fanno varie congeſtioni, e ſucceſſivamente radici di leſioni, come accade ſingolarmente negli articoli, nel collo, nelle ſpalle, nel petto, e nella mammella ſiniſtra, dove perdendo il moto porzione d' umori, reſta quagliata, e ferruminata da ſuddetti Sali, i quali col loro moto, e figura cagionano quel ſenſo d' ardore, e di dolore, che ſi eſtende nella ſpalla mediante la continuazione delle membrane. In alcune vene ancora della mammella non iſcorre con la dovuta celerità il Sangue, onde ſuccede la loro negrezza, e gonfiezza. Nel Cervello parimente ſi manifeſta lo ſteſſo ritardamento di moto ne' fluidi, dal quale naſcono la gravezza, la vertigine, e ſimili leſioni. Queſti ſintommi ſi rendono più gagliardi nelle gravidanze, perche la parte più volatile del Sangue viene conſumata nella generazione del feto, e ciò, che reſta, diviene più facilmente acido. Qual ſi ſia la cagione, che produce que' ſali, che rendono morboſi i fluidi, ed irritano i nervi, non è così facile da determinarſi. Forſe la traſpirazione non diſſipa abbaſtanza per le glandule della cute quei Sali, che riportati vellicano i nervi, e meſcolati co' fluidi ritardano il loro moto inteſtino, e locale.

Le indicazioni adunque ſono di levar la convulſione de' nervi, rendendo più dolci gli umori, di proccurare, che non ſi facciano nuovi riſtagni, e che gli umori fiſſati nel tumore della mammella non divengano agri, & mordenti. Per ottener queſti fini ſaria neceſſario incamminare la cura, prendendo per Leniente l' Olio di Mandorle dolci fatto ſenza fuoco, il quale potrà anche uſarſi frequentemente la ſera per cibo; viene anco commendato l'uſo del Crem. di Tart. ſpeſſe volte preſo. Si potranno in oltre praticare i Serviziali fatti con l' Olio di Mand. dolci, Latte vaccino acciarito, e col brodo orzato. Per levar l' irritazione de' nervi ſarebbe utile il ſiero caprino colato preſo ogni mattina con un Cucchiajo di gelo di Corno di Cervo, ovvero con occhi di Granchio, e raſura di madre perla, e queſto per xii. giorni; e di più mi valerei del Latte di aſina preſo con l' antimonio diaforetico: e caſo che il latte non venga tollerato, ſi ſervirà d' un brodo alterato con la Meliſſa, prendendo ſeco il ſuddetto antimonio diaforetico. Col cibo prenderà le lattate di Mandorle dolci, e di ſemi di zucca fatte in acqua di Viole, e fra il giorno praticherà le tavolette fatte con la raſura di Madre perla, Corno di Cervo Calcinato, occhi di Granchio, e di Criſtallo di Monte preparato, zuccharo candito, ed acqua di Viole, ovvero coll' acqua iſterica del Quercetano, irrorandole

le con lo Spirito di Sal Armoniaco. Infonderà nel vino la melis., del quale se ne servirà parcamente. Questo è quel poco, che in tanta angustia di tempo mi pare poter accennare in un male così contumace, e gagliardo.

CONSILIUM LXXXIX.

Affectio Hysterica.

EX his, quæ in transmissa scheda ab exaratis habentur, conjectari licet N. M. affectione hypochondriaca, & hysterica laborare, quæ in mulieribus unum ferè morbum constituunt, & ab iisdem causis excitantur. Probabile enim est, nervum vagum viscera, partesque imi ventris percurrentem affectione quadam convulsiva tentari, unde intercepto nativo humorum motu in abdominis partibus, contractis carneis fibris, ventris tumor ad superiora præcipuè manifestatur. Retrahuntur autem, & convelluntur nervi, irritatis ipsorum finibus à subingredientibus salibus vitriolatis, summèque activis, unde appensæ partes in consensum trahuntur, & ab interclusis humoribus attolluntur. Propagantur autem hæc acida inquinamenta à glandulis circa intestina locatis, quæ sua fermenta enervata eructant, & ex mora acorem contrahunt: unde coctio primò vitiatur, & contiguæ partes mediis nervis compatiuntur. Chylus quoque iisdem salibus turgidus sanguini affusus, dum cor subit, spasmum inducit: quapropter debito rithmo sanguis cordi non subministratur, nec ab eodem in arterias protrahitur, unde palpitatio; quæ affectio quoque emergere potest à convulso cordis nervo. Reliqua pariter symptomata, quæ circa caput, & ambitum Corporis manifestantur, non solum resolvi possunt in varias morbosas fermentationes excitatas ab appulsis inquinamentis, verum etiam à nervorum affectione: nam contracti nervi vasa angustare possunt, & ita immutare humorum motum, hinc varii sensus fluxionis, horroris, & evaporationis. Idem dicendum de turbato somno, aurium tinnitu, & consimilibus: nam dum nerveus succus inficitur, Cerebri fibræ, & appensi aliqui nervi excitantur ad motum tremore inducto, unde convulsio ex somno, vigilium, & aurium affectio. An præter nervorum affectionem, & humorum

rum diathesim, aliqua viscera propria compage laborent, esset inquirendum. Quoniam tamen pauca est relatio medica, ideò sola conjectura incedendum. Tumoris situs in superiori abdominis regione ventriculi affectionem indicaret, & præcipuè, cum de facili subvertatur. Accedit etiam ex perpetua, morbosaque nervorum contractione interceptis fluidis congestiones fieri, à quibus nativa compages vitiari potest. Uterus pariter probabiliter labem concepit ex abortibus, & postrema Secundinarum laboriosa excretione, copiosaque subsequenti hęmorrhagia, & contumacibus doloribus. In his enim structura minima non parum immutatur, quæ pręcurrente Sanguine particulis vitriolatis saturato morbosior reddi potest. Indicationes itaque manifestæ occurrunt, auferendi irritationem, & nervorum contractionem, tollendi congestionem, si quæ sit, purificandi Sanguinem, & firmandi viscera, eorumque fermenta. Pro quibus assequendis curationem prosequi expedit. Pro lenienda itaque alvo sufficiat Oleum amygdal. dul. s. ig. extractum, quod frequenter potari poterit, etiam loco cœnæ, vel saltem clyst. ex eod., aut ex decoct. simpl. emollientium, cum reliqua solventia irritationem augeant. Pro alteratione usurpari poterit jus parvæ pullæ alteratum fol. Meliss. Borag. Buglo. Absynth., & simil., in quibus præcipuè vigent alcalicæ partes; & chalybeetur, cui addat gutt. aliquot spirit. Sal. armoni., vel cum eo assumat bol. parat. ocul. cancro. & rasur. Matrisperlar.. Hisque utatur per XV. dies: deinde loco supradicti boli usurpet Croc. Mart. aperit. cum alter. jusculo superius exposito, saltem per mensem. His peractis conveniet per longum tempus usus antimon. diaph. cum jusculo alterato fol. melis., & radicis grami.: Interea condiat juscula sale absynth.. Infundat in vino, vel alio potulento fol. Meliss. ante cibum, & interdum assumat emulsiones ex amygd. dulci. aqu. viol. paratas, vel bolum paratum crystallo montium præparato, Oculis cancro., & rasur. matrisperla.. Circa localia foveatur pars affecta decocto Meliss., vel folior. Rutæ incisæ cum toto ovo exagitatæ, & in sartagine coctæ. At si tactu explorari poterit, & tumor stabilis in aliquo viscere emergat, conveniet embroch. ex aqua fabr. alt., fol. malvæ, pariet., marub., fœnugræci, radic. altheæ, gramin., & similium, addito pauco ammoniaco, & aceto. Victus ratio sit mediocris, parcè vino utatur, vitetque aromata, acida, acria, & impensè salsa..

CONSILIUM XC.

Sterilitas.

GEnerationem animalium pro mortalitatis reparatione institutam à Deo obſcuram reddidit Divinus Plaſtes, ut cum Hippo. dicere poſſimus, *quæ quidem faciunt, neſciunt, quæ verò faciunt, ſcire ſibi videntur, & quæ quidem vident, non agnoſcunt, attamen omnia ipſis fiunt per Divinam neceſſitatem.* Hinc ſubortæ affectiones, quibus tollitur fæcunditas, alta egent indagine, & probabilia tantum nobis parare permittunt. Ex his tamen, quæ ab Hippo. 5......, & ex Neotericorum obſervationibus habentur, eluceſcit uterum, qui ager eſt, in quo ſtata ſemina vegetant, tali egere compage, temperie, & fluidorum motu, ut his vitiatis ſterilitas ſuccedat, ut in N. P. exprimitur, cujus uterus cum ſtato tempore menſtruis purgationibus non depuretur, valida tenſione non turget, ita ut receptis maſculini ſeminis volatilibus particulis fæcundetur. Probabile enim eſt, in eo ex vitriolatis particulis non ſolum appulſum Sanguinem, ſed etiam tonicum fibrarum ejuſdem motum vitiari, unde fluentis Sanguinis menſtrui color æruginoſus, & imminuta etiam quantitas ſuccedant: cumque naturæ ordo exigat, ut maſculi ſemen in vaginam effuſum elabenti perpetuò ichori commiſceatur, ipſumque actuet, ac in ſui penè naturam immutet, ita ut continuata in uteri parietes actione, & exinde in totum corpus contenti humores refermententur, & ad motum excitentur, ac poſtremò facta ſenſim ab utero derivatione colliquamenti prolapſum per tubas muliebre ovum, veluti plantula alatur, foveatur, & tandem in fętum manifeſtetur; hinc eſt, quod in N. P. probabiliter paucus ab utero extillat humor, vel ſtyptica ſaltem pollet qualitate, qua mediante maſculini ſeminis volatiles particulæ figuntur, vel coercentur, & ita projectum Semen inefficax redditur, in uterum ſua activitate non agit, nec refermentat: qua de cauſa nil mirum, ſi nulla ſuccedat titillatio, tenſio pudendi, & delapſum quoque ovum defectu alimenti aceſcat. Fovent hanc affectionem melancholicus habitus, vita ſedentaria, ſomnus plus juſto longior, & mæror; his enim ſanguinis lo-

ca-

calis motus tardior redditur, & inteſtinus minuitur, unde & reſpiratio minus felix ſuccedit; urinæ quoque copioſæ colliquantem aciditatem indicant, unde derivata per renes ſeroſa portio menſtruas quoque excretiones minuit, & uteri fluida minus ad motum prona efficit.

Indicationes itaque manifeſtæ occurrunt, depurandi Sanguinis maſſam, aliaque fluida volatilizandi, firmandique uterum, ut validiore reddito motu fibrarum, recepti maſculini ſeminis activitate fæcundetur. Pro quibus aſſequendis curatio proximo menſe inſtituatur, præmiſſo Leni. ex florib. Caſſ., pulpa Tamarind., vel tartaro, vel melle viol. Solut. Alterantium loco exhibeatur jus pullæ alteratum fol. abſynth., malvæ, capil. vener., & radic. grami., fæniculi, & ſimilium, quod extinctione Chalyb. parari poterit; huic quoque addantur guttæ aliquot ſpir. Sal. armo. per X. dies: quibus tranſactis, horum loco, ſubminiſtretur tart. vitriola., & horum remedii genere per XX. ſaltem dies utatur. Ex uſu deinde ſit Croc. Mart. aperit., cui addi poſſunt guttæ aliquot Olei ſulphur., vel ſi præſto ſint pilulæ ex ſedimento vini, in quo diù infuſus ſit Chalybs: habent enim vim Chalyb., & tartari: ac per longum tempus aſſumatur iſtud remedium. Interim aperiatur vena brachii eductis ℥ vii. Sanguinis. His peractis, urgente aeris calore, conveniet uſus Seri Capril. colati, in quo per noctem infuſa ſit abſynthii Romani coma: eoque utatur, donec opportunum occurrat tempus aquar. thermal., ad quas confugere neceſſarium cenſeo: hinc conſulo, ut in agrum Lucenſem Villæ ſe conferat, ubi potus à nativo fonte, & inſeſſus efficacior eſt. Non addo Methodum. Opportunè enim ibidem à Præclariſſimis Viris indicabitur. At ſi recuſet illuc ſe conferre, domi aſſumat eandem aquam Villenſem incipiendam ab ℥ x., uſque ad centum; Deinde cum methodo decreſcat, & per X. dies, & ultra potetur eadem aqua calida, addito vehiculo ſyrup. de Succo limo., & primis diebus laudarem folia ſenæ ad detergenda uteri inquinamenta. Inſeſſus quoque parari poterunt ex aqua dul. Chalyb., in qua decocta ſint fol. matricar. abſynthii, lactucæ, nuces Cupreſſi, radix Ariſtoloch. rotund., malvæ, & ſimilium, & modicum vini rubri addi poterit. His peractis poſt menſtruas purgationes utatur ſingulo menſe raſura eboris cum modico vini. Laudatur quoque gentiana cum betonica pulve. vel ſemina urticæ in vino, vel diamarg. calid., quæ identidem uſurpari poterunt ante cibum. Coitus ſit rarus, & poſt menſtruas purgationes opportunus erit. Victus tenuis ſit, quoad ſubſtantiam: unde & uſus Columborum ſylve-

 ſtrium,

ſtrium, & ſimilium uſurpetur; & cœna eo tempore, quo aquas aſſumet, parca ſit, ita ut ſolo pulmento ſit contenta, & raſura matris perlarum in cibo frequenter utatur. Quoniam autem generatio fœtus proportionem exigit inter principium activum, & paſſivum, ideò quædam erunt adminiſtranda ab Illuſtriſſimo D. Conjuge: quare conſulerem, ut debito tempore poſt levem corporis expurgationem factam fol. Caſſ., & Sacchar. Roſat. ſero Capril. depur. uteretur, deinde Vill. aquam potaret exarata ſuperiùs methodo, & balneo aquæ dulcis uteretur, cavendo à frequenti concubitu, & ab uſu intensè calidorum, & acrium, &c.

CONSILIUM XCI.

Arthritis.

ARthritide vexatur N. P. Quinquennium enim excurrit, quo primò dolor ſæviſſimus in pede ſiniſtro manifeſtatus eſt cum febre, & tumore, in quo temporis tractu fermentata materia circa malleolum tophus excitatus eſt, unde difficulter pedem elevare poteſt, & ad latera dimovere. Succeſſivis annis articularis dolor manus occupavit, & vaga arthritide reliqui artus divexati ſunt. Eo pariter tempore ex reflua tartarea materia calculi in renibus excitati acerrimo cum dolore excreti ſunt. Succedit autem arthritis, quotieſcumque tartarea materia unà cum Sanguine ad artus delata ibidem præcipitata, & acido ſucco, aut viſcido ferruminata motum amittit, unde perioſtium vellicando, & articulorum ligamenta, ſolutionem, & exinde dolorem infert; Vitiata namque minima ſtructura, ſanguinis circulatio turbatur, unde congeſtio, tumor, & ex irritatione tandem febris. Accidit autem de facili circa articulos, ob arctam ipſorum compagem, & ob remoratum humorum motum, unde de facili præcipitationes ſuccedere poſſunt. His accedit circa oſſa non parum luxuriare acidas particulas, quæ neceſsariæ ſunt pro oſſium fermentatione, & auctione eorundem. Reflua hæc materia ab articulis, ſanguinique mixta, & aqueo urinæ ſero aſsociata interdum turbatas reddit urinas: nunc verò ſubſidet, & quandoque in pelvi remorata, deficiente motu à volatilibus particulis armoniacali-

libus impresso, concrescit in lapillos, media superficierum inosculatione, vel saltem succis acidis ferruminata. Fovet hanc morbosam affectionem Atavi labes, quæ relicto in semine charactere non solum articulorum compagem, & meatuum configurationem vitiavit, verum etiam fluida corporis in primæva generatione, unde fermenta viscerum enervata à Parente relicta coctiones non perficiunt, nec excrementa secundum naturæ leges eliminantur. Probabile igitur est prima coctione non ritè absoluta, sanguinem tartarea materia, & sylvestribus salibus prægnantem non ritè volatilizari, & successivè transpirationem debita felicitate non subsequi, cum Nobilis Patiens ob cutis etiam densitatem prævio motu vehementi non sudet. Quapropter cum exarata inquinamenta non sufficienter atterantur, nec volatilizentur, necessariò in ambitu, & præcipuè in articulis intercepta subsistunt, deinde abrasa, & iterum sanguini mixta tandem per urinæ vias partim eliminantur, partim Sanguini associata morbi fomitem perpetuant. Hinc fermenta viscerum, & glandularum, præsertim lympha sua non gaudet energia, sed de facili acorem concipit, unde Sanguinis volatilizatio nativa impeditur, & humoralis massæ cruditas perennat.

Indicationes itaque Medicæ occurrunt, depurandi Sanguinem ab exaratis recrementis, derivandi eadem per cutim, cum violentis diureticis incongrua per urinæ vias sit expulsio, ne ulterius lædantur Renes ab eorundem transitu, juvandi coctionem, & præcipue humorum volatilizationem, firmandi tonum, & compagem articulorum, & prohibendi novas congestiones, & ferruminationes. His indicationibus satisfacere perdifficile est, cum morbosa affectio fundetur in fermentis, & primordiis inquinatis, & in labefactata structura, ex quo tophorum generatio succedit; & licet circa vigesimum primum annum tantùm læsio manifestata sit, perennis tamen fuit morbosæ causæ existentia, unde aliis symptomatibus præcipuè urinam turbantibus in tenella ætate suam vim sensim exercuit, donec separata à mixtura reliquorum humorum, & intercepta in articulis latentem primò morbum articularem manifestavit, ut eleganter docet Sydenham in consimilibus accidere. Ut autem mitiora reddantur symptomata, & periodicæ invasiones rariùs succedant, remedia sunt administranda. Pro solvenda alvo frequens tartari usus conveniet, vel singulo mane infusio senæ cum pilulis ex Aloe, aut Jalappa, ejusque resina. Vomitus à cibo post copiosum esum pinguium, & crassorum cibariorum laudabilis est; mucosi enim humores acidis sali-

bus prægnantes ita faciliter eliminantur. Pro alteratione, & depuratione humorum conveniet jus parvæ pullæ alteratum taraxaco, iva arthetica, & similibus, cum quo assumat bolum paratum rasura eboris, & cranii humani, hisque per mensem utatur. Deinde potet serum Caprile colatum unà cum antimo. Diaphor., ut inquinamenta acida partim absorbeantur, partim blanda transpiratione dissipentur, donec occurrente opportunitate temporis aquam Nucerię assumat, qua sylvestres sales eluantur, & urinæ viæ placidè mundificentur, & tandem autumno post levem hypochondriorum expiationem lactis usus conveniet; & primò usurpandum erit lac asininum per mensem, deinde vaccinum cum aquæ viol. quinta parte, vel tertia coctum. Interea cum cibo crustaceis utatur, & limatura C. C. cum pulmentis bulliat. Eandem pariter nodulo inclusam infundat in vino. In jusculo interdiù assumat gutt. aliquot spiri. Salis armoniaci, vel Sal. dul. Circa localia præsente dolore conveniet oleum ex semi. lin. cum decoc. flor. sambu., vel lixiv. ex sarmentis vitis, cui misceat sapo. Venet., vel vitriolum alb. solut. in aqua Caulium. In acerbissimo dolore disolvantur Opii ʒ ii., Camphoræ ʒ ß. in aqu. vitæ ℥ iv. hoc tamen remedium raro, & cum cautione administretur, ne partis, & totius tonus debilitetur, & materia magis figatur. Pro roboranda autem parte vinacea convenient, vel fotus ex visceribus animalium nuper mactatorum, vel urina pueri, vel aqua calcis, vel suffumigium, seu vapor exceptus à vino, & aqua, in qua bull. absynth., artemis., iva arthetica, & similia. Ex præcepto Cratonis pedes quam minimè humectentur. vitentur pariter localia oleosa, & unguenta. admitti possunt localia ex cæno bitumine, pauco nitro, & sulphure constantia. Circa victus rationem Cratonis præceptum observetur, attendatur scilicet magis quantitas, quam qualitas, & cibus etiam ex sua natura minus salubris si cum aviditate sumatur, minus noxæ corpori affert, quam saluberrimus appetitui nostro repugnans; vitetur tamen varietas, & nimia repletio. Vinum sit album, non acidum, aut austerum. Ex Cratone cavendum est à carnibus excrementitiis, ut agnina, leporina, suilla, & avium in locis paludosis degentium, à piscibus, qui aqua maris carent, & in stagnis degunt, à caulibus, à leguminibus, ab acetosis, & à vaporantibus eduliis abstineat. Contusa etiam, & consumpta ex carnibus demantur. Fraga, & cerasa rubra, persica, amygd. recent., & pepones concedi poterunt. Carnes facilis coctionis, tam elixæ, quàm assæ convenient. Motu locali, prout permittitur, pro provocanda transpiratione exerceatur. Vacet à curis, &

validioribus medicis auxiliis parcè, & maturè utatur, sua sorte contentus, &c.

CONSILIUM XCII.

Tumor Durus in dextera Mamma.

NOtissima est affectio, qua N. P. tentatur: tumor enim durus, & cum dolore in dextera mamma observatur, cujus causę, & generationis modus tam eleganter, & doctè à P. V. exponuntur, ut ulteriorem non exigant indaginem. Gignuntur autem tumores in mammarum glandulis, quia affluens humor non eadem felicitate revehitur per venas, qua per arterias propellitur, quare fixatus in loculis tumorem excitat, & tractu temporis evolantibus volatilibus particulis acorem, deinde acredinem concipit, & intestinum motum, à quo continentes partes vellicantur, & apprimè nervi irritantur, unde dolor. Et quia ex corruptiva fermentatione erodentes sales acuuntur, & ad motum excitantur, hinc contiguæ partes lacerantur novis subcrescentibus appendicibus, unde postremò dolor incurabilis, qui thoracis etiam ambientes partes invadit. Foventur autem hujusmodi tumores vitio totius corporis, & præcipuè uteri: inquinamenta namque acida, quæ in aliis visceribus luxuriant, inter circulandum mammarum angustiis intercepta de facili figuntur, & ulteriore statione acidiora, & acria evadunt. Juvant quoque hanc morbosam affectionem nativa Patientis temperies, & animi męror, quo convulsis non parum nervis humores debito motu locali non gaudent, nec transpiratione convenienti depurantur, sed de facili volatilibus depauperati particulis in tumorem congeruntur, & pravam, malignamque acquirunt naturam. Indicationes igitur manifestæ occurrunt, depurandi totam Sanguinis Massam, dulcificandi humores, ne ulteriore facta erosione pessima, & cancerosa ulteriùs serpat natura, partesque thoracis internæ magis, magisque corrumpantur, & exulcerentur. Pro his itaque assequendis varia proponuntur remedia à D. V. Et primò laudo indicatam venarum sedalium aperitionem, quin si habitus plenior sit, vena brachii secari poterit.

In

In pharmacia conveniunt flor. Caff., Ol. amygd. dulci. f. igne extra., & confimilia, quibus alvus leniatur, cavendo perpetuò à validioribus irritantibus. Pro alterantibus usurpentur expositi syrup. de borag. cichor., fumar. & similium, vel eorum loco efficaciores erunt succi depur., quibus addi poterunt guttæ aliquot tincturæ Chalyb., vel saltem Cro. Mart. adstring., ut acidæ particulæ absumantur, & sanguis defæcacior reddatur. Hoc itaque remedii genere per mensem utatur, deinde usurpet per XXXXX. dies Lac asin. cujus diuturno usu humores dulcificentur, & partes irritatæ demulceantur. Circa localia cautè incedendum censeo: particulę enim mineralium, & vegetabilium vegetiore motu pollentium fermentationem ichorosi humoris augere possunt, & consequenter novam solutionem; quare pars decoctione malvæ, & simil. tantùm foveatur, vel ol. amygd. dul. f. ig. extract. sit in Mort. plumb. agitato. Medulla quoque bovis in plumbeo mortario contusa ex usu sit, sicut pro vivificanda parte, & pro leniendo dolore conveniet caro cancr. fluvial. contusa cum succo scrophulariæ, plantag., & similium. Cum cibo utatur ocul. cancro., aut rasur. matrisperla. vel toto cancro calcinato. Caveat ab usu vini, saltem eo tempore, quo asininum lac assumet. Victus sit mediocris, & Cibaria sint facilis coctionis, cavendo ab acidis, salsis, & aromaticis, &c.

CONSILIUM XCIII.

Erysipelas cum Febre.

MOrborum semina à Parentibus decidua stato tempore in filiis manifestantur, & vegetant, ut evidenter in N. P. demonstrat Historia à D. V. exposita. Notissimus igitur morbus est, Erysipelas scilicet diversas invadens partes, vario tempore manifestatum. Gignitur morbus hic ex congestis ichoribus acidis in fluidis totius corporis, quæ à forti reliquarum particularum mixtione separati, & pręcipitati inter circulandum pororum cutis angustia intercipiuntur, ibidemque fixantur, nec per diaphoresim eliminati occurrentem sanguinem intercipiunt, & remorantur

in

in cutaneis interstitiis, unde dolor ex acidarum particularum activitate, & figura succedit; rubor ex coacervatis minimis sanguinis atomis, & non raró facta separatione serosæ, & aquosæ sanguinis portionis, & ulteriore ejusdem insinuatione in reticulare corpus, & cuticulam, vesiculæ, & ulcuscula excitantur sanioso sero turgida. Et quia eodem tempore peccans materia non tota intercipitur in cute, sed saltem ejus portio per venas revehitur ad viscera, & vasa magna; hinc est quod suscitata fermentatione improportionata febrem gignit; quinimo lacessitis viscerum membranis, & nervorum finibus molestum sensum concitat, & non raró commixta cum peculiaribus glandularum fermentis præcipuè ventriculi, quasi interiore suscitato erysipelate, nauseam, vomitum, reliquaque parit symptomata. Hæc eadem acida materia contumax, major tamen, & copiosior, scabiem olim germinavit: nam uterque morbus affinis est, & in hoc tantum discriminari videntur penè majorem, vel minorem volatilizationem materiæ, & congestionis modum; quapropter in scabie frequenter etiam observantur erysipelata. Coacervantur hæc inquinamenta, quia fermenta viscerum à Parentibus aliquo modo relicta enervata sunt, ita ut debitè humores non volatilizentur, vel saltem meatus glandularum, quibus renes, & cutis ditantur, tali pollent angustia, ut nativa, & necessaria humorum depuratio succedere nequeat. Gallica enim lues non minus volatilizationem impedit, & fermenta inficit, acidaque reddit.

Indicationes itaque occurrunt, depurandi videlicet universam sanguinis massam ab ichoribus acidis, ne congestiones, & erosiones in toto corpore interiùs, & exteriùs fiant. Pro quibus assequendis laudo lenitionem alvi frequentem, factam saltem semel in hebdomada ℥. 5. flor. Cass. cum ęqual. portione pulpæ tamarind., vel saltem sacchar. rosa., aut horum loco consulerem ptisanam hordeaceam paratam aqua, in qua infusa sint folia senæ cum liquirit. Alterantium loco jus conveniet Chalybeat. in quo decoquatur tarax. cum toto fol. absynth., agrimon., bugl. scabiosæ, & simil., in quibus vigent alcalicæ particulæ; cui post aliquot dies addantur aliquot guttæ chalyb., hoc remedii genere utatur, donec apparente vere alia administrari possint. Interim quoque vinum non solum Chalybe, sed absynthio alteretur, vel saltem si transpiratio facilis sit, infundatur limat. C. C., Terra sigillat. cum C. C. usto, & una cum cibo sæpè assumatur. Vere sectio venæ in brach. administranda erit. Succis depuratis expositarum alkalicarum herbarum corrigendum

dum erit humorum vitium, vel ſaltem horum loco aqua milleflorum ex bovino ſtercore deſtillata potanda erit per XXX. dies ad ℥ vi. ſingulo mane, & quoniam non parum in medicina facienda confert analogiſmus; cum Viperæ caro ejuſdemque decoctio ob volatilium fortaſſe particularum copiam acidum infringat in ſcabie, ideò in hac quoque affectione convenire cenſerem, ſi nihil aliud obſtet; diù tamen, & per menſes, ut notat Poterius exhibendum eſt hujuſmodi viperatum remedium, quo tempore etiam alvus expoſita ptiſana ſolvente 7. quoque die ſollicitanda venit. Deinde repetendus erit aquarum Lucenſ. hauſtus, balneumque aquæ dulcis conducet ad abluenda inquinamenta cutis, quibus cutaneus ſanguis vitiatur. Apparente eryſipelate ſi febris urgeat, & thorax, vel aliud principale viſcus afficiatur, venæ ſectio celebrari interdum poterit. Exteriùs autem, ſi dolor adſit, in principio foveatur panno madefacto decoct. ſambuci, & malvæ. Deinde aqua vitæ cum modico ſale prunel. quę poſtremo camphorari pôterit. Aqua quoque mille flor. ſuperiùs expoſita exteriùs adminiſtrari poterit. Sapo quoque Venetus albus diſſolutus in aqua Scabioſæ, vel ſambuci calidè appoſitus opportunus erit. Helmontius utebatur linteo tincto ſanguine Leporino: & poſtremò urina puerorum ſalibus lixivioſis turgida foveri poterit. Circa victus rationem vitentur cibaria calida, aromatica, acria, & ſalſa. Vinum quoque generoſum, corporis, & animi motus vitandus eſt &c. Faxit Deus.

CONSILIUM XCIV.

Tumores ſtrumoſi, Ulcera, Maraſmus totius corporis.

EVidens eſt morbus, quo tentatur N. P. & eleganter cauſæ exponuntur. Ex pravo enim ſeminis morboſi charactere ſucci, & præcipuè lympha ita proni ſunt ad concretionem, & ad excitandam eroſionem, ut nil mirum ſit, ſi tumores ſtrumoſi, & ulcera obſerventur, quibus maraſmus totius corporis ſuccedit; quin probabile eſt, interius etiam reliquas conglobatas glandulas eadem affectione

ne laborare. Hujus affectionis causæ, præter semineam labem, sunt copiosa vitriolata inquinamenta, quæ non solum volatilizationem impediunt, verum fixationes, erosiones, & abrasiones excitant. Pro quibus arcendis curatio prudenter instituta proponitur. Verum in hac disponenda opus est præmeditatione: nam si corporis habitus fervet, primò Chalybeatis absumendi essent ichores figentes, vel saltem usu salsæ parillæ pręparatæ, facta in aqua infusione cum limatura C. C. super cine. calid., ac fluvitandi essent humores, communicatis particulis volatilibus: deinde corpus lacte nutriendum foret: Quoniam tamen hæc longum, opportunumque exigunt tempus, ideò id, quod nunc magis urget, attendendum. Quapropter si impensè urgeat corporis renutritio, & humectatio, lactis asinini, deinde vaccini cocti usus instituatur, & si tempus permittat, reliqua administrari poterunt. Unum innuam, quod si lactis exhibitio opportuna censeatur, in eo bull. Cophè. Cæterum interdiù assumat tabellas parat. C. C. usto rasura eboris, ocul. Cancr. & sacchar. candito, & irrorentur spir. salis armoniaci. Bulliant in jusculis limaturam C. C., & in pulmentis rutam muralem. Pauca hęc habebam pro confirmatione eorum, quæ ab E. V. proponuntur. Faxit Deus.

CONSILIUM XCV.

Viscerum obstructiones, tumores musculorum scabies contumax, ventriculi languor, febris, &c.

EX his, quæ in accurata Scheda habentur, patet, in N.P. copiam salium sylvestrium luxuriare, à qua viscerum obstructiones, & tumores, musculorum, & ventriculi languor, scabies, febris, ac totius corporis aliqualis macies emersere. Verisimile enim est, ab hypochondriis, & à lymphaticis particulas acidas, & crudas sanguini affundi: unde cum in pulmonibus ob morbosam structuram non intimè misceantur, atterantur, & per transpiratum dissipentur, exaltatę in sanguine ad ambitum corporis deductæ, &

in musculis fixatæ motum corporis progressivum vitiarunt; & refluæ ad viscera sua stagnatione tumores in glandulis imi ventris manifestarunt, & tandem affusæ sanguini circulari motu in poris cutis, & milliaribus glandulis ejusdem interceptæ scabiem contumacem effecere. Interim ex mixtura acidi salsi in sanguine febris suborta est, & inquinato sanguine facta abrasione à partibus, veluti ab aqua regia, successit macies. Nunc à perennante eodem vitio in sanguine, irritatis cerebri fibris, & meningibus, vigilia urget; pulsus parvus observatur ob impeditam sanguinis volatilizationem, & inefficaciam succi nervei; urinæ quoque copiosæ fluunt ob colliquationem ab acidis salibus inductam; sudor pariter nocturnus eandem agnoscit causam; & tandem scabies contumax perseverat: nam vitium in cute corrumpit appulsum sanguinem, & majore inducta aciditate, erosio partis, & pruritus augentur. Hanc morbosam labem fovet vitiata thoracis conformatio, qua expetita aeris quantitas non admittitur, nec debitè sanguis miscetur, nec inutilia per expirationem eliminantur. Huic quoque contulere motus localis incongruus, animi pathemata, & similia.

Indicationes itaque sunt absumendi acidas particulas, tollendi congestiones, & irritationes, dulcificandi humores, ut tandem sedata morbosa fermentatione corpus renutriatur. Pro quibus assequendis prudenter administrata sunt remedia à D. V., & alia exoptantur. Pro lenienda igitur alvo usurpari poterit Ol. amygd. dulc. sine igne exta., flores pariter Cassię cum Conserva Violarum, & consimilia; Clyster. ex ol. amygd. dulcium, ex aqua hordei vel jure alterato cum hordeo convenient; Pro alteratione laudo serum Capril. colat., in quo bulliat limatu. C. C., & fumaria; & post X. dies cum eodem sero Caprili ex usu sit jus Chalybeat., alterat. fumar. buglos., heder. terrestri, & floribus tussilaginis, assumendo exaratum antimonium diaphoret., vel saltem gelat. C. C. per longum tempus. His peractis opportunus erit usus decoct. Cancrorum fluvial. cum modico carnis vitulinæ, hord. decoct., hederę terrest., & lenticulæ palustris, cum quo assumat ℨ i. Cancri totius calcinati. Pro potu ordinario utatur decoct. C. C. flor. violar., herbę Theæ, & seminum fæniculi. Balneum aquæ dulcis iterum repetatur, & aeris mutatio in contrarium, si cætera permittant, utilis erit, &c. Faxit Deus, &c.

CON-

CONSILIUM XCVI.

Curvatio vertebrarum interiora versus.

SPinalis medullæ dignitatem divinus Plato adeò extollebat, ut ab ipsa animam cum corpore necti putaret. Sensus namque, motus, & fortasse nutritio, quibus animalium natura manifestatur, hujus ope celebrantur, hinc nil mirum, si impedito ipsius ministerio ex vitiata compage, situ, & tono, diversa morborum genera contingant, ut in N. P. observatur, in quo sensim labefactato locali motu tandem lumbarium vertebrarum curvatio interiora versus emersit. Probabile igitur est, totius corporis recrementa vertebrarum angustiis intercepta ipsarum minimos meatus labefactasse, earumque nutritionem, & figuram vitiasse. Vasa namque Sanguinea per ossium porulos circulationem non ritè absolvunt, & à musculorum tendinibus, qui in ossium naturam absumuntur, & ferruminantur, non parum interdum ichoris communicatur: unde remorato humorum motu, & acida etiam inducta natura, alimenti ipsius qualitas, & dispositio pervertitur: quapropter cartilaginosa, molliorque vertebrarum portio, qua invicem nectuntur, versus interiorem regionem morbosum sortita incrementum deformata est, & spina ibidem quasi tot succrescentibus cuneis incurvata est. Mutato interea situ, & compage continentium vertebrarum conclusa spinalis medulla necessariò labefactata est. Nam ipsius fibræ, & nervorum fasciculi, qui in exortu ampliores sunt, compressi, & distorti non feliciter admittunt transmissum à cerebri, & spinalis medullæ glandulis succum, cum in cerebro non valida sit, ac in corde propulsio, sed ita languida, ut debili obstaculo de facili impediatur; accedit etiam, aliquid communicari posse à congestione facta nervis proximis. Cum igitur nervorum rami à lumborum vertebris erumpentes nerveo succo debitè non turgeant, in crurum præcipuè musculis nativam tensionem excitare nequeunt, & fortasse ipsorum deficiente opera, propulsus ab arteriis sanguis non admittitur, vel non ritè disponitur: unde motus, & qualitatis vitiatio. Fovent hanc affectionem glandularum fortasse vitia, quibus Sanguinis massa non repurgatur: un-

de acidarum præcipuè particularum luxuriante copia acrior redditur ipsa massa, & prona ad excrescentias.

Indicationes curativæ, vel saltem præservativæ erunt, depurandi Sanguinem ab inquinamentis, ut felicior ipsius circulatio succedat, neve congestiones, & morbosæ excrescentiæ succedant, & distorsiones in vertebris spinæ, à quibus totaliter blandus nervei succi motus per spinam, & appensos nervos impediatur. Ut his satisfiat, curatio institui debet. Et cum D. P. naturali lubricitate alvi gaudeat, sufficient Clysteres interdum injiciendi pro educendis mucosis humoribus in primis viis stagnantibus. Quibus opportunum erit addere terebinth.. Pro purificando autem sanguine, & pro tollendis ipsis ichoribus, qui intimius penetrantes intercipiuntur, laudarem usum succorum depuratorum, vel saltem in umbra concretorum plantag. cichor., buglos., consolid., & simil., quibus tractu temporis addatur ℈ i. croci martis adstring., eosque singulo mane per mensem saltem assumat. Interdum cum cibo utatur crustaceis, & præcipuè pulver. Oculo. cancror. cum C. C. usto; vinum alteretur infusione Chalybis. Et quoniam in dulcificando Sanguine, & tollenda ejusdem colliquatione lac opem ferre videtur, ideò in autumno exhiberem lac vaccinum coctum cum aqua plantag. per XL. dies. Circa localia omnia ferè suspecta sunt: volatilia enim aliàs administrata sunt, adstringentia non convenire omninò videntur, & quia figunt interceptas morbosas particulas. Quare cum vertebrarum interior portio probabiliter adaucta sit nova subcrescentia, quæ tolli non potest; videtur tolerabile quoque exterius consimile augmentum, & ideò topica emollientia potius convenire, & ex sambuco, althea, & similibus parata, addita rasura C. C. Pauca hæc, &c. Faxit Deus.

CON-

CONSILIUM XCVII.

Febris lenta, & longa cum tensione abdominis, & fames acutior circa ejusdem adventum.

FEbris, qua N. P. vexatur, ortum fortasse traxit, & adhuc conservatur à recrementis in prima coctione genitis, vel saltem à visceribus imi ventris eructatis; hæc autem postremò affusa sanguini, & in vasis congesta, & exaltata fermentationem improportionatam excitant, turbando fluida, & nervos irritando. Perennat hæc febris, quia aciditas, quæ in morbosis particulis prævalet, seram recipit coctionem, cum præcipuè turbata structura partium in glandulis inferioris ventris humores stagnando ulteriùs acescant. Hoc totum videntur indicare tensiones abdominis, & fames acutior circa febris adventum, vellicante acido succo nervos, & membranas ventriculum constringentes: & licet pustulæ in utroque brachio manifestatæ à causa externa, videlicet à relicto in Chirotheca fomite ortum traxerint, acidorum tamen inquinamentorum copiam indicant, à quibus corrupta sanguinis, & alimenti copia, exigui tumores cutim vitiantes fiunt: quare sicut à febre non rarò minevæ portio detruditur vigente natura in exteriores partes magis languidas, ita in hoc casu ichores in partes congesti, probabiliter venarum extremos fines per cutim dispersos subingressi causam augere possunt. Febris hæc cum in Æquinoctio terminationem, nec mutationem sit passa, probabiliter Cronica erit. Urinæ tamen proventus ipsam breviare potest. Consulo igitur continuationem alterati jusculi urinam sollicitantis, cui immiscere poterit sal absynthii. At si ex hujus usu febris non tollatur, utatur pulvere Chinæ chinæ per modum alterantis, exhibendo ℈ i. singulo mane, vel alternis diebus cum jure pullæ alterato radic. gram. malv., & similium, vel foliis cichor., & absynth., hocque remedii genus usurparem saltem per XV. dies. Postremò, si omnibus incassum tentatis febris adhuc perseveraret, pro auferenda causa laudarem usum tincturæ chalyb. cum jure pullæ chalyb. alterato foli. cichor. absynt. lapat., Centaur. mino., borag., & rad. grami., & malvæ. Hæc namque

que non ſolum à cauſa febris, verum à manuum affectione indicantur. Cum cibo cruſtaceis interdum utatur, juſcula, & fluida Chalybis igniti extinctione parentur. Cæterum ita prudenter, & exacte omnia adminiſtrata ſunt, ut ſuperfluum cenſeam aliud addere; Præcipuè circa dietandi rationem, quæ in quantitate mediocris ſit in prandio, & ſola ptiſana hordeacea in cœna ſufficiat, &c.

CONSILIUM XCVIII.

Febbre con leſione negli Occhi.

PAre aſſai probabile, che avendo, come accenna V. E., la maſſa del Sangue concepito una colliquatione, e moto violento per una ſregolata fermentazione, ne ſia nata la febbre, la quale hà moſtrato varietà ne' periodi. Da queſta dunque ſi ſono fatti decubiti, particolarmente all' occhio, non ſolo alle glandule eſterne, d' onde ſono ſcaturite le lagrime, ma ancora internamente, eſſendoſi probabilmente aumentati gli umori, e reſi forſe men diafani, e per ciò toltane la dovuta diſtanza, e dilatata la pupilla, non è maraviglioſo ſe la Viſione reſtò offeſa. La Retina anch' eſſa dalle particelle eroſive, che eccitano la febbre, averà forſe tratta qualche leſione. Lo ſteſso ſi può dubitare d' altre glandule interne, vedendoſi una fluſſione, e turgenza negli umori cagionata dalla copia di parti acide, che turbando le altre del Sangue eccitano queſto grande ſconcerto. Ciò ſi può confermare con l' oſſervazione della fluſſione, che preceſſe il male, e del ſudore nel principio de' ſintomi, che anno accompagnata la febbre, e dalla preſente turgenza delle emorroidi.

Le indicazioni adunque ſono di ſedare queſta improporzionata fermentazione, di levare i decubiti, di addolcire tutto il Sangue, e di corroborare le parti. Prima adunque d' ogni coſa la febbre ſi deve conſiderare, e perche già s' accoſta il fine della terza Settimana, e gli accidenti febbrili pajon rimeſſi, ſperarei, che doveſſe diminuirſi, onde ſi potrà dirigere la cura à prodotti. E fra tanto eſſendoſi minorata la maſſa del Sangue con le replicate miſſioni di Sangue, penſerei, che ſi poteſſe quietare, quando non ſucce-

deſ-

desse altra recrudescenza. Caso che l'emorroidi si rendano più turgide, e non portino fuora Sangue, o sierosità, si potranno aprire. Circa poi i Vescicanti doppo l'orecchie, io vi averei delle difficoltà. Sò, che sono giovevoli, quando la flussione è esterna, e fa infiammazione, coagulandosi, e fissandosi nella parte il Sangue; ma nel caso nostro, dove il maggior male è nella parte interna, cagionato da una colliquazione, o da un moto sregolato, e la flussione si fà probabilmente da' vasi, che si propagano dal Cervello col nervo Ottico, io dubiterei, che non giovassero, anzi più tosto potessero aumentare la causa morbifica, ed accrescere la dilatazione, e lacerazione. Mi servirei per tanto del siero di Vacca depurato, per purificare à poco à poco la Massa del Sangue, e per lenire l'acredine delle parti, e vi aggiugnerei un mezzo scrupolo di nitro purificato per maggior' energia; e col cibo, o poco avanti praticherei la gelatina di C. di C., per addolcire gli umori. E caso proseguisse l'affetto degli Occhi, dopo l'uso del siero Vaccino, passerei à sughi depurati di cicor., di borag., e di piantag., mescolandovi ℈ i. di occhi di granchi, ovvero lo stesso nitro purificato. Sarà anche bene, che prenda frequentemente l'emulsioni fatte co' semi di zucca, e di mandole, e col cibo la Terra sigillata, ed il corallo rosso polver., astenendosi dal vino. Tutto ciò considerò convenire, rimettendomi sempre alla prudenza di chi assiste alla Cura, &c.

CONSILIUM XCIX.

Febris cum tussi, & raucedine.

PAssiones animi ea pollent energia, ut non rarò corporis œconomiam labefactatis visceribus evertant, ut in N. P. manifestatur. Verosimile namque est, ex causis externis inducto mærore, cerebri fibras, & inde continuatos nervos contractione quadam laborasse: unde vasorum sanguineorum, & venæ cavæ præcipuè extremitas coarctata retardavit sanguinis motum, ex quo intestina pariter ejusdem motio vitiata est, indeque acrium particularum felix transpiratio ita est labefactata, ut tota humorum massa acorem contrahere cœperit, & dispositionem ad congestionem in

in pulmonibus, præcipuè ob vaſorum, & meatuum anguſtiam, activitatemque vitiatæ lymphæ, quæ eidem ſanguini, & Chylo commiſcetur. Ex hoc itaque excitata eſt in Sanguine improportionata, & morboſa fermentatio, unde febris, quæ ſubminiſtrato à toto, media lympha, fermento febrili, vel ſatiùs in parte exaltato, alternis diebus exaſperabatur, & licet evaneſcere viſa ſit, relictum tamen in pulmonibus fermentum, & irritationem, adjuvante anni tempeſtate, præcipuè circa æquinoctium, ſua adhuc manifeſtat ſymptomata. Totum hoc viſum eſt adumbrare Hippocr. de . . . . Eſt igitur probabile, ex cauſa externa, & ex ſuperveniente febre, aliqualem in pulmonibus, exiguam licet, congeſtionem, & fixationem factam fuiſſe, à qua febris manutenetur, tuſſis, & raucedo, promoventur coctiones, & totius nutritio impeditur, & corpus, ſi fixationes adaugeantur, ad exaratos ab Hippo. morbos pronum redditur. Juvat hanc morboſam affectionem quædam labes relicta in ſemine à Parentibus, qua humores de facili figuntur: unde in Religioſa Sorore Moniali fixatus Sanguis in capite, vel præcordiis ſubitam induxit Mortem, & in N. P. propulſus cum impetu in cerebrum Sanguis, nec pari felicitate revectus à venis, facta convulſione, diſrupit vaſa; indeque ſubita vitæ privatio. Peculiaris quoque N. P. diſpoſitio coadjuvat; ex contumaci enim tuſſi, & perenni catarrho cruditas quædam, & eroſiva qualitas in ſero ſanguinis indicatur, quæ aliàs pulmonum tenellas tunicas vellicando laceſſivit, & veſtigia Sanguinis dedit. Vertigines quoque, licet momentaneæ fuerint, tranſeuntes ſaltem in capite interceptiones demonſtrant.

Indicationes igitur ſunt tollendi congeſtiones, & fixationem factam in pulmonibus, ne excitatis tuberculis, vel eroſione, novi, funeſtique ſuccedant morbi, purificandi Sanguinis maſſam, & febrem extinguendi. Ut itaque his ſatisfaciamus, curatio jam incæpta protrahi debet. Et quoniam circa æquinoctium Cronici morbi mutationes recipiunt, ideò eſt videndum, quid poſtea remaneat, quid ulteriùs naturam urgeat, & medici auxilium expoſcat.

Laudo igitur pro tollenda febre, & inducenda humorum fluiditate, & pro leniendis pulmonibus uſum Seri colat., præcipuè Caprilis, quod ſingulo mane aſſumatur, vel Cochl. gelat. C. C., & interdiù utatur rotulis paratis ex ſacch. roſ., & Stibio Diaphor.. Interea ſi febris urgeat, dummodo cætera conſentiant, ſectio venæ à manu adminiſtrari poterit. Tranſacta æquinoctii activitate in principio primi menſis,

fis, si æstus febriles non urgeant, iterum repetatur lactis asinini usus, cui sacchar. rof. misceatur: hocque utatur per mensem: deinde usurpet Lac vacci. coctum cum aqua hordei, vel saltem in ipso extinguantur silices igniti. Tunc abstineat à vino, & ejus loco ex usu sit aqua, in qua decoquatur hordeum cum Cancris fluviatilibus contusis. Cum cibo assumat pulverem Halii, vel saltem sequentem ℞. Semi. papa. albi., gum. tragacant.. an. ℥ i. s., semi. Alth., Portula., Melo., Cucur., Farinæ orobi an. ℥ ii. s., Oculorum Cancro., Corall. albo., Liquerit. an. ℥ i. s. Sacchar. Penid. ad pondus omnium. M. Dosis ʒ i. cum cibo; & bis in die assumi poterit.

Si lactis usus non toleretur, supervenientibus symptomatibus, tunc laudo jus pullæ, vel carnis vitulinæ, in quo decoquantur cancrorum fluvi. caudæ, hedera terrestris, pimpinella, tussilago, lenticula palustr., & hordeum decorticatum, cum quo assumat ℈ i. cancri calcinati, & ℈ i. s. stibii diaphoretici, & hoc ad longum tempus. Circa victus rationem, tenuis instituatur; frequenter ptisana, vel emulsionibus ex amygd. dulc. utatur, & urgente fluxione, & tussi addat semina cucurbitæ, & interdum modicam portionem semi. papa. albi. Vitet aerem austrinum, & borealem, & hilarè vivat absque curis animi, & corporis. Pauca hæc, &c. Faxit Deus.

CONSILIUM C.

Febris contumax sævis stipata symptomatibus.

Contumax febris sævis stipata symptomatibus, quæ longo tempore in N. P. observata sunt, ortum habet ab inquinamentis primi ventris, ex corruptis scilicet fermentis glandularum, quæ acorem, & aciditatem contraxere; hæc enim mixta chylo sanguinem inficiunt, & excitata stato tempore in fluidis improportionata fermentatione febrem gignunt, vellicatisque nervis symptomata hysterica manifestant. Succedit autem difficilis incalescentia, quia ab acidis, & vitriolatis particulis volatilium motus impeditur. Commota tandem materia, & exaratis, actisque in motum hujusmodi particulis viscera irritantur, & nervorum extre-

mi fines vellicantur, unde internæ convulsiones, & spasmodici motus, à quibus cordis, ventriculi turbatio, & lacrimæ involuntariæ. Eadem quoque causa urinarum copia succedit: nam à particulis acidis colliquatur humorum massa: inde colluvies aquosa. Destillatio quoque continua subsequitur tam à capite delabente serositate, quam ab ichoribus, colliquatione media, à pulmonum poris in tracheam irruentibus, qui cum non acquirant pepasmum, per sputum non eliminantur. Sensus quoque ebullitionis in liene manifestatus eandem agnoscit causam; miscella enim, quæ in lienis finibus succedit ex copiosorum acidorum cum alcalicis mixtura intestinam vehementem suscitat motionem. Hanc labem produxere animi pathemata, nam convulsis nervis vasorum tubuli aliqualiter angustantur, unde remorato Sanguinis motu humores acescunt, & inutilium excretio, & tandem transpiratio intercipitur. Auxit quoque morbum menstruorum suppressio; hęc namque, non solum ut signum abundè demonstrat irritationem acidæ materiæ in uteri meatibus, verumetiam causa refluente ab utero sanguine in totum, contracto acore, majori cum usura labem fluidis communicavit. Vita quoque sedentaria impedita transpiratione cacochymiam multiplicavit: unde ex his omnibus patet vitiata prima coctione media fermentorum corruptione imi ventris Sanguinis massam infici, & viscera quoque peculiaribus succedentibus symptomatibus, & nervorum irritationibus labefactari: hinc non mirum si excedentes, & morbosæ fermentationes perpetuantur, sævis emergentibus accidentibus.

Indicationes itaque sunt, tollendi inquinamenta acida, & successivè fermentationem, & irritationem, firmandi viscerum fermenta, & auferendi congestiones. Curatio itaque instituatur, & pro lenienda alvo ex usu sit Cassia cum pulpa tamarind., vel cremo. tartari cum sero Vacci., & frequenter repeti poterunt, si tolerentur. Clysteres pariter injicientur parati lacte, & vino Chalyb., vel ol. amygd. dul. cum decoct. emollien. cui addatur mel. viol. Deinde per multos dies præscribatur serum Capril. alteratum absynthio. At si renuat serum Capri., exhibeatur jus pullæ Chalyb. alteratum foliis Cichor. pimpinel. absynthii, radic. fęniculi, & simil., cui addat post XII. dies tincturam Chalyb., vel aliud martiale: hisque utatur XX. diebus, quibus transactis usurpet antimo. diaphor. cum exposito alterante, quo utatur per longum tempus. Interea bulliat in pulmentis, & jusculis rasuram C. C. Interdiù, vel ante cibum utatur rotulis

para-

paratis cum ocul. Cancr., C. C. usto, rasur. matrisperlar. nitro purificato, & gutt. aliquot spir. sal. armo. In vino per breve tempus infundatur absynthii coma. Omnia fluida extinctione igniti silicis præparentur. Condiat jura, & carnes absynthii Sale. Circa localia, hypochondrium sinistrum foveatur aqua fabr:, in qua folia Camomil., malvæ, & bugl., rad. grami., & malvæ coquantur. Deinde extractum ex ammoni., & galb. dissolutum in aceto apponatur, vel Emplastrum ex Nicotiana. Circa dietam victus ratio vergat ad tenuitatem, quo ad quantitatem, & qualitatem. Emulsionibus paratis amygd. dulcib., & seminibus aurant. frequenter utatur, &c.

FINIS.

CONSILIORUM INDEX.

CONS.

culi

Typographus.

EGo quoque volo te paucis, Lector humaniſſime. Jam enim ferre non poſſum impoſitam nobis hoc tempore conditionem prorſus iniquam, ut librorum errata omnia præſtare debeamus. Eſt ne aliquis in ſcribendo aſper & obſcurus? Typographus verborum ordinem perturbavit. Utitur quis decurtata nimium truncaque oratione? Typographus quædam omiſit. Eſt qui μακρολογία laboret? Typographus in orationis contextum interpretationes induxit. Uno verbo, invidia omnis malefacti non noſtri ad nos miſeros contra jus faſque rejicitur. Nihil tale quippiam, inquies, in Malpighianis lucubrationibus timendum. Ita ſane, ſi viveret Auctor, ſuaque ipſe in lucem edenda curaret. At vero cum hæc multis abhinc annis partim ſcripta, partim etiam dictata in paucorum gratiam fuerint, ne dicam ex tempore fuſa, quis ita bonus ſit, ut omnibus abſoluta numeris credat, vel ita audax, ut abſolvere ipſe aggrediatur? Satis novi, non defuturos, qui in ſingulis *Conſiliis* morborum hiſtoriam deſiderent. Numquid me ſtatim avaritiæ poſtulabunt, quaſi vero ad impenſas minuendas prætererim? Quin potius reputent, ab ipſo Malpighio fuiſſe neglectam, quod hominibus ſcriberet rei ſuæ non ignaris? Remedia plura quidam requi-

rent. Numquid ego in judicium vocandus, quasi vero negligentia & incuria perire aliqua passus sim? Quin potius illud cogitent, in morbis gravissimis, de quibus fere præstantes Viri consuluntur, paucissima esse adhibenda, *ut prosint, aut saltem non noceant?* Plerique de orationis salebris, & obscuritate conquerentur. Num mihi statim dicenda dies, quod sensum non expedierim? Quin potius ipsi Malpighio scribatur dica, qui pro Medicorum omnium, ac Philosophorum consuetudine ab Aristotele usque petita, tenebris quædam de industria involvit, nec tam quid diceret, quam quid non diceret, alicubi laboravit? Ceterum ego, quod fuit mearum partium, videor mihi diligenter executus. Tu vero amiciùs imposterum mecum ages, si tantisper reputare volueris, exemplaria sæpe ad nos afferri tam fęde scripta, ut innumeras labes cum eluerimus, remanere tamen aliquas necesse sit. Vale.

Hippocr. 1. epid. sect. 2.

ER-

E R R A T A.

Pag. 10. Ad Lectorem, linea 30. er. Auctoribus, cor. Auctoritatibus. pag. 14 lin. 12 Decotum, Decoctum. 15 19 Tentio, Tensio. 17 22 Nisi, Nitri. 19 7 fumor. fumar. 19 18 accenare, accennare. 19 34 economia, ęconomia. 20 15 dulcificando, dulcificandi. 20 20 Cremore oleo, Cremore, vel oleo. 20 32 amygdalorum, amygdalarum. 21 20 ʒi, ℈i. 23 3 Chrystal:, Crystal:. 25 27 catarghus, catarrhus. 27 10 separati, separari. 27 15 peraguntur, peragantur. 27 17 medyssensoriis, mediis sensoriis. 27 32 per pulsus, propulsus. 29 5 Inter, inter. 29 5 Vuæpherus, Veppherus. 30 16 Mastichist, Mastichin. 32 18 chalybetur, chalybeetur. 33 5 amittunt, amisit. 36 16 pustulos, pustulas. 38 17 interior, intensior. 41 1 labefactata messe, labefactatam esse. 41 14 Clysterii, Clysteres. 42 42 irritantes, irritationes. 43 17 excitatarum, exsiccatarum. 44 22 induunt, inducunt. 44 29 auferendo, auferendi. 45 15 mediocres, mediocris. 46 8 producano, producono. 48 16 fit confluxus, fiat confluxus. 48 18 pomar., pomor.. 49 12 progressis, prægressis. 49 28 accessit, accedit. 53 37 masticheș à ʒii., mastich. ana ʒii.. 57 2 simili, similium. 58 27 exprimitur, experimur. 59 42 dulcif., dulcib.. 62 4 juvabit Aqua, juvabit uti Aqua. 67 14 fe: pulvis, fi. pulvis. 77 20 lapul., lupul.. 78 29 infermi, inferiori. 81 3 Caffè, Cophè. 83 7 oblata, ablata. 85 14 caprilis, caprili. 93 6 anicor., anisor.. 104 34 becalunga, becabunga. 115 10 antimonii, antimonio. 134 14 subsistunt, substituunt. 139 36 extiguantur, extinguantur. 140 25 aperiendo, aperiendi. 173 17 minevæ, mineræ. 176 40 Caprilis, Caprili.

B 4

